

**Program Ochrony Środowiska
dla Gminy Dygowo
na lata 2022-2025,
z perspektywą do roku 2029**

Zamawiający:

Gmina Dygowo
Urząd Gminy Dygowo
ul. Kolejowa 1
78-113 Dygowo

Wykonawca:

Green Key Joanna Masiota-Tomaszewska
ul. Wagrowska 2/207
61-369 Poznań
www.greenkey.pl

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dygowo na lata 2022-2025, z perspektywą do roku 2029

Właściciel Firmy:

mgr Joanna Masiota - Tomaszewska

Autorzy opracowania:

mgr inż. Anna Tomaszewska
mgr Andrzej Karkowski

Marzec, 2022 r.

I SPIS TREŚCI

II	WYKAZ SKRÓTÓW	6
III	WSTĘP	8
3.1	PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA	8
3.2	POTRZEBA I CEL OPRACOWANIA	9
3.3	METODA OPRACOWYWANIA PROGRAMU	9
3.4	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY DYGOWO.....	10
IV	STRESZCZENIE	13
V	OCENA STANU ŚRODOWISKA	21
5.1	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	21
5.1.1	KLIMAT.....	21
5.1.2	CZYNNIKI KSZTAŁTUJĄCE JAKOŚĆ POWIETRZA W GMINIE DYGOWO	24
5.1.3	STAN JAKOŚCI POWIETRZA.....	29
5.1.4	DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA.....	33
5.1.5	ANALIZA SWOT	36
5.1.6	KIERUNKI ROZWOJU	37
5.2	ZAGROŻENIA HAŁASEM	38
5.2.1	PODSTAWOWE DANE	38
5.2.2	UKŁAD KOMUNIKACYJNY GMINY DYGOWO	41
5.2.3	POZIOM HAŁASU W GMINIE	42
5.2.4	DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA.....	47
5.2.5	ANALIZA SWOT	49
5.2.6	KIERUNKI ROZWOJU	49
5.3	POLA ELEKTROMAGNETYCZNE.....	50
5.3.1	PODSTAWOWE DANE	50
5.3.2	OCENA ZAGROŻENIA ZE STRONY PÓL ELEKTRO-MAGNETYCZNYCH	53
5.3.3	DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA.....	54
5.3.4	ANALIZA SWOT	55
5.3.5	KIERUNKI ROZWOJU	55
5.4	GOSPODAROWANIE WODAMI.....	56
5.4.1	PODSTAWOWE DANE	56
5.4.2	MONITORING WÓD POWIERZCHNIOWYCH.....	63
5.4.3	MONITORING WÓD PODZIEMNYCH	66
5.4.4	OCENA RYZYKA POWODZIOWEGO	68
5.4.5	OCENA ZAGROŻENIA SUSZĄ.....	69
5.4.6	DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA.....	71
5.4.7	ANALIZA SWOT	72
5.4.8	KIERUNKI ROZWOJU	72
5.5	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA.....	74
5.5.1	PODSTAWOWE DANE	74
5.5.2	JAKOŚĆ WÓD UJMOWANYCH I PRZEZNACZONYCH DO ZAOPATRZENIA MIESZKAŃCÓW	77

5.5.3	DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA.....	77
5.5.4	ANALIZA SWOT	78
5.5.5	KIERUNKI ROZWOJU	78
5.6	ZASOBY GEOLOGICZNE	79
5.6.1	PODSTAWOWE DANE	79
5.6.2	ZASOBY GEOLOGICZNE GMINY.....	81
5.6.3	REKULTYWACJA TERENÓW ZDEGRADOWANYCH	82
5.6.4	DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA.....	83
5.6.5	ANALIZA SWOT	83
5.6.6	KIERUNKI ROZWOJU	84
5.7	GLEBY	84
5.7.1	POKRYWA GLEBOWA OBSZARU	84
5.7.2	MONITORING GLEB.....	87
5.7.3	ZAGROŻENIA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB	90
5.7.4	DOTYCZASOWE DZIAŁANIA	90
5.7.5	ANALIZA SWOT	91
5.7.6	KIERUNKI DZIAŁAŃ	91
5.8	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	92
5.8.1	PODSTAWOWE DANE O SYSTEMIE GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI W GMINIE	92
5.8.2	ANALIZA STANU GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI NA TERENIE GMINY DYGOWO W LATACH 2018-2020	96
5.8.3	WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST.....	97
5.8.5	DOTYCZASOWE DZIAŁANIA	100
5.8.6	ANALIZA SWOT	102
5.8.7	KIERUNKI DZIAŁAŃ	102
5.9	ZASOBY PRZYRODNICZE.....	103
5.9.1	FORMY OCHRONY PRZYRODY W GMINIE	103
5.9.2	LASY	110
5.9.3	TERENY ZIELENI.....	111
5.9.4	KORYTARZE EKOLOGICZNE	112
5.9.5	DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA.....	114
5.9.6	ANALIZA SWOT	116
5.9.7	KIERUNKI DZIAŁAŃ	116
5.10	POWAŻNE AWARIE	117
5.10.1	PODSTAWOWE DANE	117
5.10.2	OCENA RYZYKA WYSTĄPIENIA POWAŻNYCH AWARII W GMINIE	118
5.10.3	DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA.....	118
5.10.4	ANALIZA SWOT	118
5.10.5	KIERUNKI DZIAŁAŃ	119
5.11	EDUKACJA EKOLOGICZNA.....	120
5.11.1	ZAŁOŻENIA OGÓLNE	120
5.11.2	POTRZEBA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ.....	120
5.11.3	DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA.....	121
VI	CELE PROGAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE	122
6.1	WPROWADZENIE.....	122
6.2	STRATEGIA OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DYGOWO	122

6.3	HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY	139
6.3.1	HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY ZADAŃ WŁASNYCH.....	139
6.3.2	HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY ZADAŃ KOORDYNOWANYCH.....	147
VII	SYSTEM REALIZACJI POŚ	154
7.1	WSPÓŁPRACA Z INTERESARIUSZAMI.....	154
7.2	OPRACOWANIE TREŚCI POŚ	154
7.3	ZARZĄDZANIE	155
7.4	MONITOROWANIE	158
7.5	OKRESOWA SPRAWOZDAWCZOŚĆ I EWALUACJA	158
7.6	AKTUALIZACJA.....	159
VIII	OPIS POWIĄZAŃ POŚ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI.....	159
8.1	DOKUMENTY MIĘDZYNARODOWE.....	160
8.2	KRAJOWE I WOJEWÓDZKIE DOKUMENTY O CHARAKTERZE STRATEGICZNYM I PROGRAMOWYM	161
8.3	DOKUMENTY LOKALNE.....	169
IX	PRZEGLĄD ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA.....	170
	WYKORZYSTANE MATERIAŁY I OPRACOWANIA	174
	SPIS TABEL	175
	SPIS RYCIN	177

II WYKAZ SKRÓTÓW

BDL – Bank Danych Lokalnych,
BDOT10k – baza danych obiektów topograficznych odpowiadająca szczegółowością mapie topograficznej w skali 1:10 000
BZT₅ – Biochemiczne zapotrzebowanie tlenu (BZTn) – umowny wskaźnik określający biochemiczne zapotrzebowanie tlenu, czyli ilość tlenu wymaganą do utlenienia związków organicznych przez mikroorganizmy (bakterie aerobowe) w ciągu 5 dób,
ChZT – chemiczne zapotrzebowanie tlenu,
dz. nr ew. – działka o numerze ewidencyjnym,
GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad,
GIOŚ – Główny Inspektor Ochrony Środowiska,
GPR – Generalny Pomiar Ruchu,
GUS – Główny Urząd Statystyczny,
GZWP – Główny Zbiornik Wód Podziemnych,
IMGW – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej,
ISOK – Informatyczny System Osłony Kraju,
IUNG – Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa,
JCW – jednolita część wód,
JCWP – jednolita część wód powierzchniowych,
JCWPd – jednolite część wód podziemnych,
JST – Jednostki Samorządu Terytorialnego,
MPZP – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego,
NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
N - azot ogólny,
NH₄ – amon,
NN – niskie napięcie,
NO_x - tlenki azotu w spalinach samochodowych,
os. – osób,
OSChR – Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolnicza,
OSP – ochotnicza straż pożarna,
OZE – odnawialne źródła energii,
ppk – punkt pomiarowo – kontrolny,
PSSE – Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna
PSZOK –Punkt Selektynego Zbierania Odpadów Komunalnych,
P - fosfor ogólny,
PM 10 – cząstki pyłu zawieszonego o średnicy do 10 μm,
PM 2,5 – cząstki pyłu zawieszonego o średnicy do 2,5 μm,
PEM – pola elektromagnetyczne,
PIG-PIB - Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy,
POP – Program Ochrony Powietrza,
POŚ – Program Ochrony Środowiska,
ZWiK – Zakład Wodociągów i Kanalizacji,
PPSS – Plan przeciwdziałania skutkom suszy,
PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich,
PSSE – Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna,
PSG – Polska Spółka Gazownictwa,
PWIS – Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny,
PWŚK – Program Wodno-Środowiskowy Kraju,
PZZ – projekt zagospodarowania złoża,
RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska,
RPO – Regionalny Program Operacyjny,
RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej,
SiDOM – System Integracji Danych o Mogiłnikach,
SN – średnie napięcie,
SO₂ – dwutlenek siarki,
SOR – Strategia Odpowiedzialnego Rozwoju,

SPA – Strategiczny Plan Adaptacji,

SUW – Stacja Uzdatniania Wody,

SWOT – technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanych informacji o danej sprawie na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych): S (Strengths) – mocne strony,

W (Weaknesses) – słabe strony, O (Opportunities) – szanse, T (Threats) – zagrożenia,

UE – Unia Europejska,

UKE - Urząd Komunikacji Elektronicznej,

WN – wysokie napięcie,

WIOŚ – Wojewódzka Inspekcja Ochrony Środowiska,

ZDW – Zarząd Dróg Wojewódzkich

ZDR – Zakład Dużego Ryzyka,

ZZR – Zakład Zwiększonego Ryzyka.

III WSTĘP

3.1 PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA

Przedmiotem opracowania jest „Program Ochrony Środowiska (zwany dalej Programem) dla Gminy Dygowo na lata 2022-2025, z perspektywą do roku 2029”. Jest to kontynuacja założeń dokumentu dotychczas obowiązującego, tj. „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dygowo na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025”. Poprzedni POŚ przyjęto Uchwałą Nr III/19/18 Rady Gminy Dygowo z dnia 19 grudnia 2018 roku.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska polityka ochrony środowiska to zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Polityka ochrony środowiska jest prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych. Polityka ochrony środowiska jest prowadzona również za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska.

Zgodnie z art. 17. ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych.

Przedmiot opracowania, tj. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dygowo na lata 2022-2025, z perspektywą do roku 2029” stanowi dokument strategiczny Gminy Dygowo w realizacji polityki ochrony środowiska.

Dokument został zrealizowany we współpracy Gminy Dygowo z firmą Green Key Joanna Masiota – Tomaszewska na podstawie zawartej umowy.

Sporządzony POŚ jest to kontynuacja założeń dokumentu dotychczas obowiązującego, tj. „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dygowo na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025”. Poprzedni POŚ przyjęto Nr III/19/18 Rady Gminy Dygowo z dnia 19 grudnia 2018 roku.

Wiele zadań, które wyznaczono w poprzednim Programie zrealizowano, jednakże część wyznaczonych celów pozostała jeszcze do zrealizowania. Zadania, które określono w poprzednim Programie realizowane były sukcesywnie i są realizowane nadal. Dodatkowo, pojawiły się także okoliczności by w nowym Programie uwzględnić nowe zadania uwzględniające obecne uwarunkowania formalne, prawne czy środowiskowe. Należy bowiem zauważyć, że dotychczas obowiązujący Program w wielu kwestiach utracił walor aktualności.

W związku z zaistniałymi okolicznościami zaszła konieczność opracowania tego strategicznego dokumentu, na nową perspektywę czasową, zgodnie z obecnie obowiązującymi dokumentacjami strategicznymi i operacyjnymi.

Dokument pozwala określić stan środowiska na terenie gminy, a także pozwala na przeanalizowanie zmian, jakie zaszły w środowisku przyrodniczym w porównaniu z poprzednimi latami. W dokumencie określono również zadania, których realizacja przyczyni się do ochrony środowiska gminy, utrzymania stanu środowiska na dobrym poziomie, o ile taki wynika z badań monitoringu środowiska oraz kontynuowania działań, które zmierzają do jego poprawy, w sektorach, gdzie standardy jakości środowiska są przekraczane.

Sporządzając dokument należało uwzględnić wymagania innych dokumentów strategicznych wyższego szczebla, w tym przypadku dokumentacji powiatowych, wojewódzkich i krajowych,

określać rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno – ekonomiczne i środki finansowe. Program musi być bowiem zbieżny z założeniami najważniejszych projektów na różnym szczeblu programowania regionalnego.

3.2 POTRZEBA I CEL OPRACOWANIA

Powszechne zainteresowanie problematyką ochrony środowiska w każdej dziedzinie życia człowieka wymaga opracowywania syntetycznych dokumentów, które zbierają informacje o stanie środowiska przyrodniczego człowieka oraz wyznaczają cele ekologiczne, które prowadzą w konsekwencji do zrównoważonego rozwoju obszaru. Ważne jest również, aby prowadzić ciągłą aktualizację zamierzonych działań, dostosowywać je do aktualnej sytuacji i mierzyć ich stopień wykonania. Przeprowadzanie analiz czasowych pozwala określić obszary, które faktycznie się rozwijają, a nad którymi trzeba nadal pracować.

Celem Programu jest przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań na lata 2022-2025 i poprawa stanu środowiska przyrodniczego, bądź utrzymanie dobrego poziomu tam gdzie został on osiągnięty. Zawarte w nim rozwiązania inwestycyjne oraz organizacyjne i informacyjne przyczynią się do właściwego, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju gospodarowania zasobami przyrodniczymi. Niniejszy dokument jest wypełnieniem obowiązku Gminy Dygowo w zakresie aktualizacji strategicznych dokumentów gminnych, co pozwala władzom na bieżąco kontrolować stan środowiska oraz planować na tej podstawie działania służące ochronie środowiska.

Wynikiem procesu planowania jest Program zawierający wizję rozwoju systemu zarządzania ochroną środowiska, określający opcje i warunki rozwiązań. Jest on także ważnym środkiem informacji, narzędziem kontroli i materiałem wykorzystywanym do rozwoju systemu w przyszłości.

Niniejszy dokument spełnia wymogi „Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska opracowanych przez Ministerstwo Środowiska” opublikowanych we wrześniu 2015 r.

3.3 METODA OPRACOWYWANIA PROGRAMU

Niniejszy „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dygowo na lata 2022-2025, z perspektywą do roku 2029” jest kontynuacją dotychczas podejmowanych działań w zakresie szeroko rozumianej problematyki ochrony środowiska.

Przy opracowywaniu Programu korzystano z zapisów zawartych w dokumentach strategicznych obowiązujących dla kraju, województwa, powiatu oraz Gminy, w tym również dokumentów sektorowych.

Niniejszy dokument opiera się na dostępnej bazie danych Głównego Urzędu Statystycznego, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Szczecinie, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, Powiatu Kołobrzeskiego, Urzędu Gminy Dygowo, a także świadczących na obszarze jednostki zarządców dróg, eksploatorów sieci infrastruktury czy zarządców instalacji.

Podstawą opracowania Programu było zebranie, a następnie czytelne przedstawienie aktualnych danych na temat jakości środowiska w gminie Dygowo w podziale na 11 obszarów tematycznych:

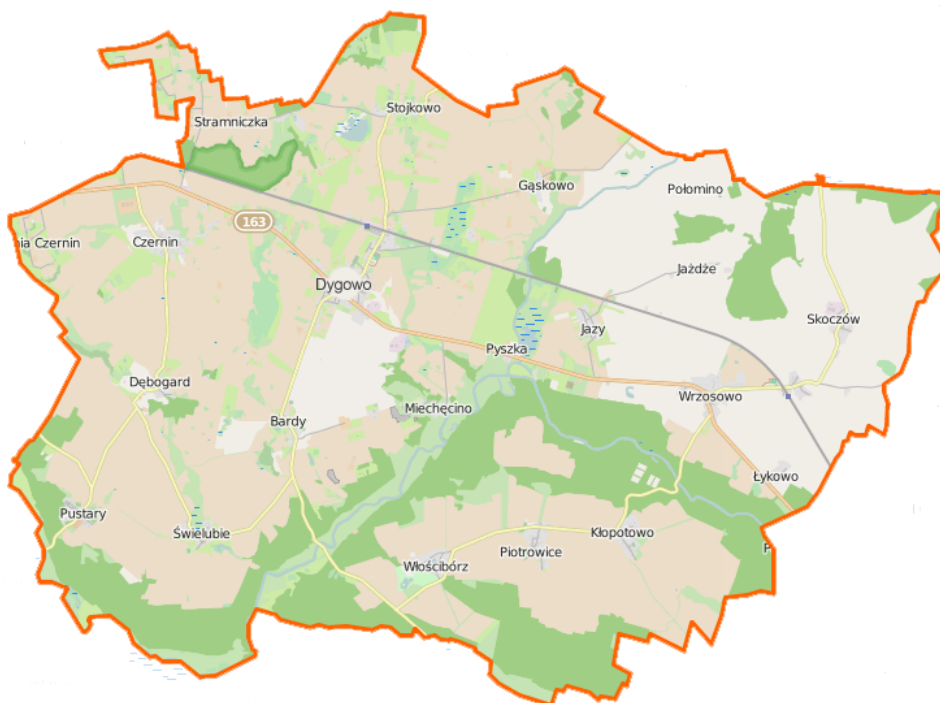
- ochrona klimatu i jakości powietrza,
- zagrożenia hałasem,
- pola elektromagnetyczne,
- gospodarowanie wodami,
- gospodarka wodno-ściekowa,

- zasoby geologiczne,
- gleby,
- gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- zasoby przyrodnicze,
- zagrożenia poważnymi awariami,
- edukacja ekologiczna.

Na podstawie oceny każdego z badanych komponentów wyznaczono kierunki działań i przewidziane do realizacji zadania skutkujące poprawą lub utrzymaniem dobrego stanu środowiska.

3.4 OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY DYGOWO

Gmina Dygowo, to gmina wiejska, położona w północnej części województwa zachodniopomorskiego i wschodniej części powiatu kołobrzeskiego. Siedzibą gminy jest wieś Dygowo.

Ryc. 1. Mapa poglądowa Gminy Dygowo

Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Dygowo_\(gmina\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Dygowo_(gmina))

Gmina położona jest na łączeniu Wybrzeża Słowińskiego z Równiną Białogardzką, które wchodzi w skład Pobrzeża Koszalińskiego.

Gmina Dygowo jest jedną z 7 gmin powiatu kołobrzeskiego. Gmina według danych GUS zajmuje powierzchnię 129 km², co stanowi ok. 17,8% powiatu kołobrzeskiego i ok. 0,56% powierzchni województwa. Sieć osadnicza podzielona jest na 17 sołectw.

Wykaz sołectw i miejscowości w Gminie Dygowo przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 1. Wykaz sołectw i miejscowości Gminy Dygowo.

Lp.	Sołectwa	Miejscowości
1.	Bardy	Bardy
2.	Czernin	Czernin

Lp.	Sołectwa	Miejscowości
3.	Dębogard	Dębogard
4.	Dygowo	Dygowo Lisia Góra Pyszka
5.	Gąskowo	Gąskowo Połomino
6.	Jazy	Jazy Jażdże
7.	Kłopotowo	Kłopotowo
8.	Łykowo	Łykowo
9.	Miechęcino	Miechęcino
10.	Piotrowice	Piotrowice
11.	Pustary	Pustary
12.	Skoczów	Skoczów
13.	Stojkowo	Stojkowo
14.	Stramniczka	Stramniczka
15.	Świelubie	Świelubie
16.	Włocibórz	Włocibórz
17.	Włocibórz	Włocibórz

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Dygowo, 2018

Gmina graniczy:

- na północy – z gminą Ustronie Morskie z powiatu kołobrzeskiego,
- na zachodzie z gminą wiejską Kołobrzeg z powiatu kołobrzeskiego;
- na południu - z gminą Gościno z powiatu kołobrzeskiego.
- na południu i południowym-wschodzie z gminą Karlino z powiatu białogardzkiego;
- na wschodzie z gminą Będzino z powiatu koszalińskiego.

Na kolejnej rycinie przedstawiono położenie Gminy Dygowo na tle powiatu kołobrzeskiego.

Ryc. 2. Położenie Gminy Dygowo na tle powiatu kołobrzeskiego

Źródło: opracowanie własne.

Gmina Dygowo ma charakter wielofunkcyjny.

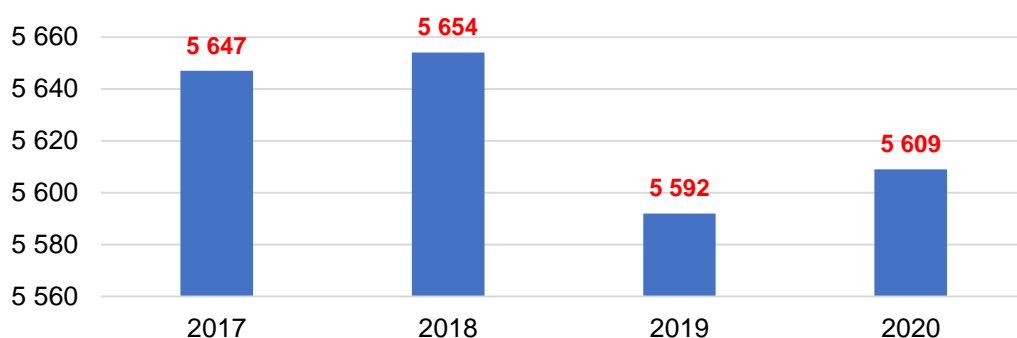
Jej wiodącą funkcją jest działalność rolnicza, co wynika z faktu, iż ok. 71% terenu stanowią użytki rolne, na bazie których rozwinęła się również sieć osadnicza.

Gmina Dygowo położona jest w bezpośrednim zapleczu strefy nadmorskiej i wielkiego ośrodka czasowo-sanatoryjnego jakim jest Kołobrzeg. Stwarza to możliwość rozwoju turystyki.

Rozwój turystyki i rekreacji dodatkowo stwarza atrakcyjność przyrodniczą i krajobrazową terenu gminy.

Wg stanu na koniec 2020 roku liczba ludności zamieszkująca opisywany teren wynosiła 5 609 osób (GUS BDL). Gęstość zaludnienia wynosi ok. 44 osób na 1 km².

Liczba mieszkańców sukcesywnie maleje co obrazuje poniższa rycina.

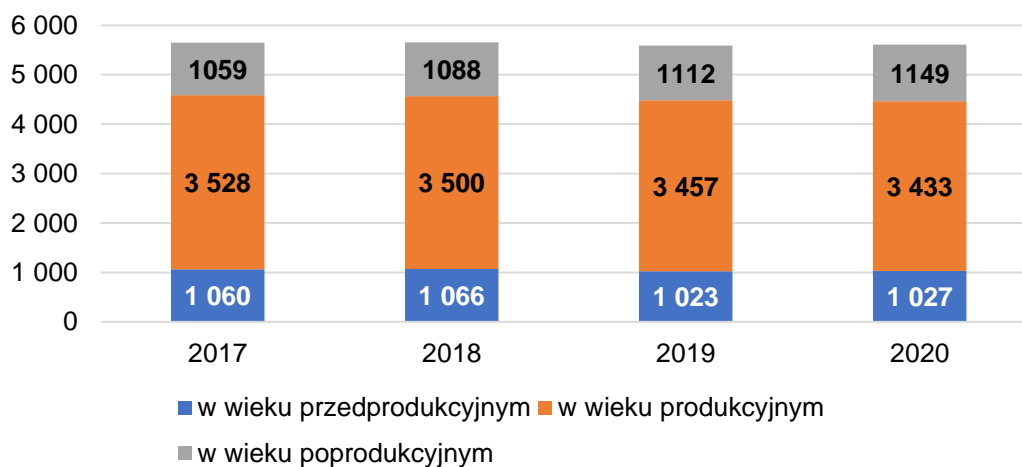

Ryc. 3. Zmiany liczby ludności gminy Dygowo w latach 2017-2020 (stan na 31.XII).

Źródło: GUS BDL

Aktualna struktura ludności przedstawia się następująco:

- grupa ludności w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej) stanowi około 18,3% ogólnej liczby mieszkańców,
- ludność w wieku produkcyjnym (mężczyźni – 18-64 lata, kobiety – 18-59 lat) stanowi 61,2% liczby mieszkańców,
- ludność w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej) stanowi 20,5% ogólnej liczby ludności.

Ryc. 4. Zmiany w strukturze ludności Gminy na przestrzeni lat 2017-2020

Źródło: GUS BDL

Mając na uwadze przedstawione na **Ryc. 4** dane, należy zauważyć przyrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, natomiast spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym.

W dalszej perspektywie należy zakładać, że procesy tę będą się nasilać - prawdopodobne jest dalsze niewielkie zmniejszanie liczby mieszkańców, przede wszystkim wskutek migracji.

Biorąc pod uwagę dane GUS dotyczące zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (stan na 31.12.2020 r.), na opisywanym terenie zarejestrowanych było 544 podmiotów gospodarczych, z czego zdecydowana większość to małe podmioty zatrudniające do 9 osób (w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą - ok. 86 %). Liczba podmiotów gospodarczych sukcesywnie rośnie. Większość podmiotów to podmioty zajmujące się drobnym handlem.

IV STRESZCZENIE

Przedmiotem opracowania jest Program ochrony środowiska (zwany dalej Programem) dla Gminy Dygowo na lata 2022-2025, z perspektywą do roku 2029. Program stanowi dokument strategiczny Gminy Dygowo w realizacji polityki ochrony środowiska. Jest to kontynuacja założeń dokumentu dotychczas obowiązującego, tj. „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dygowo na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025”. Poprzedni POŚ przyjęto Uchwałą Nr III/19/18 Rady Gminy Dygowo z dnia 19 grudnia 2018 roku.

Celem Programu jest przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań na lata 2022-2029 i poprawa stanu środowiska przyrodniczego, bądź utrzymanie dobrego poziomu tam gdzie został on osiągnięty. Zawarte w nim rozwiązania inwestycyjne oraz organizacyjne i informacyjne przyczynią się do właściwego, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju gospodarowania zasobami przyrodniczymi. Niniejszy dokument jest wypełnieniem obowiązku Gminy Dygowo w zakresie aktualizacji strategicznych dokumentów gminnych, co pozwala władzom na bieżąco kontrolować stan środowiska oraz planować na tej podstawie działania służące ochronie środowiska.

Przy opracowywaniu Programu korzystano z zapisów zawartych w dokumentach strategicznych obowiązujących dla kraju, województwa, powiatu oraz Gminy Dygowo, w tym również dokumentów sektorowych.

Gmina Dygowo, to gmina wiejska, położona w północnej części województwa zachodniopomorskiego i wschodniej części powiatu kołobrzeskiego. Gmina położona jest na łączeniu Wybrzeża Słowińskiego z Równiną Białogardzką, które wchodzi w skład Pobrzeża Koszalińskiego.

Gmina Dygowo ma charakter wielofunkcyjny. Jej wiodącą funkcją jest działalność rolnicza, co wynika z faktu, iż ok. 71% terenu stanowią użytki rolne, na bazie których rozwinęła się również sieć osadnicza.

Gmina Dygowo położona jest w bezpośrednim zapleczu strefy nadmorskiej i wielkiego ośrodka czasowo-sanatoryjnego jakim jest Kołobrzeg. Stwarza to możliwość rozwoju turystyki.

Warunki klimatyczne panujące na terenie Gminy Dygowo charakteryzują się klimatem morskim, łagodnym. Pomimo braku bezpośredniego dostępu do morza, Gmina leży w strefie oddziaływania morza Bałtyckiego. Do cech charakterystycznych klimatu na obszarze gminy Dygowo można zaliczyć stosunkowo łagodne zimy, opóźnione i chłodne wiosny, dość chłodne lata oraz długie, ciepłe jesienie. Średnia temperatura na obszarze wynosi 8,7°C, a średnie roczne opady kształtują się na poziomie około 627 mm. Na terenie gminy przeważają wiatry północno – wschodnie (wiosną) północne, północno – zachodnie (latem), południowo – zachodnie (jesienią).

Warunki klimatyczne zmuszają mieszkańców do ogrzewania swych gospodarstw domowych. Na terenie Gminy brak jest zorganizowanego scentralizowanego systemu ciepłowniczego (nie istnieją zakłady produkujące ciepło – ciepłownie, elektrociepłownie). Funkcjonują tu głównie indywidualne źródła ciepła o niskich mocach oraz zbiorcze źródła ciepła (zaopatrujące budynki wielorodzinne lub budynki użyteczności publicznej).

Gmina Dygowo należy do gmin zgaszefikowanych w dużym stopniu, co związane jest z wykorzystaniem gazu ziemnego pochodzącego z lokalnych źródeł (na terenie Gminy w miejscowości Jazy znajduje się Kopalnia Gazu Ziemnego Daszewo, a wydobywany tam gaz rurociągiem wysokiego ciśnienia wprowadzany jest do sieci ogólnej, natomiast poprzez rurociąg średniego ciśnienia jest rozprowadzany na obszarze Gminy).

W związku z powyższym na terenie gminy do celów grzewczych w dużym stopniu wykorzystywane jest paliwo gazowe. Do wszystkich wsi o zwartej zabudowie doprowadzony jest gaz ziemny. Do sieci podłączone są obiekty użyteczności publicznej takie jak szkoły czy ośrodki zdrowia. Szacuje się, że na terenie gminy z instalacji gazowych korzysta blisko 60% ludności gminy, co jest wskaźnikiem wysokim (w szczególności w odniesieniu do gmin wiejskich).

Pozostałe gospodarstwa domowe na terenie gminy korzystają z innych źródeł ciepła, w tym źródeł ogrzewanych paliwem stałym (drewno, węgiel, miał węglowy, ekogroszek itp.), a także ze źródeł odnawialnych.

Na terenie gminy Dygowo istnieją korzystne warunki do wykorzystywania energii odnawialnej.

Położenie gminy w strefie przymorza warunkuje dobre uwarunkowania wykorzystania energii wiatru. Na terenie Gminy Dygowo oraz w gminach sąsiednich funkcjonują farmy wiatrowe o dużych mocach.

Korzystnymi dla środowiska przyrodniczego źródłami OZE są także wszelkiego rodzaju instalacje produkujące energię z wykorzystaniem promieniowania słonecznego.

Rozwój urządzeń ochrony powietrza rozwija się indywidualnie przy pomocy środków własnych mieszkańców oraz przy współudziale środków unijnych. Ilość indywidualnych systemów powstałych na terenie gminy nie jest ewidencjonowana, ale w perspektywie czasowej ewidencja taka powinna powstać w oparciu o bazy danych Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (FAQ).

Rolniczy charakter Gminy sprawia, że nie ma znaczących przemysłowych źródeł zanieczyszczeń powietrza, tj. zakładów przemysłowych, które mogłyby być źródłem emisji uciążliwych substancji do powietrza.

Przytoczone dane za lata 2018-2020 pozwalają na przedstawienie następujących wniosków dotyczących jakości powietrza strefy zachodniopomorskiej, w której położona jest Gmina Dygowo:

a) kryterium ochrony zdrowia:

- wykazane zostały ponadnormatywne stężenia (**klasa C**) benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10 i pyłu zawieszzonego PM10, tendencja ta utrzymała się w każdym z analizowanych lat,
- określono przekroczenie poziomu celu długoterminowego dla ozonu (**klasa D2**) w każdym z analizowanych lat,
- odnotowano polepszenie oceny poziomu dodatkowej klasyfikacji dla pyłu zawieszzonego PM2,5 (II faza) w 2019 i 2020 roku (**klasa A/A1**),
- odnotowano polepszenie oceny poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszzonego (PM10) w 2019 i 2020 roku (**klasa A**),
- stężenia pozostałych substancji były na niskim poziomie i nie przekraczały obowiązujących norm (**klasa A**),

b) kryterium ochrony roślin:

- w efekcie oceny przeprowadzonej dla ozonu (poziom docelowy), dwutlenku siarki i tlenków azotu strefę zaliczano do **klasy A** – w każdym z analizowanych lat,
- odnotowano przekroczenie poziomu celu długoterminowego (**klasa D2**) dla ozonu – w każdym z analizowanych lat.

Przez opisywany obszar Gminy Dygowo przebiegają drogi wielu kategorii, których przebieg powiązany jest z położeniem gminy w strefie przymorskiej. Ruch tranzytowy skupia się obecnie na drodze ekspresowej S6 prowadzącej z Kołobrzegu do Koszalina (oddanej do użytkowania w 2019 roku). Głównym ciągiem komunikacyjnym w gminie jest droga wojewódzka nr 163. Uzupełnieniem sieci komunikacyjnej są drogi powiatowe i gminne. Przez teren Gminy przebiega również linia kolejowa nr 404 relacji Szczecinek – Kołobrzeg.

Klimat akustyczny gminy kształtowany jest głównie przez hałas komunikacyjny, ale z punktu widzenia ochrony przed hałasem istotne znaczenie ma również zagrożenie ze strony farm wiatrowych.

Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa zachodniopomorskiego w 2019 i 2020 roku nie obejmowała żadnego punktu pomiarowego na obszarze gminy Dygowo. Ocena taka została wykonana w 2018 roku i objęła dwa punkty pomiarowe w miejscowości Dygowo dla badań hałasu drogowego oraz jeden punkt pomiarowy w miejscowości Dygowo dla badań hałasu kolejowego.

Analiza wyników wykazała przekroczenia w jednym punkcie pomiarowym przy ul. Kołobrzeszkiej, stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomu hałasu dla pory dziennej od 0,7 do 2,0 dB, a dla pory nocnej od 0,2 do 4,4 dB. Przekroczenia dotyczyły miesięcy wiosennych i letnich, dla których obserwuje się wzmożony ruch turystyczny. Przekroczenia wykazały również badania dla badań hałasu komunikacyjnego kolejowego.

Pomimo wykazanych przekroczeń teren gminy Dygowo nie znalazł się w obszarach objętych Programem ochrony środowiska przed hałasem na terenie województwa zachodniopomorskiego, z uwagi na fakt, że natężenie ruchu na tych odcinkach dróg nie spełniało progów na podstawie których sporządza się mapy akustyczne.

Natężeniu ruchu na odcinkach drogi wojewódzkiej przebiegającej przez obszar Gminy Dygowo dominuje udział ruchu pojazdów osobowych, co jest związane z ruchem turystycznym. Wyniki kolejnego generalnego pomiaru ruchu za 2020 rok pozwolą na realne porównanie natężenia ruchu lokalnego na terenie Gminy Dygowo oraz wskażą aktualną sytuację komunikacyjną na terenie gminy po oddaniu do eksploatacji drogi ekspresowej S6.

Państwowy Monitoring Środowiska powinien w kolejnych latach ponownie objąć punkty pomiarowe w obszarze Gminy Dygowo, co pozwoli ocenić jak wpłynęło otwarcie drogi ekspresowej na natężenie pojazdów i poziom hałasu na terenie gminy.

Gmina Dygowo jest gminą o charakterze rolniczym. Na terenie nie występują podmioty gospodarcze o charakterze przemysłowym. W związku z powyższym uciążliwość hałasu przemysłowego w gminie jest niewielka i związana jest głównie z niewielkimi podmiotami gospodarczymi.

Zagrożenia hałasem należy również rozpatrywać w odniesieniu do innych czynników. Do czynników takich należy zagrożenie ze strony energetyki wiatrowej. Lokalizacja Gminy Dygowo w strefie przymorskiej uwarunkowała dogodne warunki do wykorzystywania energetyki wiatrowej, co zostało dostrzeżone i wykorzystane na potrzeby wytwarzania energii.

Na terenie Gminy Dygowo funkcjonuje farma wiatrowa Bardo-Dygowo oraz farma wiatrowa Kukinia.

Dla każdej farmy została wyznaczona strefa oddziaływania, którą uwzględniono w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W obrębie granic gminy znajdują się także strefy oddziaływania farm wiatrowych zlokalizowanych w gminach sąsiednich: Ustronie Morskie, Karlino, Gościno.

Obszar Czernina, zachodniej części Dygowa, Piotrowic i Włóściborza jest wolny od oddziaływania wiatraków.

Na terenie gminy funkcjonują elementy systemu elektroenergetycznego (m.in. linie energetyczne) będące własnością ENERGA-OPERATOR S.A., a także stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej, których funkcjonowanie wiąże się z oddziaływaniem pól elektromagnetycznych. Ocena zagrożeń ze strony pól elektromagnetycznych nie wykazała przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

Pod względem gospodarowania wodami Gmina Dygowo znajduje się w zasięgu władz Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie, a dalej na obszarze Zarządu Zlewni w Koszalinie, a także Nadzoru Wodnego w Kołobrzegu.

Pod względem hydrograficznym Gmina Dygowo położona jest w Dorzeczu Odry i regionie wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego.

Gmina Dygowo położona jest w zlewni rzeki Parsęty. Jest to główny ciek na terenie gminy. Poza nim istnieje kilka rzek przepływających przez teren gminy, które kończą swoje źródło w zlewni Parsęty (Pysznicza, Bogucinka, Olszynka).

Niewielki fragment obszaru północno – wschodniego gminy leży w zlewni Morza Bałtyckiego, jako iż jest on odwadniany za pośrednictwem Malechowskiej Strugi, uchodzącej bezpośrednio do morza.

Uzupełnieniem sieci wód są melioracje szczełowe – rowy i kanały melioracyjne. Obszar gminy Dygowo jest ubogi w jeziora, natomiast występują tu małe oczka polodowcowe wypełnione wodą lub też będące na etapie daleko zaawansowanej sukcesji roślinnej w kierunku utworzenia torfowisk. Największym akwenem wodnym w Gminie jest Jezioro Stojkowo.

Gospodarowanie wodami na terenie Polski realizowane jest w obszarach dorzeczy. Obszar Gminy Dygowo położony jest z dorzeczu Odry i rzek przymorza objęty Planem gospodarowania Wodami w obszarze Dorzecza Odry. Dla potrzeb gospodarowania wodami wody w obszarze dorzeczy dzieli się na: jednolite części wód powierzchniowych (rzeczne i jeziorne), jednolite części wód podziemnych.

Obszar Gminy Dygowo położony jest w obrębie 8 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP), jednej jednolitej części wód podziemnych. Brak wyznaczonych jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych.

Dla jednolitych części wód powierzchniowych Plan gospodarowania wodami w Dorzeczu Odry wyznaczył cele środowiskowe, a także określił czy jcwp jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Ocena stanu wód powierzchniowych i podziemnych wskazuje, że jakość wód jest zła i niezadowalająca, co skutkuje ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych dla jcw.

Powyższe wskazuje, że wszelkie działania powinny zostać ukierunkowane na polepszenie stanu wód w celu osiągnięcia celów środowiskowych.

Ocena jakości wód podziemnych, w tym jakości wód podziemnych JCWPd nr 9 również wskazuje na niezadowalające wyniki (w tym przypadku słaby stan ilościowy, który uległ pogorszeniu z uwagi na intensywną eksploatację ujęć).

Ocena ryzyka powodziowego wykazała, że na terenie gminy Dygowo występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz tereny narażone na podtopienia.

Zasięg obszarów szczególnego zagrożenia powodzią przedstawiono w dokumencie. Zgodnie z informacją Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie) na terenie gminy Dygowo znajdują się wały przeciwpowodziowe o łącznej długości 0,386 km, których stan oceniany jest jako dobry.

Ocena zagrożenia zjawiskiem suszy została przeprowadzona w oparciu o dokument pn. Projekt planu przeciwdziałania skutkom suszy. Zgodnie z nim obszar gminy nie należy do obszarów zagrożonych suszą rolniczą. Zagrożenie suszą hydrologiczną oraz hydrogeologiczną jest większe.

Duże znaczenie w poprawie jakości wód ma właściwie prowadzona gospodarka wodno-ściekowa. Na terenie Gminy Dygowo obowiązki dotyczące zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków realizuje MWiK Sp. z o.o. w Kołobrzegu, z uwagi na jednoczenie prowadzoną gospodarkę wodno-ściekową w regionie, w tym w ramach aglomeracji kanalizacyjnej.

Na terenie Gminy Dygowo zlokalizowane są dwa ujęcia komunalne wód podziemnych ze stacjami uzdatniania wody. Są to:

1. Ujęcie wody Skoczów;
2. Ujęcie wody Włocibórz.

Ponadto woda do celów zaopatrzenia ludności dostarczana jest z ujęcia Bogucino-Rościęcino (poza terenem Gminy Dygowo), poprzez stację pomp w Dębogardzie. Jakość wody dostarczanej dla mieszkańców jest zadowalająca.

Na terenie Gminy Dygowo Spółka Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Kołobrzegu realizuje dostawę wody poprzez eksploatowaną sieć wodociągową.

Długość sieci wodociągowej na koniec 2020 roku wyniosła 106,6 km. Odnotowuje się systematyczny wzrost ludności korzystającej z wodociągu, a także wzrost zużycia wody na 1 mieszkańca.

Na terenie Gminy Dygowo sytuacja w zakresie obsługi zbiorczą siecią kanalizacyjną jest zadowalająca. Stopień skanalizowania gminy jest wysoki i na koniec 2020 roku wynosił 78,3 %. Na terenie Gminy Dygowo funkcjonuje system zbiorczej sieci kanalizacji objęty obszarem i granicami aglomeracji Kołobrzeg, z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Korzyścienko. Do obszarów skanalizowanych należą tereny miejscowości: Czernin, Stramniczka, Dygowo, Gąskowo, Pyszka, Jazy, Jażdże, Skoczów, Pustary, Świelubie, Dębogard, Bardy, Włocibórz, Miechęcino, Piotrowice, Kłopotowo, Wrzosowo, Łykowo, Skoczewko, Stojkowo. Łączna długość sieci kanalizacji zbiorczej na koniec 2020 roku wynosiła 111,3 km i obejmowała ok. 73 % budynków mieszkalnych.

Nieruchomości nieobjęte systemem kanalizacji sanitarnej są wyposażone w zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków. Gmina realizuje program dofinansowania przydomowych oczyszczalni ścieków.

Zgodnie z podziałem Kondrackiego, Gmina Dygowo położona jest na granicy dwóch mezoregionów: Równiny Białogardzkiej oraz Równiny Gryfickiej. Oba są częścią makroregionu Pobrzeże Szczecińskie.

Według podziału geologicznego na jednostki strukturalne obszar Gminy położony jest na granicy pomiędzy Walem Pomorskim a Niecką Pomorską, stanowiącej fragment niecki brzeżnej (synklinorium brzeżnego) – jednostki granicznej pomiędzy prekambryjską platformą wschodnioeuropejską a fałdowymi strukturami Europy Zachodniej i Południowej. W rzeźbie terenu

Gminy Dygowo dominującym elementem jest ukształtowana dolina rzeki Parsęty o dużych walorach przyrodniczych.

Teren Gminy Dygowo jest również specyficzny terenem pod względem występowania zasobów geologicznych. Zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego na terenie Gminy Dygowo występują złoża kruszywa naturalnego, jednak nie są one eksploatowane. Jednak na terenie Gminy Dygowo występuje również znaczące użytkowo złożo gazu ziemnego, które jest eksploatowane przemysłowo.

Jest to złożo Daszewo N, dla którego wyznaczono obszar górniczy Wrzosowo I. Eksploatacja złoża ma duże znaczenie zarówno lokalne jak i regionalne.

Gmina Dygowo jest gminą rolniczą, według danych ewidencji gruntów użytki rolne stanowią ok. 71 % ogólnej powierzchni jednostki.

Strefowe zróżnicowanie wielu czynników glebotwórczych prowadzi do powstania strefowych typów gleb. Na terenie gminy Dygowo dominują dwa typy gleb, zaliczane do gleb strefowych, są to gleby brunatne, które zajmują ok. 47% oraz gleby bielicowe zajmujące ok. 32% powierzchni gruntów rolnych.

Według danych przekazanych przez Starostwo Powiatowe w Kołobrzegu, na terenie Gminy Dygowo dominują gleby rolne zaliczane do klasy bonitacyjnej IVa, które stanowią 37,3% i IVb, które stanowią 23,2% całej powierzchni gruntów rolnych.

Gleby narażone są na procesy degradacji. Zjawiska te związane są z tzw. erozją wietrzną, która polega na wywiewaniu cząstek próchnicznych głównie na odkrytych i pozbawionych roślinności obszarach. Gleby narażone są także na degradację w związku z rozwojem sieci osadniczej i komunikacyjnej. Ulegają one zarówno degradacji chemicznej, jak i fizycznej. Stan i jakość gleb są uzależnione od kompleksowego oddziaływania czynników naturalnych i antropogenicznych.

Z dniem 1 lipca 2013 r. Gmina Dygowo przejęła władztwo nad odpadami komunalnymi. Obowiązek gospodarowania odpadami przez gminy lub związki międzygminne został nałożony znówelizowaną ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, która w sposób zasadniczy i radykalny przebudowała system prawny dotyczący gospodarowania odpadami komunalnymi.

Obecnie mieszkańcy Gminy zobowiązani są do ponoszenia tzw. „opłaty śmieciowej”, natomiast Gmina gospodaruje środkami z pobieranych od mieszkańców opłat za odpady, egzekwując jednocześnie od wybranej w drodze przetargu firmy jakość usług.

Na terenie Gminy Dygowo systemem odbierania odpadów komunalnych objęto tylko właścicieli nieruchomości zamieszkałych. Odpady komunalne z terenu gminy Dygowo są odbierane i transportowane do Regionalnego Zakładu Odzysku Odpadów Komunalnych w Korzyścienku w celu ich zagospodarowania.

Umowa na odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu nieruchomości zamieszkałych zawarta została z firmą wybraną w drodze przetargu nieograniczonego tj. Miejskim Zakładem Zieleni, Dróg i Ochrony Środowiska Sp. z o.o. w Kołobrzegu.

W Gminie Dygowo od 2019 roku funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych wybudowany w ramach projektu „Budowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie ZMiGDP”.

System gospodarki odpadami na terenie Gminy Dygowo wymaga dalszego udoskonalania z uwagi na niezadowalające wyniki w zakresie osiągania poziomów odzysku i recyklingu.

Funkcjonowanie PSZOKu i jego rozwój może przyczynić się do poprawy sytuacji na terenie gminy.

Gmina realizuje nałożone ustawowe obowiązki i podejmuje działania zmierzające do poprawy jakości usług oraz rozszerzenia asortymentu odbieranych usług.

Realizując obowiązek usuwania azbestu do 2032 r., a także zapisy „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dygowo na lata 2021 – 2032”. Gmina realizuje działania z zakresu gospodarki odpadami polegające na ewidencji i kontroli, w tym również odpadów zawierających azbest, a także realizuje program pn: „Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest” (finansowany ze środków WFOŚiGW).

Z uwagi na położenie geograficzne Gmina Dygowo posiada wiele walorów przyrodniczych. Spośród form ochrony przyrody powołanych na podstawie Ustawy o ochronie przyrody na terenie Gminy Dygowo znajdują się:

1. Obszary Natura 2000:
  - Specjalny Obszar Ochrony „Dorzecze Parsęty” (PLH320007),
  - Specjalny Obszar Ochrony „Trzebiatowsko-Kołobrzeski Pas Nadmorski” (PLH320017),
2. rezerwat przyrody „Stramniczka”,
3. pomniki przyrody.

Pomimo to obszar Gminy Dygowo charakteryzuje się niskim stopniem lesistości. Według danych ewidencji gruntów starostwa powiatowego na koniec 2020 roku lesistość gminy wynosiła 17,78 % ogólnej powierzchni. Dominują lasy publiczne Skarbu Państwa, będące w administracji Nadleśnictwa Gościno.

Lasy na terenie gminy rozmieszczone są bardzo nierównomiernie. Kompleksy leśne występują głównie w południowej części gminy – wzdłuż doliny Parsęty (objęte ochroną przyrody w ramach obszaru Natura 2000 „Dorzecze Parsęty”), a także w niewielkim stopniu we wschodniej części gminy i północnej części gminy (obejmując tereny obszaru Natura 2000 „Trzebiatowsko-Kołobrzeski Pas Nadmorski”). Stan lasów oceniany jest jako bardzo dobry.

Oprócz zasobów leśnych na terenie Gminy Dygowo duże znaczenie mają tereny zieleni, w tym parki i cmentarze. w granicach Gminy Dygowo znajduje się 6 parków pałacowych oraz jeden obiekt nigdzie niezaewidencjonowany przypominający swoim charakterem park. Znajdują się one w: Kłopotowie, Piotrowicach, Pustarach, Skoczowie, Włóściborzu i Wrzosowie oraz Miechęcinnie.

Zgodnie z danymi GUS na koniec 2019 roku tereny zieleni zajmowały w gminie łącznie niewielki obszar ok. 28,5 ha (0,2 % ogólnej powierzchni gminy) z uwagi na wiejski charakter gminy. Ponadto na terenie gminy znajduje się aż 20 cmentarzy o łącznej powierzchni ok. 7,1 ha.

Oprócz znaczenia historycznego parki te pełnią ważną funkcję ekologiczną wzbogacając i urozmaicając środowisko przyrodnicze krajobrazu rolniczego na obszarach wiejskich.

Pod względem zagrożenia poważnymi awariami gmina Dygowo jest obszarem stosunkowo bezpiecznym. Na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska dostępny jest wykaz zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, w tym zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Na terenie Gminy Dygowo nie ma takich zakładów. Jedynymi obiektami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko są stacje paliw. Na terenie gminy nie można jednak wykluczyć zdarzeń mających charakter poważnych awarii związanych z katastrofami, zagrożeniami transportem itp.

W Programie, przedstawiono również założenia ogólne i potrzebę edukacji ekologicznej w Gminie, a także dotychczas prowadzone działania edukacyjne.

W ramach opracowania Programu konieczne było wyznaczenie szczegółowych zadań w poszczególnych obszarach interwencji, po wykonaniu których ma nastąpić poprawa stanu i jakości

danego elementu środowiska, bądź będzie utrzymywany dobry stan o ile aktualnie taki został zdiagnozowany. W ramach tych wytycznych zaplanowano konkretne zadania ekologiczne, czyli przedsięwzięcia bądź czynności organizacyjno-administracyjne prowadzące do realizacji wyznaczonych celów ekologicznych i kierunków interwencji. Poprzez realizację tych działań ekologicznych można będzie osiągnąć wymierną poprawę środowiska przyrodniczego w wyznaczonych obszarach interwencji, mierzoną za pomocą wskaźników środowiskowych (mierników realizacji). Cele i kierunki interwencji są pochodną zdiagnozowanych w Gminie zagrożeń i problemów w poszczególnych obszarach interwencji (analizy SWOT).

Wyznaczono następujące cele ekologiczne:

- 1) POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA,
- 2) POPRAWA STANU NAWIERZCHNI DRÓG,
- 3) UTRZYMANIE DOTYCHCZASOWEGO STANU BRAKU ZAGROŻEŃ DLA ŚRODOWISKA I MIESZKAŃCÓW ZE STRONY POŁA ELEKTROMAGNETYCZNEGO,
- 4) POPRAWA JAKOŚCI WÓD,
- 5) UPORZĄDKOWANIE GOSPODARKI WODNO – ŚCIEKOWEJ,
- 6) ZREKULTYWOWANIE OBSZARÓW ZDEWASTOWANYCH,
- 7) OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB,
- 8) ZBILANSOWANY SYSTEM GOSPODAROWANIA ODPADAMI,
- 9) OCHRONA ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH,
- 10) UTRZYMANIE STANU BRAKU ZAGROŻEŃ DLA ŚRODOWISKA I MIESZKAŃCÓW ZE STRONY POWAŻNYCH AWARII,
- 11) PODNIESIENIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW.

Proces tworzenia Programu składał się z kilku etapów. Pierwszym było zgromadzenie materiałów źródłowych bezpośrednio od jednostek i podmiotów, które włączone są w proces realizacji POŚ. Podczas opracowywania dokumentu korzystano również z dokumentów strategicznych opracowywanych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Pomocne były również dane statystyczne prezentowane przez GUS.

W odniesieniu do Programu ochrony środowiska jednostką, na której spoczywać będą główne zadania zarządzania będzie Gmina Dygowo. Mimo to całościowe zarządzanie środowiskiem w jednostce będzie odbywać się na kilku szczeblach. Oprócz szczebla gminnego jest jeszcze poziom powiatowy, wojewódzki, krajowy. Dodatkowo w proces włączone są także inne podmioty takie jak np. operatorzy sieci, mieszkańcy, przedsiębiorcy.

W procesie wdrażania Programu ważna jest kontrola przebiegu tego procesu oraz ocena stopnia realizacji zadań w nim wyznaczonych z punktu widzenia osiągnięcia założonych celów. Z tego względu ważne jest wyznaczenie systemu monitorowania, na podstawie, którego będzie możliwe dokonanie oceny procesu wdrażania oraz będą mogły być dokonane modyfikacje Programu. Obowiązek sprawozdawczości POŚ wynika z Art. 18 pkt. 2 Ustawy Prawo ochrony środowiska. Zgodnie z nim, w tym przypadku Wójt Gminy Dygowo, zobowiązany jest do sporządzania raportów z realizacji POŚ co dwa lata. Sporządzony raport przedstawia się Radzie Gminy, zostaje on także przesłany do organu wykonawczego powiatu, zgodnie z art. 18 ust. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska.

W dokumencie zaproponowano również harmonogram okresowej sprawozdawczości, opis powiązań POŚ z dokumentami strategicznymi i planistycznymi, a także zamieszczono przegląd źródeł finansowania.

V OCENA STANU ŚRODOWISKA

Zgodnie z wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska (Ministerstwo Środowiska, wrzesień 2015 r.) niniejszy Program opracowany został z uwzględnieniem 10 obszarów przyszłej interwencji. W opisie środowiska uwzględniono również zagadnienie edukacji ekologicznej w Gminie.

5.1 OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

5.1.1 KLIMAT

Warunki klimatyczne panujące na terenie Gminy Dygowo charakteryzują się klimatem morskim, łagodnym. Pomimo braku bezpośredniego dostępu do morza, Gmina leży w strefie oddziaływania morza Bałtyckiego.

Według A. Wosia (1999) obszar Gminy leży w granicach regionów środkowopomorskiego i środkowonadmorskiego. W tym drugim regionie jest mniej dni przymrozkowych i mroźnych, a więcej dni ciepłych. Krócej (o około 30 dni) trwa tam okres termicznej zimy i również krótszy jest (o około 10 dni) okres termicznego lata. Częstsze są dni z opadem atmosferycznym. Nie notuje się występowania skrajnych typów pogody.

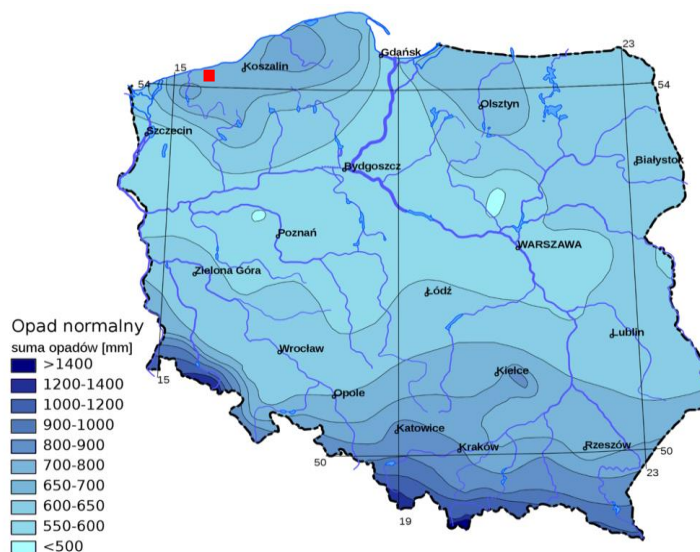
Do cech charakterystycznych klimatu na obszarze gminy Dygowo można zaliczyć stosunkowo łagodne zimy, opóźnione i chłodne wiosny, dość chłodne lata oraz długie, ciepłe jesienie. Średnia temperatura na obszarze wynosi 8,7°C, a średnie roczne opady kształtują się na poziomie około 627 mm. Najsuchszym miesiącem jest luty z opadami na poziomie ok. 30 mm, najbardziej wilgotny zaś jest lipiec z opadami rzędu 750-800 mm. Lipiec jest również najcieplejszym miesiącem, ze średnią temperaturą 18,8°C, styczeń zaś jest najzimniejszy: ze średnią temperaturą -2,3°C¹.

Na terenie gminy przeważają wiatry północno – wschodnie (wiosną) północne, północno – zachodnie (latem), południowo – zachodnie (jesienią), a ich średnia prędkość wynosi 5 m/s.

Zgodnie z danymi IMGW na terenie Gminy Dygowo średnia roczna suma opadów z wielolecia 1971-2000 wynosi 650-700 mm. Naprzemiennie pojawiają się okresy bezdeszczowe lub też opady nawalne, co ma szczególne znaczenie w sektorze rolnictwa.

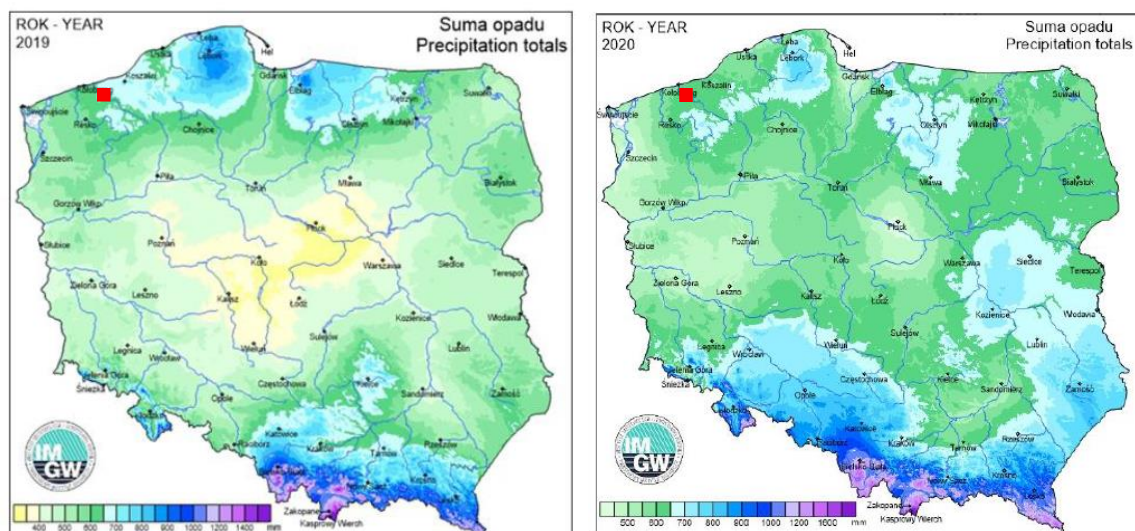
---

¹ na podstawie danych www.climate-data.org

Ryc. 5. Gmina Dygowo na tle mapy przeciętnej sumy opadu w Polsce w latach 1971-2000.

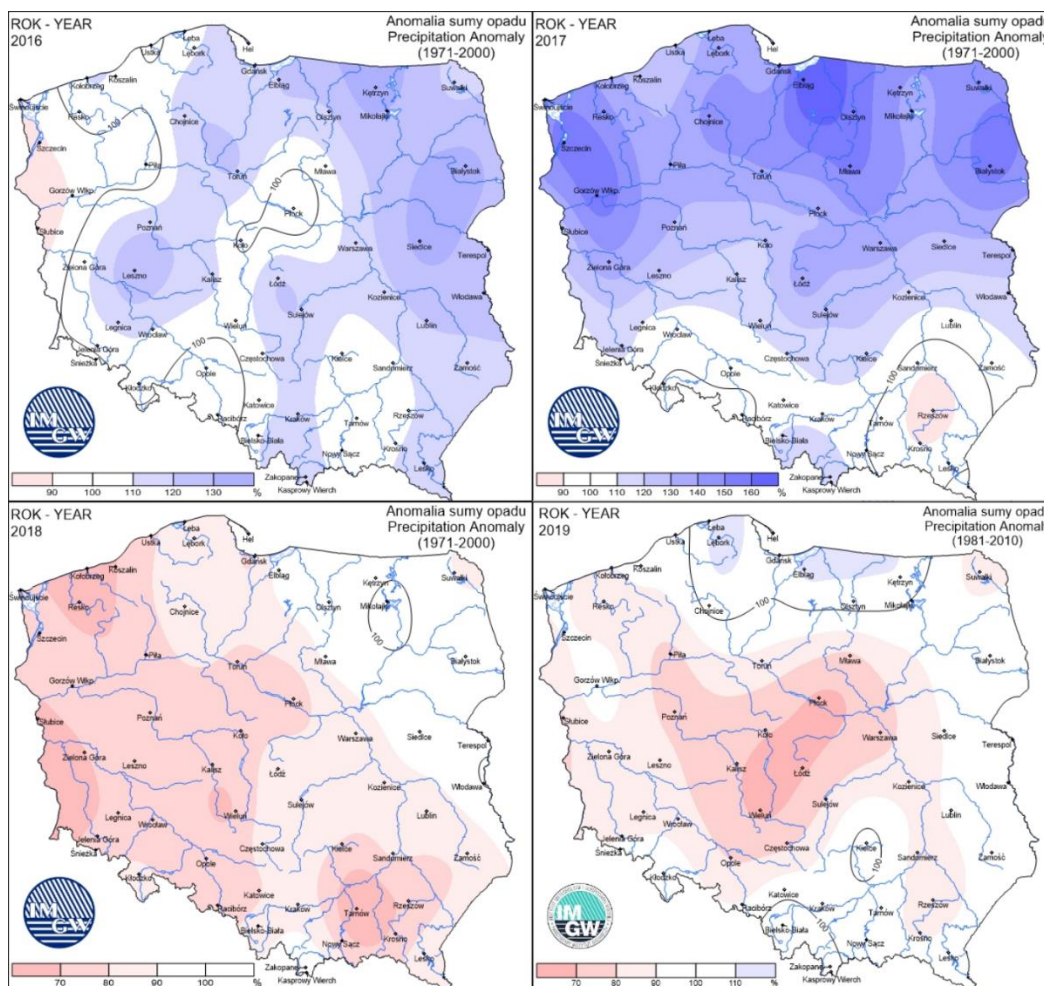
Źródło: IMGW

Ryc. 6. Gmina Dygowo na tle mapy map sumy opadu w Polsce w latach 2019 i 2020.

Źródło: IMGW

Z jednej strony notuje się lata wyjątkowo suche (jak np. 2015, 2018 i 2019), ale z drugiej występują także takie (np. 2017 rok i 2020), w których suma opadów jest wyraźnie wyższa niż średnia wieloletnia. Anomalie sumy opadów w latach 2016-2019 zaprezentowano na Ryc. 7.

Ryc. 7. Anomalie sumy opadów w Polsce latach 2016-2019

źródło: IMGW

Innym niekorzystnym zjawiskiem klimatycznym są wiejące wiatry.

Na terenie województwa zachodniopomorskiego przeważają wiatry północne, zachodnie i północno-zachodnie.

Na terenie Gminy Dygowo brak naturalnych przeszkód w postaci lasów i większych zadrzewień sprzyja ruchom powietrza. Lesistość Gminy jest niewielka. W przypadku silnych wiatrów występujących w okresie wczesnowiosennym nasila się zjawisko erozji eolicznej, prowadzącej do degradacji gleb. Przyspieszeniu ulega również proces parowania, co przy niedoborze opadów, jest zjawiskiem bardzo niekorzystnym, gdyż prowadzi do przesuszania profilu glebowego.

Opisując klimat nie sposób jednak ominąć kwestii zmian, które w ostatnich latach przyjęły wręcz trwałe charakter. Zgodnie ze Strategicznym planem adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA), począwszy od lat 70. ubiegłego wieku do chwili obecnej na obszarze Polski dochodzi do natężenia zjawisk takich jak:

- fale upałów,
- opady o dużym natężeniu,
- okresy bezdeszczowe,
- silne wiatry (w tym trąby powietrzne).

Dodatkowo, notuje się wzrost temperatury we wszystkich porach roku.

Zjawiska te dotyczą również obszaru Gminy Dygowo. Szczególnie uciążliwe, z uwagi na rolniczy charakter jednostki, są coraz częstsze i głębsze susze.

Opracowanie SPA wpisuje się w działania na rzecz osiągnięcia celu nadrzędnego Białej Księgi - Adaptacja do zmian klimatu: Europejskie ramy działania, COM(2009)147 oraz unijnej strategii adaptacji do zmian klimatu, jakim jest poprawa odporności państw członkowskich na aktualne i oczekiwane zmiany klimatu, w tym lepsze przygotowanie do ekstremalnych zjawisk klimatycznych i pogodowych oraz redukcja kosztów społeczno-ekonomicznych z tym związanych. SPA 2020 wskazuje cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach w okresie do roku 2020: gospodarce wodnej, rolnictwie, leśnictwie, różnorodności biologicznej i obszarach prawnie chronionych, zdrowiu, energetyce, budownictwie, transporcie, obszarach górskich, strefie wybrzeża, gospodarce przestrzennej i obszarach zurbanizowanych.

5.1.2 CZYNNIKI KSZTAŁTUJĄCE JAKOŚĆ POWIETRZA W GMINIE DYGOWO

Warunki klimatyczne zmuszają mieszkańców do ogrzewania swych gospodarstw domowych w okresie jesienno-zimowym.

Gmina Dygowo należy do gmin zgazyfikowanych w dużym stopniu.

Gmina Dygowo w układzie sieci gazowej rozprowadzonej na swoim obszarze wykorzystuje gaz ziemny pochodzący z lokalnych źródeł. Na terenie Gminy w miejscowości Jazy znajduje się Kopalnia Gazu Ziemnego Daszewo. Wydobywany tam gaz rurociągiem wysokiego ciśnienia wprowadzany jest do sieci ogólnej, natomiast poprzez rurociąg średniego ciśnienia jest rozprowadzany na obszarze Gminy.

Do wszystkich wsi o zwartej zabudowie doprowadzony jest gaz ziemny. Są to: Bardy, Czernin, Dębogard, Dygowo, Gąskowo, Jazy, Jażdże, Kłoptowo, Łykowo, Miechęcino, Piotrowice, Pustary, Pyszka, Skoczów, Stojkowo, Stramniczka, Świelubie, Włóscibórz oraz Wrzosowo. Do sieci podłączone są obiekty użyteczności publicznej takie jak szkoły czy ośrodki zdrowia.

Na terenie Gminy występuje gazowa sieć dystrybucyjna spółki „G.EN. GAZ ENERGIA” Sp. z o. o. z siedzibą w Tarnowie Podgórnym.

Łączna długość sieci gazowej na terenie analizowanej jednostki wynosiła na koniec 2020 r. 104,539 km (bez przyłączy), w tym sieci przesyłowej 4,320 km i sieci rozdzielczej 100,219 km. Łączna liczba gospodarstw korzystających z gazu wynosiła na koniec 2020 roku 902, w tym ogrzewających mieszkania gazem 884 gospodarstwa.

W kolejnej tabeli przedstawiono szczegółowe dane dotyczące infrastruktury gazowniczej na terenie Gminy Dygowo.

Tabela 2. Dane dotyczące infrastruktury gazowniczej na terenie Gminy Dygowo (2017- 2020 r.)

Wyszczególnienie	jednostka	2017	2018	2019	2020
		ilość	ilość	ilość	ilość
Długość czynnej sieci przesyłowej	m	4320	4320	4320	4320
Długość czynnej sieci rozdzielczej	m	99610	99767	100159	100219
Długość czynnej sieci ogółem	m	103930	104087	104479	104539

Wyszczególnienie	jednostka	2017	2018	2019	2020
		ilość	ilość	ilość	ilość
Czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	szt.	570	590	619	628
Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych	szt.	514	533	560	569
Odbiorcy gazu ogółem	gosp.	821	846	876	902
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.	804	828	858	884
Ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	3021	3096	3162	3247
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	%	53,5	54,8	56,5	57,9

Źródło: GUS BDL – stan na 31.XII.

Jak wynika z danych przedstawionych w powyższej tabeli ze zbiorczej sieci gazowniczej na terenie gminy korzysta ok. 58 % ogółu ludności gminy.

Analizując dane dotyczące infrastruktury gazowniczej na terenie gminy, zawarte w powyższej tabeli, należy zauważyć wzrost zainteresowania przyłączeniem do zbiorczej sieci gazowej gospodarstw domowych.

W szczególności należy zauważyć znaczący wzrost odbiorców gazu do celów grzewczych. W porównaniu do 2017 roku liczba gospodarstw ogrzewanych paliwem gazowym wzrosła z 804 do 884. Stanowi to korzystny trend pod względem emisji substancji z procesów grzewczych do powietrza.

Gmina Dygowo jest terenem zgazyfikowanym. Należy zaznaczyć, że gaz ziemny jest paliwem, które w odróżnieniu od innych konwencjonalnych surowców energetycznych praktycznie nie zanieczyszcza środowiska. Przy spalaniu gazu ziemnego wydzielają się znacznie mniejsze ilości dwutlenku węgla, dwutlenku siarki, tlenków azotu niż przy innych nośnikach energii) z jednoczesnym brakiem stałych produktów spalania – sadzy i popiołu. Ekologiczne korzyści użytkowania gazu ziemnego powodują, że zainteresowanie wykorzystaniem gazu do celów socjalno-bytowych, grzewczych i technologicznych stale rośnie co jest niezwykle korzystnym zjawiskiem.

Pozostałe gospodarstwa domowe na terenie gminy korzystają z innych źródeł ciepła, w tym źródeł ogrzewanych paliwem stałym (drewno, węgiel, miał węglowy, ekogroszek itp.).

Wykorzystywanie węgla jako źródła ogrzewania budynków połączone z małą efektywnością samego procesu spalania tego surowca prowadzi do emisji pyłów i szkodliwych gazów do atmosfery. Źródła te są przyczyną tzw. „niskiej emisji”. Spaliny emitowane przez kominy o wysokości około 10 m (budynki mieszkalne), rozprzestrzeniają się w przyziemnych warstwach atmosfery. Niska wysokość emitorów w powiązaniu z częstą w okresie zimowym inwersją temperatury, sprzyja kumulacji zanieczyszczeń (głównie pyłów zawieszonych PM 10 i PM 2,5).

Wzrost średniego stężenia zanieczyszczeń pyłowych i gazowych powstałych w wyniku emisji powierzchniowej notuje się cyklicznie w okresie zimowym, jest to zjawisko powiązane z sezonem grzewczym (przeciętne stężenie zanieczyszczeń będzie wówczas kilka razy wyższe niż w okresie letnim).

Aktualnie wprowadzanie do powietrza zanieczyszczeń z kotłowni budynków mieszkalnych przez osoby fizyczne podlega ograniczeniom.

Uchwałą Nr XXXV/540/18 z dnia 26 września 2018 r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego przyjął tzw. uchwałę antysmogową wprowadzającą na obszarze województwa zachodniopomorskiego ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (Dz. Urz. Z 2018 r., poz. 4984).

Ograniczenia i zakazy wymienione w akcie prawa miejscowego obowiązują wszystkich użytkowników instalacji o mocy poniżej 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych, tj. mieszkańców województwa zachodniopomorskiego, samorządy oraz podmioty działające na jego terenie. Ograniczeniami i zakazami objęto w szczególności następujące instalacje: kotły centralnego ogrzewania i ogrzewacze pomieszczeń tj. kominki, piece kaflowe, kozy, itp.

Wprowadzenie uchwały antysmogowej dla województwa zachodniopomorskiego powoduje, iż:

- docelowo na terenie województwa od 1 maja 2019 r. zakazane będzie stosowanie paliw stałych tj.:
  1. paliwa niesortowane w rozumieniu ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. z 2018 r. poz. 427 t.j. ze zm.);
  2. muły i flotokoncentraty węglowe oraz mieszanki produkowane z ich wykorzystaniem;
  3. węgiel brunatny;
  4. paliwa niespełniające wymagań jakościowych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 3a ust. 2 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. z 2018 r. poz. 427 t.j. ze zm.).
- docelowo na terenie województwa zachodniopomorskiego dopuszczone będzie eksploatowanie instalacji na paliwo stałe spełniające minimalny standard emisyjny zgodny z 5 klasą pod względem granicznych wartości sprawności cieplnej oraz granicznych wartości emisji zanieczyszczeń normy PN-EN 303-5:2012.

Terminy wymiany kotłów są następujące:

- do 1 stycznia 2024 r. wymienić należy kotły niespełniające żadnych standardów emisyjnych (kotły bezklasowe tzw. kopciuchy)

- do 1 stycznia 2028 r. wymienić należy kotły poniżej klasy 5.

- docelowo na terenie województwa zachodniopomorskiego dopuszczone będzie eksploatowanie ogrzewaczy pomieszczeń (kominki, kozy, piece kaflowe itp.) spełniających minimalne poziomy sezonowej efektywności energetycznej i normy emisji zanieczyszczeń dla sezonowego ogrzewania pomieszczeń określone w ust. 1 i 2 załącznika II do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe.

Wymiana lub dostosowanie ogrzewaczy niespełniających powyższych wymogów musi nastąpić do 1 stycznia 2028 r.

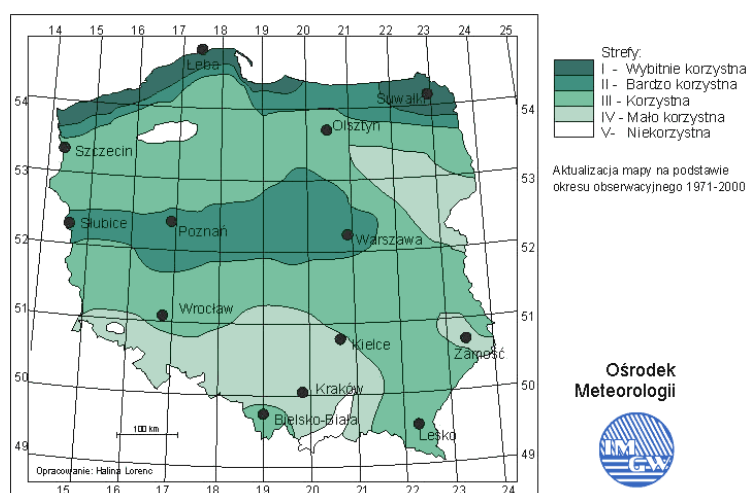
Jeśli chodzi zaś o samą jakość węgla i egzekwowanie zakazu stosowania najgorszej jakości paliw stałych, dużą rolę odgrywa działalność Inspekcji Handlowej, która prowadzi kontrolę paliw stałych w zakresie spełniania wymagań określonych w tzw. świadectwach jakości paliw stałych. Przykładowo, w 2020 roku Inspekcja Handlowa przeprowadziła w Polsce 517 kontroli jakości paliw stałych. W 39 przypadkach sprzedawany węgiel nie spełniał wymagań jakościowych – dane te wskazują, że niska jakość sprzedawanego węgla to wciąż istotny problem.

Wdrażanie przepisów z zakresu uchwały antysmogowej, a także zaostrzających się przepisów prawnych w zakresie emisji wpłynie korzystnie na kształtowanie jakości powietrza atmosferycznego w najbliższej przyszłości.

Dla kształtowania jakości powietrza atmosferycznego duże znaczenie ma również polityka proekologiczna w zakresie wdrażania i rozpowszechniania wykorzystywania energii odnawialnej.

Na terenie gminy Dygowo istnieją korzystne warunki do wykorzystywania energii odnawialnej.

Według opracowania prof. Haliny Lorenc z IMGW charakteryzowana jednostka znajduje się w I strefie energetycznej wiatru – wybitnie korzystnej pod względem zasobów energii wiatru. Analizując czynniki atmosferyczne występujące na terenie Gminy Dygowo należy stwierdzić, że sprzyjają one pozyskiwaniu odnawialnej energii elektrycznej z siły wiatru.

Ryc. 8. Strefy energetyczne wiatru w Polsce

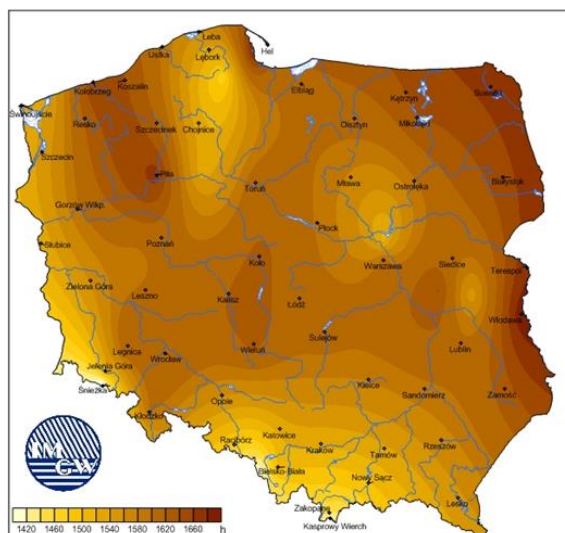
Źródło: Ośrodek Meteorologii IMGW

Położenie gminy w strefie przymorza warunkuje dobre uwarunkowania wykorzystania energii wiatru. Na terenie Gminy Dygowo oraz w gminach sąsiednich funkcjonują farmy wiatrowe o dużych mocach. W Gminie Dygowo funkcjonuje farma wiatrowa Bardy-Dygowo dla której łączna moc wynosi 50 MW. Farma składa się z dwudziestu pięciu turbin firmy Vestas o mocy 2 MW każda.

Korzystnymi dla środowiska przyrodniczego źródłami OZE są także wszelkiego rodzaju instalacje produkujące energię z wykorzystaniem promieniowania słonecznego. Ogólnie w Gminie Dygowo występują dobre warunki do wykorzystania energii promieniowania słonecznego przy dostosowaniu typu systemów i właściwości urządzeń wykorzystujących tę energię do charakteru, struktury i rozkładu w czasie promieniowania słonecznego.

Najwięcej słonecznych dni występuje w miesiącach wiosenno-letnich (kwiecień – wrzesień), w tym czasie do powierzchni ziemi trafia 80% promieniowania rocznego. Średnia moc promieniowania słonecznego na 1 m² powierzchni wynosi około 1 000 W/m². W Polsce rocznie usłonecznienie (w zależności od regionu) wynosi od 1 390 do 1 900 godzin. Przyjmuje się roczną średnią wartość nasłonecznienia na około 1 600 godzin, co stanowi 30% – 40% długości dnia.

Strefy nasłonecznienia kraju przedstawiono na rycinie.

Ryc. 9. Wartości nasłonecznienia w Polsce

źródło: IMGW

W latach 2018-2020 Urząd Gminy Dygowo wydał decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia polegającego na budowie farmy fotowoltaicznej w następujących lokalizacjach:

1. Budowa elektrowni słonecznej wraz z infrastrukturą towarzyszącą na działce nr 314 obręb Dygowo;
2. Budowa farmy fotowoltaicznej o mocy do 2 MW wraz z infrastrukturą techniczną zlokalizowanej na działce nr 350 obręb Dygowo;
3. Budowa instalacji technicznej wytwórczej energii elektrycznej PV Dygowo do 10,5 MW wraz z infrastrukturą towarzyszącą na działkach nr 317 i nr 311, obręb Dygowo.

Decyzje dotyczyły wyłącznie wnioskowanych farm fotowoltaicznych, zakwalifikowanych do procedur wydania decyzji środowiskowej, jako przedsięwzięcia mogące oddziaływać na środowisko (czyli o powierzchni zabudowy powyżej 0,5 ha w obszarach objętych ochroną przyrody oraz 1 ha dla pozostałych obszarów).

Na terenie gminy mogą funkcjonować mniejsze obiekty fotowoltaiczne, o mniejszych mocach i powierzchniach, nie kwalifikujących ich do pozyskania decyzji środowiskowej.

Od 2016 roku następuje znaczący wzrost zainteresowania wykorzystaniem fotowoltaiki jako źródeł energii odnawialnej na potrzeby gospodarstw domowych.

Ilość systemów powstałych na terenie gminy nie jest ewidencjonowana, ale w perspektywie czasowej ewidencja taka powinna powstać w oparciu o bazy danych Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (FAQ).

Kolejnym odnawialnym źródłem jest energia geotermalna. Energia geotermalna jest to energia zgromadzona w gorących wodach podziemnych. Występują w Polsce naturalne baseny sedymentacyjno-strukturalne, wypełnione gorącymi wodami podziemnymi o zróżnicowanych temperaturach. Temperatury tych wód wynoszą od kilkudziesięciu do ponad 90°C, a w skrajnych przypadkach osiągają ponad 100°C co sprawia, że znajdują one zastosowanie głównie w energetyce ciepłej.

W chwili obecnej brak wiedzy o instalacjach użytkowanych na terenie gminy na potrzeby indywidualnych gospodarstw domowych. Podobnie jak w przypadku innych instalacji odnawialnych

źródeł energii wiedza o ilości instalacji na danym obszarze powstanie wraz z rozwojem bazy danych Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (FAQ).

Rolniczy charakter Gminy sprawia, że nie ma znaczących przemysłowych źródeł zanieczyszczeń powietrza, tj. zakładów przemysłowych, które mogłyby być źródłem emisji uciążliwych substancji do powietrza.

Ponadto do czynników kształtujących jakość powietrza w gminie Dygowo należy wziąć pod uwagę zagrożenia wynikające z emisji ze środków komunikacyjnych.

Zagadnienie związane z emisją zanieczyszczeń pochodzenia komunikacyjnego należy rozważać przez pryzmat wzrostu natężenia ruchu pojazdów. Szacuje się, że emisje z transportu stanowią około 20 - 25% światowej emisji dwutlenku węgla. Wliczając produkcję samochodów, konstrukcję i renowację dróg są one przyczyną 37% wszystkich emisji. Transport zużywa 30% światowej energii. Samochody są obecnie najbardziej zanieczyszczającym środowisko naturalne środkiem transportu. Dodatkowo pojazdy samochodowe są największym emitorem toksycznych związków chemicznych nie podlegających regulacji prawnej, takich jak: butadien, benzen i inne, związane z pyłami. Poza zanieczyszczeniami ważna jest również zajętość terenu potrzebnego do zbudowania drogi. Przeciwwagą do tego zjawiska jest rozwój alternatywnych środków komunikacji, np. rozwój ścieżek rowerowych lub też wspieranie rozwiązań ograniczających ruch na istniejących połączeniach drogowych np. poprzez transport zbiorowy.

Przez opisywany obszar Gminy Dygowo przebiegają drogi wielu kategorii.

Ruch tranzytowy skupia się obecnie na drodze ekspresowej S6 oddanej do eksploatacji w 2019 roku. Ponadto przez Gminę Dygowo przebiega droga wojewódzka nr 163 (DW 163), a uzupełnieniem są drogi powiatowe i gminne.

Z uwagi na położenie obszaru gminy w strefie przymorskiej tereny gminy Dygowo stanowią ważny element komunikacyjny.

Wpływa to zarówno na potrzeby rozwoju ciągów komunikacyjnych tranzytowych (droga S6), a także dróg regionalnych i lokalnych (dróg, chodników i ścieżek rowerowych).

Dane dotyczące natężenia ruchu na tych drogach znajdują się w rozdziale 5.2.3.

Wraz ze wzrostem natężenia ruchu na ciągach komunikacyjnych pojawiła się potrzeba zwiększenia bezpieczeństwa ruchu.

Na terenie Gminy Dygowo z uwagi na uwarunkowania komunikacyjne terenów przymorskich duże znaczenie ma rozwój ciągów pieszo-rowerowych oraz ścieżek rowerowych.

Do zadań takich należy inwestycja pn. „Budowa ścieżki rowerowej od granicy z gminy Karlino w m. Skoczów, z odgałęzieniem wzdłuż drogi powiatowej Nr 3341Z do m. Skoczów, przez m. Wrzosowo, Kłopotowo, z odgałęzieniem do m. Włóścibórz, do granicy z gminą Karlino w m. Kłopotowo”.

5.1.3 STAN JAKOŚCI POWIETRZA

Powietrze zanieczyszczają wszystkie substancje gazowe, stałe lub ciekłe, znajdujące się w powietrzu w ilościach większych niż ich średnia zawartość. Zanieczyszczenia powietrza dzieli się na pyłowe i gazowe. Światowa Organizacja Zdrowia definiuje powietrze zanieczyszczone jako takie, którego skład chemiczny może ujemnie wpłynąć na zdrowie człowieka, roślin i zwierząt, a także na inne elementy środowiska (wodę, glebę). Zanieczyszczenia powietrza są najbardziej niebezpieczne ze wszystkich zanieczyszczeń, gdyż są mobilne i mogą skazić na dużych obszarach praktycznie

wszystkie komponenty środowiska. Zanieczyszczenia te są wchłaniane przez ludzi głównie w trakcie oddychania i przyczyniają się do powstawania schorzeń układu oddechowego, a także zaburzeń reprodukcji i alergii.

Podstawę oceny jakości powietrza stanowią określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska (Dz. U. z 2012 r. poz. 1031) poziomy substancji w powietrzu: dopuszczalne, docelowe, celów długoterminowych i alarmowe. W niektórych przypadkach Rozporządzenie określa dozwoloną liczbę przekroczeń określonego poziomu, a także terminy, w których określony poziom powinien zostać osiągnięty. Wartości poszczególnych poziomów substancji w powietrzu są zróżnicowane ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin. Dla każdego z tych kryteriów zostały określone odrębne wymagania dotyczące lokalizacji stacji pomiarowych, a także wymaganego zakresu wykonywanych badań.

W ocenach prowadzonych pod kątem spełnienia kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi obecnie uwzględnia się: dwutlenek siarki (SO₂), dwutlenek azotu (NO₂), tlenek węgla (CO), benzen (C₆H₆), ozon (O₃), pył PM10 i PM2,5, metale ciężkie: ołów (Pb), arsen (As), kadm (Cd) i nikiel (Ni) w pyłe PM10 oraz benzo(a)piren (B(a)P) w pyłe PM10. Oceny dokonywane pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin obejmują: dwutlenek siarki (SO₂), tlenki azotu NO_x i ozon (O₃).

Należy również dodać, że w październiku 2019 r. weszło w życie nowe rozporządzenie², które znacząco obniża progi alarmowania o zanieczyszczeniu powietrza. Oznacza to częstsze ostrzeganie o wysokich stężeniach zanieczyszczeń powietrza. Zgodnie z nowym prawem, alarm smogowy będzie ogłaszany przy przekroczeniu średniodobowej wartości 150 mikrogramów na m³ dla pyłu PM10, poziom informowania to 100 mikrogramów. Rozporządzenie z 2012 r. mówiło odpowiednio o 300 i 200 mikrogramach na m³. Dotychczasowe normy były najwyższymi w Unii Europejskiej.

Oceny i wynikające z nich działania odnoszone są do jednostek terytorialnych nazywanych strefami, obejmujących obszar całego kraju. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. 2012, poz. 914) Gmina Dygowo należy do strefy zachodniopomorskiej.

Monitoring jakości powietrza w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska w województwie zachodniopomorskim prowadzony jest w kilkunastu stacjach pomiarowych. Najbliżej gminy Dygowo (w województwie zachodniopomorskim) zlokalizowana jest stacja pomiarowa w Kołobrzegu.

Wynikiem oceny dla wszystkich substancji podlegających ocenie na terenie strefy jest zaliczenie strefy do odpowiedniej klasy. Wynik oceny i klasyfikacji strefy dla danego zanieczyszczenia zależy od stężeń tego zanieczyszczenia występujących na terenie strefy – zwykle w rejonach o najwyższym stopniu zanieczyszczenia daną substancją. Uzyskany wynik przekłada się na określone wymagania w zakresie działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są spełnione odpowiednie kryteria) lub na rzecz utrzymania tej jakości (jeżeli spełnia ona przyjęte standardy):

- **Klasa A** – poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego/docelowego,
- **Klasa B** – poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny lecz nie przekracza poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji,
- **Klasa C** – poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny/docelowy,

² Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 października 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 10 października 2019 r., poz. 1931)

- **Klasa D1** – poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu),
- **Klasa D2** – poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu),
- **Klasa A1, C1** – dodatkowe klasy stref dla pyłu PM_{2,5} określane w oparciu o poziom dopuszczalny dla fazy II (**A1** - nie przekracza poziomu dopuszczalnego dla fazy II, **C1** – przekracza poziom dopuszczalny dla fazy II).

Obszary przekroczeń dla poszczególnych substancji zostały określone na podstawie wyników modelowania rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w połączeniu z analizą wyników uzyskanych w stacjach pomiarowych.

W tabeli przedstawiono klasy jakości powietrza dla poszczególnych zanieczyszczeń w strefie zachodniopomorskiej w latach 2018-2020.

Dane zaprezentowano w ujęciu poszczególnych lat biorąc pod uwagę kryterium ochrony zdrowia oraz kryterium ochrony roślin.

Ze względu na brak stacji pomiarowej jakości powietrza na terenie Gminy Dygowo należy bazować na danych dla całej strefy zachodniopomorskiej, w skład której wchodzi gmina. W tabeli przedstawiono klasy jakości powietrza dla poszczególnych zanieczyszczeń w strefie zachodniopomorskiej w latach 2018-2020 wraz ze wskazaniem przekroczeń.

Tabela 3. Wynikowe klasy strefy zachodniopomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w latach 2018-2020 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.

Zanieczyszczenie	Klasa		
	2018 r.	2019 r.	2020 r.
SO ₂ (dwutlenek siarki)	A	A	A
NO ₂ (dwutlenek azotu)	A	A	A
CO (tlenek węgla)	A	A	A
C ₆ H ₆ (benzen)	A	A	A
PM 2,5 (pył zawieszony)	A/C1	A/A1	A/A1
PM 10 (pył zawieszony)	C	A	A
B(a)P (benzo(a)piren)	C	C	C
As (arsen)	A	A	A
Cd (kadm)	A	A	A
Ni (nikiel)	A	A	A
Pb (ołów)	A	A	A
O ₃ dc (ozon – poziom docelowy)	A	A	A
O ₃ dt (ozon – poziom długoterminowy)	D2	D2	D2

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Szczecinie – Roczne oceny jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim.

*Wynikiem oceny dla wszystkich substancji podlegających ocenie (dla kryteriów: poziom dopuszczalny i poziom docelowy) jest zaliczenie strefy do jednej z poniżej wymienionych klas: **klasa A** – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych albo poziomów docelowych, **klasa B** - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji, **klasa C** - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny powiększone o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalny albo przekraczają poziomy docelowe.*

*W przypadku poziomu celu długoterminowego dla ozonu przyjęto następujące oznaczenie klas: **klasa D1** - jeżeli stężenia ozonu na terenie strefy nie przekraczają poziomu celu długoterminowego, **klasa D2** - jeżeli stężenia ozonu na terenie strefy przekraczają poziom celu długoterminowego.*

Dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} i kryterium – poziom dopuszczalny dla fazy II zostały określone następujące klasy: A1 i C1. Klasa A1 oznacza brak przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla fazy II, klasa C1 - przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla fazy II.

Tabela 4. Wynikowe klasy strefy zachodniopomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w latach 2018-2020 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.

Strefa	Rok	Klasyfikacja wg rodzajów zanieczyszczeń			
		O3 (dc)	O3 (dt)	NO2	SO2
Strefa zachodniopomorska	2018	A	D2	A	A
	2019	A	D2	A	A
	2020	A	D2	A	A

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie, objaśnienia oznaczeń literowych takie same jak w poprzedniej tabeli

Dane przedstawione w tabeli powyżej stanowią wynik modelowania matematycznego w strefie zachodniopomorskiej traktowanej jako całość.

Oznacza to, że Gmina Dygowo została zakwalifikowana do klasy C dla benzo(a)pirenu z uwagi na przekroczenia występujące w strefie zachodniopomorskiej, ale nie bezpośrednio na terenie gminy. Przekroczenia poziomu docelowego wystąpiły na stanowisku pomiarowym w Szczecinku (ul. Przemysłowa), oraz w Myśliborzu (ul. Za Bramką). Przekroczenia zanieczyszczeń bezpośrednio w granicach gminy, ani w najbliższym punkcie pomiarowym w Kołobrzegu nie wystąpiły.

Przytoczone dane za lata 2018-2020 pozwalają na stwierdzenie, że podjęte wcześniej działania w zakresie termomodernizacji budynków i wymiany źródeł ogrzewania budynków przynoszą pozytywne efekty w postaci ograniczenia zanieczyszczenia powietrza i poprawy jakości powietrza na terenie gminy. W związku z powyższym teren gminy Dygowo nie został sklasyfikowany do stref przekroczeń w obszarze strefy zachodniopomorskiej.

W związku z przekroczeniami wybranych zanieczyszczeń powietrza na obszarze strefy zachodniopomorskiej Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę w sprawie określenia programu ochrony powietrza oraz planu działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej - uchwała nr XVI/206/20 z dnia 4 czerwca 2020 r.

Celem opracowania Programu ochrony powietrza jest wskazanie przyczyn wystąpienia przekroczeń poziomów dopuszczalnych i docelowych dla pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu, a następnie wskazanie działań naprawczych, które pomogą poprawić jakość powietrza. Program powstał na podstawie badań monitoringowych za 2018 rok.

W Programie tym sporządzono plan przywrócenia naruszonych standardów jakości powietrza, co ma doprowadzić do poprawy jakości zdrowia i życia mieszkańców zamieszkujących obszar objęty Programem.

Do wskazanych działań naprawczych należą:

- Ograniczenie emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych;
- Prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów ograniczających używanie paliw lub urządzeń do celów grzewczych oraz zakazu spalania odpadów;
- Działania promocyjne i edukacyjne (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje, konferencje) oraz informacyjne i szkoleniowe

Pomimo braku przekroczeń w obszarze gminy Dygowo ww. Program wskazał dla określonych substancji efekt ekologiczny w wartości redukcji dotyczącej obniżenia emisji rocznej. Wymagany efekt ekologiczny to różnica wielkości emisji rocznej pomiędzy rokiem bazowym a rokiem prognozy. Tak obliczony wymagany efekt ekologiczny realizowanych działań naprawczych został przedstawiony dla każdej gminy w tabelach wskazanych w harmonogramach realizacji działań dla strefy zachodniopomorskiej.

Wskazania dla Gminy Dygowo przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 5. Wielkość redukcji wskaźników do powietrza w wyniku realizacji działań naprawczych w poszczególnych latach realizacji Programu Ochrony Powietrza dla strefy zachodniopomorskiej.

Dla Gminy Dygowo	ogółem	2021	2022	2023	2024	2025	2026
redukcja emisji pyłu zawieszonego PM10 do powietrza w wyniku realizacji działań naprawczych [Mg/rok]	6,2916	0,7550	1,0067	1,2583	1,2583	1,0067	1,0067
redukcja emisji pyłu zawieszonego PM2,5 do powietrza w wyniku realizacji działań naprawczych [Mg/rok]	6,1931	0,7432	0,9909	1,2386	1,2386	0,9909	0,9909
redukcja emisji benzo(a)pirenu do powietrza w wyniku realizacji działań naprawczych [Mg/rok]	0,0034	0,0004	0,0005	0,0007	0,0007	0,0005	0,0005

Źródło: Programu Ochrony Powietrza wraz z planem działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej - uchwała Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego nr XVI/206/20 z dnia 4 czerwca 2020 r.

5.1.4 DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA

W kontekście potrzeby ochrony powietrza oraz dywersyfikacji źródeł wytwarzania ciepła i energii Gmina Dygowo posiada dokument sektorowy pn. „Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Dygowo”, opracowany w ramach Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty. Plan został uchwalony 25 listopada 2015 r. Uchwałą Rady Gminy Dygowo Nr IX/78/15.

Przeprowadzona analiza planu gospodarki niskoemisyjnej ukazała, że analizowany obszar gminy Dygowo ma te same problemy, co większość małych, polskich gmin. Plan gospodarki niskoemisyjnej był dokumentem strategicznym, który koncentrował się na podniesieniu efektywności energetycznej, zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz redukcji emisji gazów cieplarnianych.

Dokument opracowany dla Gminy Dygowo wyznaczył cele strategiczne do 2020 roku, które pozwolą na osiągnięcie korzyści ekologicznych, ekonomicznych i społecznych wynikających z działań zmniejszających emisje gazów cieplarnianych. Plan gospodarki niskoemisyjnej stał się także niezbędnym dokumentem, umożliwiającym ubieganie się o przyznanie środków pomocowych w perspektywie finansowej na lata 2014-2020.

Gmina Dygowo należy do Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty. W ramach działalności związku zrealizowanych zostało wiele programów, w tym projekt pn. „Działania infrastrukturalne na rzecz poprawy środowiska w obiektach użyteczności publicznej na terenie Dorzecza Parsęty”. Celem głównym projektu było zwiększenie wydajności energii i redukcja emisji, w szczególności gazów cieplarnianych i niebezpiecznych substancji. Do pozostałych celów szczegółowych można zaliczyć:

- pozytywne oddziaływanie na środowisko poprzez zmniejszenie zanieczyszczeń powietrza (zmniejszenie emisji substancji szkodliwych do atmosfery CO₂,SO₂,NO_x,pyły);
- zmniejszenie zużycia paliw pochodzących z nieodnawialnych źródeł;
- zmniejszenie kosztów utrzymania obiektów użyteczności publicznej;
- zwiększenie efektywności wykorzystania spalanych paliw i wydajności przekazywania ciepła;
- zwiększenie udziału energetyki ze źródeł odnawialnych w krajowym bilansie energetycznym.

Dotychczasowe starania Gminy o poprawę jakości powietrza polegały przede wszystkim na termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, modernizacji systemów grzewczych oraz kotłowni lokalnych. W latach poprzednich udało się np. przeprowadzić następujące projekty i zadania:

- Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej na terenie Związku Miast i Gmina Dorzecza Parsęty (Zespół Szkół w Dygowie, świetlica wiejska w Bardach),
- Termomodernizacja i wymiana kotła gazowego w Ośrodku Zdrowia we Wrzosowie,
- Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Czerninie,
- Budowa oświetlenia hybrydowego na terenie Gminy.

Program realizowany był od 2011 roku do końca 2016 roku. W 2018 roku zostały przedstawione efekty realizacji programu. Aktualnie Gmina Dygowo ponosi koszty dofinansowania realizacji projektu dla celów utrzymania trwałości projektu, w tym głównie kosztów audytów i przeglądów technicznych zrealizowanych projektów.

Ponadto Gmina Dygowo posiada dokument pn. „Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Dygowo na lata 2017-2031”. Analiza ww. dokumentu wykazała, że węgiel na terenie Gminy Dygowo ma coraz mniejsze zastosowanie w ogrzewaniu obiektów, w tym również podmiotów gospodarczych.

Zadania wskazane do realizacji w ramach Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Dygowo na lata 2017- 2031 są w pełni zgodne z ww. celami i kierunkami działań, gdyż dążą one do zwiększenia efektywności energetycznej na terenie Gminy oraz wzrostu wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, co też pośrednio wpłynie na dalszą poprawę jakości powietrza na terenie przedmiotowej jednostki samorządu terytorialnego.

Ponadto na terenie Gminy Dygowo realizowane są inwestycje w zakresie modernizacji i przebudowy dróg, które pośrednio prowadzą do poprawy jakości powietrza.

W 2018 roku zostały zrealizowane następujące inwestycje:

1. Przebudowa drogi powiatowej nr 3324Z – ulica Kolejowa w Dygowie odcinek o długości 846 m;
2. Przebudowa drogi powiatowej nr 3332Z Dębogard;
3. Przebudowa drogi powiatowej nr 3324Z – ul. Barcińska w Dygowie;
4. Naprawa nawierzchni bitumicznej drogi powiatowej nr 3335Z od mostu nad Parsętą do Kłopotowa;
5. Przebudowa drogi gminnej dz. nr 49 w Łykowie;
6. Przebudowa drogi gminnej – ulica Kolejowa w Dygowie;
7. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Miechęcín (przepust) dz. nr 39/1;
8. Przebudowa ulicy Lipowej w Dygowie;
9. Przebudowa ulicy Miodowej w Dygowie;
10. Przebudowa ulicy Zielonej w Dygowie;

11. Przebudowa drogi gminnej w Jazach i budowa oświetlenia drogowego;
12. Przebudowa ulicy Bukowej w Dygowie;
13. Przebudowa drogi gminnej nr 887502Z obręb Czernin;
14. Przebudowa dróg gminnych nr 887548Z, 887547Z, 88755Z w Świelubiu;
15. Przebudowa drogi koło cmentarza we Wrzosowie;
16. Przebudowa drogi gminnej na osiedlu II we Wrzosowie;

W 2019 roku zostały zrealizowane następujące inwestycje:

1. Remont drogi powiatowej nr 3341Z Strachomino-Skoczów na odcinku 770 m;
2. Przebudowa odcinka drogi gminnej we Wrzosowie;
3. Przebudowa drogi gminnej w Stojkowie;

W 2020 roku zrealizowano następujące inwestycje:

1. Przebudowa drogi gminnej nr 890000Z- ulicy Diamentowe w Dygowie

W ramach poprawy energochłonności przeprowadzono również inwestycje w zakresie oświetlenia. W 2018 roku zrealizowano inwestycje:

1. Oświetlenie zatoki autobusowej w Pustarach;
2. Wymiana opraw oświetleniowych przy drodze wojewódzkiej we Wrzosowie;
3. Budowa oświetlenia przy drodze gminnej w Dębogardzie;
4. Oświetlenie drogowe drogi gminnej działka nr 124 Wrzosowo – projekt i wykonanie;
5. Rozbudowa oświetlenia drogowego w ulicy Ogrodowej w Dygowie;
6. Oświetlenie ulicy Brzozowej w Dygowie – I etap.

Dalsza poprawa stanu jakości powietrza na terenie Gminy Dygowo uzależniona jest od poprawy sytuacji w zakresie indywidualnych systemów grzewczych i energetycznych.

Od 2016 roku następuje znaczący wzrost źródeł energii odnawialnej, w wyniku środków wsparcia na rozwój indywidualnych form pozyskiwania energii.

Wzrost świadomości mieszkańców oraz zrozumienie wymiernych korzyści w zakresie oszczędności ekonomicznych związanych z np. termomodernizacją sprawiły, że w ostatnich latach uległo redukcji zużycie energii finalnej.

Wdrażanie przepisów z zakresu uchwały antyśmogowej, a także zaostrzających się przepisów prawnych w zakresie emisji wpłynie korzystnie na kształtowanie jakości powietrza atmosferycznego w najbliższej przyszłości.

Dla kształtowania jakości powietrza atmosferycznego duże znaczenie ma również polityka proekologiczna w zakresie wdrażania i rozpowszechniania wykorzystywania energii odnawialnej.

Rozwój systemów odnawialnych źródeł energii, w tym systemów fotowoltaicznych jest bardzo duży i będzie wzrastał w najbliższych latach.

Rozwój urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii (np. paneli fotowoltaicznych) rozwija się indywidualnie przy pomocy środków własnych mieszkańców oraz przy współudziale środków unijnych.

Od 2016 roku następuje znaczący wzrost zainteresowania wykorzystaniem fotowoltaiki jako źródeł energii odnawialnej na potrzeby gospodarstw domowych.

Ilość systemów powstałych na terenie gminy nie jest ewidencjonowana, ale w perspektywie czasowej ewidencja taka powinna powstać w oparciu o bazy danych Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (FAQ).

Na terenie gminy wdrażane są inwestycje z zakresu programu „Czyste powietrze”, polegające na dofinansowaniu przedsięwzięć mających na celu ograniczenie lub uniknięcie niskiej emisji związane z podnoszeniem efektywności energetycznej oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w budynkach jednorodzinnych.

Według informacji WFOŚiGW liczba wspartych modernizacji źródeł ciepła oraz zastosowania OZE w produkcji energii użytkowej wśród mieszkańców gminy Dygowo w latach 2018 – 2020 wyniosła 8 szt., w tym na wymianę źródła ciepła + OZE 2 szt. Były to zmiany:

- wymiana na gaz – 5 szt.;
- wymiana na węgiel – 1 szt.;
- wymiana na biomasę – 1 szt.;
- wymiana na pompę ciepła – 1 szt.

Wielkość udzielonych dotacji wyniosła 113 960,01 zł, natomiast wielkość pożyczek 168 360,00 zł.

5.1.5 ANALIZA SWOT

W kolejnej tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji ochrona klimatu i jakość powietrza.

Tabela 6. Analiza SWOT – ochrona klimatu i jakości powietrza

	Mocne strony	Słabe strony
Czynniki wewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> – opracowanie i wdrażanie Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Dygowo; – duży stopień zgazyfikowania gminy, w tym duży stopień wykorzystania paliwa gazowego do celów grzewczych - gaz ziemny jako dominujące paliwo, – brak dużych zakładów przemysłowych generujących zanieczyszczenia powietrza, – rozwój OZE. 	<ul style="list-style-type: none"> – Duży wpływ zanieczyszczeń ze środków komunikacyjnych na terenie gminy;
	Szanse	Zagrożenia
Czynniki zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> – nowe regulacje prawne w zakresie poprawy jakości powietrza na terenie województwa zachodniopomorskiego (uchwała antysmogowa) – możliwości wsparcia przez państwo i UE inwestycji związanych z OZE, termomodernizacją, rozwojem infrastruktury, – wzrost roli środków transportu przyjaznych środowisku: rower (krótkie dystanse) i transport zbiorowy (długie dystanse). – korzystne warunki do rozwoju . 	<ul style="list-style-type: none"> – emisja zanieczyszczeń z dróg przebiegających przez obszar Gminy, – zmieniający się klimat (w szczególności dotyczy nieregularności opadów i ekstremalnie wysokich temperatur), – wysoki koszt inwestycji w OZE, – niewystarczające regulacje prawne w zakresie kontrolowania osób fizycznych użytkujących urządzenia do spalania paliw stałych, przez służby gminne – ponadlokalność zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem powietrza

źródło: opracowanie własne

5.1.6 KIERUNKI ROZWOJU

Zmiany w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza będą miały różnorodny wpływ na całą działalność przemysłową, ale głównie należy zwrócić uwagę na sektor energetyczny, uwzględniając w szczególności prognozowane wahanie średniej temperatury. Konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do wahań zapotrzebowania zarówno na energię elektryczną, jak i ciepłą, m.in. poprzez wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii. Należy zatem postawić w przyszłości w szczególności na dalsze rozwijanie alternatywnych możliwości produkcji energii na poziomie lokalnym, szczególnie na potrzeby ogrzewania i klimatyzacji na terenach o mniejszej gęstości zaludnienia, a w tym na wykorzystanie odnawialnych źródeł energii: słonecznej, wiatrowej i biomasy oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Dostęp gminy Dygowo do sieci przesyłowej gazu ziemnego daje możliwości dalszego rozwoju znaczenia tego paliwa do celów energetycznych (głównie grzewczych).

Z uwagi na położenie gminy i dostęp do źródeł gazu ziemnego możliwe jest zwiększenie udziału tego proekologicznego źródła energii na terenie gminy.

Na analizowanym terenie należy również oczekiwać wyraźnego wzrostu zainteresowania możliwością skorzystania z programów takich jak „Czyste Powietrze” czy „Mój Prąd”. Pierwszy z nich zakłada poprawę efektywności energetycznej istniejących zasobów mieszkalnych budownictwa jednorodzinnego oraz zdecydowane zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery z funkcjonujących jednorodzinnych budynków mieszkalnych. Rodzaje wspieranych przedsięwzięć to m.in.:

- demontaż nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe oraz zakup i montaż pompy ciepła typu powietrze-woda albo gruntowej pompy ciepła do celów ogrzewania lub ogrzewania i wody,
- demontaż nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe, zakup i montaż kotłowni gazowej,
- zakup i montaż wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła,
- zakup i montaż ocieplenia przegród budowlanych, okien, drzwi zewnętrznych, drzwi/bram garażowych (zawiera również demontaż).

Celem drugiego programu jest natomiast zwiększenie produkcji energii elektrycznej z mikroinstalacji fotowoltaicznych. O dofinansowanie w ramach Programu mogą ubiegać się osoby fizyczne wytwarzające energię elektryczną na własne potrzeby, które mają zawartą umowę kompleksową regulującą kwestie związane z wprowadzeniem do sieci energii elektrycznej wytworzonej w mikroinstalacji.

Podsumowując zebrane dane, należałoby w najbliższych latach zwrócić szczególną uwagę na następujące działania zmierzające do poprawy jakości powietrza:

- systematyczne przeprowadzanie działań termomodernizacyjnych budynków co przekłada się na zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło,
- wyeliminowanie spalania paliw złej jakości w piecach domowych,
- rozwój technologii energooszczędnych,
- dalsze zwiększanie udziału OZE,
- wzrost roli środków transportu przyjaznych środowisku (np. rozwój ścieżek rowerowych, udogodnień dla pieszych).

Na terenie Gminy Dygowo w ramach zadań mających na celu ochronę klimatu i jakości powietrza nadal realizowane będą zadania z zakresu budowy i modernizacji dróg. Ich realizacja uzależniona będzie od możliwości budżetowych gminy, które aktualnie skupiły się na innych zadaniach inwestycyjnych.

Według informacji Zarządu Dróg Powiatowych w najbliższych latach (do roku 2029) planowane są inwestycje w zakresie rozwoju i modernizacji dróg powiatowych, budowy ścieżek rowerowych na terenie Gminy Dygowo, tj.:

1. Rozbiórka istniejącego i budowa nowego mostu na rzece Parsęta wraz z dojazdami, zlokalizowanego w ciągu drogi powiatowej nr 3335Z Włóscibórz – Wrzosowo w miejscowości Kłopotowo;
2. Rozbudowa ulicy Głównej w Dygowie.

W kontekście zmieniającego się klimatu wspomnieć trzeba również o bezmyślnej działalności człowieka: uprawy niedopasowane do systemu nawadniania czy nadmierne wykorzystanie wody, bez jej oszczędzania i jakiegokolwiek planowania gospodarki wodnej.

Jak wspomniano wcześniej, sektorem najbardziej wrażliwym na zmiany klimatu (np. coraz dotkliwsze susze) jest rolnictwo, dlatego konieczne jest wprowadzanie racjonalnej agrotechniki, której nadrzędnym celem jest oszczędzanie wody, tj.:

- optymalny termin i gęstość siewu,
- ograniczenie liczby zabiegów uprawowych,
- retencjonowanie wód opadowych,
- wzbogacanie gleby materią organiczną, która magazynuje wodę,
- racjonalne nawożenie.

5.2 ZAGROŻENIA HAŁASEM

5.2.1 PODSTAWOWE DANE

Najprościej można powiedzieć, że hałas to dźwięki zazwyczaj o nadmiernym natężeniu (zbyt głośne) w danym miejscu i czasie, odbierane jako uciążliwe, przykre, dokuczliwe i szkodliwe. Hałas jest obecnie traktowany jako jeden z czynników zanieczyszczających środowisko. Zagrożenie hałasem i wibracjami charakteryzuje się mnogością źródeł i powszechnością występowania. Najbardziej uciążliwymi emitarami hałasu i wibracji, mającymi zasadniczy wpływ na klimat akustyczny środowiska, są: trasy komunikacyjne (pojazdy samochodowe, ciężarowe, motocykle, kolej), zakłady przemysłowe, a także hałas lotniczy. Hałas może być generowany także w rolnictwie.

Klimat akustyczny przestrzeni w Gminie Dygowo kształtowany jest głównie przez hałas komunikacyjny (drogowy i kolejowy) oraz lokalnie może być również pochodzenia rolniczego – hałas wywoływany przez maszyny i urządzenia stosowane w gospodarstwach rolnych.

Zagrożenia hałasem należy również rozpatrywać w odniesieniu do innych czynników. Do czynników takich zależy zagrożenie ze strony energetyki wiatrowej.

Lokalizacja Gminy Dygowo w strefie przymorskiej uwarunkowała dogodne warunki do wykorzystywania energetyki wiatrowej, co zostało dostrzeżone i wykorzystane na potrzeby wytwarzania energii.

Na terenie Gminy Dygowo funkcjonuje farma wiatrowa Bardo-Dygowo oraz farma wiatrowa Kukinia. Farma Bardo-Dygowo o łącznej mocy 50 MW, w skład której wchodzi 25 turbin wiatrowych

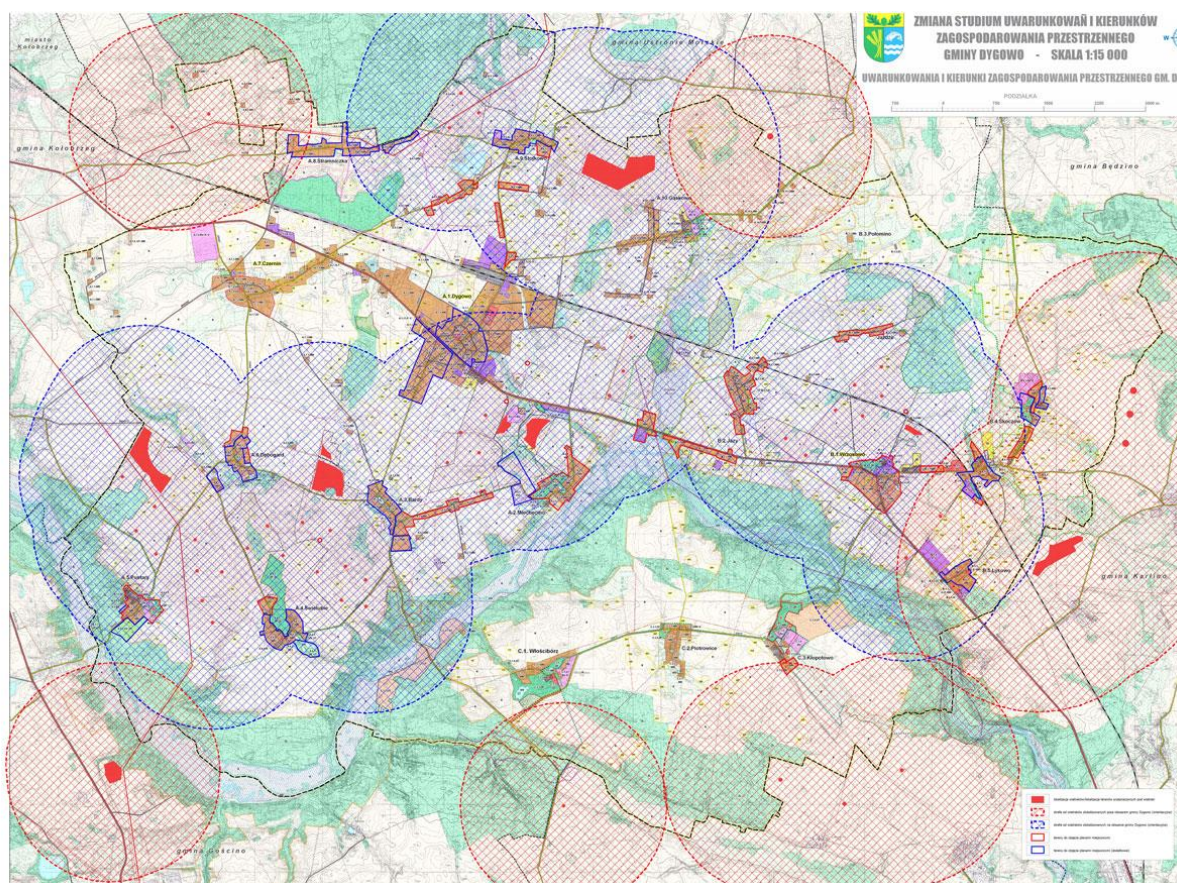
marki Vestas o mocy 2 MW każda, które rozmieszczono na obszarze ok. 450 ha. Farma Kukinia o łącznej mocy 52,9 MW składa się z 23 turbin ENCON ENERCON E82 E2 o mocy 2,3 MW każda, które znajdują się częściowo na terenie gminy Ustronie Morskie, oraz częściowo na terenie Gminy Dygowo. Na obszarze Gminy Dygowo zlokalizowanych jest 15 turbin wiatrowych.

Dla każdej farmy została wyznaczona strefa oddziaływania, którą uwzględniono w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W obrębie granic gminy znajdują się także strefy oddziaływania farm wiatrowych zlokalizowanych w gminach sąsiednich: Ustronie Morskie, Karlino, Gościno.

Obszar Czernina, zachodniej części Dygowa, Piotrowic i Włóściborza jest wolny od oddziaływania wiatraków.

Na poniższej rycinie przedstawiono mapę o charakterze wyłącznie poglądowym z zaznaczonym obszarem oddziaływania wiatraków na terenie gminy Dygowo.

Ryc. 10. Mapa poglądowa stref oddziaływania Farm wiatrowych na terenie Gminy Dygowo

Źródło: <https://gminadygowo.pl/>

Łącznie na terenie gminy zlokalizowanych jest 40 turbin wiatrowych, na działkach ewidencyjnych w następujących obrębach: Wrzosowo (134/1 – 1 szt., 133/25 – 1 szt., 59 – 1 szt., 127 – 1 szt., 125/18 – 1 szt., 115 – 3 szt.), Dygowo (341/9 – 3 szt. -Pyszka, 220/12 – 2 szt. Miechęcino (3/2 – 2 szt.), Pustary (3/1 – 3 szt., 1/1 – 1 szt., 11/5 – 1 szt., 7/9 – 1 szt., 6/13 – 1 szt., 6/17 – 1 szt.), Dębogard (103 – 1 szt.), Świelubie (9/5 – 1 szt., 13 – 2 szt., 29 – 1 szt., 27/3 – 1 szt., 27/2 – 1 szt., 14/2

– 1 szt.), Bardy (135/2 – 2 szt., 144 – 1 szt., 94/2 – 2 szt.), Stojkowo (65/1 – 3 szt.), Jazy (200/1 – 1 szt.).

Do oceny akustycznej środowiska stosuje się poziom równoważny dźwięku (L_{Aeq}), który jest uśrednionym poziomem dźwięku w funkcji czasu. Poziom ten mierzony jest w decybelach. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku uzależnione są od źródła hałasu, pory dnia oraz przeznaczenia terenu.

Poziomy dopuszczalne hałasu określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014, poz. 112). Poziomy dopuszczalne zostały określone dla dwóch grup wskaźników mających zastosowanie:

- w prowadzeniu długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, w szczególności do sporządzania map akustycznych oraz programów ochrony środowiska przed hałasem:
  - L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia od godz. 6.00 – 18.00, pory wieczoru od godz. 18.00 – 22.00 oraz pory nocy od godz. 22.00 – 6.00;
  - L_N – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku od godz. 22.00-6.00,
- do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby:
  - L_{AeqD} jest to równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia, rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 – 22.00,
  - L_{AeqN} – równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy, rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 – 6.00.

Tabela 7. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne

L.p.	Rodzaj terenu	Drogi lub linie kolejowe				Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu			
		L_{DWN}	L_N	L_{AeqD}	L_{AeqN}	L_{DWN}	L_N	L_{AeqD}	L_{AeqN}
		[dB]							
1.	a) strefa ochronna „A” uzdrowiska b) tereny szpitali poza miastem	50	45	50	45	45	40	45	40
2.	a) tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży c) tereny domów opieki społecznej d) tereny szpitali w miastach	64	59	61	56	50	40	50	40
3.	a) tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) tereny zabudowy zagrodowej c) tereny rekreacyjno-wypoczynkowe d) tereny mieszkaniowo-usługowe	68	59	65	56	55	45	55	45
4.	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	70	65	68	60	55	45	55	45

źródło: WIOŚ Szczecin.

Zgodnie z art. 120a ustawy Prawo ochrony środowiska Główny Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi rejestr zawierający informacje o stanie akustycznym środowiska, na podstawie pomiarów, badań i analiz wykonywanych w ramach państwowego monitoringu środowiska.

5.2.2 UKŁAD KOMUNIKACYJNY GMINY DYGOWO

Przez opisywany obszar Gminy Dygowo przebiegają drogi wielu kategorii, których przebieg powiązany jest z położeniem gminy w strefie przymorskiej.

Dygowo położone jest w odległości ok. 10 km od ośrodka powiatowego, jakim jest Kołobrzeg, 40 km od Koszalina i ok. 25 km od Białogardu.

Ruch tranzytowy skupia się obecnie na drodze ekspresowej S6 prowadzącej z Kołobrzegu do Koszalina (kierunek wschód – zachód) na odcinku od 90+955 km do 100+213 (odcinek Kołobrzeg Zachód – Ustronie Morskie). Droga została oddana do użytkowania w 2019 roku i stała się głównym ciągiem komunikacyjnym północnej Polski.

Ponadto przez Gminę Dygowo przebiega droga wojewódzka nr 163 (DW 163) o długości w granicach administracyjnych Gminy wynoszącej 14,654 km (km 5+400 – km 20+115).

Droga wojewódzka nr 163 (relacji Kołobrzeg – Wałcz) ma istotne znaczenie dla układu komunikacyjnego Gminy i regionu. Na obszarze gminy Dygowo droga wojewódzka łączy miejscowości Łykowo – Wrzosowo – Dygowo. W układzie komunikacyjnym droga ta stanowi również dojazd do węzła drogi ekspresowej S6. W okresie letnim, poza funkcją komunikacyjną, droga ta pełni rolę drogi turystycznej.

Przez obszar Gminy przebiegają także drogi powiatowe: nr 3324Z (Sianożęty-Dygowo-Pobłocie Wlk), nr 3318Z (Czernin-Ząbrowo), nr 3326Z (Czernin-Strójkowo), nr 3328Z (Dygowo-Rusowo), nr 3329Z (Wrzosowo-Ubysławice), nr 3331Z (Niekanin-Pustary), nr 3332Z (Dębogard-Bardy), nr 3333Z (Dębogard-Świelubie-Bardy), nr 3334Z (Bardy-Miechęcino), nr 3335Z (Włosciobórz-Wrzosowo), nr 3341Z (Strachomino-Skoczów).

Łączna długość tych dróg na terenie gminy wynosi 54,727 km, z czego najdłuższą i najbardziej znaczącą jest droga nr 3324Z o długości 11,377 km.

Uzupełnieniem sieci są drogi gminne, wewnętrzne, ścieżki rowerowe i szlaki turystyczne.

Ryc. 11. Główny układ komunikacyjny w Gminie Dygowo

źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOO oraz openstreetmap.com

Ważnym elementem infrastruktury drogowej jest oddana w 2019 roku droga ekspresowa S6, która znacząco zmniejszyła uciążliwość ruchu tranzytowego przez tereny mieszkaniowe gminy. W ten sposób zmniejszyło się oddziaływanie akustyczne oraz emisja spalin.

Jest to droga o dwóch jezdniach i dwóch pasach ruchu w każdą stronę.

Biorąc pod uwagę hałas ze źródeł komunikacyjnych należy również przeanalizować możliwości zagrożenia hałasem ze źródeł komunikacji kolejowej.

Istniejący układ linii kolejowej oparty o wykształconą już sieć połączeń. Przez teren Gminy Dygowo przebiega linia kolejowa nr 404 relacji Szczecinek – Kołobrzeg. Jest to linia jednotorowa, zelektryfikowana. Obszar Gminy obsługiwany jest stacjami w Dygowie oraz Wrzosowie.

5.2.3 POZIOM HAŁASU W GMINIE

Klimat akustyczny Gminy kształtowany jest głównie przez hałas komunikacyjny wzdłuż odcinków dróg przebiegających przez teren gminy oraz linii kolejowej, a także lokalnie rolnictwo.

Do terenów najbardziej zagrożonych hałasem komunikacyjnym na terenie Gminy Dygowo zaliczyć należy miejscowości o zwartej zabudowie, przez które przebiega droga wojewódzka nr 163, a więc miejscowości Dygowo i Wrzosowo.

Monitoring poziomów hałasu prowadzony jest przez Inspekcję Ochrony Środowiska w ramach państwowego monitoringu środowiska. Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa zachodniopomorskiego w 2019 i 2020 roku nie obejmowała żadnego punktu pomiarowego na obszarze gminy Dygowo.

W roku 2018 wykonano pomiary hałasu komunikacyjnego (drogowego i kolejowego) w 11 punktach – na wyznaczonych obszarach w 3 miejscowościach w województwie zachodniopomorskim. Jedną z miejscowości było Dygowo.

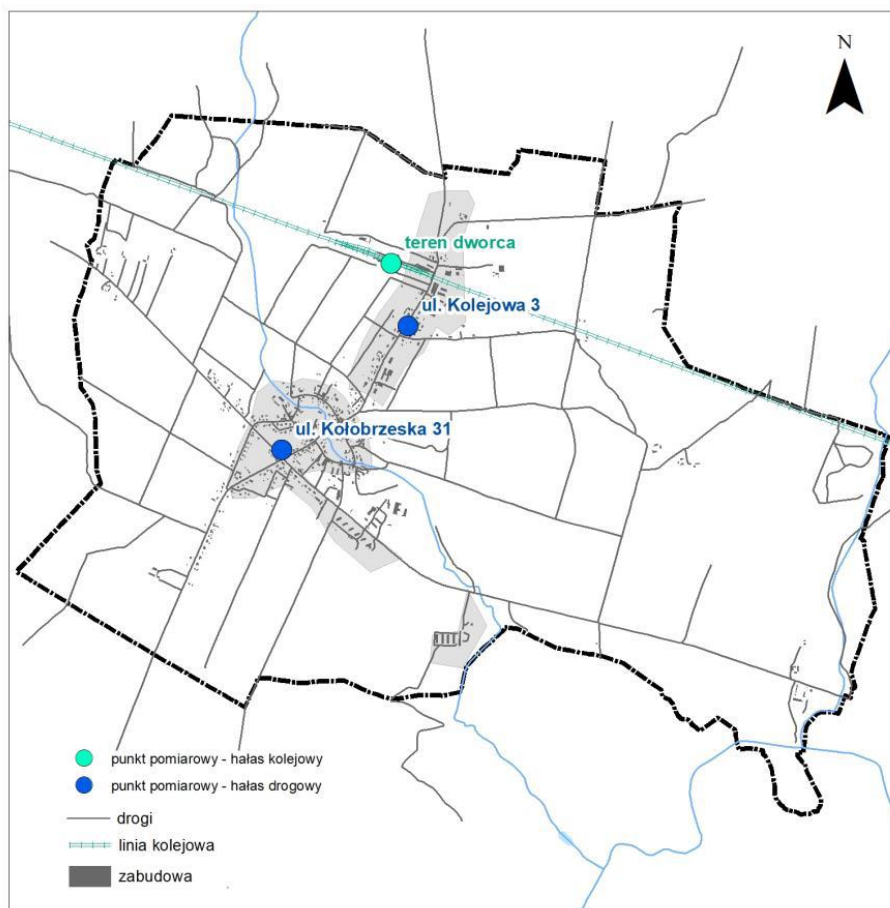
Na terenie Dygowo wykonano pomiary w 2 punktach pomiarowych przy:

– ul. Kołobrzskiej (54°07'52,1"N, 15°43'08,9"E),

– ul. Kolejowej (54°08'15,2"N, 15°43'45,3"E).

W roku 2019 pomiary hałasu były prowadzone w innych miejscowościach województwa zachodniopomorskiego i nie objęły terenu Gminy Dygowo.

Lokalizację punktów pomiarowych wskazano na rycinie.

Ryc. 12. Punkty pomiarowe pomiarów hałasu komunikacyjnego w miejscowości Dygowo (2018 roku)

Źródło: GIOŚ - Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa zachodniopomorskiego w roku 2018.

Badania poziomu emisji hałasu wykonywane były przy pomocy automatycznych stacji monitorowania hałasu, przy równoczesnym pomiarze warunków meteorologicznych oraz struktury i natężenia ruchu komunikacyjnego.

W tabeli poniżej przedstawiono średni ruch dobowy w analizowanych punktach na terenie Gminy Dygowo:

Tabela 8. Średni ruch dobowy w 2018 roku w punktach pomiarowych w miejscowości Dygowo.

Lokalizacja punktu pomiarowego	Średni ruch dobowy [szt./24h]	Liczba pojazdów lekkich [szt./24h]	Liczba pojazdów ciężkich [szt./24h]
Dygowo, ul. Kołobrzeska	5466	5030	338
Dygowo, ul. Kolejowa	2140	1891	248

Źródło: GIOŚ - Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa zachodniopomorskiego w roku 2018.

Wykonane pomiary hałasu drogowego pozwoliły na wyznaczenie wskaźników hałasu w odniesieniu do jednej doby: LAeqD tj. równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 do godz. 22.00) oraz LAeqN tj. równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00). Wyniki równoważnych poziomów dźwięku dla pory dnia LAeqD i nocy LAeqN przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 9. Wyniki pomiaru hałasu drogowego w 2018 roku w punktach pomiarowych w m. Dygowo.

Lokalizacja punktu pomiarowego	Data pomiaru	Obliczony poziom równoważny dla normatywnego czasu odniesienia [dB]		Wartość dopuszczalna / przekroczenie [dB]	
		LAeqD	LAeqN	LAeqD	LAeqN
Dygowo, ul. Kolejowa	26.04.2018	62,1	53,5	65	56
Dygowo, ul. Kołobrzeska	08.09.2018	64,3	55,6	65	56
	09.09.2018	63,3	54,9	65	56
	10.09.2018	63,6	54,2	65	56
	11.09.2018	64,2	56,5	65	56/0,5
	11.08.2018	65,8	56,6	65/0,8	56/0,6
	12.08.2018	67,0	56,5	65/2,0	56/0,5
	13.08.2018	66,0	56,5	65/1,0	56/0,5
	14.08.2018	65,7	60,4	65//0,7	56/4,4
	15.08.2018	66,1	56,2	56/0,2	65/1,1
	10.05.2018	63,5	60,2	65	56/4,2
	11.05.2018	64,8	56,6	65	56/0,6
	12.05.2018	63,6	55,2	65	56
	13.05.2018	62,1	57,3	65	56/1,3

Źródło: GIOŚ - Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa zachodniopomorskiego w roku 2018.

Na terenie Dygowo przeprowadzono badania klimatu akustycznego w 2 punktach pomiarowych. Analiza wyników wykazała przekroczenia w jednym punkcie pomiarowym przy ul. Kołobrzeskiej, stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomu hałasu dla pory dziennej od 0,7 do 2,0 dB, a dla pory nocnej od 0,2 do 4,4 dB. Przekroczenia dotyczyły miesięcy wiosennych i letnich, dla których obserwuje się wzmożony ruch turystyczny. Dodatkowo na ul. Kołobrzeskiej wykonano pomiary równoważnych poziomów hałasu drogowego mierzonych w określonych porach roku, które wykazały brak przekroczeń dopuszczalnego poziomu dźwięku w odniesieniu do wskaźnika L_{DWN} oraz wskaźnika L_N .

W oparciu o pomiary kilkudniowe, powtarzane trzy razy w roku (w porach: wiosennej, letniej i jesiennej), obliczone zostały długookresowe średnie poziomy dźwięku A: – $LDWN$ - wyznaczone dla wszystkich dób z uwzględnieniem pory dnia (rozumiane jako przedział czasu od godz. 6.00 do godz. 18.00), pory wieczoru (rozumiane jako przedział czasu od godz. 18.00 do godz. 22.00) oraz pory nocy (rozumiane jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00), – LN - wyznaczone w ciągu wszystkich pór nocy w roku (rozumiane jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00). Powyższe wskaźniki mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem. Wyznaczone zostały zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2010 roku w sprawie sposobu ustalania wartości wskaźnika hałasu $LDWN$ (Dz. U. Nr 215, poz. 1414). Wyniki przedstawiające długookresowe średnie poziomy dźwięku A w punkcie pomiarowym w miejscowości Dygowo przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 10. Wyniki pomiarów długookresowego średniego poziomu dźwięku A w 2018 roku w punkcie pomiarowym w miejscowości Dygowo.

Lokalizacja punktu pomiarowego	Wyniki pomiarów [dB]		Wartość dopuszczalna / przekroczenie [dB]	
	L _{DWN}	L _N	L _{DWN}	L _N
Dygowo, ul. Kołobrzeska 31	66,6	57,1	68 / brak przekroczeń	59 / brak przekroczeń

Źródło: GIOŚ - Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa zachodniopomorskiego w roku 2018.

Monitoringiem hałasu komunikacyjnego objęte są głównie drogi krajowe i wojewódzkie. Badania hałasu w obrębie tych dróg objęte zostały również Programem ochrony środowiska przed hałasem na terenie województwa zachodniopomorskiego (Uchwała nr III/33/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 stycznia 2019 r. w sprawie określenia programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa zachodniopomorskiego).

Na terenie województwa zachodniopomorskiego do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach, zaliczone zostały odcinki dróg krajowych i wojewódzkich o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie, a także odcinki linii kolejowych o natężeniu ruchu powyżej 30 000 pociągów rocznie.

Analiza Programu ochrony środowiska przed hałasem, na podstawie której sporządzono mapy akustyczne wskazała odcinki dróg kwalifikujące się do objęcia badaniami.

Przez gminę Dygowo przebiega droga ekspresowa S6 (ale nie została objęta analizą z uwagi na rozpoczęcie eksploatacją w 2019 roku) oraz droga wojewódzka nr 163, która nie osiągnęła progu natężenia ruchu. W związku z powyższym na obszarze Gminy Dygowo nie wskazano obszarów objętych programem ochrony środowiska przed hałasem.

Niemniej poziom natężenia ruchu pojazdów na głównych ciągach komunikacyjnych gminy podlegał prowadzonym co 5 lat Głównym Pomiarom Ruchu (GPR).

GPR przeprowadzane są co 5 lat (ostatnie przeprowadzone w 2015 r.). Aktualnie prowadzone nad opracowaniem Generalnego Pomiaru Ruchu w 2020 roku (GPR 2020). Ze względu na pandemię COVID-19 i wprowadzenie stanu epidemicznego w kraju pomiary pierwotnie zaplanowane na marzec i maj nie zostały przeprowadzone, a termin ich wykonania na drogach krajowych przesunięto na analogiczny okres w roku 2021. W związku z tym, wydłużeniu uległ okres na opracowanie wyników.

W następnej tabeli porównano ze sobą dane Generalnego Pomiaru Ruchu za lata 2010 i 2015 dla odcinków drogi wojewódzkiej 163 przebiegającej przez obszar Gminy Dygowo (pomiaru w miejscowościach Czernin i Brzeżno).

Tabela 11. Porównanie wyników GPR dla odcinków dróg przebiegających przez obszar Gminy Dygowo w roku 2010 i 2015

Nr drogi	Miejscowość punktu pomiarowego i nr punktu pomiarowego	Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych (szt.)						Udział ruchu ciężarowego
		Pojazdy samochodowe ogółem	sam. osob. mikrobusey	Lekkie sam. Ciężarowe (dostawcze)	Sam. ciężarowe		Sam. ciężarowe łącznie	
					bez przyczepy	z przyczepą		
		poj./d	poj./d	poj./d	poj./d	poj./d	poj./d	
2010 r.								
163	Kołobrzeg – Dygowo (nr pkt. 32115)	4960	4385	332	69	40	109	2,2%

Nr drogi	Miejscowość punktu pomiarowego i nr punktu pomiarowego	Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych (szt.)						Udział ruchu ciężarowego
		Pojazdy samochodowe ogółem	sam. osob. mikrobusy	Lekkie sam. Ciężarowe (dostawcze)	Sam. ciężarowe		Sam. ciężarowe łącznie	
					bez przyczepy	z przyczepą		
poj./d	poj./d	poj./d	poj./d	poj./d	poj./d	poj./d		
163	Dygowo - Karlino (nr pkt. 32116)	4279	3812	235	39	107	148	3,5%
2015 r.								
163	Kołobrzeg – Dygowo (nr pkt. 32115)	4650	4115	293	65	42	107	2,3%
163	Dygowo - Karlino (nr pkt. 32116)	4137	3654	165	70	157	227	5,5%

źródło: GPR 2010 i 2015 i obliczenia własne

Mając na uwadze zebrane w tabeli dane należy stwierdzić, że w natężeniu ruchu na odcinkach drogi wojewódzkiej przebiegającej przez obszar Gminy Dygowo dominuje udział ruchu pojazdów osobowych, co jest związane z ruchem turystycznym. Porównanie GPR wykazało również nieznaczne zmniejszenie natężenia ruchu pojazdów przy jednoczesnym wzroście udziału ruchu pojazdów ciężkich. Udział tych pojazdów nie jest jednak wysoki.

Kolejny przeprowadzony GPR pozwoli na przeprowadzenie analizy natężenia ruchu po oddaniu do eksploatacji znaczącego dla regionu odcinka drogi ekspresowej S6 przebiegającego przez północną część Gminy Dygowo.

Wyniki GPR za 2020 rok pozwolą na realne porównanie natężenia ruchu lokalnego na terenie Gminy Dygowo oraz wskażą aktualną sytuację komunikacyjną na terenie gminy.

Uciążliwość hałasu kolejowego w Gminie Dygowo dotyczy obszarów bezpośrednio przyległych do przebiegającej linii kolejowej nr 404, w szczególności w obszarach zabudowanych miejscowości Dygowo i Wrzosowo.

Uciążliwość ta ma jednak małe znaczenie w porównaniu do hałasu drogowego. Ponadto uciążliwość hałasu kolejowego systematycznie zmniejsza się z uwagi na malejącą częstotliwość kursowania oraz długość składów pociągów.

Zgodnie z Programem Państwowego Monitoringu Środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016-2020, w 2018 roku prowadzono pomiary hałasu kolejowego. Jeden z punktów pomiarowych zlokalizowany był w miejscowości Dygowo (54°08'26,1"N, 15°43'39,1"E) na linii nr 404 Szczecinek-Białogard-Kołobrzeg. Punkt oznaczono na rycinie 2.

Zestawienie wyników równoważnych poziomów dźwięku dla prowadzonych pomiarów hałasu kolejowego przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 12. Wyniki pomiarów hałasu kolejowego w 2018 roku w punkcie pomiarowym w m. Dygowo.

Lokalizacja punktu pomiarowego	Data pomiaru	Obliczony poziom równoważny dla normatywnego czasu odniesienia [dB]		Wartość dopuszczalna / przekroczenie [dB]	
		LAeqD	LAeqN	LAeqD	LAeqN
Dygowo (linia nr 404 Szczecinek-Białogard-Kołobrzeg)	18.09.2018	64,2	63,2	65	56/7,2
	19.09.2018	63,1	61,5	65	56/5,5

Źródło: GIOŚ - Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa zachodniopomorskiego w roku 2018.

W Dygowie, przy ul. Dworcowej przeprowadzono pomiary hałasu kolejowego od linii kolejowej nr 404 Szczecinek-Białogard-Kołobrzeg. Równoważny poziomy dźwięku $A L_{AeqD}$ dla pory dnia znajdował się poniżej wartości dopuszczalnej, badania dla pory nocy $A L_{AeqN}$ wykazały przekroczenia dopuszczalnych poziomów dźwięku od 5,5 do 7,2 dB. Dopuszczalny poziom dźwięku dla pory dnia to 65 dB, dla pory nocy 56 dB. Tym samym wykonane pomiary hałasu kolejowego wykazały przekroczenia dopuszczalnych poziomów dźwięku tylko w porze nocnej.

Na terenie Gminy Dygowo duże znaczenie ma hałas generowany przez urządzenia energetyki wiatrowej (farmy wiatrowe).

Na terenie gminy funkcjonują dwie farmy wiatrowe opisane w rozdziale 5.2.1. Łączna ilość turbin wiatrowych na terenie gminy to 40 szt. Turbiny wiatrowe zlokalizowane są na znacznych obszarach gminy, co przyczynia się do dużej strefy oddziaływania.

Dla każdej farmy została wyznaczona strefa oddziaływania, którą uwzględniono w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W obrębie granic gminy znajdują się także strefy oddziaływania farm wiatrowych zlokalizowanych w gminach sąsiednich: Ustronie Morskie, Karlino, Gościno.

Wyznaczone strefy zobrazowano na rycinie w rozdziale 5.2.1.

Przyjęta przez parlament europejski w 2016 roku ustawa o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych określiła między innymi warunki lokalizacji wiatraków w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej. Nowe farmy wiatrowe nie mogą powstawać w mniejszej odległości od budynków mieszkalnych, niż wynosi dziesięciokrotność ich wysokości wraz z wirnikiem i łopatami, czyli obszar o promieniu 1,5-2 km od wiatraka.

Zabudowa mieszkaniowa w obszarach gdzie są już zlokalizowane farmy i oddziałują na znaczny obszar będzie możliwa jeśli są one uwzględnione w obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego.

Problematyka lokalizacji farm wiatrowych na terenie gminy znalazła odniesienie w planowaniu przestrzennym gminy.

Analizując zagrożenie hałasem powinno się również uwzględnić hałas przemysłowy, a więc hałas pochodzący od podmiotów przemysłowych.

Gmina Dygowo jest gminą o charakterze rolniczym. Na terenie nie występują podmioty gospodarcze o charakterze przemysłowym.

W związku z powyższym uciążliwość hałasu przemysłowego w gminie jest niewielka i związana jest głównie z niewielkimi podmiotami gospodarczymi oraz użytkowaniem maszyn i urządzeń rolniczych.

Ograniczanie uciążliwości związanej z nadmierną emisją hałasu przez podmioty gospodarcze prowadzone są poprzez działalność kontrolną u źródła, realizowaną w sytuacji zgłoszeń przez mieszkańców sytuacji zagrożeń.

5.2.4 DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA

W kontekście ochrony przed hałasem realizowane są głównie zadania polegające na modernizacji istniejących i budowie nowych ciągów komunikacyjnych.

Realizowane są one zgodnie z przyjętymi wcześniej planami budżetowymi na dany rok oraz możliwościami pozyskania funduszy zewnętrznych na realizację.

Duże znaczenie w poprawie stanu akustycznego środowiska na terenie gminy i zagrożeń wynikających z hałasu komunikacyjnego miało wybudowanie i oddanie do użytkowania drogi ekspresowej S6, której fragment przebiega przez północną część terenu Gminy Dygowo.

W ramach budowy drogi ekspresowej S6 na odcinku Kołobrzeg Zachód (bez węzła) – węzeł Ustronie Morskie, w granicach Gminy Dygowo, wykonano:

- zielen izolacyjną: 96+673 – 96+813 strona prawa, 97+213 – 98+353 strona prawa i lewa, 98+613 – 98+663 strona lewa, 98+663 – 99+213 strona lewa,
- zielen liniową: 95+813 – 96+013 strona prawa,
- zielen naprowadzającą na przejścia dla zwierząt w km 96+353 – 96+593 strona prawa i lewa oraz 99+313 – 100+213 strona prawa i lewa,
- zielen na węźle drogowym w km 95+213 – 95+583 strona prawa i lewa.

Po wybudowaniu drogi ekspresowej S6 na drogach wojewódzkiej, powiatowej i gminnych ruch pojazdów zmniejszył się i związany jest głównie z komunikacją lokalną oraz regionalną związaną z dojazdem do węzłów drogi S6.

W związku z oddaniem do użytku drogi ekspresowej S6 została polepszona jakość drogi wojewódzkiej. Według informacji Zarządu Dróg Wojewódzkich stan drogi w 90 % oceniany jest za dobry i zadowalający. Biorąc pod uwagę fakt, że stan nawierzchni wpływa zarówno na bezpieczeństwo ruchu drogowego jak i lepszy komfort akustyczny należy uznać sytuację na terenie gminy za zadowalającą.

Dla polepszenia warunków akustycznych środowiska na terenie gminy wpłynęły również inwestycje w zakresie modernizacji dróg, w tym dróg powiatowych i gminnych, wskazane w rozdziale 5.1.4.

Drogi te podlegają stałej konserwacji i modernizacji zgodnie z planami inwestycyjnymi oraz środkami finansowymi.

Istotne znaczenie w kontekście działań związanych z ochroną przed hałasem na terenie Gminy Dygowo mają uregulowania prawne związane z planowaniem przestrzennym związanym z lokalizacją i oddziaływaniem farm wiatrowych.

Przyjęta przez parlament europejski w 2016 roku ustawa o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych określiła między innymi warunki lokalizacji wiatraków w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej. Nowe farmy wiatrowe nie mogą powstawać w mniejszej odległości od budynków mieszkalnych, niż wynosi dziesięciokrotność ich wysokości wraz z wirnikiem i łopatami, czyli obszar o promieniu 1,5-2 km od wiatraka.

Zabudowa mieszkaniowa w obszarach gdzie są już zlokalizowane farmy i oddziałują na znaczny obszar będzie możliwa jeśli są one uwzględnione w obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego.

Problematyka lokalizacji farm wiatrowych na terenie gminy znalazła odniesienie w planowaniu przestrzennym gminy.

Uregulowania znalazły się w zapisach „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dygowo” przyjętego uchwałą nr IV/22/2002 Rady Gminy Dygowo z dnia 30 grudnia 2002 r., oraz zmienionego uchwałami Rady Gminy Dygowo: XXXIV/21/09 z dnia 30 września 2009 r., XXXII/248/17 z dnia 19 grudnia 2017 r., XIV/100/19 z dnia 20 grudnia 2019 r.

Studium i jego zmiany określiły:

- Tereny potencjalnych lokalizacji wież elektrowni wiatrowych wraz z obszarami oddziaływania elektrowni w zakresie hałasu;
- Granice obszarów oddziaływania elektrowni wiatrowych.

Gmina Dygowo sukcesywnie prowadzi działania w zakresie dostosowywania przepisów planowania przestrzennego w kontekście lokalizacji i działania farm wiatrowych. Opracowywane są nowe plany zagospodarowania przestrzennego lub zmiany planów, a także zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Przepisy te regulują precyzyjnie obszary dopuszczające lokalizację m.in. terenów usług i terenów mieszkaniowych w strefach oddziaływania.

5.2.5 ANALIZA SWOT

W kolejnej tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji zagrożenia hałasem.

Tabela 13. Analiza SWOT – zagrożenia hałasem

	Mocne strony	Słabe strony
Czynniki wewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> – brak hałasu ze źródeł przemysłowych, – modernizacja i remonty nawierzchni dróg 	<ul style="list-style-type: none"> – Wzrost natężenia ruchu pojazdów na drogach, – duży obszar Gminy objęty jest obszarem ograniczonego użytkowania ze względu na hałas generowany elektrownie wiatrowe,
	Szanse	Zagrożenia
Czynniki zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> – położenie nacisku na rozwój infrastruktury rowerowej, – rozwój komunikacji zbiorowej w aglomeracji kołobrzeskiej, – produkcja cichszych samochodów – nowe technologie redukujące hałas, – objęcie coraz większych obszarów MPZP z wytyczonymi obszarami funkcjonalnymi, – produkcja cichszych samochodów – nowe technologie redukujące hałas, – ciągła poprawa stanu nawierzchni dróg. 	<ul style="list-style-type: none"> – rosnąca liczba zarejestrowanych pojazdów w powiecie, – wysokie koszty rozbudowy transportu przyjaznego środowisku naturalnemu, – stosowanie samochodu osobowego jako podstawowego środka transportu, – brak funduszy na inwestycje zmierzające do poprawy stanu środowiska akustycznego.

Źródło: opracowanie własne

5.2.6 KIERUNKI ROZWOJU

Adaptacja przestrzeni do warunków dużego wzrostu temperatury i jej wpływu na hałas to jedno z wyzwań współczesnej gospodarki przestrzennej. Wysoka temperatura generuje rozwój i zwiększenie ilości urządzeń mających na celu minimalizację zagrożeń termicznych, czyli urządzeń klimatyzacyjnych i chłodniczych co w zwartej zabudowie może generować nadmierną emisję hałasu.

Hałas nie tylko może wywierać niekorzystny wpływ na zdrowie człowieka, ale również na zwierzęta – ograniczając coraz bardziej ich przestrzeń życiową. Szkodliwość hałasu zależy nie tylko od jego natężenia ale także od częstości występowania, charakteru oddziaływania (ciągły, przerywany) i długości działania.

W związku ze wzrostem negatywnych czynników należy przewidzieć podjęcie działań zmierzających do ograniczenia emisji hałasu, a w tym:

- obowiązek ochrony terenów przed hałasem na poziomie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (zasada strefowania w planowaniu przestrzennym)
- rozwijać system dróg rowerowych,
- modernizować ciągi komunikacyjne z uwzględnieniem rozwiązań na rzecz ograniczenia hałasu.

Na terenie Gminy Dygowo realizowane są zadania inwestycyjne z zakresu poprawy jakości dróg. Zadania te wskazano w rozdziałach 5.1.4. oraz 5.1.6.

Stan dróg wymaga ciągłej konserwacji oraz modernizacji w miarę środków finansowych, którymi dysponują zarządcy tych dróg.

W zakresie działań Gminy Dygowy znajduje się również obowiązek sukcesywnego przestrzegania zasad strefowania w planowaniu przestrzennym, co pozwoli na właściwe postępowanie w zakresie zagrożeń hałasu i ochrony środowiska przed oddziaływaniem akustycznym, w tym również oddziaływaniem elektrowni wiatrowych.

5.3 POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

5.3.1 PODSTAWOWE DANE

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska przez pola elektromagnetyczne rozumie się pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz – jest to szczególny stan materii, charakteryzujący wszelkie oddziaływania pomiędzy ładunkami elektrycznymi, prądami elektrycznymi i dipolami magnetycznymi równocześnie za pośrednictwem pola elektrycznego i pola magnetycznego. Pole elektromagnetyczne opisują takie wielkości fizyczne jak np. gęstość mocy pola, podawana w watach na metr kwadratowy (W/m^2), natężenie składowej elektrycznej pola, podawane w woltach na metr (V/m), natężenie składowej magnetycznej pola, podawane w amperach na metr (A/m).

Należy odnotować, że brak jest doniesień naukowych, które uzasadniałyby prowadzenie ochrony środowiska przyrodniczego przed polami elektromagnetycznymi. Standardy jakości środowiska, które dotyczą ochrony przed polami elektromagnetycznymi zostały ustanowione ze względu na konieczność ochrony ludności. Nie ma także informacji o występowaniu istotnego wpływu pól elektromagnetycznych występujących w otoczeniu normalnie eksploatowanych i powszechnie używanych linii i stacji elektroenergetycznych, instalacji radiokomunikacyjnych, radionawigacyjnych i radiolokacyjnych na przyrodężywioną i oczywiście – nieożywioną.

Podstawowe regulacje prawne na poziomie krajowym dotyczące ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi znajdują się w Dziale VI ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska. Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku oraz metody sprawdzania i wyznaczania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych są natomiast określone w Rozporządzeniu Ministra Klimatu z dnia 17 lutego 2020 r. w sprawie sposobów sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2020 poz. 258).

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzi Główny Inspektor Ochrony Środowiska (art. 123

POŚ). Jednocześnie, zgodnie z art. 124 Główny Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

Stosownie do obowiązku określonego w art. 152 ust. 1 oraz art. 122a ustawy Prawo ochrony środowiska operator elektroenergetyczny dokonuje zgłoszeń instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne. Dla instalacji, dla których istnieje obowiązek wykonywania pomiarów PEM, operator ma obowiązek wykonania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, a wyniki pomiarów przekazać Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska oraz państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu.

Odnosząc się do uwarunkowań prawnych na poziomie lokalnym, zgodnie z Art. 72 Prawo ochrony środowiska „w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapewnia się warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska, w szczególności przez (...) uwzględnianie innych potrzeb w zakresie (...) ochrony przed (...) polami elektromagnetycznymi. Na poziomie lokalnym można zatem tak kształtować politykę przestrzenną Gminy, aby zapewnić mieszkańcom skuteczną ochronę poprzez odpowiednie zapisy w przytoczonych dokumentach.

Najpowszechniej występującymi instalacjami będącymi źródłami pól elektromagnetycznych, które mają wpływ na ogólny poziom pól w środowisku są linie elektroenergetyczne oraz instalacje radiokomunikacyjne, takie jak stacje bazowe telefonii komórkowej oraz stacje radiowe i telewizyjne. Jednak jeśli są one odpowiednio usytuowane względem budynków użytkowanych przez mieszkańców to nie stanowią zagrożenia.

Operatorem sieci elektroenergetycznej na obszarze Gminy Dygowo jest ENERGA-OPERATOR S.A.

Gmina Dygowo zasilana jest z trzech Głównych Punktów Zasilania zlokalizowanych poza granicami gminy: GPZ Ustronie Morskie, GPZ Kołobrzeg VI Dywizji Piechoty, GPZ Gościno. Na terenie Gminy Dygowo Energa-Operator SA Oddział w Koszalinie posiada linie elektroenergetyczne o napięciu 110kV, 15kV i 0,4 kV oraz stacje transformatorowe 15/0,4kV, które obsługiwane są przez Rejon Dystrybucji w Kołobrzegu.

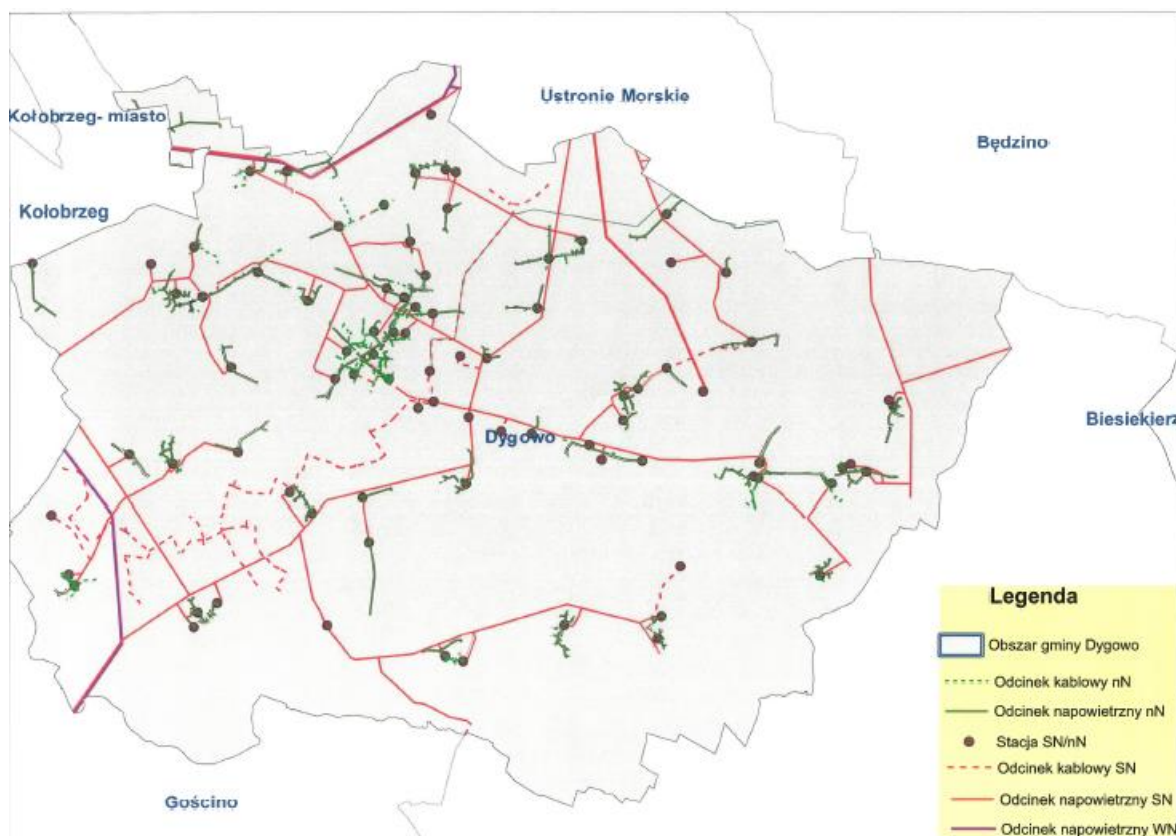
Przez teren Gminy Dygowo przebiegają odcinki linii elektroenergetycznych o napięciu 110kV (linii wysokiego napięcia) relacji Gościno-Kołobrzeg Koszalińska, Ustronie Morskie – Kołobrzeg Koszalińska oraz Karlino – Gościno o łącznej długości 15,34 km. Średni wiek linii wysokiego napięcia szacowany jest przez operatora na 39 lat, a stan oceniany jest jako dobry.

Sieć rozdzielcza 15kV na terenie gminy posiada linie napowietrzne i kablowe o napięciu 15kV, których łączna długość wynosi: kablowe – 9,16 km i napowietrzne - 99,24 km.

Średni wiek linii oszacowany jest na 34 lata, a stan oceniany jest jako dobry.

Na terenie Gminy Dygowo ENERGA Operator S.A. posiada 77 szt. Stacji transformatorowych 15/0,4 kV zasilanych z sieci średniego napięcia. Średni wiek stacji transformatorowych szacowany jest na 32 lata, a stan oceniany jest jako dobry.

Dostawa energii do odbiorców zasilanych na niskim napięciu odbywa się ze stacji transformatorowych poprzez sieć niskiego napięcia złożonej z linii napowietrznych i kablowych, których łączna długość wynosi odpowiednio: linie kablowe – 39,97 km, linie napowietrzne – 67,24 km. Średni wiek linii niskiego napięcia szacuje się na 26 lat, a stan obecny ocenia się jako dobry. Aktualny plan rozmieszczenia sieci elektroenergetycznych przedstawia rycina.

Ryc. 13. Schemat sieci elektroenergetycznej na terenie Gminy Dygowo

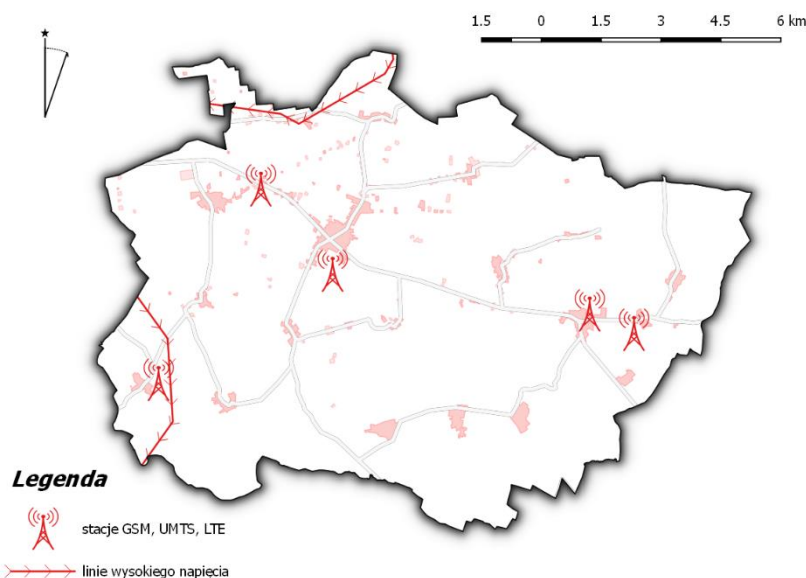
Źródło: ENERGA Operator S.A.

Jeśli chodzi o stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej, to Urząd Komunikacji Elektronicznej (UKE) prowadzi wykaz zawierający listę pozwoleń radiowych GSM/UMTS/CDMA/LTE wydanych operatorom sieci komórkowych w Polsce.

Na terenie Gminy Dygowo zlokalizowanych jest 5 stacji. Wykaz stacji GSM, UMTS, LTE na terenie gminy:

- Czernin (Dz. nr 63a) – GSM1800, GSM900, LTE1800, LTE2600, LTE800, UMTS2100, UMTSS900;
- Wrzosowo (Dz. nr 123/10) – GSM1800, GSM900, LTE1800, LTE2600, LTE800, UMTS2100, UMTSS900;
- Dygowo (Łukowa 35, Dz. nr 213) – GSM1800, GSM900, LTE1800, LTE2600, LTE800, UMTS2100, UMTSS900;
- Pustary (Dz. nr 5) – GSM1800, GSM900, LTE1800, LTE2600, LTE800, UMTS2100, UMTSS900;
- Wrzosowo 60 – LTE1800, UMTSS900.

Ich lokalizacje zaprezentowano na kolejnej rycinie.

Ryc. 14. Lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie Gminy Dygowo
źródło: Urząd Komunikacji Elektronicznej oraz BDOO

5.3.2 OCENA ZAGROŻENIA ZE STRONY PÓL ELEKTRO-MAGNETYCZNYCH

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzi Główny Inspektor Ochrony Środowiska (art. 123 POŚ). Jednocześnie, zgodnie z art. 124 Główny Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

W trakcie pomiarów poziomu pól elektromagnetycznych w latach 2017-2019, obowiązywało rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r., nr 192, poz. 1883). Zgodnie z nim, dla analizowanych częstotliwości (od 0,003 GHz do 3 GHz), dopuszczalna wartość poziomu pól elektromagnetycznych w powietrzu wynosiła 7 V/m.

Począwszy od roku 2020 obowiązującym rozporządzeniem określającym dopuszczalne poziomy promieniowania elektromagnetycznego jest Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2019 poz. 2448), które zostało przywołane w rozdziale 5.3.1. Dopuszczalne wartości zostały zwiększone w stosunku do tych, które obowiązywały do roku 2019.

Punkty pomiarowe, w których wykonuje się okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wyznacza się dla każdego województwa w ramach państwowego monitoringu środowiska dla stałej sieci monitoringu oraz dla monitoringu badawczego.

W latach 2018 – 2020 GIOŚ w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadził badanie natężenia promieniowania elektromagnetycznego.

Z terenu Gminy Dygowo spośród 5 stacji bazowych telefonii komórkowych kontrolowana była tylko jedna stacja w 2019 roku - Wrzosowo 60 (LTE1800, UMTS900).

Wyniki zmierzonych średnich poziomów pól elektromagnetycznych, uzyskanych dla danego punktu pomiarowego dla BTS Wrzosowo wyniósł 0,35 V/m i był znacznie niższy od poziomu docelowego – 7 V/m.

Wyniki monitoringu na terenie województwa nie wykazały przekroczeń poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych w środowisku na żadnym z trzech kategorii terenów i tym samym zestawione wartości średnie, były dużo niższe od poziomów dopuszczalnych (7 V/m).

Należy zatem domniemywać, że na terenie Gminy Dygowo również w pozostałych miejscach nie występują przekroczenia poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych, w szczególności w obszarach sąsiadujących ze stacjami bazowymi telefonii komórkowej.

5.3.3 DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA

W kontekście ochrony przed polami elektromagnetycznymi realizowane są przede wszystkim działania modernizacyjne i inwestycyjne, mające na celu zwiększenie przepustowości sieci oraz poprawę pewności i jakości zasilania, a także monitoring pól elektromagnetycznych.

ENERGA Operator S.A. Oddział w Koszalinie na bieżąco podejmuje działania w zakresie inwestycji wynikające z planu rozwoju na lata 2020-2025. Wskazane przez operatora inwestycje to:

- Budowa nowych powiązań linii 15kV pomiędzy linią nr 525 „GPZ Gościno-Kukinka” a linią nr 567 „GPZ Ustronie Morskie – Kukinia”;
- Budowa linii kablowej 15 kV pomiędzy istniejącymi odgałęzieniami linii napowietrznych 15 kV na 567/012 „Jazy Kol.” I nr 525/015 „Jazy Zatorze” w miejscowości Jazy, gm. Dygowo;
- Przebudowa linii napowietrznej 15 kV nr 566 na kablową w miejscowości Dygowo;
- Modernizacja stacji transformatorowej 15/0,4 kV nr 50614 „Wrzosowo PKP” z modernizacją obwodów nN;
- Budowa słupowej stacji transformatorowej 15/0,4 kV w zamian wieżowej stacji transformatorowej nr 50512 „Pyszka Spółdzielnia Produkcyjna” wraz z przebudową wyprowadzenia linii napowietrznych 15kV i 0,4kV, zlokalizowanych w miejscowości Pyszka, gm. Dygowo.

Operator wykonuje również na bieżąco szereg inwestycji polegających na budowie stacji transformatorowych 15/0,4kV oraz budowie elektroenergetycznych linii 15kV i 0,4kV mających na celu stworzenie możliwości przyłączenia nowych odbiorców do sieci.

Ponadto Energa Operator na bieżąco podejmuje różnego rodzaju działania o charakterze proekologicznym chroniąc tym samym środowisko, np. montaż platform pod gniazda bocianie, wymianę transformatorów WN/SN i SN/nn powodujące zmniejszenie strat własnych, przebudowę linii SN na niepełnoizolowane zwiększając ochronę ptaków przed porażeniem.

W celu ograniczania promieniowania PEM modernizowane są linie energetyczne 110kV, GPZ-y zmniejszając w ten sposób oddziaływanie PEM.

Po modernizacji przeprowadzane są pomiary pól elektromagnetycznych wykonane przez certyfikowane ośrodki. Każdy modernizowany GPZ czy linia 110kV jest zgłaszana do odpowiedniego organu wraz ze sprawozdaniem z badań.

5.3.4 ANALIZA SWOT

W kolejnej tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji pola elektromagnetyczne.

Tabela 14. Analiza SWOT – pola elektromagnetyczne

	Mocne strony	Słabe strony
Czynniki wewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> – dobry stan infrastruktury elektroenergetycznej, – brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w całym województwie 	<ul style="list-style-type: none"> – obecność na terenie gminy linii elektromagnetycznych wysokich napięć (110 kV), – obecność na terenie Gminy nadajników telefonii komórkowej wytwarzających pole elektromagnetyczne
	Szanse	Zagrożenia
Czynniki zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> – obowiązkowy monitoring PEM w ramach państwowego monitoringu środowiska, 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpowszechnienie i rozwój telefonii komórkowej oraz innych technologii emitujących promieniowanie elektromagnetyczne, – rozbudowa mieszkalnictwa wzdłuż linii energetycznych

Źródło: opracowanie własne

5.3.5 KIERUNKI ROZWOJU

Mając na uwadze zwiększoną częstotliwość występowania zjawisk ekstremalnych takich jak huragany czy intensywne burze, w najbliższych latach może dochodzić do uszkodzeń masztów telefonii komórkowej czy linii elektroenergetycznych. W związku z tym mieszkańcy mogą być narażeni na przestoje w dostawie prądu czy niemożność korzystania z telefonii komórkowej i usług z nią związanych. Konieczna jest w tym względzie ciągła konserwacja infrastruktury jak również bieżące usuwanie szkód przez odpowiednie służby.

Plan rozwoju Spółki ENERGA-OPERATOR S.A. przewiduje działania inwestycyjne, których realizacja obejmuje okres lat 2020-2025. Działania te wskazano w rozdziale 5.3.3.

W rozdziale 5.3.3. wskazano również bieżące działania operatora sieci których realizacja przebiegać będzie również w kolejnych latach.

Ochrona człowieka przed potencjalnymi skutkami promieniowania polega także wszystkim na separacji przestrzennej terenów mieszkalnictwa oraz terenów związanych z wielogodzinnym lub stałym pobytem ludzi. W przypadku linii energetycznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wyznacza się strefy bezpieczeństwa z zakazem lokalizacji obiektów budowlanych przeznaczonych na stały pobyt ludzi:

- od linii o napięciu 400 kV - 40,0 m od osi (pas 80,0 m),
- od linii o napięciu 220kV - 36,5 m od osi (pas 73,0 m),
- od linii o napięciu 110 kV - 18 m od osi (pas 36,0 m),
- od linii o napięciu 15kV - 7,5 m od osi (pas 15,0 m).

Właściwa ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym w najbliższych latach powinna objąć odpowiednio prowadzoną politykę rozwoju przestrzennego Gminy realizowaną poprzez miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

5.4 GOSPODAROWANIE WODAMI

5.4.1 PODSTAWOWE DANE

W dniu 01.01.2018 r. w życie weszła ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. 2020 poz. 310 ze zm.). Tak zwane „nowe Prawo wodne” zastąpiło obowiązujące Prawo wodne z 2001 r. Jego celem jest pełna implementacja dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej.

Ustawa kompleksowo reguluje gospodarowanie wodami, w tym kształtowanie i ochronę zasobów wodnych, zarządzanie nimi oraz korzystanie z wód, sprawy własności wód i gruntów pokrytych wodami, a także zasady gospodarowania tymi składnikami jako majątkiem Skarbu Państwa.

Ustawa wprowadziła zarząd nad wodami w układzie zlewniowym, a nie administracyjnym. Utworzyła Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie”, które pełni rolę gospodarza na wszystkich wodach publicznych. Pozwala to m.in. na sprawniejsze zarządzanie zasobami wodnymi, a także planowanie inwestycji wieloletnich.

W skład Wód Polskich wchodzi następujące jednostki organizacyjne:

- Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej z siedzibą w Warszawie,
- regionalne zarządy gospodarki wodnej z siedzibami w Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Gliwicach, Krakowie, Lublinie, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Warszawie i we Wrocławiu,
- zarządy zlewni,
- nadzory wodne.

Państwowe Gospodarstwo Wodne przejęło również obowiązki związane z wydawaniem decyzji i orzekaniem w sprawach gospodarki wodnej poprzez wydawanie m.in. pozwoleń wodnoprawnych, co spowodowało znaczne ograniczenie kompetencji organów JST w zakresie gospodarowania wodami.

Gmina Dygowo znajduje się w zasięgu władz Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie a dalej Zarządu Zlewni w Koszalinie, a także Nadzoru Wodnego w Kołobrzegu.

Pod względem hydrograficznym Gmina Dygowo położona jest w Dorzeczu Odry i regionie wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego.

Gmina Dygowo położona jest w zlewni rzeki Parsęty. Jest to główny ciek na terenie gminy. Poza nim istnieje kilka rzek przepływających przez teren gminy, które kończą swoje źródło w zlewni Parsęty.

Niewielki fragment obszaru północno – wschodniego gminy leży w zlewni Morza Bałtyckiego, jako iż jest on odwadniany za pośrednictwem Malechowskiej Strugi, uchodzącej bezpośrednio do morza.

Parsęta (o długości ok. 139 km), jest uważana za jedną z większych rzek krajowych, a z pewnością za jedną z największych rzek Pomorza Zachodniego. W gminie Dygowo nie ma ona swych źródeł i przepływa przez gminę na odcinku ok. 21 kilometrów, z czego blisko 1/3 to odcinek graniczny z gminą Gościno.

Lewostronnym dopływem Parsęty jest w obrębie gminy tylko Dopływ spod Karścina (Łosia). Natomiast prawostronnymi dopływami są: Pysznica, Olszynka, Bogucinka (Nieciecz).

Pysznicza, określana też jako Pyszka, ma swoje źródła tuż za granicami gminy w rejonie Daszewa. Płynie doliną w sąsiedztwie miejscowości i osad Połomino, Gąskowo i Pyszka. Rzeka ta uchodzi do Parsęty w sąsiedztwie tej ostatniej miejscowości. W obrębie gminy Dygowo płynie na długości 13,3 km, z czego 10,3 km nurtu do 1994 r. zostało uregulowane przez służby melioracyjne.

Bogucinka (Nieciecz). Źródła tej niewielkiej rzeki są zlokalizowane w okolicach Stramnicy, a także w obrębie gminy w sąsiedztwie miejscowości Czernin. Rzeka ta uchodzi do Parsęty poza granicami gminy Dygowo. W obrębie gminy Dygowo płynie na długości 12,6 km, wyznaczając północno - zachodnią granicę gminy.

Olszynka. Rzeka ta ma swoje źródła w obrębie torfowiska „Stramniczka” oraz wypływa z jeziora określanego dalej nazwą Stojkowo I. Płynie doliną przez Dygowo, uchodząc do Parsęty w sąsiedztwie miejscowości Miechęcina. Była przez szereg lat wykorzystywana do odbioru ścieków z Dygowo.

Dopływ spod Karścina (Łosia) jest lewostronnym dopływem Parsęty. Rzeka ta, a właściwie strumień, ma swoje źródła w sąsiedztwie miejscowości Karścino, tj. poza granicami gminy. Płynie doliną uchodząc do Parsęty na wysokości Świelubia. Łosia wyznacza południową granicę gminy Dygowo. Przepływa w bezpośrednim sąsiedztwie kopalni żwiru Witoszyno.

Sieć wodna gminy Dygowo tworzą również bezimienne dopływy rzeki Parsęty, które wpadają do niej bezpośrednio lub za pośrednictwem wyżej omówionych cieków. Do nich należą także krótkie bezimienne ciekі mające swoje źródła na skarpie doliny Parsęty, stanowiące specyfikę tej doliny.

Uzupełnieniem sieci wód są melioracje szczegółowe – rowy i kanały melioracyjne.

Obszar gminy Dygowo jest ubogi w jeziora, natomiast występują tu małe oczka polodowcowe wypełnione wodą lub też będące na etapie daleko zaawansowanej sukcesji roślinnej w kierunku utworzenia torfowisk. Największym akwenem wodnym w Gminie jest Jezioro Stojkowo

Gospodarowanie wodami na terenie Polski realizowane jest w obszarach dorzeczy.

W obszarze dorzecza Odry powstał „Plan gospodarowania wodami w obszarze Dorzecza Odry”. Dokument Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza jest dokumentem planistycznym, który podlega aktualizacji w okresach 6-cio letnich. Obecnie na obszarze dorzecza Odry obowiązuje dokument, który został przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2016, poz. 1967). Trwają prace nad II aktualizacją planu gospodarowania wodami (IIaPGW).

PGW stanowi podstawę do podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych na obszarze dorzecza i zasady gospodarowania nimi. Służy także koordynowaniu działań mających na celu osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód oraz ekosystemów od wód zależnych, poprawę stanu zasobów wodnych, poprawę możliwości korzystania z wód, zmniejszenie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji mogących negatywnie oddziaływać na wody, poprawę ochrony przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałanie skutkom suszy.

Dla potrzeb gospodarowania wodami wody w obszarze dorzeczy dzieli się na: jednolite części wód powierzchniowych (rzeczne i jeziorne), jednolite części wód podziemnych oraz wody podziemne w obszarach bilansowych.

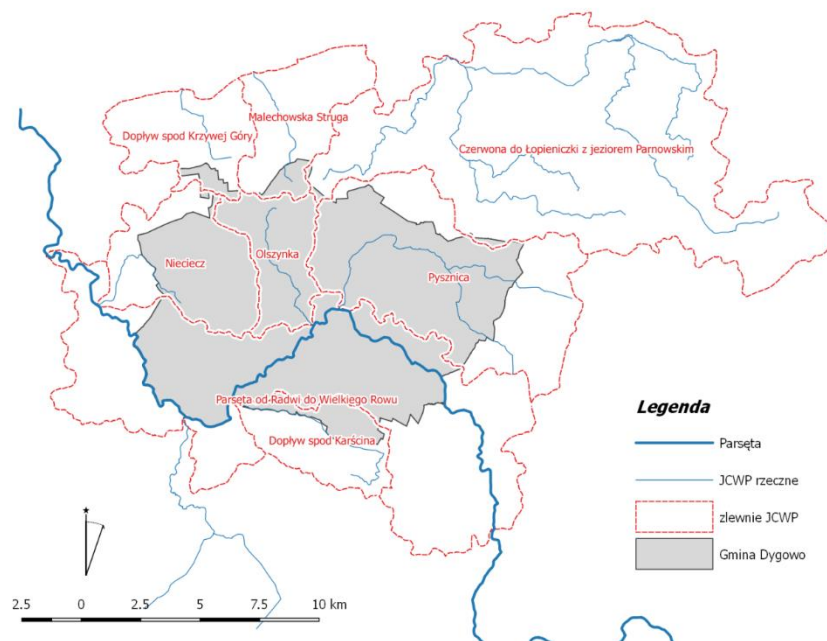
Jednolite części wód (JCW) są to podstawowe jednostki gospodarki wodnej (łącznie z ochroną środowiska) w myśl polskiego prawa wodnego, zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną. Dla każdej z JCWP wyznaczone zostały cele środowiskowe, w celu utrzymania dobrego stanu tych wód lub przywrócenia dobrego stanu wód.

Plany gospodarowania wodami przedstawiają wynik procesu powiązanych działań realizowanych dla uzyskania pełnego obrazu stanu jcw i postępu w osiągnięciu celów środowiskowych.

Obszar Gminy Dygowo położony jest w obrębie 8 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP), czyli oddzielnych i znaczących elementów wód powierzchniowych takich jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych, tj.:

1. RW60001944979 – Parsęta od Radwi do Wielkiego Rowu,
2. RW6000174512 – Dopływ spod Krzywej Góry,
3. RW6000174494 – Olszynka,
4. RW6000174546 – Czerwona do Łopieniczki z jeziorem Parnowskim.
5. RW60001744952 – Dopływ spod Karścina,
6. RW600017452 – Malechowska Struga,
7. RW60001744972 – Nieciecz,
8. RW60001744929 – Pysznicza,

Poniżej przedstawiono położenie zlewni JCWP rzecznych na tle Gminy Dygowo.

Ryc. 15. Położenie Gminy Dygowo na tle zlewni JCWP rzecznych

źródło: opracowanie własne

Na terenie Gminy Dygowo nie ma większych jezior. Występują tu charakterystyczne dla krajobrazu polodowcowego drobne, naturalne oczka wodne, niektóre zarastające. Krajobraz uzupełniają nieliczne zbiorniki pochodzenia antropogenicznego (stawy przeciwpożarowe, osadniki). Największym akwenem wodnym w Gminie jest Jezioro Stojkowo (około 11 ha). Jest ono własnością prywatną, udostępnianą na cele turystyczno-rekreacyjne.

Wobec powyższego na terenie gminy nie wyznaczono jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych.

W kolejnej tabeli wymieniono Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP), w obrębie których położona jest Gmina Dygowo. Typ i Status JCWP określono na podstawie obowiązującego PGW przyjętego w 2016 r.

Są to jednolite części wód powierzchniowych rzecznych.

Należy jednak zaznaczyć, że teren gminy leży w głównej mierze w czterech pierwszych JCWP.

Tabela 15. Wykaz Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na terenie Gminy Dygowo ze wskazaniem typu i statusu JCWP.

Nr	Nazwa JCWP	Europejski kod	Typ JCWP	Status JCWP
Jednolite Części Wód Powierzchniowych - rzeczne				
1.	Parsęta od Radwi do Wielkiego Rowu	RW60001944979	19	SZCW
2.	Pysznicza	RW60001744929	17	NAT
3.	Nieciecz (Bogucinka)	RW60001744972	17	NAT
4.	Olszynka	RW6000174494	17	NAT
5.	Czerwona do Łopieniczki z jeziorem Parnowskim	RW6000174546	17	NAT
6.	Dopływ spod Karścina	RW60001744952	17	NAT
7.	Małachowska Struga	RW600017452	17	NAT
8.	Dopływ spod Krzywej Góry	RW6000174512	17	NAT

Źródło: Plan gospodarowania wodami dla obszaru Dorzecza Odry - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. 2016 r, poz. 19671).

Typy JCWP:

17 – potok nizinny piaszczysty

19 – rzeka nizinna piaszczysto – gliniasta

Status JCWP:

NAT - Naturalna – naturalna część wód;

SZCW – silnie zmieniona część wód - SZCW oznacza JCWP, której charakter został znacznie zmieniony na skutek fizycznego oddziaływania człowieka

Dla jednolitych części wód powierzchniowych Plan gospodarowania wodami w Dorzeczu Odry wyznaczył cele środowiskowe, a także określił czy jcwp jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Opis wyznaczonych celów środowiskowych, a także ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych przedstawiono w kolejnej tabeli.

Dane w tabeli dotyczą aktualnie obowiązującego Planu Gospodarki Wodami (PGW), tj. Planu gospodarowania wodami dla obszaru Dorzecza Odry - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. 2016 r, poz. 19671).

Dokument Planu gospodarowania wodami (PGW) na obszarze dorzecza jest dokumentem planistycznymi, który podlega aktualizacji w okresach 6-cio letnich.

Obowiązujący PGW był pierwszą aktualizacją PGW (aPGW) i został zatwierdzony w 2016 roku, a jego okres obowiązywania określony został na lata 2016-2021.

Tabela 16. Wykaz celów środowiskowych dla Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na terenie Gminy Dygowo.

Lp.	Nazwa JCWP	Kod JCWP	Cele środowiskowe	
			Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny
1.	Parsęta od Radwi do Wielkiego Rowu	RW60001944979	dobry potencjał ekologiczny; możliwość migracji organizmów	dobry stan chemiczny

Lp.	Nazwa JCWP	Kod JCWP	Cele środowiskowe	
			Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny
			wodnych na odcinku ciekłu istotnego - Parsęta w obrębie JCWP	
2.	Dopływ spod Krzywej Góry	RW6000174512	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny
3.	Olszynka	RW6000174494	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny
4.	Czerwona do Łopieniczki z jeziorem Parnowskim	RW6000174546	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny
5.	Dopływ spod Karścina	RW60001744952	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny
6.	Malechowska Struga	RW600017452	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny
7.	Nieciecz	RW60001744972	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny
8.	Pysznicza	RW60001744929	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny

Źródło: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. z 2016 r. poz. 1967)

Ponadto gospodarowanie wodami powierzchniowymi na terenie Gminy Dygowo realizowane są także poprzez działalność w zakresie systemów melioracji.

Na podstawie danych prowadzonej przez Zarządy Zlewni PGW Wody Polskie ewidencji melioracji wodnych długość rowów melioracyjnych na obszarze Gminy Dygowo na koniec 2017 roku wynosiła 110,835 km, a łączna powierzchnia gruntów zmeliorowanych wynosiła 4470 ha.

Opisując zasoby wodne gminy należy się odnieść również do wód podziemnych oraz do lokalizacji GZWP.

Główny zbiornik wód podziemnych (GZWP) stanowi zespół przepuszczalnych utworów wodonośnych o znaczeniu użytkowym, którego granice są określone parametrami hydrogeologicznymi lub warunkami hydrodynamicznymi oraz warunkami formowania się zasobów wód podziemnych, wydzielony ze względu na jego szczególne znaczenie dla obecnego i perspektywicznego zaopatrzenia w wodę, spełniający określone kryteria ilościowe i jakościowe: wydajność potencjalnego otworu studziennego powyżej 70 m³/h, wydajność ujęcia powyżej 10 000 m³/d, wodoprzewodność warstwy wodonośnej wyższa niż 10 m²/h, woda nadająca się do zaopatrzenia ludności w stanie surowym lub po jej ewentualnym prostym uzdatnieniu przy pomocy stosowanych obecnie i uzasadnionych ekonomicznie technologii. W obszarach deficytowych w wodę kryteria ilościowe przyjęte dla GZWP mogą być niższe, lecz wyróżniające zbiornik o znaczeniu praktycznym na tle ogólnie mniej korzystnych warunków hydrogeologicznych.

GZWP to struktury wodonośne wymagające szczególnej ochrony. Głównym kryterium wyznaczania obszarów, które powinny podlegać ochronie jest czas migracji wody z powierzchni terenu do zbiornika.

Gmina Dygowo według danych PIG (mapa GZWP – stan na 31.12.2020 r.) znajduje się poza obszarami wyznaczonych Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

Na obszarze gminy nie występują zasoby wód podziemnych chronione w ramach tzw. Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

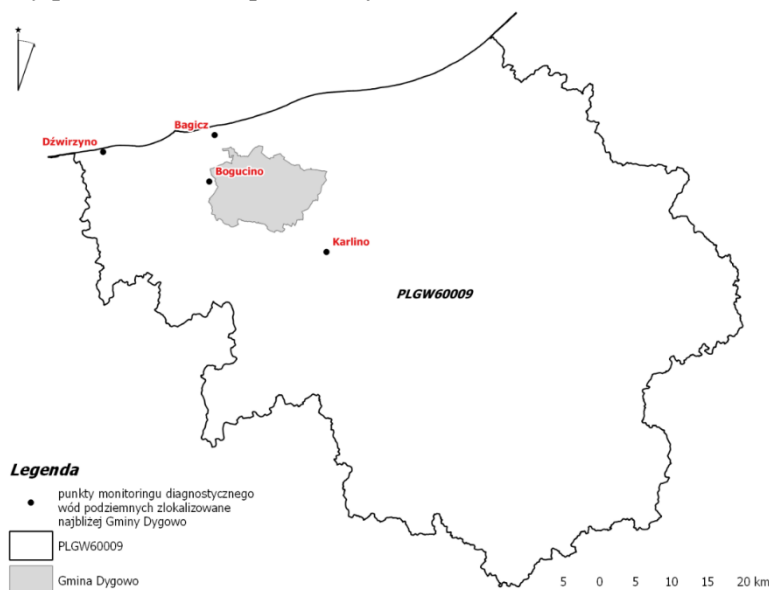
Obszar Gminy Dygowo położony jest poza zasięgiem GZWP.

W obrębie gminy Dygowo występuje natomiast wysokozasobowy rejon wód podziemnych w zachodniej części gminy, na wysokości Świelubia i Pustarów.

Głębokość występowania wód podziemnych pierwszego poziomu wodonośnego nawiązuje w zarysie podstawowym do ukształtowania powierzchni terenu. Widać to bardzo wyraźnie na

obrzeżach dolin rzecznych, które wszędzie są okolone hydroizobata 1m. W dnach dolin rzecznych, w otoczeniu jezior oraz w obrębie podmokłych obniżeń o różnej genezie wody gruntowe zalegają na głębokościach mniejszych od 1 metra. Na terenie wysoczyznowym przeważają głębokości rzędu 2-5 metrów, lokalnie 5-10 metrów. Wody podziemne pierwszego poziomu mogą pojawiać się miejscami na głębokościach większych niż 10 metrów.

Zgodnie z obowiązującym podziałem kraju na 172 Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd), który obowiązuje od 2016 r., obszar Gminy Dygowo położony jest w obrębie JCWPd nr 9. Poniżej przedstawiono położenie Gminy Dygowo względem obszaru JCWPd nr 9 oraz najbliższej zlokalizowane punkty pomiarowe wód podziemnych.

Ryc. 16. Położenie Gminy na tle JCWPd nr 9 oraz najbliżej zlokalizowanych od granic Gminy Dygowo punktów pomiarowych wód podziemnych

źródło: opracowanie własne

Tabela 17. Charakterystyka JCWPd na terenie Gminy Dygowo.

Nazwa/numer JCWPd	9
Kod JCWPd	PLGW60009
Zlewnia bilansowa	Przymorze od Jeziora Resko Przymorskie do Parsęty; Parsęta; Przymorze od Parsęty do Jeziora Jamno
Obszar dorzecza	Odry
Region wodny	Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. z 2016 r. poz. 1967).

Dla JCWPd Plany Gospodarowania Wodami również wyznaczyły cele środowiskowe, a także określiły czy JCWPd jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Opis wyznaczonych celów środowiskowych, a także ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych przedstawiono w kolejnej tabeli poniżej.

Dane w tabeli dotyczą aktualnie obowiązującego Planu Gospodarki Wodami (PGW), tj. Planu gospodarowania wodami dla obszaru Dorzecza Odry - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. 2016 r, poz. 19671).

Tabela 18. Cele środowiskowe dla JCWPd w obrębie Gminy Dygowo na podstawie obowiązującego PGW (na lata 2016-2021).

Nazwa/numer JCWPd	9
Kod JCWPd	PLGW60009
CEL ŚRODOWISKOWY DLA JCWPd	dobry stan chemiczny dobry stan ilościowy
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	niezagrożona
Odstępstwo - art. 4.4 RDW	nie
Typ odstępstwa	Nie dotyczy

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. z 2016 r. poz. 1967).

Dokument Planu gospodarowania wodami (PGW) na obszarze dorzecza jest dokumentem planistycznymi, który podlega aktualizacji w okresach 6-cio letnich.

Obowiązujący PGW był pierwszą aktualizacją PGW (aPGW) i został zatwierdzony w 2016 roku, a jego okres obowiązywania określony został na lata 2016-2021.

Ocena stanu JCWPd w PGW oparta została na badaniach monitoringowych prowadzonych do roku 2015. Na podstawie tych badań określono stan JCWPd, wskazano czy istnieje ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych, a także wskazano odstępstwa w terminach osiągnięcia celów środowiskowych (tzw. dyrogacje) oraz ich uzasadnienie.

Obecnie prowadzone są prace nad kolejną aktualizacją PGW (IIaPGW) na lata 2022-2027. Aktualny projekt IIaPGW został zrealizowany i przedłożony do konsultacji społecznych.

Projekt aktualizacji przedstawia ocenę stanu JCWPd wraz z postęпами realizacji dążenia do osiągnięcia celów środowiskowych, a także wskazuje zagrożenia osiągnięcia tych celów.

Projekt wskazuje również działania w celu osiągnięcia celów środowiskowych dla określonych JCWPd.

Ocena stanu JCWPd dla IIaPGW została określona na podstawie badań monitoringowych prowadzonych do 2019 roku.

W kolejnej tabeli przedstawiono zweryfikowane cele środowiskowe dla JCWPd na terenie Gminy Dygowo, określone w projekcie IIaPGW.

Ocena stanu, a także wskazane działania określone w projekcie IIaPGW wskazano w dalszych rozdziałach (5.4.3. oraz 5.4.8).

Tabela 19. Cele środowiskowe dla JCWPd w obrębie Gminy Dygowo na podstawie projektu IIaPGW (na lata 2021-2027).

Nazwa/numer JCWPd	9	
Kod JCWPd	PLGW60009	
CELE ŚRODOWISKOWE DLA JCWPd na lata 2022-2027	dobry stan chemiczny dobry stan ilościowy	
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Stan ilościowy	zagrożona
	Stan chemiczny	niezagrożona
Termin osiągnięcia celów środowiskowych	Do 2027 roku	

Źródło: Projekt II aktualizacji Planu gospodarowania wodami dla obszaru Dorzecza Odry – w trakcie konsultacji społecznych.

5.4.2 MONITORING WÓD POWIERZCHNIOWYCH

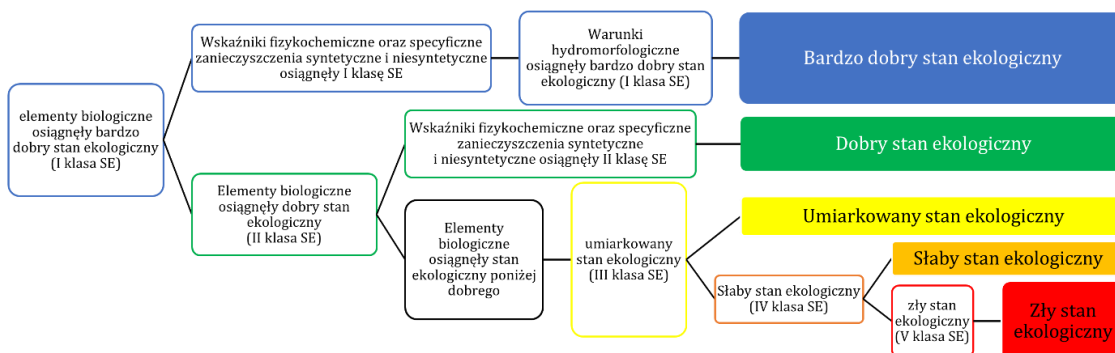
Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód, na podstawie wyników Państwowego Monitoringu Środowiska i prezentuje poprzez ocenę stanu ekologicznego (w przypadku wód, których charakter został w znacznym stopniu zmieniony w następstwie fizycznych przeobrażeń, będących wynikiem działalności człowieka – poprzez ocenę potencjału ekologicznego), ocenę stanu chemicznego i ocenę ogólną stanu JCWP.

Stan/potencjał ekologiczny jest określeniem jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych, sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych.

Stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych klasyfikuje się poprzez nadanie jednolitej części wód jednej z pięciu klas jakości, przy czym klasa pierwsza oznacza bardzo dobry stan ekologiczny, klasa druga – dobry stan ekologiczny, zaś klasy trzecia, czwarta i piąta odpowiednio – stan ekologiczny umiarkowany, słaby i zły.

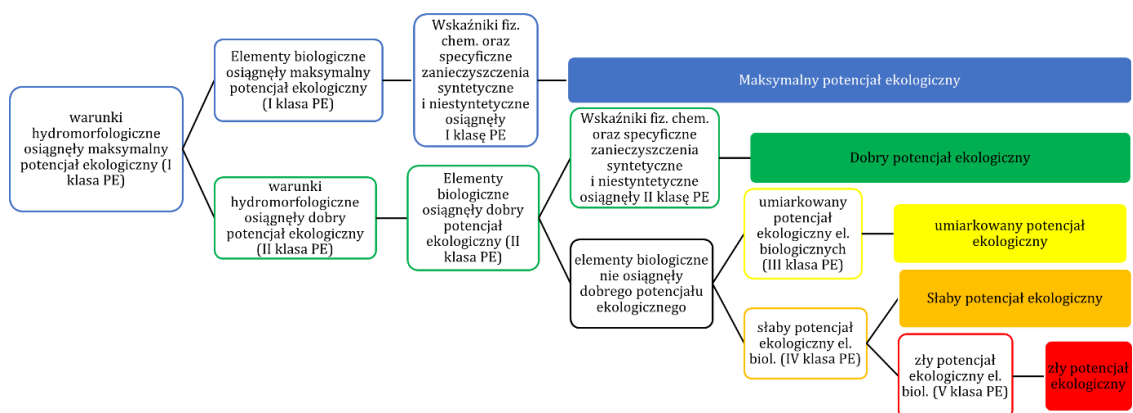
W przypadku potencjału ekologicznego, klasa pierwsza oznacza maksymalny potencjał ekologiczny. O przypisaniu ocenianej jednolitej części wód decydują wyniki klasyfikacji poszczególnych elementów biologicznych, przy czym obowiązuje zasada, że klasa stanu/potencjału ekologicznego odpowiada klasie najgorszego elementu biologicznego.

Na kolejnej rycinie przedstawiono schemat klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego wód powierzchniowych.

Ryc. 17. Schemat klasyfikacji stanu ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych.

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 18. Schemat klasyfikacji potencjału ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych.

Źródło: opracowanie własne

Klasyfikacji stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych dokonuje się na podstawie analizy wyników pomiarów zanieczyszczeń chemicznych, w tym tzw. substancji priorytetowych. Podstawą analizy jest porównanie uzyskanych wyników ze środowiskowymi normami jakości. Przyjmuje się, że jednolita część wód jest w dobrym stanie chemicznym, jeżeli żadna z obliczonych wartości stężeń nie przekracza dopuszczalnych stężeń maksymalnych i średniorocznych. Jeżeli woda nie spełnia tych wymagań, stan chemiczny ocenianej jednolitej części wód określa się jako poniżej dobrego.

Stan jednolitej części wód ocenia się poprzez porównanie wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Jednolita część wód może być oceniona jako będąca w dobrym stanie, jeśli jednocześnie jej stan/potencjał ekologiczny jest sklasyfikowany przynajmniej jako dobry i stan chemiczny sklasyfikowany jest jako dobry. W pozostałych przypadkach, tj. gdy stan chemiczny jest sklasyfikowany jako poniżej dobrego lub stan/potencjał ekologiczny sklasyfikowano jako umiarkowany, słaby, bądź zły, jednolitą część wód ocenia się jako będącą w stanie złym.

Plany gospodarowania wodami przedstawiają wynik procesu powiązanych działań realizowanych dla uzyskania pełnego obrazu stanu JCWP i postępu w osiągnięciu celów środowiskowych.

Ocena stanu JCWP w obowiązującym PGW oparta została na badaniach monitoringowych prowadzonych do roku 2015. Na podstawie tych badań określono stan JCWP, wskazano czy istnieje ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych, a także wskazano odstępstwa w terminach osiągnięcia celów środowiskowych (tzw. dyrogacje) oraz ich uzasadnienie.

Obecnie prowadzone są prace nad kolejną aktualizacją PGW (IIaPGW) na lata 2022-2027. Aktualny projekt IIaPGW został zrealizowany i przedłożony do konsultacji społecznych.

Projekt aktualizacji przedstawia ocenę stanu JCWP wraz z postępami realizacji dążenia do osiągnięcia celów środowiskowych, a także wskazuje zagrożenia osiągnięcia tych celów.

Projekt wskazuje również działania w celu osiągnięcia celów środowiskowych dla określonych JCWP.

Ocena stanu JCWP dla IIaPGW została określona na podstawie badań monitoringowych prowadzonych do 2019 roku.

W tabeli przedstawiono zweryfikowane cele środowiskowe dla JCWP na terenie Gminy Dygowo, określone w projekcie IIaPGW.

Poniżej przedstawiono ocenę stanu JCWP zawartą w projekcie IIaPGW wraz z oceną postępu realizacji osiągnięcia celów środowiskowych.

Tabela 20. Ocena stanu JCWP wraz z oceną postępu realizacji celów środowiskowych na podstawie projektu IIaPGW dla Dorzecza Odry.

Lp.	Nazwa JCWP	Kod JCWP	Ocena stanu JCWP obowiązującego PGW		Ocena wg II aPGW - Dane GIOŚ (2014-2019)			Ocena postępu	
			Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan/potencjał ekologiczny 2014-2019	Stan chemiczny 2014-2019	Stan ogólny 2014-2019	Podsumowanie stan/potencjał ekologiczny	Podsumowanie stan chemiczny
1.	Parsęta od Radwi do Wielkiego Rowu	RW60001944979	dobry	dobry	Dobry potencjał ekologiczny	Stan chemiczny poniżej dobrego	Zły stan wód	Cel osiągnięty – utrzymanie dobrego stanu	Cel nieosiągnięty – pogorszenie do stanu złego
2.	Dopływ spod Krzywej Góry	RW6000174512	dobry	dobry	Słaby stan ekologiczny	Stan chemiczny poniżej dobrego	Zły stan wód	Cel nieosiągnięty – pogorszenie do stanu złego	Cel nieosiągnięty – pogorszenie do stanu złego
3.	Olszynka	RW6000174494	Poniżej dobrego	dobry	Umiarkowany stan ekologiczny	Brak możliwości klasyfikacji	Zły stan wód	Cel nieosiągnięty – brak postępu	Brak możliwości oceny postępu
4.	Czerwona do Łopieniczki z jeziorem Parnowskim	RW6000174546	Poniżej dobrego	dobry	Słaby stan ekologiczny	Stan chemiczny poniżej dobrego	Zły stan wód	Cel nieosiągnięty – brak postępu	Cel nieosiągnięty – pogorszenie do stanu złego
5.	Dopływ spod Karścina	RW60001744952	Poniżej dobrego	dobry	Zły stan ekologiczny	Stan chemiczny dobry	Zły stan wód	Cel nieosiągnięty – brak postępu	Cel osiągnięty – utrzymanie dobrego stanu
6.	Malechowska Struga	RW600017452	Poniżej dobrego	dobry	Słaby stan ekologiczny	Stan chemiczny poniżej dobrego	Zły stan wód	Cel nieosiągnięty – brak postępu	Cel nieosiągnięty – pogorszenie do stanu złego
7.	Nieciecz	RW60001744972	Poniżej dobrego	dobry	Umiarkowany stan ekologiczny	Brak możliwości klasyfikacji	Zły stan wód	Cel nieosiągnięty – brak postępu	Brak możliwości oceny postępu
8.	Pysznicza	RW60001744929	umiarkowany	dobry	Umiarkowany potencjał ekologiczny	Brak możliwości klasyfikacji	Zły stan wód	Cel nieosiągnięty – brak postępu	Brak możliwości oceny postępu

Źródło: Projekt II aktualizacji Planu gospodarowania wodami dla obszaru Dorzecza Odry – w trakcie konsultacji społecznych.

Powyższe dane obrazują złą jakość wód powierzchniowych na terenie gminy oraz tendencje pogarszającego się stanu tych wód.

Warunkiem dalszej poprawy jakości wód powierzchniowych na terenie Gminy jest uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w obrębie wszystkich jednostek osadniczych oraz zmniejszenie presji rolniczej spowodowanej szerokim stosowaniem nawozów sztucznych.

Pogarszanie jakości wód powierzchniowych powinno ulegać polepszeniu w kolejnych latach w związku ze zwiększonymi działaniami na rzecz uregulowania gospodarki wodno-ściekowej na terenach zlewni rzek, w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych a także projektów inwestycyjnych Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty.

5.4.3 MONITORING WÓD PODZIEMNYCH

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód podziemnych, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych (Program PMS). Monitoring wód podziemnych w Polsce prowadzony jest w sieciach: krajowej, regionalnych i lokalnych.

Wyniki oznaczeń terenowych i laboratoryjnych poddano analizie i wyznaczono klasy jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148) klasyfikacja elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych obejmuje pięć następujących klas jakości wód podziemnych:

- I klasa – wody bardzo dobrej jakości,
- II klasa – wody dobrej jakości,
- III klasa – wody zadowalającej jakości,
- IV klasa – wody niezadowalającej jakości ,
- V klasa – wody złej jakości.

Prowadzony monitoring wód podziemnych służy również do określania stanu JCWPd wyznaczonych w ramach Planu Gospodarowania Wodami.

Plan Gospodarki Wodami dla obszaru Dorzecza Odry został zaktualizowany w 2016 roku. Obecnie trwają prace nad IIaPGW na lata 2021-2027.

Ocena stanu wód w obszarach JCWPd określona została w określonych cyklach obowiązywania planów.

W poniższej tabeli przedstawiono ocenę stanu wód podziemnych w obszarze JCWPd 9 w poszczególnych latach dla których sporządzano kolejne PGW.

Badania wód podziemnych w ramach monitoringu krajowego, realizowane są na zlecenie GIOŚ przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB), w ramach pełnienia zadań państwowej służby hydrogeologicznej.

Na terenie Gminy Dygowo nie ma punktu pomiarowego w ramach sieci krajowej, dlatego do oceny wykorzystano punkty pomiarowe zlokalizowane najbliżej granic Gminy. Wyniki przedstawiono w tabeli poniżej. Najbliżej zlokalizowane punkty pomiarowe wód podziemnych znajdują się w miejscowościach Bogucino, Dźwirzyno, Karlino i Bagicz. Na terenie Gminy brak jest punktu pomiarowego. Dostępne są dane za lata: 2016 i 2019.

Tabela 21. Klasyfikacja wód podziemnych w punktach pomiarowych sieci krajowej monitoringu wód podziemnych.

Nr punktu	Miejscowość	2016 r.		2019 r.	
		Klasa jakości wody	Ocena stanu chemicznego wód	Klasa jakości wody	Ocena stanu chemicznego wód
197	Karlino	III	dobry	nb	nb
202	Bogucino	II	dobry	II	dobry
377	Dźwirzyno	V	słaby	V	słaby
1264	Bagicz	II	dobry	II	dobry

źródło: GIOŚ.

Dane uzyskane podczas badań monitoringowych w 2019 roku posłużyły do oceny stanu jednolitych części wód podziemnych.

Zgodnie z monitoringiem diagnostycznym badano stan chemiczny i ilościowy JCWPd. Mógł on zostać określony jako dobry lub słaby. Należy jednak podkreślić, że dane te dotyczą całych jednolitych części wód podziemnych i tak są prezentowane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Tabela 22. Stan wód podziemnych JCWPd nr 9.

Stan wód podziemnych	2016 r.	2019 r.
Stan chemiczny	dobry	dobry
Stan ilościowy	dobry	słaby

źródło: GIOŚ.

Dla JCWPd nr 9 zmiana oceny stanu chemicznego z dobrego na słaby wynika ze zidentyfikowania w tej jednostce obniżenia zwierciadła wód podziemnych pod wpływem intensywnej eksploatacji wód o zwierciadle swobodnym, w obrębie którego znajdują się torfowiska zlokalizowane na tarasie zalewowym rz. Parsęta w obrębie zlewni elementarnej o numerze 44979 (Zlewnia Parsęty od Niecieczy do Wielkiego Rowu (I)) wg Mapy Hydrograficznej Polski w skali 1:10 000). Punkt monitoringu chemicznego 202 to jedna z czynnych studni ujęcia w Bogucinie. Zasoby eksploatacyjne ujęcia to 2 072 m³/h przy depresji 7,5 m pobór w sezonie 1700 m³/h (wg pozwolenia wodnoprawnego)

Tabela 23. Długość wałów przeciwpowodziowych na terenie gminy Dygowo.

Nazwa rzeki	Nazwa i lokalizacja wału	Kilometr rzeki	Brzeg	Długość wału [km]	Pow. chroniona [ha]
Rzeka Pysznica	Wał n/rz Pysznicą	4+200 – 4+338	Prawy	0,138	1
Rzeka Parsęta	Wał n/rz Parsętą	31+030 – 31+278	prawy	0,248	4,56

Źródło: Dane RZGW w Szczecinie.

Stan wałów przeciwpowodziowych oceniany jest jako dobry.

5.4.5 OCENA ZAGROŻENIA SUSZĄ

Susza, obok powodzi, jest jednym z najbardziej dotkliwych, ekstremalnych zjawisk naturalnych oddziałujących na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę Polski. Przeciwdziałanie skutkom suszy zarówno w Polsce, jak i w Europie stanowi coraz poważniejszy problem. Znajduje to swoje odzwierciedlenie w licznych uregulowaniach.

Susza to długotrwały okres bez opadów atmosferycznych lub nieznacznym opadem w stosunku do średnich wieloletnich wartości. Podczas trwania suszy z uwagi na warunki meteorologiczne i klimatyczne, problemy rolnicze, warunki hydrologiczne i skutki gospodarcze wydziela się cztery etapy jej rozwoju – suszę atmosferyczną, glebową, hydrologiczną i hydrogeologiczną:

- **susza atmosferyczna** – okres trwający na ogół od miesięcy do lat, w którym dopływ wilgoci do danego obszaru spada poniżej stanu normalnego w danych warunkach klimatycznych uwilgotnienia;
- **susza glebowa (rolnicza)** – okres, w którym wilgotność gleby jest niedostateczna do zaspokojenia potrzeb wodnych roślin i prowadzenia normalnej gospodarki w rolnictwie;
- **susza hydrologiczna** – Susza hydrologiczna to okres obniżonych zasobów wód powierzchniowych w stosunku do sytuacji przeciętnej w wieloleciu. Susza hydrologiczna jest z reguły kolejnym etapem pogłębiającej się suszy atmosferycznej i rolniczej, ale może również ujawnić się i przebiegać po zakończeniu okresu bezopadowego. Okres, gdy przepływy w rzekach spadają poniżej przepływu średniego, a w przypadku przedłużającej się suszy meteorologicznej obserwuje się znaczne obniżenie poziomu zalegania wód podziemnych prowadząca do **suszy hydrogeologicznej**.

Ocena zagrożenia zjawiskiem suszy została przeprowadzona w oparciu o dokument pn. Projekt planu przeciwdziałania skutkom suszy.

Zgodnie z nim obszar gminy nie należy do obszarów zagrożonych suszą rolniczą. Zagrożenie suszą hydrologiczną oraz hydrogeologiczną jest większe.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy to pierwszy w Polsce dokument planistyczny o zasięgu ogólnokrajowym dotyczący zjawiska suszy. Dnia 3 września 2021 roku, Minister właściwy ds. gospodarki wodnej opublikował rozporządzenie w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy. Celem dokumentu jest wskazanie najistotniejszych kierunków działań, które pomogą zapobiec kryzysowi wodnemu w Polsce. Dzięki realizacji jego założeń możliwe będzie zapewnienie

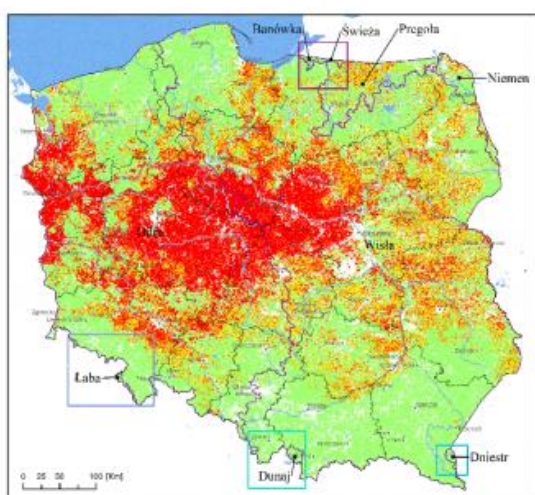
odpowiedniej ilości i co najmniej dobrej jakości wody niezbędnej dla społeczeństwa, środowiska i wszystkich sektorów gospodarki narodowej.

Plan przeciwdziałania skutkom Suszy został przyjęty Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U 2021 r., poz.1615).

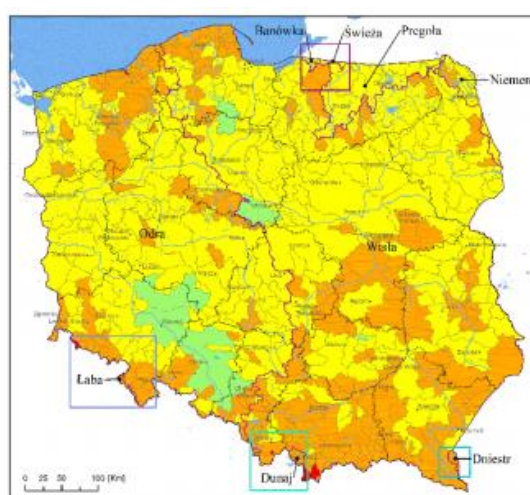
Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS) określa, w jaki sposób w najbliższych latach podejmowane będą działania dotyczące zarządzania zasobami wodnymi, zarządzania kryzysowego i szacowania strat spowodowanych suszą. Celem jest ograniczenie jej skutków, przez optymalne działania, zarówno techniczne – w tym inwestycyjne, jak i nietechniczne – np. poprzez edukację społeczną.

Na zarządzanie ryzykiem suszy przełożenie mają wyniki zagrożenia występowania trzech z czterech typów suszy: rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej.

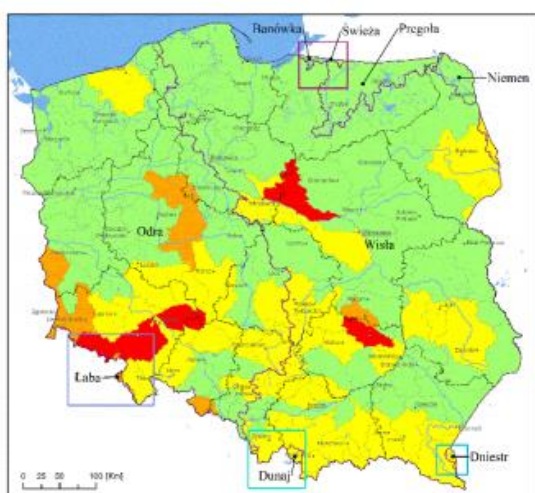
Na kolejnej **Rycinie** przedstawiono rozkład przestrzenny zagrożenia zjawiskiem suszy w Polsce na podstawie Planu przeciwdziałania skutkom suszy.

Mapa 1: zagrożenie suszą rolniczą

Mapa 2: zagrożenie suszą hydrologiczną

Mapa 3: zagrożenie suszą hydrogeologiczną

Legenda:

- klasa I - niezagrożone
- klasa II - umiarkowanie zagrożone
- klasa III - bardzo zagrożone
- klasa IV - ekstremalnie zagrożone
- Obszary dorzeczy w Polsce
- Granice województw
- ~ Wody
- Miasta

Ryc. 20. Mapy klas zagrożenia suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną (na podstawie danych z lat 1987-2018)

Źródło: Plan przeciwdziałania skutkom suszy.

5.4.6 DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA

Plan Gospodarowania Wodami stanowi podstawę do podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych na obszarze dorzecza i zasady gospodarowania nimi. Służy także koordynowaniu działań mających na celu osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód oraz ekosystemów od wód zależnych, poprawę stanu zasobów wodnych, poprawę możliwości korzystania z wód, zmniejszenie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji mogących negatywnie oddziaływać na wody, poprawę ochrony przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałanie skutkom suszy.

Dotychczasowe działania na obszarach wyznaczonych JCWP i JCWPd realizowane były zgodnie z obowiązującym od 2016 roku Planem Gospodarowania Wodami w obszarze Dorzecza Odry, przyjętym Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. 2016 r, poz. 19671).

Program działań PGW powiązany z działaniami zawartymi w Programie wodno-środowiskowym kraju zakłada realizację:

- **DZIAŁAŃ PODSTAWOWYCH**, tj. działań wskazanych do realizacji we wszystkich JCW niezależnie od ich aktualnego stanu i wyników oceny ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych. Działania te stanowią minimalne wymogi jakie należy podjąć w celu utrzymania presji na tym samym poziomie i niepogarszania stanu JCW. Należą do nich m. in. Działania realizowane na poziomie krajowym (mające ogólnokrajowy zakres), np. zadania uchwałodawcze, zadania wydawania decyzji administracyjnych, itp.
- **DZIAŁAŃ UZUPEŁNIAJĄCYCH**, tj. działań obejmujących pozostałe środki, które powinny zostać wdrożone dla osiągnięcia przez JCW celów środowiskowych. Nie są one obowiązkowe dla wszystkich części wód, ale są wskazane dla JCW, w których istnieje zagrożenie nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Do działań w zakresie gospodarki wodnej prowadzonej na terenie Gminy Dygowo włączone są wszelkie instytucje sprawujące nadzór nad wodami w obszarze gminy, tj. PGW Wody Polskie (Zarządy zlewni w Koszalinie), JST (powiat, gmina).

W ramach działań w zakresie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza organ Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, w ramach którego działał RZGW w Szczecinie w latach 2018-2019 sprawował nadzór nad wodami na terenie Gminy poprzez zadania administracyjne.

Gmina Dygowo współpracowała z organami administrującymi wodami na terenie gminy.

Ponadto gospodarowanie wodami powierzchniowymi na terenie Gminy Dygowo realizowane są także poprzez działalność w zakresie systemów melioracji.

W ramach wydatków budżetowych w 2018 roku Gmina Dygowo poniosła koszty związane z naprawą przepustu w ciągu drogi Kłopotowo, odwodnienia drogi gminnej Wrzosowo, zmeliorowania części działki 192/34 Piotrowice, odwodnienia rowu i wymiany przepustu (droga gminna Gąskowo).

W latach 2018-2019 w ramach działań nietechnicznych Wody Polskie (w tym RZGW Szczecin) realizowano zadanie pn. „Opracowanie krajowego programu renaturalizacji wód powierzchniowych”.

Renaturalizacja wód powierzchniowych jest przykładem możliwości zwiększenia retencji naturalnej - realizowanej za pomocą środków mających na celu ochronę zasobów wodnych przez przywracania lub utrzymanie naturalnych ekosystemów.

Renaturalizacja wód powierzchniowych obejmuje: poprawę retencji korytovej, dolinowej, normalizację stosunków wodnych w zlewni, renaturalizację mokradeł i torfowisk, przywracanie ciągłości i różnorodności hydromorfologicznej cieków i jezior.

Renaturalizacja wpływa na zmniejszenie ryzyka powodziowego, łagodzi skutki suszy, redukuje niezbędne koszty prowadzenia prac utrzymaniowych i tworzy miejsca atrakcyjne społecznie.

Dokument ten ma charakter kierunkowy, a decyzje w zakresie planowanych do realizacji na lata 2022-2027 działań renaturalizacyjnych oraz harmonogram ich wdrażania zostały podjęte na etapie opracowywania projektów drugiej aktualizacji planów gospodarowania wodami (IIaPGW).

Działania te wpisują się również w zagadnienia związane z przeciwdziałaniem skutkom suszy i wytyczne w tym zakresie wskazane w przyjętym w sierpniu 2021 r. Planie Przeciwdziałania Skutkom Suszy.

W kontekście ochrony zasobów wodnych duże znaczenie ma również prowadzenie gospodarki wodno-ściekowej, w tym realizacja KPOŚK. Podaje się również do publicznej wiadomości informacje o jakości wody, przeprowadza się badania sanitarno-epidemiologiczne przydatności wody do spożycia – badania kontrolne i przeglądowe. Szczegółowe dane przedstawiono w Rozdziale 5.5. Gospodarka wodno-ściekowa.

5.4.7 ANALIZA SWOT

W kolejnej tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji gospodarowanie wodami.

Tabela 24. Analiza SWOT – gospodarowanie wodami

	Mocne strony	Słabe strony
Czynniki wewnętrzne	– prowadzone inwestycje z zakresu gospodarki wodno-ściekowej,	– zła jakość wód powierzchniowych, – zła jakość wód podziemnych, – zagrożenia powodzią i podtopieniami,
	Szanse	Zagrożenia
Czynniki zewnętrzne	– obserwowany wzrost zainteresowania społeczeństwa problematyką gospodarowania wodami oraz wzrost świadomości ekologicznej, – wdrożenie planu przeciwdziałania skutkom powodzi i suszy	– rosnące zagrożenie wystąpienia zjawisk ekstremalnych – ulew i suszy, – dopływ zanieczyszczeń spoza Gminy,

Źródło: opracowanie własne

5.4.8 KIERUNKI ROZWOJU

Jak wspomniano wcześniej, wody powierzchniowe i podziemne w największym stopniu narażone są na zanieczyszczenia spłukiwane wraz z opadami atmosferycznymi z terenów

zurbanizowanych, nieposiadających systemów kanalizacyjnych oraz z obszarów rolnych i leśnych, ścieki odprowadzane w zorganizowany sposób systemami kanalizacyjnymi, pochodzące głównie z obszarów zabudowanych i z zakładów przemysłowych, a także zanieczyszczenia pochodzenia komunikacyjnego, wytwarzane przez środki transportu i splukiwane z powierzchni dróg oraz pochodzące z rurociągów, gazociągów, kanałów ściekowych, osadowych.

W kontekście zwiększającej się liczby zjawisk ekstremalnych takich jak np. ulewne deszcze, oprócz zabezpieczeń hydrotechnicznych, ważne jest zwiększenie i ochrona przed zabudową obszarów pochłaniających nadmiar wody, opóźniających odpływ lub spowalniających przepływ i retencjonujących ją, jak: poldery, suche zbiorniki wodne, tereny zielone i grunty o dużej pojemności wodnej (głównie torfy, mursze). Należy również zwrócić uwagę na rosnącą presję ze strony człowieka.

W odniesieniu do ochrony zasobów wodnych wskazane są:

- osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych,
- dalszy rozwój współpracy ze wszystkimi instytucjami wpływającymi na jakość wód, wspieranie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrony przed zanieczyszczeniem,
- kontynuacja rozbudowy i modernizacji infrastruktury związanej z zaopatrzeniem mieszkańców i podmiotów gospodarczych w wodę,
- kontynuacja rozbudowy i modernizacji infrastruktury związanej z gospodarką ściekową
- kontynuacja kontroli odprowadzania ścieków i gospodarowania wodą,
- stała kontrola jakości produkowanej wody uzdatnionej oraz dalsza realizacja systemu informowania społeczeństwa o jakości wody pitnej i wody w miejscach wyznaczonych do kąpieli,
- bieżąca i gruntowna konserwacja oraz utrzymanie urządzeń wodnych (współpraca z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie),
- rekultywacja zbiorników wodnych.

Obecnie prowadzone są prace nad kolejną aktualizacją PGW (IIaPGW) na lata 2022-2027. Aktualny projekt IIaPGW został zrealizowany i przedłożony do konsultacji społecznych.

Projekt aktualizacji przedstawia ocenę stanu JCWP wraz z postęпами realizacji dążenia do osiągnięcia celów środowiskowych, a także wskazuje zagrożenia osiągnięcia tych celów.

Projekt wskazuje również działania w celu osiągnięcia celów środowiskowych dla określonych JCWP.

Pogarszanie jakości wód powierzchniowych powinno ulegać polepszeniu w kolejnych latach w związku ze zwiększonymi działaniami na rzecz uregulowania gospodarki wodno-ściekowej na terenach zlewni rzek, w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych a także projektów inwestycyjnych Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty.

W kolejnych latach na terenie Gminy Dygowo planowane są działania, które umożliwią poprawę stosunków wodnych oraz będą wpisywały się w ogólnopolskie programy związane z przeciwdziałaniem skutkom powodzi i suszy.

5.5 GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

5.5.1 PODSTAWOWE DANE

Zadania w ramach gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Dygowo od 2006 roku realizowane są przez MWiK Sp. z o. o. w Kołobrzegu. Zadania te dotyczą zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków.

WODOCIĄGI

Na terenie Gminy Dygowo zlokalizowane są dwa ujęcia komunalne wód podziemnych ze stacjami uzdatniania wody. Są to:

1. Ujęcie wody Skoczów;
2. Ujęcie wody Włóścibórz.

Ponadto woda do celów zaopatrzenia ludności dostarczana jest z ujęcia Bogucino-Rościęcino poprzez stację pomp w Dębogardzie.

W poniższej tabeli poniżej przedstawiono schemat zaopatrzenia w wodę do celów komunalnych miejscowości na terenie Gminy Dygowo.

Tabela 25. Zaopatrzenie w wodę do celów komunalnych na terenie Gminy Dygowo.

Ujęcie	Stacja pomp	Miejscowości zasilane
Bogucino-Rościęcino	Dębogard	Dygowo; Miechęcino; Czernin; Stojkowo; Pyszka; Bardy; Dębogard; Stramniczka; Świelubie; Gąskowo; Pustary
Skoczów	-	Kazy; Jażdże; Łykowo; Wrzosowo; Skoczów; Skoczewko
Włóścibórz	-	Kłopotowo; Piotrowice; Włóścibórz

Źródło: opracowanie własne

Na terenie Gminy Dygowo Spółka Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Kołobrzegu realizuje dostawę wody poprzez eksploatowaną sieć wodociągową.

W tabeli poniżej przedstawiono podstawowe informacje dotyczące poziomu wyposażenia gminy w sieć wodociągową.

Tabela 26. Parametry określające sieć wodociągową na obszarze gminy.

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2018	2019	2020
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	106,6	106,6	106,6
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	770	780	798
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	138,0	135,0	142,1
ludność korzystająca z sieci wodociągowej ogółem	osoba	5342	5286	5307
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	m ³	24,5	24,0	25,5
Budynki podłączone do sieci wodociągowej ogółem w % ogółu budynków mieszkalnych	%	85,0	85,1	85,3
Korzystający z wodociągu w % ogółu ludności	%	94,5	94,5	94,6

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych.

Długość sieci wodociągowej na koniec 2020 roku wyniosła 106,6 km i w ostatnich latach nie ulegała zmianom. Do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania na koniec 2020 roku prowadziły 798 przyłączy i ilość ta uległa zwiększeniu w ostatnich latach.

Odnotowuje się systematyczny wzrost ludności korzystającej z wodociągu, a także wzrost zużycia wody na 1 mieszkańca.

KANALIZACJA

Stopień skanalizowania gminy jest niższy niż stopień zwodociągowania. Na terenie Gminy Dygowo funkcjonuje system zbiorczej sieci kanalizacji, obejmujący obszar gminy.

Układ sieci kanalizacyjnej funkcjonujący na terenie gminy to układ grawitacyjno – tłoczny.

Tabela 27. Parametry określające sieć kanalizacyjną na obszarze gminy.

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2018	2019	2020
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	111,2	111,2	111,3
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	795	810	826
Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam ³	131,8	130,8	136,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	4391	4360	4391
Budynki podłączone do sieci kanalizacyjnej ogółem w % ogółu budynków mieszkalnych	%	72,0	72,7	72,8
Korzystający z kanalizacji w % ogółu ludności	%	77,7	78,0	78,3

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych.

Sieć kanalizacji funkcjonuje w oparciu o założenia aglomeracji kanalizacyjnej. Zgodnie z ustawą z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2015 r. poz. 469 ze zm.) przez aglomerację rozumie się teren, na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków komunalnych.

Obszar Gminy Dygowo należy do obszaru i granic Aglomeracji Kołobrzeg wyznaczonej Rozporządzeniem nr 25/2008 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 30 maja 2008 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Kołobrzeg. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2008 r., nr 56, poz. 1282). Do końca 2020 roku nie wyznaczono nowego obszaru i granic aglomeracji Kołobrzeg, ani aglomeracji odrębnych, w skład których wchodziłyby tereny skanalizowane Gminy Dygowo.

Zgodnie z ww. Rozporządzeniem do obszaru aglomeracji należą obszary następujących miejscowości z terenu Gminy Dygowo: Czernin, Stramniczka, Dygowo, Gąskowo, Pyszka, Jazy, Jazdże, Skoczów, Pustary, Świelubie, Dębogard, Bardy, Włóścibórz, Miechęcino, Piotrowice, Kłopotowo, Wrzosowo, Łykowo, Skoczewko, Stojkowo.

Zgodnie z założeniami KPOŚK (Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych) oraz ustawą Prawo Wodne tereny objęte zbiorczą siecią kanalizacyjną na obszarze Gminy Dygowo znajdujące się w obszarze i granicach aglomeracji są równoznaczne z obszarem skanalizowanym i przewidzianym do skanalizowania.

Zgodnie z ww. rozporządzeniem teren aglomeracji obsługiwany jest przez oczyszczalnię ścieków w Korzyścienku (teren gminy Kołobrzeg).

Jest to oczyszczalnia z podwyższonym usuwaniem biogenów spełniająca standardy odprowadzanych ścieków dla wyznaczonej aglomeracji.

Do oczyszczalni ścieków dowożone są również ścieki odbierane taborem asenizacyjnym ze zbiorników bezodpływowych, w tym z terenu Gminy Dygowo.

ZBIORNIKI BEZODPŁYWOWE I PRZYDOMOWE OCZYSZCZALNIE

Nieruchomości nieobjęte systemem kanalizacji sanitarnej są wyposażone w zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Według danych GUS na terenie Gminy Dygowo na koniec 2017 roku funkcjonowało 15 zbiorników bezodpływowych oraz 31 przydomowych oczyszczalni ścieków.

W okresie sprawozdawczym (w latach 2018 i 2019) stan uległ nieznacznym zmianom.

Na koniec 2019 roku spadła liczba zewidencjonowanych zbiorników bezodpływowych do 5 natomiast wzrosła liczba funkcjonujących przydomowych oczyszczalni ścieków do 37 szt.

W 2020 roku liczba zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków nie uległa zmianie.

W celu właściwej weryfikacji ilości indywidualnych rozwiązań gospodarki ściekowej Gmina powinna przeprowadzić inwentaryzację zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, polegającą na spisie z natury (w terenie), na potrzeby prowadzenia ewidencji.

Sporządzenie inwentaryzacji daje możliwość wyjściowej bazy danych do weryfikacji w celu uzupełnienia braków lub wyjaśnienia wątpliwości, a także do dalszego uzupełniania ewidencji, a także sprostowania danych w GUS.

Gmina Dygowo przyznaje dofinansowania do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na podstawie uchwały nr XXI/142/12 Rady Gminy Dygowo z dnia 28 września 2012 roku w sprawie zasad i trybu postępowania przy udzielaniu dotacji celowej osobom fizycznym za środków budżetu Gminy Dygowo na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków oraz kryteriów wyboru inwestycji do dofinansowania.

5.5.2 JAKOŚĆ WÓD UJMOWANYCH I PRZEZNACZONYCH DO ZAOPATRZENIA MIESZKAŃCÓW

Zadaniem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Kołobrzegu jest monitoring wód dostarczanych siecią wodociągową pod względem spełniania wymogów sanitarnych, określonych w stosownym rozporządzeniu. Obecnie jest to Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Określono w nim wymagania dla 6 wskaźników mikrobiologicznych i 57 parametrów fizykochemicznych i organoleptycznych.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kołobrzegu w ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego nad jakością wody pobiera próbki wody z punktów kontrolnych na stacjach uzdatniania wody oraz u odbiorców indywidualnych. Woda jest badana w zakresie parametrów bakteriologicznych i fizykochemicznych, w ramach monitoringu kontrolnego i przeglądowego.

Na terenie Gminy Dygowo za jakość wody i technologię oczyszczania wód odpowiada eksploatator wodociągów, czyli Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Kołobrzegu, który jest zobowiązany do prowadzenia regularnej, wewnętrznej kontroli jakości wód.

Jakość wody dostarczanej mieszkańcom jest pod stałym nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego.

W latach 2018-2019 prowadzone kontrole nie wykazały niezgodności, a jakość wód przeznaczonych do spożycia spełniała wymagania ww. Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r.

W roku 2020 ocena jakości wody do spożycia również określiła przydatność wody na wodociągach.

Wyniki kontroli jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi publikowane są do wiadomości publicznej na stronach BIP przedsiębiorstwa MWiK w Kołobrzegu Sp. z o.o.

W przypadku pojawienia się problemów stosowane powinny być natychmiastowe działania naprawcze jak dezynfekcje, zwiększone chlorowanie czy płukanie sieci wodociągowej w celu doprowadzenia do poprawy stanu.

Na czas działań naprawczych woda doprowadzana powinna być ze źródeł zastępczych.

Należy stwierdzić, że jakość wody przeznaczonej dla mieszkańców podlega stałej i systematycznej kontroli w celu zapewnienia dobrej jakości wody do spożycia.

5.5.3 DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA

W kontekście gospodarki wodno-ściekowej realizowane są głównie zadania z zakresu modernizacji, napraw oraz bieżącej konserwacji sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, a także zadania w zakresie modernizacji i konserwacji stacji uzdatniania wody.

Nowe sieci oraz przyłącza budowane są na bieżąco w odpowiedzi na zapotrzebowanie zgłaszane przez inwestorów budujących nowe budynki mieszkalne lub użytkowe.

Jakość wody dostarczanej mieszkańcom jest pod stałym nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego.

Gmina Dygowo przyznaje dofinansowania do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na podstawie uchwały nr XXI/142/12 Rady Gminy Dygowo z dnia 28 września 2012 roku w sprawie zasad i trybu postępowania przy udzielaniu dotacji celowej osobom fizycznym za środków budżetu Gminy Dygowo na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków oraz kryteriów wyboru inwestycji do dofinansowania.

W roku 2018 podpisano 4 umowy z mieszkańcami gminy, związane z budową przydomowych oczyszczalni ścieków. Łączna kwota dotacji celowych z budżetu gminy wyniosła 19 850,00 zł.

W 2019 roku na dofinansowanie zadań związanych z budową przydomowej oczyszczalni ścieków z budżetu gminy przyznano dotacje w kwocie 2 200,00 zł (1 umowa).

5.5.4 ANALIZA SWOT

W tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji gospodarka wodno-ściekowa.

Tabela 28. Analiza SWOT – gospodarka wodno-ściekowa

	Mocne strony	Słabe strony
Czynniki wewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> – duży stopień zwodociągowania, – duży stopień skanalizowania, – bieżący i stały monitoring jakości wody, – dobra jakość wody przeznaczonej do spożycia, – dofinansowanie udzielane mieszkańcom na budowę przydomowej oczyszczalni ścieków, 	<ul style="list-style-type: none"> – brak zweryfikowanej ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.
	Szanse	Zagrożenia
Czynniki zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> – możliwości pozyskania dofinansowania na realizację inwestycji z zakresu budowy infrastruktury, – dalszy monitoring PPIS, – konieczność corocznej sprawozdawczości gmin w zakresie gospodarki wodno – ściekowej. 	<ul style="list-style-type: none"> – brak świadomości poszczególnych właścicieli nieruchomości skutkujący niewłaściwym zagospodarowaniem powstałych nieczystości ciekłych

Źródło: opracowanie własne

5.5.5 KIERUNKI ROZWOJU

Na terenie gminy Dygowo w kolejnych latach będą realizowane zadania z zakresu modernizacji konserwacji i bieżących napraw sieci.

Ponadto Gmina w dalszym ciągu będzie prowadziła program dofinansowania budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.

Konieczne będzie w najbliższych latach przeprowadzenie inwentaryzacji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, a także bliższe przyjrzenie się sprawie kontroli zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

5.6 ZASOBY GEOLOGICZNE

5.6.1 PODSTAWOWE DANE

Zgodnie z podziałem Kondrackiego, Gmina Dygowo położona jest na granicy dwóch mezoregionów: Równiny Białogardzkiej oraz Równiny Gryfickiej. Oba są częścią makroregionu Pobrzeże Szczecińskie.

Według podziału geologicznego na jednostki strukturalne obszar Gminy położony jest na granicy pomiędzy Walem Pomorskim a Niecką Pomorską, stanowiącej fragment niecki brzeżnej (synklinorium brzeżnego) – jednostki granicznej pomiędzy prekambryjską platformą wschodnioeuropejską a fałdowymi strukturami Europy Zachodniej i Południowej.

W plejstocenie ukształtowany został podstawowy rys rzeźby obszaru.

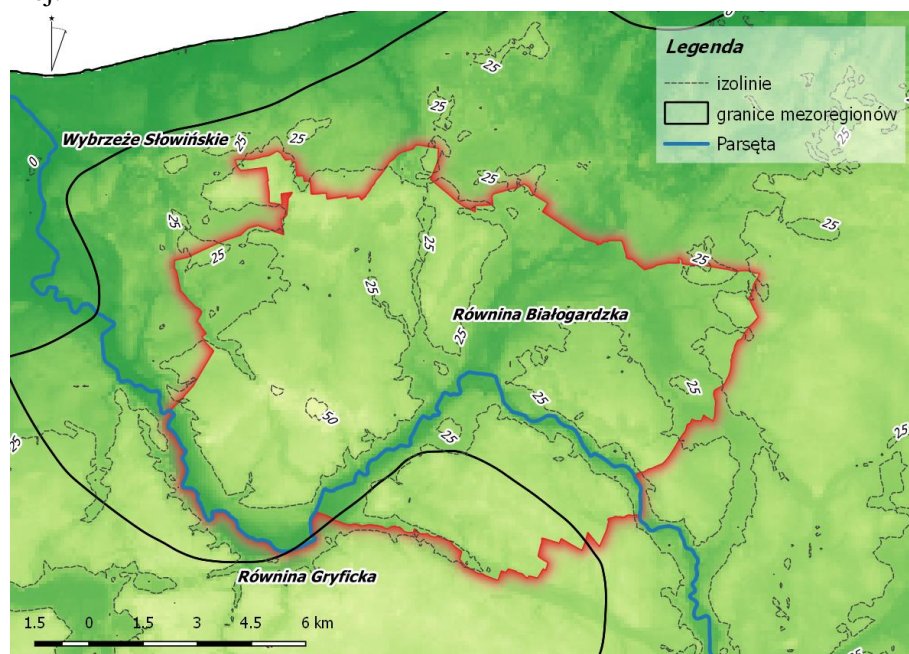
RZEŻBA TERENU I GEOLOGIA

Przewodnim rysem rzeźby obszaru gminy są rozległe płaty moreny dennej płaskiej i falistej o drobnym rytmie, zalegające w przeważającej większości na wysokości w granicach 20 - 50 m n.p.m. Wysoczyzna zbudowana jest z gliny morenowej, miejscami spiaszczonej. Południowa część Gminy, w obrębie miejscowości Pustary, Świelubie, Bardy, Dębogard, Piotrowice, Włóscibórz leży na IV poziomie wysoczyznowym, którego dolną granicę wyznacza poziomica 40 m n.p.m. Praktycznie cała pozostała część Gminy znajduje się w obrębie III poziomu wysoczyznowego, tylko fragmenty w północnej części gminy (rejon Stramnicy) znajduje się na II poziomie.

Wysoczyznę urozmaicają liczne formy wypukłe (wzgórza mniejszych ciągów moren czołowych, kemów) jak i wklęsłe (wytopiska, obniżenia zastoiskowe, oraz stosunkowo gęsta sieć drobnych pradolin). Wyraźne jest rozczłonkowanie wysoczyzny na szereg płatów. Jest to dzieło całej sieci drobnych form marginalnych, tworzących system pradolin i dolin wykorzystywanych przez liczne ciek. Taką pradoliną wykorzystuje m.in. Parsęta. Powierzchnie wysoczyzny urozmaicają liczne doliny wód roztopowych, wytopiska, obniżenia zastoiskowe i równiny bagienne. Dno doliny Parsęty o szerokości w granicach 200 - 750 m opada w kierunku północno-zachodnim, od wysokości nieco ponad 9,0 m n.p.m. na wysokości Daszewa do ok. 3 m n.p.m. w okolicach Pustar gdzie rzeka opuszcza obszar Gminy Dygowo. Głębokość doliny Parsęty w stosunku do poziomu wysoczyzny waha się w granicach 17 - 30 m. Zbocza dolin i rynien rozcięte są licznymi świeżymi dolinkami erozyjnymi.

W dolinie Parsęty istnieją zachowane fragmenty teras o charakterze pradolinowym, a także rzecznych – nadzalewowej i zalewowej. Na terasie nadzalewowej lokalnie uformowały się drobne wydmy, zaś zalewowa jest urozmaicona obecnością paleomeandrów, zakoli odciętych podczas XX-wiecznej regulacji rzeki i innych przejawów działalności rzeki meandrującej.

Poniżej zaprezentowano lokalizację Gminy Dygowo na tle mezoregionów oraz mapy hipsometrycznej.

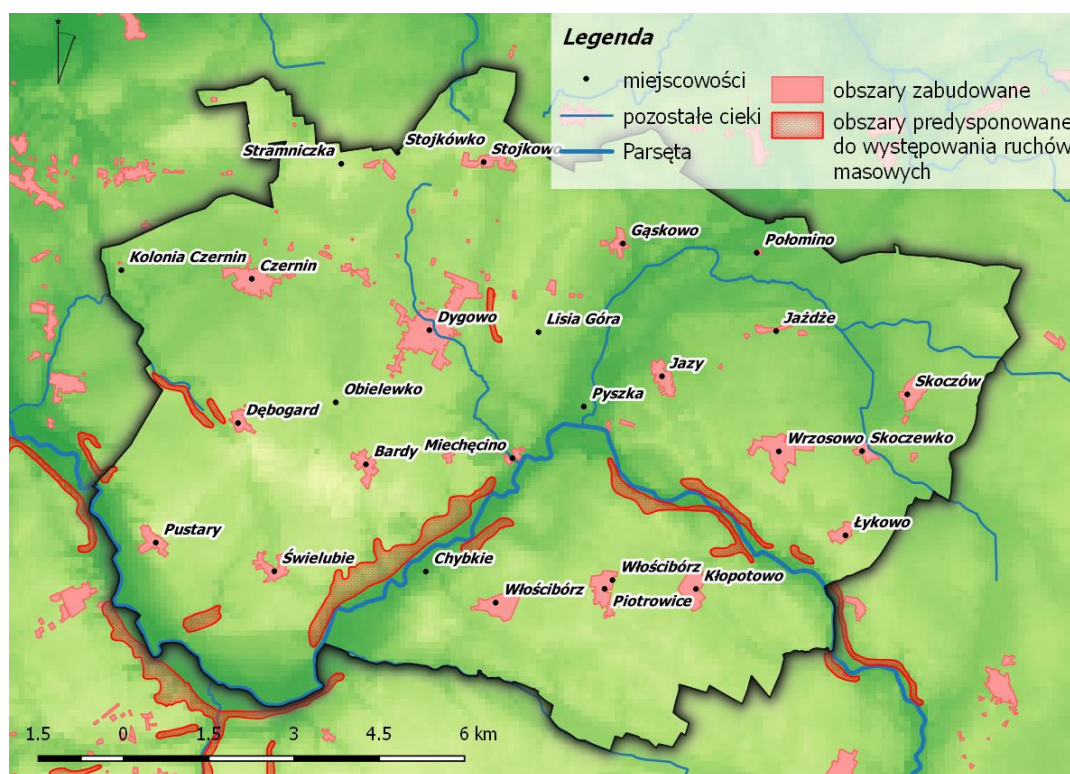
Ryc. 21. Położenie Gminy Dygowo na tle mezoregionów i mapy hipsometrycznej

źródło: opracowanie własne na podstawie danych nmt oraz PIG

Głębokość doliny Parsęty w stosunku do poziomu wysoczyzny waha się w granicach 17 - 30 m. Powoduje to, że obszar doliny nie jest wolny od zagrożeń związanych z ruchami masowymi. Potwierdzają to dane PIG, zgodnie z którymi dolina Parsęty na znacznym odcinku narażona jest na występowanie ruchów masowych. Oprócz doliny, narażony na ryzyko występowania ruchów masowych jest także niewielki obszar na wschód od Dygowa oraz początkowy odcinek Niecieczy w pobliżu miejscowości Dębogard. Obszary te są jednak niezamieszkałe, a więc bezpieczeństwo mieszkańców na chwilę obecną nie jest zagrożone. Starostwo Powiatowe w Kołobrzegu nie prowadzi rejestru terenów zagrożonych ruchami masowymi.

Na rycinie zaprezentowano obszary predysponowane do występowania ruchów masowych w Gminie Dygowo.

Ryc. 22. Obszary predysponowane do występowania ruchów masowych w Gminie Dygowo
źródło: opracowanie własne na podstawie danych PIG, 2017

5.6.2 ZASOBY GEOLOGICZNE GMINY

Zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego na terenie Gminy Dygowo występują złoża surowców: gaz ziemny, kruszywa naturalne.

Poniżej przedstawiono wykaz złóż na terenie gminy, na podstawie informacji PIG (www.pgi.gov.pl).

Tabela 29. Wykaz złóż występujących na terenie Gminy Dygowo.

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania	Kopalina	Powierzchnia złoża (ha)
1.	Bardy	Eksploracja złoża zaniechana	Kruszywo naturalne	2,54
2.	Daszewo N	Złoże zagospodarowane	Gaz ziemny	404,00
3.	Daszewo N	Złoże skreślone z bilansu zasobów	Ropa naftowa	57,80
4.	Miechęcino	Eksploracja złoża zaniechana	Kruszywo naturalne	1,63
5.	Miechęcino II	Złoże rozpoznane szczegółowo	Kruszywo naturalne	9,43
6.	Włocibórz	Złoże rozpoznane szczegółowo	Kruszywo naturalne	53,28

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy
<http://geoportel.pgi.gov.pl/midas>

W tabeli uwzględniono dane dotyczące stanu zagospodarowania złoża.

Dane przedstawione w tabeli uwidaczniają, że złoża na terenie gminy nie są dotychczas eksploatowane przemysłowo. Jedynie złożo Daszewo N wskazano jako eksploatowane.

Lista aktualnie obowiązujących koncesji na terenie Gminy Dygowo obejmuje teren górniczy Wrzosowo I (złoże Daszewo N) – obszar górniczy o powierzchni 5,6 ha – Ważność koncesji 21.06.2023 r..

Tabela 30. Aktualnie obowiązujące koncesje na terenie Gminy Dygowo.

Nazwa terenu górniczego	Data ważności	Nr decyzji	Wydający decyzję
Wrzosowo I	2023-06-19	DGK-IV.4771.22.2018.KA	Minister Środowiska

źródło: PIG, 2018

Lokalizację złóż i terenów górniczych na terenie Gminy Dygowo zaprezentowano na rycinie poniżej.

Ryc. 23. Złóża kopaliny i tereny / obszary górnicze położone na terenie Gminy Dygowo

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PIG

5.6.3 REKULTYWACJA TERENÓW ZDEGRADOWANYCH

Wydobycie surowców jest działalnością uciążliwą dla środowiska. Największe przekształcenie dokonywane są w litosferze poprzez trwałe zmiany rzeźby terenu i krajobrazu.

Pod pojęciem rekultywacji kryje się proces przywracania terenom zniszczonym (zdegradowanym) przez działalność człowieka pierwotnej postaci lub wartości użytkowych i przyrodniczych możliwie bliskich stanowi naturalnemu.

Podjmujący eksploatację złóż kopaliny lub prowadzący tę eksploatację jest obowiązany przedsięwziąć środki niezbędne do ochrony zasobów złoża, jak również do ochrony powierzchni ziemi oraz wód powierzchniowych i podziemnych, sukcesywnie prowadzić rekultywację terenów poeksploatacyjnych oraz przywracać do właściwego stanu inne elementy przyrodnicze. Natomiast

organ koncesyjny widząc ewentualne zagrożenie dla wód podziemnych, celem ich ochrony, na etapie rozpoznania złoża przy rozpatrywaniu wniosku o koncesję na poszukiwanie lub rozpoznanie złoża, ma możliwość wniesienia stosownych uwag i zastrzeżeń do treści projektu prac geologicznych. Na etapie koncesji na wydobywanie kopaliny, organ koncesyjny może swoje uwagi i zastrzeżenia w zakresie ochrony wód podziemnych zawrzeć w decyzji koncesyjnej. Jeśli powinny być wykonane badania hydrogeologiczne należy określić ich zakres. Zakres badań hydrogeologicznych powinien zapewnić właściwe ustalenie tła hydrochemicznego i hydrodynamiki wód w rejonie obiektu, w tym kierunku spływu wód i wielkości spadku hydraulicznego. Dokumentacja hydrogeologiczna ustalająca warunki hydrogeologiczne w rejonie takich obiektów powinna określać sposób prowadzenia monitoringu wód podziemnych, w tym: częstotliwość dokonywania okresowych pomiarów i obserwacji hydrogeologicznych, zakres badań laboratoryjnych oraz formę dokumentowania wyników.

W latach 1975-2003 funkcjonowało gminne składowisko odpadów o powierzchni 0,7004 ha zlokalizowane w Lisiej Górze. W 2005 i 2006 roku przeprowadzono jego rekultywację w ramach środków pozyskanych z Unii Europejskiej. Była to największa rekultywacja przeprowadzona na obszarze Gminy.

Obecnie prowadzony jest monitoring składowiska odpadów. Corocznie prowadzone są na zlecenie gminy badania monitoringowe.

5.6.4 DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA

Gminy nie mają kompetencji w odniesieniu do podmiotów eksploatujących kopaliny. Do zadań Gmin należy:

- zgłaszanie do Dyrektora Okręgowego Urzędu Górniczego przypadków nielegalnej eksploatacji kopaliny,
- uzgadnianie koncesji geologicznych na wydobywanie kopaliny w odniesieniu do Studium lub miejscowego planu zagospodarowania terenu,
- opiniowanie decyzji ustalającej kierunek i zakończenie rekultywacji terenu poeksploatacyjnego,
- wydawanie decyzji o usuwaniu odpadów z miejsc do tego nie przeznaczonych, np. z dawnych wyrobisk, nie objętych decyzją rekultywacyjną.

5.6.5 ANALIZA SWOT

W kolejnej tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji zasoby geologiczne.

Tabela 31. Analiza SWOT – zasoby geologiczne

	Mocne strony	Słabe strony
Czynniki wewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> - występowanie złóż kruszyw naturalnych i gazów ziemnych, - prowadzona rekultywacja 	<ul style="list-style-type: none"> - eksploatacja na terenie Gminy złóż, - występowanie na obszarze Gminy obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych
	Szanse	Zagrożenia
Czynniki zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> - rozwój nowych technologii poszukiwania i eksploatacji surowców mineralnych, - działania Państwowego Instytutu Geologicznego oraz Urzędu Górniczego, - dalsza rekultywacja obszarów zdegradowanych 	<ul style="list-style-type: none"> - zagrożenia mogące wystąpić przy podjęciu eksploatacji rozpoznanych złóż surowców mineralnych (przekształcenia rzeźby terenu, zmiana stosunków wodnych, degradacja gleb), - mogące się ujawnić historyczne zanieczyszczenia powierzchni ziemi, - rosnące zapotrzebowanie na eksploatację kopalin

Źródło: opracowanie własne

5.6.6 KIERUNKI ROZWOJU

Z punktu widzenia interesów Gminy gospodarka zasobami geologicznymi powinna zostać ujęta w wieloletni plan służący prowadzeniu przemyślanej, długookresowej polityki eksploatacji zasobów kopalin i efektywnego wykorzystania środowiska geologicznego. Kluczowe znaczenie ma rozpoznanie występowania surowców energetycznych i stworzenie możliwości ich eksploatacji na terenie Gminy oraz wskazanie złóż strategicznych. Pozwoli to zapewnić im ochronę przed działaniami, które mogłyby uniemożliwić ich wydobycie, a także pozwoli rozważyć przeznaczenie tego terenu wyłącznie na cele związane z jego rozpoznawaniem i eksploatacją.

Ochroną taką należy obejmować także te złoża, których eksploatacja jest w chwili obecnej nieekonomiczna lub grozi znacznymi kosztami środowiskowymi, gdyż należy założyć, że wraz z rozwojem technologii ich eksploatacja stanie się opłacalna i nieszkodliwa dla środowiska.

Podstawowym mechanizmem jest uwzględnienie w dokumentach planistycznych (m.in. w MPZP) informacji o udokumentowanych złożach kopalin. Udokumentowane złoża o charakterze strategicznym powinny zostać objęte szczególną ochroną przed zabudową infrastrukturalną, która uniemożliwi korzystanie z ich zasobów w przyszłości. Po zakończeniu eksploatacji konieczna jest także rekultywacja wyrobisk surowców mineralnych.

5.7 GLEBY

5.7.1 POKRYWA GLEBOWA OBSZARU

Gleby narażone są na degradację głównie w związku z rozwojem sieci osadniczej i komunikacyjnej. Ulegają one zarówno degradacji chemicznej, jak i fizycznej. Stan i jakość gleb są uzależnione od kompleksowego oddziaływania czynników naturalnych i antropogenicznych.

Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolnicza w Koszalinie corocznie prowadzi badania zasobności gleb w składniki pokarmowe, a wyniki przekazywane są rolnikom w celu dostosowania nawożenia do potrzeb. Poniżej dokonano zestawienia wyników badań prowadzonych w latach 2018-2019 na podstawie przebadanych próbek z terenu Gminy Dygowo, które przedstawiono w formie wykresów kołowych.

Gmina Dygowo jest gminą rolniczą, według danych ewidencji gruntów użytki rolne stanowią ok. 71 % ogólnej powierzchni jednostki.

Strefowe zróżnicowanie wielu czynników glebotwórczych prowadzi do powstania strefowych typów gleb. Na terenie gminy Dygowo dominują dwa typy gleb, zaliczane do gleb strefowych, są to gleby brunatne, które zajmują ok. 47% oraz gleby biellicowe zajmujące ok. 32% powierzchni gruntów rolnych.

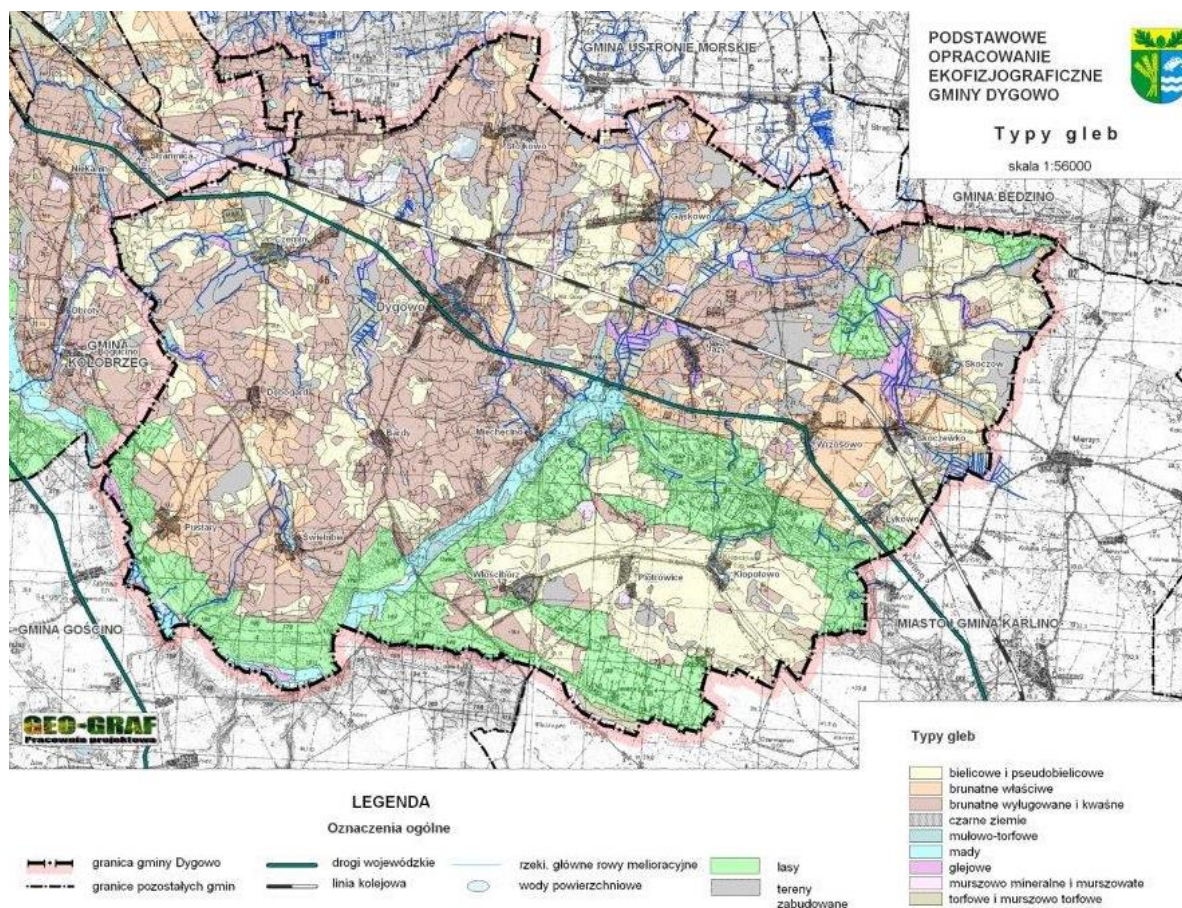
Wśród gleb brunatnych wyróżnia się:

- **gleby brunatne właściwe**, które stanowią grupę o najlepszych właściwościach rolniczych – zajmują ok. 12% powierzchni gruntów rolnych. Wytworzone na glinach zwałowych, piaskach gliniastych pylastych. Ich rozwój związany był z lasami liściastymi oraz bogatszymi wariantami lasów mieszanych. Duży jednolity kompleks leży na wschód i południe od Wrzosowa. Większe płaty występują w okolicach Pustar i Dębogardu,
- **gleby brunatne kwaśne** oraz **wylugowane**, pod względem odczynu zbliżają się do gleb pseudobiellicowych. Ze względu na użytkowanie rolnicze mają zniszczone

i wymieszane górne poziomy genetyczne. Wytworzone przede wszystkim na piaskach gliniastych mocnych. Występują w pasie wzniesień morenowych Stramnica - Stojkowo, a także w dużych płatach koło wsi Bardy, Jazy, Dębogard, Dygowo i Miechęcino. Gleby brunatne właściwe zaliczane są do gleb pszennych dobrych (kompleks 2), zaś gleby brunatne kwaśne i wylugowane także do gleb żytnich dobrych (kompleks 5) i bardzo dobrych (kompleks 4).

Cechą charakterystyczną gleb bielcowych i pseudobielcowych jest białawy górny poziom gleby ubogi w próchnicę, zwany poziomem wymywania, oraz niżej znajdujący się ciemniejszy poziom wymywania. Gleby te są związane przede wszystkim z ekosystemami borów i borów mieszanych:

- **gleby bielcowe** – na gruntach użytkowanych rolniczo proces bielcowania został przerwany przez wymieszanie wierzchnich poziomów profilu stąd ich część zaliczona została do pseudobielic oraz podtypów gleb brunatnych. Powstały na piaskach gliniastych mocnych pylastych i na glinach lekkich spiaszczonych. Największy kompleks znajduje się w pasie Włóscibórz-Piotrowice-Kłopotowo, na północ od Skoczowa i na zachód od Gąskowa,
- **gleby śródstrefowe** – o ich genezie decyduje odrębność skały macierzystej lub warunków wodnych panujących na danym obszarze,
- **czarne ziemie** – ok. 10% powierzchni gruntów rolnych – powstają w wyniku osuszenia zabagnionych gleb łąkowo-błotnych, posiadają poziom próchniczny o dużej miąższości. Wytworzone przede wszystkim na piaskach gliniastych,
- **mady** – powstają z osadów aluwialnych i występują w dnach dolin rzecznych, przede wszystkim Parsęty i Pyszniczy. Często tworzą mozaikę z różnymi glebami torfowymi i bagiennymi,
- **gleby torfowe i murszowo-torfowe** – powstają w warunkach okresowego lub trwałego występowania wody na powierzchni przy udziale roślinności hydrofilnej, gdzie nie następuje mineralizacja obumierających roślin. Występują w dnach dolin marginalnych lub rynien (np. na zachód od Dygowa, koło Świelubia czy na zachód od Czernina) albo też zajmują dna zagłębień wytopiskowych,
- **gleby torfowisk wysokich** – występują lokalnie, np. na terenie torfowiska „Stramniczka”.

Ryc. 24. Typy gleb w Gminie Dygowo

źródło: Podstawowe opracowanie ekofizjograficzne Gminy Dygowo, 2008

Według danych przekazanych przez Starostwo Powiatowe w Kołobrzegu, na terenie Gminy Dygowo dominują gleby rolne zaliczane do klasy bonitacyjnej IVa, które stanowią 37,3% i IVb, które stanowią 23,2% całej powierzchni gruntów rolnych.

W kolejnej tabeli przedstawiono klasyfikację gleb rolnych na terenie gminy.

Tabela 32. Bonitacja gleb rolnych na terenie gminy Dygowo

Klasy bonitacyjne		Powierzchnia [ha]	Udział w %
I	Gleby orne najlepsze	0	0
II	Gleby orne bardzo dobre	0	0
IIIA	Gleby orne dobre	699,9	9,3
IIIB	Gleby orne średnio dobre	1482,7	19,7
IVA	Gleby orne średniej jakości, lepsze	2812,5	37,3
IVB	Gleby orne średniej jakości, gorsze	1746,9	23,2
V	Gleby orne słabe	654,4	8,7
VI	Gleby orne najslabsze	140,5	1,9
VIz	Gleby najslabsze	0	0

źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Kołobrzegu – stan na 31.12.2020.

Gleby narażone są na procesy degradacji. Zjawiska te związane są z tzw. erozją wietrzną, która polega na wywiewaniu cząstek próchnicznych głównie na odkrytych i pozbawionych roślinności obszarach. Natomiast w strefach krawędziowych dolin i rynien występują procesy erozji wodnej powierzchniowej i wąwozowej polegające na wymywaniu wierzchnich warstw gleby na terenach o wysokich spadkach. Zjawiska te występują głównie w strefach krawędziowych rynien i dolin polodowcowych.

Na stan gleb na terenie gminy wpływają także czynniki pochodzenia antropogenicznego:

- Intensywne rolnictwo - stosowanie wysoko wydajnych maszyn, technik uprawy i hodowli, nadmierne wykorzystywanie nawozów mineralnych i środków ochrony roślin - co może prowadzić do degradacji chemicznej gleb (przeciążenie nadmierną ilością substancji chemicznych, w tym metalami ciężkimi, co prowadzi do zakwaszenia, zasolenia, alkalizacji, zmian jakościowych i ilościowych w próchnicy) oraz degradacji fizycznej gleb (utrata określonej masy gleby, zmiany struktury gleby, nadmierne zagęszczenie i niekorzystne zmiany stosunków wodnych, erozja spowodowana niewłaściwym użytkowaniem gruntów),
- Komunikacja i transport samochodowy - przyczyniający się do zanieczyszczenia gleb położonych w bezpośrednim sąsiedztwie intensywnie użytkowanych szlaków komunikacyjnych (degradacja chemiczna).

Ponadto, negatywny wpływ na jakość gleb wywierają: składowanie odpadów w miejscach do tego nie przeznaczonych, wypalanie traw, palenie odpadów na powierzchni ziemi, odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków do środowiska, nieszczelne szamba.

5.7.2 MONITORING GLEB

Monitorowanie chemizmu gleb ornych prowadzone jest w systemie monitoringu krajowego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach. Badania wykonywane są cyklicznie, w okresach pięcioletnich w 216 stałych punktach pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju.

Gleby narażone są na degradację głównie w związku z rozwojem sieci osadniczej i komunikacyjnej. Ulegają one zarówno degradacji chemicznej, jak i fizycznej. Stan i jakość gleb są uzależnione od kompleksowego oddziaływania czynników naturalnych i antropogenicznych.

Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolnicza w Koszalinie corocznie prowadzi badania zasobności gleb w składniki pokarmowe, a wyniki przekazywane są rolnikom w celu dostosowania nawożenia do potrzeb. Poniżej dokonano zestawienia wyników badań prowadzonych w latach 2018-2020 na podstawie przebadanych próbek z terenu Gminy Dygowo, które przedstawiono w formie wykresów kołowych.

Poniżej, w tabeli, dokonano zestawienia wyników badań prowadzonych w latach 2018-2020 na podstawie przebadanych próbek. Przebadano 120 gospodarstw. Badania objęły 7574,8 ha gleb.

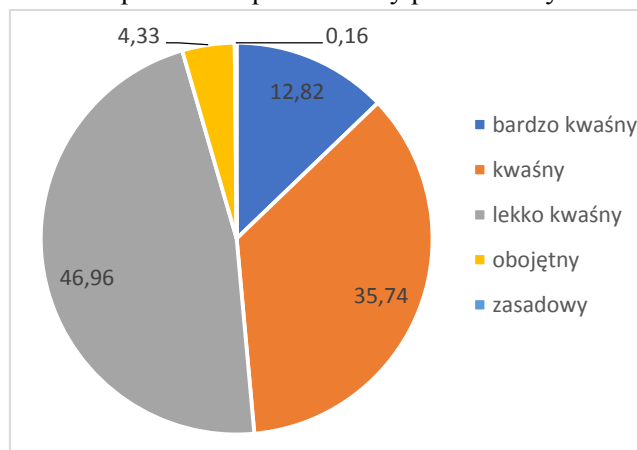
Tabela 33. Zestawienie wyników badań gleb z terenu Gminy Dygowo przebadanych w latach 2018-2020

Lp.	Oceniana kategoria	Liczba próbek	Udział (%)
1.	bardzo kwaśny	320	12,82
	kwaśny	892	35,74
	lekko kwaśny	1172	46,96

Lp.	Oceniana kategoria	Liczba próbek	Udział (%)	
		obojętny	108	4,33
		zasadowy	4	0,16
2.	wapnowanie	konieczne	452	18,11
		potrzebne	532	21,31
		wskazane	724	29,01
		ograniczone	580	23,24
		zbędne	208	8,33
3.	fosfor	bardzo niska	232	9,29
		niska	1056	42,31
		średnia	704	28,21
		wysoka	340	13,62
		bardzo wysoka	158	6,33
4.	potas	bardzo niska	20	3,27
		niska	120	19,61
		średnia	256	41,83
		wysoka	152	24,84
		bardzo wysoka	64	10,46
5.	magnez	bardzo niska	40	6,54
		niska	64	10,46
		średnia	164	26,80
		wysoka	148	24,18
		bardzo wysoka	196	32,03
liczba gospodarstw		2496		
pow. przebadania (ha)		7574,80		

Źródło: opracowanie na podstawie danych Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Koszalinie.

Wśród badanych próbek na terenie Gminy Dygowo dominują gleby o odczynie lekko kwaśnym (46,96 %) lub kwaśnym (35,74 %). Mało jest gleb o odczynie zasadowym. Skutkiem zakwaszenia gleb jest utrudnione pobieranie przez rośliny podstawowych składników pokarmowych.

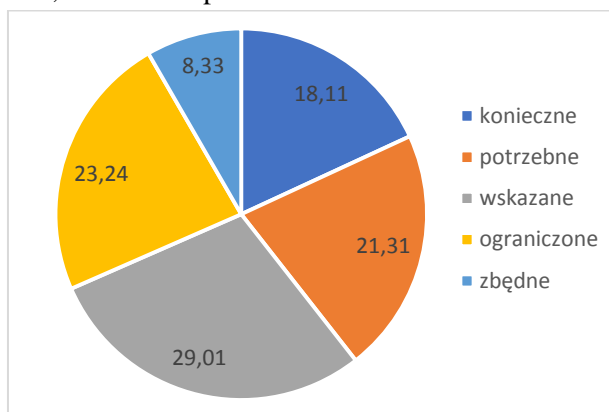

Ryc. 25. Odczyn (pH) gleb z terenu Gminy Dygowo

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OSChR w Koszalinie za lata 2018-2020

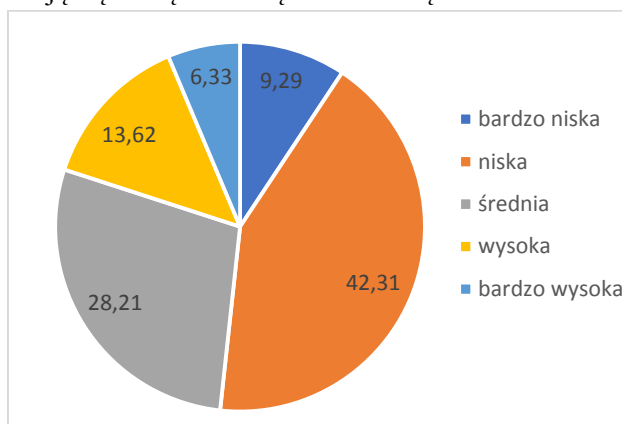
Gleby na terenie Gminy Dygowo są zwykle w odpowiednim wymiarze wapnowane, a wapnowanie jest konieczne, wskazane i potrzebne.

Ryc. 26. Potrzeby wapnowania gleb z terenu Gminy Dygowo

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OSChR w Koszalinie za lata 2018-2020

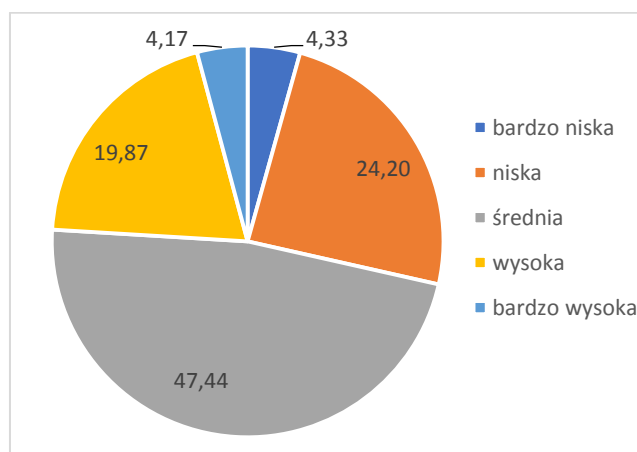
Badane gleby cechują się niską i średnią zasobnością w fosfor.

Ryc. 27. Zasobność w fosfor gleb z terenu Gminy Dygowo

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OSChR w Koszalinie za lata 2018-2020

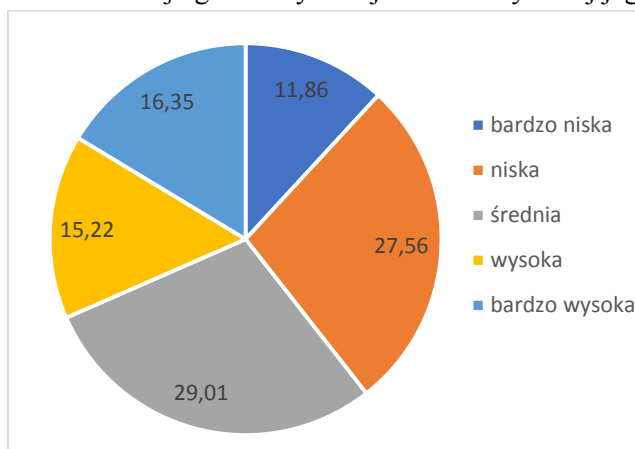
Nieco bardziej zróżnicowana jest zasobność w potas, choć dominują gleby o średniej zawartości w ten makroelement.

Ryc. 28. Zasobność w potas gleb z terenu Gminy Dygowo

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OSChR w Koszalinie za lata 2018-2020

Przeciętna jest też zasobność gleb w magnez. Dominują gleby o niskiej i średniej zawartości tego makroelementu jednak nie brakuje gleb o wysokiej i bardzo wysokiej jego zawartości.

Ryc. 29. Zasobność w magnez gleb z terenu Gminy Dygowo

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OSChR w Koszalinie za lata 2018-2019

Biorąc pod uwagę ochronę środowiska należy pamiętać o racjonalnym nawożeniu gleb, gdyż zarówno ich zubożenie jak i nadmierne nawożenie nie sprzyjają ochronie gleb i jakości wód gruntowych. Dlatego też warstwa erozji gleby na terenach rolniczych w sposób szczególny powinna być chroniona wraz z rosnącą w tych miejscach roślinnością.

5.7.3 ZAGROŻENIA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB

Zanieczyszczenie gleb potencjalnie może być spowodowane składowaniem substancji niebezpiecznych. W Polsce w latach 60-tych i 70-tych ubiegłego wieku nieprzydatne środki ochrony roślin umieszczano w składowiskach. Były to obiekty o różnej konstrukcji zwane mogilnikami. Rozwiązanie to stworzyło poważne problemy środowiskowe. Duża część mogilników rozsianych na obszarze całego kraju na przestrzeni dziesiątków lat emitowała do środowiska zgromadzone w nich związki.

Zgodnie z danymi udostępnianymi przez portal SIDoM (System Integracji Danych o Mogilnikach), na terenie Gminy Dygowo nie ma zarówno istniejących jak i zlikwidowanych mogilników.

Na terenie Gminy Dygowo układ drogowy obsługuje znaczący ruch turystyczny, dlatego występuje zagrożenie dla gleb w tym zakresie.

Ponadto gleby opisywanego obszaru są intensywnie użytkowane rolniczo.

5.7.4 DOTYCZASOWE DZIAŁANIA

Ochrona powierzchni ziemi i gleb może być realizowana na poziomie lokalnym poprzez uchwalane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Na poziomie tego aktu prawa miejscowego możliwe jest ograniczanie odrolnienia gruntów chronionych, przeznaczanie pod działalność rolniczą obszarów o cennych zasobach gleb i dopuszczanie na mniej zasobnych np. funkcji mieszkaniowych.

5.7.5 ANALIZA SWOT

W kolejnej tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji gleby.

Tabela 34. Analiza SWOT – gleby

	Mocne strony	Słabe strony
Czynniki wewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> – zróżnicowana struktura użytkowania gruntów, – występowanie gleb brunatnych, – monitoring gleb przez OSChR w Koszalinie 	<ul style="list-style-type: none"> – degradacja gleb i obniżona przyswajalność składników pokarmowych
	Szanse	Zagrożenia
Czynniki zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> – coraz bardziej restrykcyjne normy środowiskowe zapobiegające skażeniu gleb, – większa świadomość ekologiczna rolników, – edukacja zgodna z dobrą praktyką rolniczą 	<ul style="list-style-type: none"> – rosnące zagrożenie wystąpienia zjawiska suszy, – nieregularność opadów atmosferycznych, – stosowanie nawozów sztucznych

Źródło: opracowanie własne

5.7.6 KIERUNKI DZIAŁAŃ

Ogólnie, należy stwierdzić, że działania dotyczące ochrony gleb powinny obejmować:

- rekultywację obszarów zdegradowanych,
- właściwe gospodarowanie glebami,
- podejmowanie działań przeciwdziałających skażeniu gleb oraz ich właściwą ochronę w mpzp.

Zmiany klimatu wpływają na rolnictwo w sposób bezpośredni i pośredni. Wpływ bezpośredni wyraża się przez zmianę warunków atmosferycznych dla produktywności upraw, między innymi przez zmianę warunków termicznych, sum opadu atmosferycznego, częstości i intensywności zjawisk ekstremalnych. Ze zmianą klimatu zmieniają się również czynniki pośrednio decydujące o plonowaniu roślin, takie jak wymagania roślin dotyczące uprawy i nawożenia, występowanie i nasilenie chorób i szkodników roślin uprawnych. Zmienia również się oddziaływanie rolnictwa na środowisko (np. czynniki erozyjne, degradacja materii organicznej w glebie). Na zmianę produktywności upraw ma też wpływ wzrost koncentracji dwutlenku węgla w atmosferze oraz ozonu w dolnej warstwie atmosfery.

Degradacja chemiczna gleb wiąże się przede wszystkim z intensywną gospodarką rolną, nieuregulowaną gospodarką wodno-ściekową, zanieczyszczeniami związanymi z silnie rozwijającym się transportem drogowym i rozwijającą się działalnością gospodarczą w szerokim tego słowa znaczeniu. Zanieczyszczenia występują lokalnie wokół lub wzdłuż źródeł emisji. Zmniejszenie stopnia zagrożenia zanieczyszczenia chemicznego uzyskać można między innymi poprzez:

- uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej,
- przestrzeganie przepisów w zakresie ochrony środowiska przez inwestorów prowadzących działalność gospodarczą,
- wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacji.

Gmina powinna partycypować w badaniach gleb na użytkach rolnych celem wykorzystania wyników badań do opracowywania programów ochrony środowiska ze znacznie większego arealu jako bardziej reprezentatywnego obszaru Gminy. Badania takie w ramach dofinansowania 50% można traktować jako monitoring chemizmu środowiska glebowego.

5.8 GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

5.8.1 PODSTAWOWE DANE O SYSTEMIE GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI W GMINIE

Z dniem 1 lipca 2013 r. Gmina Dygowo przejęła władztwo nad odpadami komunalnymi. Obowiązek gospodarowania odpadami przez gminy lub związki międzygminne został nałożony znowelizowaną ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, która w sposób zasadniczy i radykalny przebudowała system prawny dotyczący gospodarowania odpadami komunalnymi.

Obecnie mieszkańcy Gminy zobowiązani są do ponoszenia tzw. „opłaty śmieciowej”, natomiast Gmina gospodaruje środkami z pobieranych od mieszkańców opłat za odpady, egzekwując jednocześnie od wybranej w drodze przetargu firmy jakość usług.

Na terenie Gminy Dygowo systemem odbierania odpadów komunalnych objęto tylko właścicieli nieruchomości zamieszkałych. Odpady komunalne z terenu gminy Dygowo są odbierane i transportowane do Regionalnego Zakładu Odzysku Odpadów Komunalnych w Korzyścienku w celu ich zagospodarowania.

Umowa na odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu nieruchomości zamieszkałych zawarta została z firmą wybraną w drodze przetargu nieograniczonego tj. Miejskim Zakładem Zieleni, Dróg i Ochrony Środowiska Sp. z o.o. w Kołobrzegu.

System gromadzenia odpadów na terenie Gminy Dygowo odbywa się od stycznia 2018 r. w następujący sposób:

1) segregowane bezpośrednio na terenie nieruchomości mieszkańców:

- a) biodegradacyjne,
- b) papier i tektura,
- c) pozostałości po segregacji
- d) metale i tworzywa sztuczne,
- e) szkło i odpady opakowaniowe ze szkła

Powyższe odpady odbierane są raz na dwa tygodnie, za wyjątkiem papieru i tektury oraz szkła – raz w miesiącu.

Przeterminowane leki gromadzone są w oznakowanych pojemnikach znajdujących się w punktach aptecznych na terenie gminy Dygowo.

Zużyte baterie są również gromadzone w pojemnikach, które są dostępne w budynkach użyteczności publicznej (szkoły, urząd gminy) oraz w większych miejscowościach na terenie gminy.

W przypadku pozostałych odpadów typu budowlano-remontowe, wielkogabarytowe, niebezpieczne, zużyte opony odbierane są w ramach mobilnych zbiórek w wystawionych kontenerach. Zbiórką tą są objęte również wszystkie miejscowości z terenu gminy Dygowo.

Każda gmina ma także obowiązek utworzenia PSZOK – zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach PSZOK, czyli punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych, to miejsce na terenie gminy, w którym mieszkańcy

pozostawiać mogą odpady komunalne zebrane w sposób selektywny. W ustawie wskazano dwa warunki, jakie spełniać musi PSZOK:

1. zapewniać musi łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy,
2. zapewniać musi przyjmowanie co najmniej takich odpadów komunalnych jak:
  - selektywnie zbierane odpady komunalne obejmujące co najmniej: papier, metale, tworzywa sztuczne, szkło, odpady opakowaniowe wielomateriałowe oraz bioodpady,
  - odpady niebezpieczne,
  - przeterminowane leki i chemikalia,
  - odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych
  - w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi,
  - w szczególności igieł i strzykawek,
  - zużyte baterie i akumulatory,
  - zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
  - meble i inne odpady wielkogabarytowe,
  - zużyte opony,
  - odpady budowlane i rozbiórkowe,
  - odpady tekstyliów i odzieży.

Gmina Dygowo w ramach członkostwa w Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty (ZMiGDP) uczestniczy w projekcie „Budowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie ZMiGDP”.

W ramach ww. projektu podjęte zostały działania budowy Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Dygowie, przy ul. Kolejowej 31.

Teren został ogrodzony, utwardzony kostką betonową i oświetlony. Plac wyposażony jest dodatkowo w monitoring. Na dzień odbioru zostały dostarczone kontenery na odpady oraz wyposażenie magazynu na odpady przeznaczone do ponownego użycia.

Czynności odbiorowe PSZOK w Dygowie zakończyły się 12 lipca 2019 roku.

PSZOK został oddany do użytku mieszkańców gminy Dygowo w październiku 2019 roku.

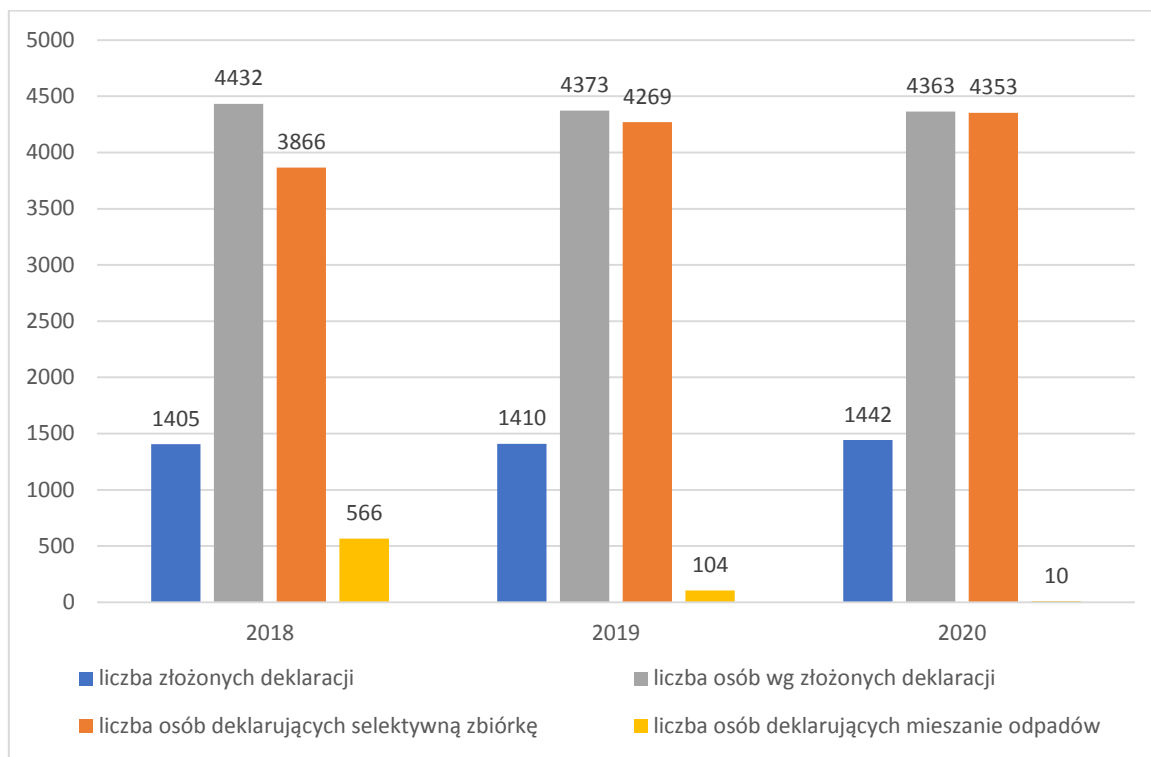
Mieszkańcy mogą z niego korzystać w każdy wtorek i czwartek w godzinach 16:00 – 19:00 oraz w soboty w godzinach 8:00 – 17:00, oprócz dni ustawowo wolnych od pracy.

W Punkcie Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych przyjmowane są w ramach wnoszonej do gminy opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, odpady pochodzące z gospodarstw domowych, znajdujących się na terenie gminy Dygowo takie jak:

1. 1) odpady niebezpieczne:
2. a) chemikalia (m. in. pozostałości/resztki farb, lakierów, klejów, żywic, środków do konserwacji i ochrony drewna oraz puste opakowania po nich; rozpuszczalniki, środki czyszczące specjalnego użycia, substancje do wybielania plam i opakowania po nich) w ilości nieograniczonej;
3. b) zużyte baterie i akumulatory w ilości nieograniczonej;
4. c) zużyte świetlówki, lampy żarowe, halogenowe w ilości nieograniczonej;
5. d) zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny;
6. 2) meble oraz inne odpady wielkogabarytowe w ilości 14 kg od osoby (zgłoszonej w deklaracji) rocznie;
7. 3) zużyte opony w ilości 1 komplet w ramach zgłoszonej deklaracji rocznie;
8. 4) odpady budowlane i rozbiórkowe w ilości 10 kg od osoby (zgłoszonej w deklaracji) rocznie.

Urząd Gminy informuje mieszkańców o możliwościach odbioru innych odpadów powstających na terenie gminy, dla których nie ma możliwości przyjęcia do PSZOK, typu: styropian, folii różnego rodzaju i sznurków (powstających w gospodarstwach rolnych).

Poniżej przedstawiono dane dotyczące systemu gospodarki odpadami w latach 2018 – 2020 na podstawie rocznych analiz systemu gospodarki odpadami.

Ryc. 30. Dane dotyczące gospodarki odpadami na terenie gminy Dygowo w latach 2018 - 2020.

Źródło: Analizy Stanu Gospodarki Odpadami za lata 2018-2020.

System gospodarki odpadów jest stabilny. Świadczy o tym niewielki przyrost ilości złożonych deklaracji, przy jednoczesnym niewielkim zmniejszeniu ilości osób wg złożonych deklaracji (związanych ze zmianami demograficznymi).

Dane przedstawiają natomiast korzystny trend we wzroście ilości osób deklarujących selektywną zbiórkę, przy jednoczesnym dużym spadku ilości osób deklarujących zbiórkę mieszaną.

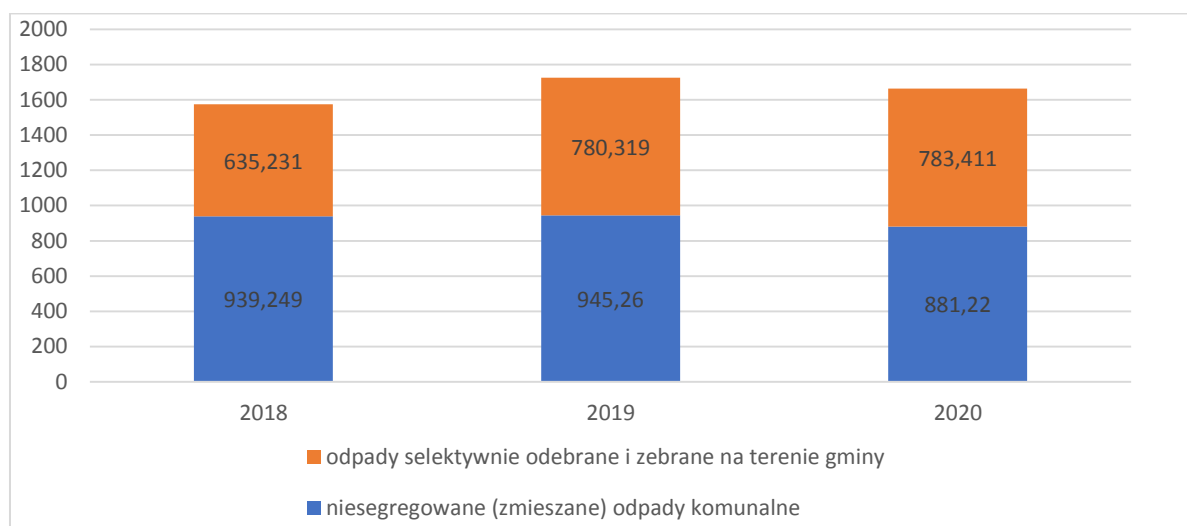
Z rocznych analiz gospodarki odpadami komunalnymi wynika, że w kolejnych latach wzrasta ilość odpadów wytwarzanych na terenie gminy, a co z tym związane wzrastają koszty systemu gospodarki odpadami.

Łączną masę odpadów zmieszanych i selektywnych odebranych i zebranych z terenu gminy w latach 2018-2020 przedstawiono w tabeli i na rycinie poniżej.

Tabela 35. Ilość odpadów zmieszanych i selektywnie odebranych i zebranych z terenu gminy Dygowo w latach 2018-2020.

	Rok		
	2018	2019	2020
Łączna masa odpadów zmieszanych i selektywnie odebranych i zebranych z terenu gminy [Mg]	1574,48	1725,579	1664,631

Źródło: Analizy Stanu Gospodarki Odpadami za lata 2018-2020.

Ryc. 31. Ilość odpadów zmieszanych i selektywnie odebranych i zebranych z terenu gminy Dygowo w latach 2018-2020.

Źródło: Analizy Stanu Gospodarki Odpadami za lata 2018-2020.

W ramach weryfikacji systemu gospodarowania odpadami gminy mają obowiązek dokonać corocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi, w celu weryfikacji możliwości technicznych i organizacyjnych w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym m.in. osiągnięcia poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

5.8.2 ANALIZA STANU GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI NA TERENIE GMINY DYGOWO W LATACH 2018-2020

W tabeli poniżej przedstawiono osiągnięte w latach 2018-2020 wskaźniki odzysku przewidziane do osiągnięcia, tj.:

- recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła*,
- recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne*,
* Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych
- ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji).

Na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 9 lit. c ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, Wójt Gminy informuje o osiągniętych przez gminę poziomach recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

Tabela 36. Osiągnięte w latach 2018-2020 wskaźniki odzysku.

rok	Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, szkła, tworzyw sztucznych i metali		Poziom ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji przekazanych do składowania		Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia, poddanych odzyskowi innymi metodami odpadów budowlanych rozbiórkowych (bez niebezpiecznych)	
	mini-mum %	poziom osiągnięty przez Gminę %	mini-mum %	poziom osiągnięty przez Gminę %	mini-mum %	poziom osiągnięty przez Gminę %
2018	30	24,72	40	0,0	50	9,42
2019	40	22,00	40	0,0	60	1,43
2020	50	14,73	max. 35 % do dnia 16 lipca 2020 r.	0,0	70	0,0

źródło: Analizy Stanu Gospodarki Odpadami za lata 2018-2020.

Niestety analizy wskazują, że na terenie gminy w latach 2018-2020 nie zostały osiągnięte poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia zgodnie z wymaganiami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz.U. 2016 poz. 2167).

Gmina realizuje nałożone ustawowe obowiązki i podejmuje działania zmierzające do poprawy jakości usług oraz rozszerzenia asortymentu odbieranych usług.

Mieszkańcy Gminy są na bieżąco informowani o różnych aspektach związanych z gospodarowaniem odpadami, np. poprzez informację na stronach internetowych, ulotki dotyczące m.in. selektywnej zbiórki odpadów. Uczniowie szkół biorą również udział w licznych pogadankach, warsztatach i konkursach ekologicznych.

Funkcjonowanie PSZOK od października 2019 roku powinno wpłynąć na poprawę funkcjonowania systemu gospodarki odpadami na terenie gminy.

5.8.3 WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST

Na mocy ustawy z dnia 19.06.1997 roku o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (t.j. Dz.U. 2017 poz. 2119), w roku 1998 w Polsce zakończono produkcję wyrobów zawierających azbest. Na posiadaczy wyrobów zawierających azbest nałożono obowiązek ich inwentaryzowania i przestrzegania specjalnych procedur w trakcie usuwania, transportu i ich składowania.

W dniu 14 lipca 2009 roku Rada Ministrów przyjęła uchwałę „Program oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009 – 2032”, a następnie dnia 15 marca 2010 r. przyjęło uchwałę nr 39/2010 zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”.

Tak długi okres został przyjęty ze względu na trwałość płyt azbestowo – cementowych i innych wyrobów zawierających azbest stosowanych w budownictwie oraz ich znaczne rozproszenie na terenie kraju. Dodatkowo czas ten wydłuża konieczność ponoszenia przez właścicieli nieruchomości, urządzeń oraz instalacji wysokich kosztów demontażu wyrobów azbestowych oraz transportu i unieszkodliwiania odpadów azbestowych, a także nieuniknionych kosztów związanych z zakupem nowych wyrobów bezazbestowych, które zastąpią usunięte wyroby azbestowe.

Gmina Dygowo posiadała przyjęty uchwałą Nr XXVII/169/09 Rady Gminy w Dygowie z dnia 27 lutego 2009 r. „Program Usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Dygowo na lata 2008-2032”. Podstawowym celem programu było wskazanie mieszkańcom szkodliwego wpływu azbestu na zdrowie, określenie ilości wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy oraz wyznaczenie zadań w długookresowym procesie eliminowania z użytkowania wyrobów zawierających azbest.

Program usuwania azbestu był dwukrotnie zmieniany:

- uchwałą Nr VII/52/11 Rady Gminy Dygowo z dnia 13 maja 2011 roku w sprawie zmiany uchwały w sprawie przyjęcia „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Dygowo na lata 2008-2031”;

- uchwałą Nr XXX/215/13 Rady Gminy Dygowo z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie zmiany uchwały w sprawie przyjęcia „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Dygowo na lata 2008-2031”.

Realizacja „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Dygowo na lata 2008 – 2031” zakładała sukcesywne zmniejszanie ilości azbestu na terenie gminy.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące ilości wyrobów zawierających azbest dla terenu Gminy Dygowo, określonych w tzw. bazie azbestowej, administrowanej przez ministra właściwego do spraw gospodarki, dostępnej za pośrednictwem sieci internetowej pod adresem www.bazaazbestowa.gov.pl. Wprowadzanie i aktualizowanie danych w Bazie Azbestowej jest obowiązkiem każdego wójta, burmistrza i prezydenta miasta, a także marszałka województwa.

Tabela 37. Ilościowe zestawienie wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dygowo (stan na 2020 r.)

	Gmina Dygowo		
	Zinventaryzowane	unieszkodliwione	Pozostałe do unieszkodliwienia
	kg	kg	kg
Osoby fizyczne	1 040 677	232 532	802 145
Osoby prawne	524 109	53 594	470 516
RAZEM	1 564 786	292 126	1 272 661

Źródło: www.bazaazbestowa.gov.pl.

W 2021 roku przyjęto nowy program pn. „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dygowo na lata 2021 -2032”. Program przyjęto uchwałą nr XXI/177/21 Rady Gminy Dygowo z dnia 24 marca 2021 roku.

W ramach programu dokonano ponownej inwentaryzacji azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie gminy.

Na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji stwierdzono występowanie materiałów zawierających azbest na istniejących budynkach i budowlach.

Z inwentaryzacji wynika, że na terenie gminy występują następujące materiały zawierających azbest. Są to:

- płyta azbestowo-cementowa falista, stosowana w przeważającej ilości jako pokrycie dachowe budynków mieszkalnych, gospodarczych i obiektów przemysłowych,
- płyta azbestowo-cementowa płaska (zwana karo) stosowana jako pokrycie dachów.

Inwentaryzacja wykazała, że na terenie gminy, wyroby azbestowo-cementowe zostały zidentyfikowane w 511 miejscach, z czego 58 to pokrycia dachowe budynków mieszkalnych, 440 to azbest na budynkach gospodarczych i innych, a w 13 lokalizacjach azbest zidentyfikowano na obiektach, które nie znajdowały się w ewidencji lub azbest zalegał na posesji - oznaczone jako „luz”.

Łączna ilość materiałów zawierających azbest, które zidentyfikowano na terenie Gminy Dygowo to: **1 188 939 kg** z czego:

- na budynki mieszkalne przypada 6 210 m² tj. 7,83%
- na budynki gospodarcze i inne przypada 72 500 m² tj. 91,40%
- na luz przypada 610 m² tj. 0,77%

Tabela poniżej przedstawia zewidencjonowane w 2021 roku ilości azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Dygowo.

Tabela 38. Ilościowe zestawienie wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dygowo według ewidencji wykonanej w 2021 roku z podziałem na miejsce występowania.

Miejsce występowania	Ilość [szt.]	Pow. [m ²]	Masa [kg]
Budynek mieszkalny	58	6 210	93 150
Budynek gospodarczy i inne	440	72 500	1 086 639
Luz	13	610	9 150
Razem	511	79 320	1 188 939

Źródło: „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dygowo na lata 2021 -2032”.

Dane inwentaryzacji pozwoliły również na przedstawienie występowania wyrobów zawierających azbest wg form własności, które obrazuje rozbieżność zaktualizowanej inwentaryzacji do danych w bazie azbestowej. Rozbieżność tą należy wyjaśnić i sprostować (sprawozdanie do 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy).

Tabela 39. Zestawienie zbiorcze występowania azbestu według form własności na podstawie ewidencji wykonanej w 2021 roku.

Forma własności	Ilość obiektów [szt.]	Pow. [m ²]	Masa [kg]
Osoby fizyczne	489	53 535	802 145
Osoby prawne	22	25 785	386 794
Razem	511	79 320	1 188 939

Źródło: „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dygowo na lata 2021 -2032”.

Ze względu na rodzaj wyrobów zawierających azbest podział na terenie gminy jest następujący:

Tabela 40. Zbiorcze zestawienie wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dygowo według rodzaju wyrobu zawierającego azbest w 2021 roku.

Rodzaj wyrobu	Ilość [szt.]	Pow. [m ²]	Masa [kg]
Płyty faliste	502	78 353	1 175 293
Płyty płaskie	9	968	13 646
Łącznie: budynki i luz	511	79 320	1 188 939

Źródło: „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dygowo na lata 2021 -2032”.

Podczas inwentaryzacji była dokonywana ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.

W zależności od uzyskanych wyników, określa się trzy rodzaje wyrobów ze względu na potrzebę ich unieszkodliwiania:

- I stopień - wymagane pilne usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie;
- II stopień – ponowna ocena wymagana w terminie do 1 roku;
- III stopień – wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat.

W tabeli poniżej przedstawiono proponowane po inwentaryzacji zbiorcze zestawienie wg przewidywanego terminu usunięcia wyrobów zawierających azbest.

Tabela 41. Zbiorcze zestawienie wg przewidywanego terminu usunięcia wyrobów zawierających azbest.

	Przewidywana data unieszkodliwienia	Stopień pilności	Masa	Udział
			kg	%
1	2021 – 2022 r.	I stopień	241 670	20,33%
2	2023 - 2026 r.	II stopień	292 896	24,64%
3	2027 - 2032 r.	III stopień	654 373	55,04%
	Razem		1 188 939	100%

Źródło: „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dygowo na lata 2021 -2032”.

5.8.5 DOTYCZASOWE DZIAŁANIA

W związku z podnoszeniem świadomości mieszkańców w zakresie właściwego postępowania odpadami, Gmina realizuje działania edukacyjne (przykłady):

- edukacja ekologiczna promująca wśród dzieci oraz dorosłych prawidłowe postępowanie z odpadami,
- prowadzenie strony internetowej, na której uwzględnione są aspekty prowadzonego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi,
- organizowanie akcji „sprzątanie świata” w szkołach na terenie gminy.

Gmina koncentruje się na bieżącym realizowaniu obowiązku funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

W 2018 roku gmina Dygowo zrealizowała zakup i dostawę pojemników do selektywnej zbiórki tworzyw sztucznych i metali na terenie gminy Dygowo. Wydatkowano 117 297,80 zł. W ramach inwestycji zakupiono 1000 szt. pojemników. Wydatek sfinansowany ze środków WFOŚiGW w Szczecinie w kwocie 53 505,00 zł. zgodnie z umową dotacji.

Gmina Dygowo w ramach członkostwa w Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty (ZMiGDP) uczestniczy w projekcie „Budowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie ZMiGDP”.

W ramach ww. projektu podjęte zostały działania budowy Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Dygowie, przy ul. Kolejowej 31.

W 2018 roku Gmina Dygowo wydatkowała kwotę 34 693,81 zł na potrzeby dokumentacji projektowej PSZOK.

Punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych powstał w sąsiedztwie stacji kolejowej (przy rampie) – ul. Kolejowa 31.

Czynności odbiorowe PSZOK w Dygowie zakończyły się 12 lipca 2019 roku.

PSZOK został oddany do użytku mieszkańców gminy Dygowo w październiku 2019 roku.

Na realizację inwestycji z budżetu gminy wydatkowano kwotę 626 130,00 zł. Inwestycja została dofinansowana w wysokości 85% na podstawie porozumienia w sprawie wspólnej realizacji projektu pn. „Budowa Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych na terenie Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty”. W 2019 roku wydatkowano również kwotę 99 937,50 zł z budżetu gminy na dostawę pojemników i kontenerów na odpady na PSZOK w Dygowie. Inwestycja dofinansowana w wysokości 85 % w ramach projektu realizowanego w strukturach ZMiGDP.

Funkcjonowanie PSZOK powinno wpłynąć na poprawę funkcjonowania systemu gospodarki odpadami na terenie gminy, w tym na zwiększenie osiągnięcia poziomów odzysku i recyklingu.

Ponadto Gmina realizuje działania z zakresu gospodarki odpadami polegające na ewidencji i kontroli, w tym również odpadów zawierających azbest.

W 2020-2021 roku przeprowadzono inwentaryzację azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Dygowo, co pozwoliło na aktualizację gminnego programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

W 2021 roku przyjęto nowy program pn. „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dygowo na lata 2021 -2032”. Program przyjęto uchwałą nr XXI/177/21 Rady Gminy Dygowo z dnia 24 marca 2021 roku.

Na tej podstawie Gmina wykonuje swoje obowiązki w zakresie:

- gromadzenie informacji przekazywanych przez osoby fizyczne (właścicieli i zarządców nieruchomości) o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania;
- przedkładanie marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, w tym azbestu;
- zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejsca występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2013 r. poz. 24), informacje dotyczące wyrobów zawierających azbest są bezpośrednio wprowadzane przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta do bazy azbestowej administrowanej przez ministra właściwego do spraw gospodarki, dostępnej za pośrednictwem sieci Internetowej pod adresem www.bazaazbestowa.gov.pl.

Koszty zabezpieczenia i dalszej kolejności usuwania wyrobów zawierających azbest ciążą na właścicielu nieruchomości, na terenie którego się znajdują. Istnieje jednak możliwość uzyskania dofinansowania powyższych działań ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, za pośrednictwem gminy.

Gmina Dygowo realizuje program pn: „Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest”. Program jest finansowany ze środków WFOŚiGW.

Według Danych Urzędu Gminy Dygowo w latach 2019 i 2020 usunięto 174,865 Mg azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Tabela 42. Ilość usuniętego azbestu w latach 2019-2020.

-	2019 rok	2020 rok	razem
Ilość usuniętego azbestu w Mg	49,345	125,52	174,865
Ilość usuniętego azbestu w m ²	2 741,39	6 787,06	9 528,45

Źródło: Urząd Gminy Dygowo.

Udzielanie pomocy finansowej na realizację zadań z zakresu demontażu, transportu i utylizacji wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dygowo ma zachęcić mieszkańców do podejmowania działań na rzecz usuwania materiałów zawierających azbest oraz zmniejszyć ryzyko związane z jego usuwaniem. Gmina będzie wspierać organizacyjnie i finansowo działania mieszkańców. Dofinansowanie będzie udzielane ze środków własnych oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych, w tym z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

5.8.6 ANALIZA SWOT

W kolejnej tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.

Tabela 43. Analiza SWOT – gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

	Mocne strony	Słabe strony
Czynniki wewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> – sukcesywne usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy, – prowadzona w Gminie edukacja ekologiczna w zakresie odpadów 	<ul style="list-style-type: none"> – duże koszty prowadzenia systemu. – Nieosiągnięcie poziomów odzysku i recyklingu przez Gminę.
	Szanse	Zagrożenia
Czynniki zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> – wprowadzenie na terenie kraju nowych założeń dotyczących gospodarowania odpadami komunalnymi (nowelizacje ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach), – utrzymanie i rozwój nowoczesnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych 	<ul style="list-style-type: none"> – brak wpływu gmin na efektywność przetwarzania odpadów komunalnych w RIPOK, – rosnące koszty prowadzenia systemu gospodarki odpadami

Źródło: opracowanie własne

5.8.7 KIERUNKI DZIAŁAŃ

Priorytetowym zadaniem na lata następne jest dalsze uświadamianie mieszkańców w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi w celu ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów komunalnych oraz racjonalnego sortowania odpadów komunalnych w celu osiągnięcia określonych poziomów odzysku i recyklingu, gdyż z roku na rok będą one coraz bardziej restrykcyjne. Konieczne są:

- propagowanie selektywnego zbierania odpadów,
- propagowanie kompostowania odpadów,
- szkolenie kadr odpowiedzialnych za funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami,
- działania edukacyjno-informacyjne dotyczące właściwego postępowania z odpadami,
- promowanie i wspieranie sieci napraw i ponownego użycia,
- usuwanie i utylizacja wyrobów zawierających azbest
- inwentaryzacja i likwidacja „dzikich wysypisk”.

Priorytetem na najbliższe lata jest także, aby w jak najkrótszym terminie zrealizować Program usuwania wyrobów zawierających azbest. Największym wyzwaniem, a zarazem zagrożeniem realizacji Programu jest niska zasobność finansowa właścicieli nieruchomości, w szczególności tych, na których zlokalizowane są budynki mieszkalne i gospodarcze o dużych powierzchniach dachu. Dofinansowanie na poziomie nawet do 100% na działania związane z demontażem, transportem i utylizacją wyrobów zawierających azbest, ewentualnie na odbiór, transport i utylizację tych wyrobów są barierą dla mieszkańców – ze względu na konieczność wymiany pokrycia dachowego na nowe.

Realizacja zaproponowanych działań i potrzeb inwestycyjnych pozwoli na prowadzenie racjonalnej gospodarki odpadami na terenie Gminy Dygowo.

5.9 ZASOBY PRZYRODNICZE

5.9.1 FORMY OCHRONY PRZYRODY W GMINIE

Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (Dz. U. 2020 poz. 55 ze zm.) ustanowiła dziesięć form ochrony przyrody. Poza ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów są to parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, użytki ekologiczne, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

Powołanie określonej formy ochrony przyrody odbywa się w różnych trybach.

Spośród wymienionych form ochrony przyrody na terenie Gminy Dygowo znajdują się:

1. Obszary Natura 2000:
  - Specjalny Obszar Ochrony „Dorzecze Parsęty” (PLH320007),
  - Specjalny Obszar Ochrony „Trzebiatowsko-Kołołbrzeski Pas Nadmorski” (PLH320017),
2. Obszar Chronionego Krajobrazu „Koszaliński Pas Nadmorski”,
3. rezerwat przyrody „Stramniczka”,
4. pomniki przyrody.

SPECJALNY OBSZAR OCHRONY „DORZECZE PARSĘTY” (PLH320007)

Obszar ten został zatwierdzony jako OZW (obszar mający znaczenie dla wspólnoty w lutym 2008 roku i obejmuje łącznie 27 710,43 ha. W granicach Gminy Dygowo znajduje się 8% ogółu obszaru – 2 242,41 ha, a sam obszar obejmuje ponad 17% ogółu powierzchni Gminy.

Dominującym typami siedlisk są lasy nadrzeczne z olszą czarną *Alnus glutinosa* i jesionem wyniosłym *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) – 4 516,8 ha, siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym, buczyny kwaśne *Luzulo-Fagetum* (3408,38 ha) oraz subatlantyckie i środkowoeuropejskie lasy dębowe i dębowo-grabowe *Carpinion betuli* (3366,81 ha).

Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG to:

- kumak nizinny – płaz,
- bóbr europejski – ssak,
- koza pospolita – promieniopłetwe,
- głowacz białopłetwy – promieniopłetwe,
- minóg rzeczny – cefalaspidokształtne,
- minóg strumieniowy – cefalaspidokształtne,
- wydra europejska – ssak,
- pachnica dębowa – owad,
- minóg morski – cefalaspidokształtne,
- łosoś szlachetny – promieniopłetwe,
- traszka grzebieniasta – płaz

Obszar swoim zasięgiem obejmuje:

- źródła Parsęty koło Parsęcka,
- naturalną rynnę rzeki Parsęty - od Radomyśla do Krosina - w otoczeniu kompleksów leśnych, z dopływami: Kłudawa, Knyczanka, Gęsia Rzeka i Rudy Rów,
- strome jary i wąwozy rzeki Perznicy, Trzebiegoszczy i Łozicy,

- liczne zakola, starorzecza, torfowiska, lasy łąkowe i zarośla wierzbowe pomiędzy Krosinem a Osówkiem, dolinę Dębnicy,
- przełomowy odcinek rzeki Parsęty koło Osówka oraz leśny kompleks z jeziorami i torfowiskami k. Byszyna,
- dolinę Parsęty, od Byszyna do Karlina, z ujściowymi odcinkami rzek - Mogilica, Topiel, Pokrzywnica i Radew,
- naturalną rynnę rzeki pomiędzy Karlinem a Rościęcinem oraz dopływ rzeki Pyszki,
- dolinę Parsęty koło Kołobrzegu.

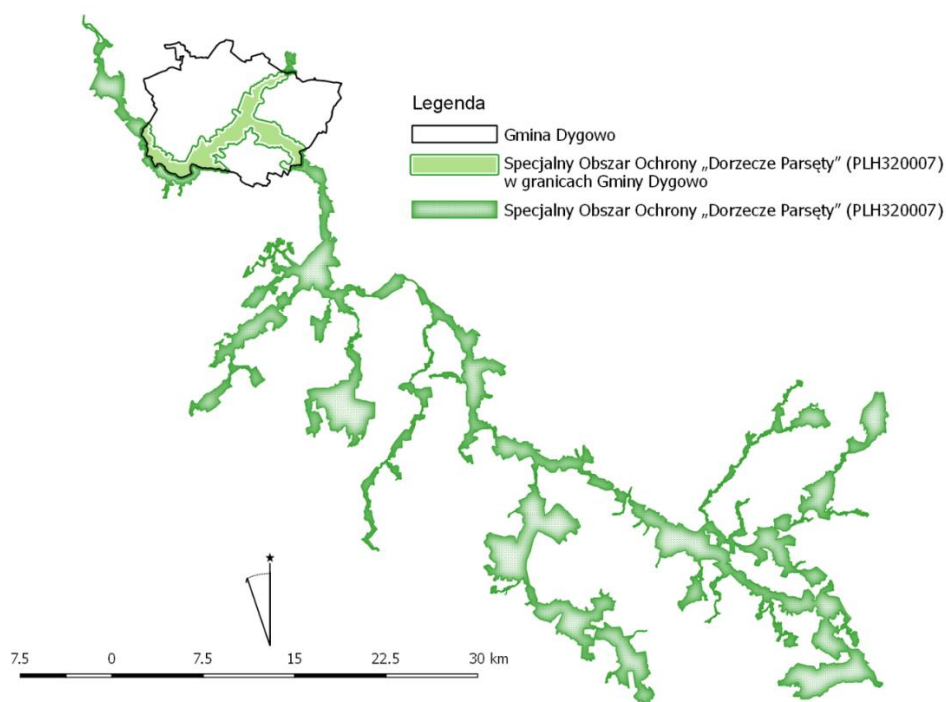
Dorzecze Parsęty obejmuje szereg ważnych siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Łącznie zidentyfikowano ich 25, tworzących mozaikę i pokrywających ponad 50% powierzchni obszaru. Często są to siedliska bardzo rzadkie bądź unikatowe w skali kraju i Europy. Wiele z nich jest ważnym biotopem dla cennej fauny, która podlega ochronie na podstawie konwencji międzynarodowych. Stwierdzono tu występowanie 11 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Na szczególną uwagę i podkreślenie zasługuje:

- rzeka i jej liczne dopływy posiadają najlepsze w Polsce, a może w Europie, warunki dla tarła łososi, co zapewnia utrzymanie naturalnej populacji tego gatunku w naszym kraju; ponadto naturalny charakter rzeki i jej dopływów zapewnia tarło dla innych ryb łososiowatych: troci wędrowniej, pstrąga potokowego i lipienia (zachowanie takiego stanu wymaga zakazu budowania nowych przegród na rzece, natomiast istniejące, jeśli nie zostaną rozebrane, muszą być wyposażone w bardzo dobrze działające przepławki),
- obecność w rzece innych gatunków ryb (poza łososiowatymi) cennych przyrodniczo i gospodarczo: licznej populacji strzebli potokowej, certy - gatunku wędrownego i węgorza pochodzenia naturalnego, który dociera do Parsęty z odległych atlantyckich miejsc rozrodu,
- jako cenny obszar dla rozrodu wydry,
- rozległe połacie różnego typu lasów łąkowych w obrębie dolin rzecznych i na obszarze zagłębień dennomorenowych,
- jedno z większych koncentracji zjawisk źródłkowych na Pomorzu oraz duże zróżnicowanie wielu innych typów mokradeł, zwłaszcza torfowisk,
- malowniczy krajobrazowo przełomowy odcinek rzeki Parsęty pomiędzy Starym Dębem, Osówkiem i Byszynem oraz głębokie wąwozy i strome jary rzeki Perznicy, Trzebiegoszczy i Łozicy,
- jako ważny obszar dla zachowania w Polsce naturalnej populacji złoci pochwowatej *Gagea spathacea* i kokoryczy drobnej *Corydalis pumila*, czy grążela drobnego *Nuphar pumila*,
- liczne i bardzo dobrze zachowane biotopy dla ptaków drapieżnych: orlika krzykliwego, błotniaka stawowego, kani rudej, bielika, puchacza, czy sowa błotna oraz dla ptaków związanych z obszarami wodno-błotnymi i wiele innych aspektów czyniących ten obszar wyjątkowym w skali kraju.

Dla obszaru nie ma aktualnego planu działań ochronnych oraz planu ochrony.

Na kolejnej rycinie przedstawiono obrys całego obszaru na tle Gminy Dygowo.

Ryc. 32. Specjalny Obszar Ochrony „Dorzecze Parsęty” na tle Gminy Dygowo

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

SPECJALNY OBSZAR OCHRONY „TRZEBIATOWSKO-KOŁOBRZESKI PAS NADMORSKI” (PLH320017)

Specjalny Obszar Ochrony „Trzebiatowsko-Kołobrzesci Pas Nadmorski” również został zatwierdzony jako OZW (obszar mający znaczenie dla wspólnoty) w lutym 2008 r. Jest obszarem łącznie obejmującym 17 468,79 ha. W granicach Gminy Dygowo znajduje się 257,74 ha obszaru, czyli około 1,5%. Stanowi to 2% ogółu powierzchni Gminy. Łącznie zatem, wraz z obszarem SOO „Dorzecze Parsęty” obszary Natura 2000 zajmują blisko 1/5 powierzchni Gminy.

Na Trzebiatowsko-Kołobrzesci Pas Nadmorski składają się przede wszystkim następujące siedliska:

- porośnięte lasem wydmy rejonu atlantyckiego, kontynentalnego i północnego - 1905,92 ha,
- przybrzeżne laguny – 793,34 ha – siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym,
- żyzne buczyny *Asperulo-Fagetum* – 580,78 ha.

Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG to:

- selery błotne,
- kumak nizinny,
- bóbr europejski,
- koziróg dębosz,
- żółw błotny,
- foka szara,
- minóg rzeczny,
- minóg strumieniowy,
- zalotka większa,
- wydra europejska,

- czerwończyk nieparek,
- trzepla zielona,
- pachnica dębowa,
- ciosa,
- minóg morski,
- łosoś szlachetny,
- traszka grzebieniasta.

Ostoja obejmuje dobrze zachowany fragment zróżnicowanego geomorfologicznie wybrzeża Bałtyku: brzegi klifowe, wydmore, mierzeje odcinające lagunowe jeziora przymorskie, płytkie ujścia rzek. Typowo wykształcony układ pasowy biotopów obejmuje pas wód przybrzeżnych, plażę z pasami kiziny, wydmy białe oraz wydmy szare z charakterystyczną roślinnością psammofilną i wydmy brunatne, porośnięte borami bażynowymi. Na odcinkach dyluwialnych rozwija się pomorski las brzoźowo-dębowy. Na zapleczu pasa wydmorego spotkać można lasy bagienne i łąkowe, wykształcone częściowo na podłożu torfowym: wokół jeziora Liwia Łuża, między Włodarką a Mrzeżynem oraz na południowy wschód od Dźwirzyna. Na południowy wschód od Kołobrzegu rozciąga się duży kompleks leśny z dominacją żyźnych buczyn, ale także z udziałem dobrze wykształconych grądów, łągów, olsów oraz z zachowanymi fragmentami starodrzewu (Kołobrzesci Las). Charakterystycznym elementem pasa brzegowego są jeziora lagunowe, oddzielone od morza wąskim pasem mierzei: Resko Przymorskie i Liwia Łuża. Pełnią ważną rolę jako ostoje ptaków, obfitują także w cenne gatunki flory. Nad jeziorem Liwia Łuża odnaleziono niewielkie stanowisko selerów błotnych. Od południa obszar Ostoi zamknięty jest rozległym, pasmowym obniżeniem Pradoliny Bałtyckiej, w dużym stopniu wypełnionej pokładami torfów niskich, w większości odwodnionych w przeszłości i wykorzystywanych jako użytki zielone. Obszar pradoliny przecięty jest siecią kanałów oraz mniej lub bardziej naturalnych cieków (m. in. Rega, Stara Rega, Czerwona). Obecnie duży procent powierzchni pradoliny nie jest użytkowany rolniczo. Na obrzeżach pradoliny obserwuje się rozwój zarośli z udziałem woskownicy europejskiej (Roby, Dźwirzyno)

Ostoja odznacza się wysokim stopniem reprezentatywności siedlisk, typowych dla południowego wybrzeża Morza Bałtyckiego. Głównym walorem obszaru jest dobry stan zachowania typowych biotopów tworzących pas nadmorski, w szczególności kompleksu borów bażynowych. W obrębie ostoi występuje jedno z bardziej rozległych skupisk roślinności halofilnej w Polsce (na północ od Włodarki). W okolicach Robów i Stramniczki występują niewielkie, ale cenne florystycznie mszarne torfowiska typu bałtyckiego.

Dla obszaru istnieje aktualny plan zarządzania przyjęty ZARZĄDZENIEM REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W SZCZECINIE z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wybrzeże Trzebiatowskie PLB320010, w którym to zawarto m.in. opis granic obszaru Natura 2000, mapę obszaru, identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony i ich siedlisk, a także cele działań ochronnych. Plan ochrony został zmieniony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 28 czerwca 2017 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Trzebiatowsko-Kołobrzesci Pas Nadmorski PLH320017.

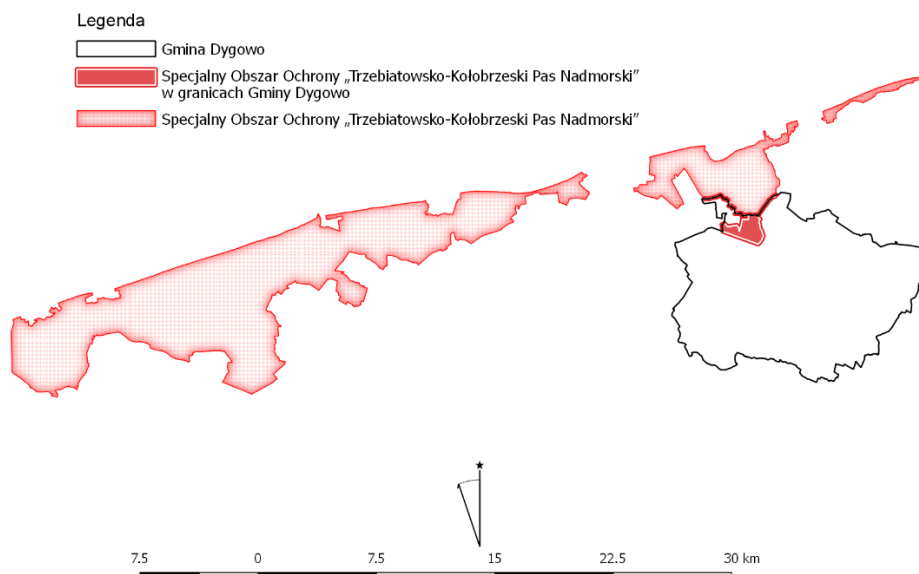
Do istniejących zagrożeń niniejszego obszaru należy zaliczyć przede wszystkim:

- produkcję energii wiatrowej,
- drapieżnictwo,
- prostowanie i zmiana przebiegu koryt rzek,
- brak/zaniechanie koszenia,

- intensywny wypas bydła,
- zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie,
- wędkarstwo,
- intensyfikacja rolnictwa,
- zalesianie terenów otwartych.

W zależności od przedmiotu ochrony różne są cele działań ochronnych. Dużą uwagę przykładają się do edukacji ekologicznej.

Na kolejnej rycinie przedstawiono obrys całego obszaru na tle Gminy Dygowo.

Ryc. 33. Specjalny Obszar Ochrony „Trzebiatowsko-Kołobrzeski Pas Nadmorski” (PLH320017) na tle Gminy Dygowo

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU KOSZALIŃSKI PAS NADMORSKI

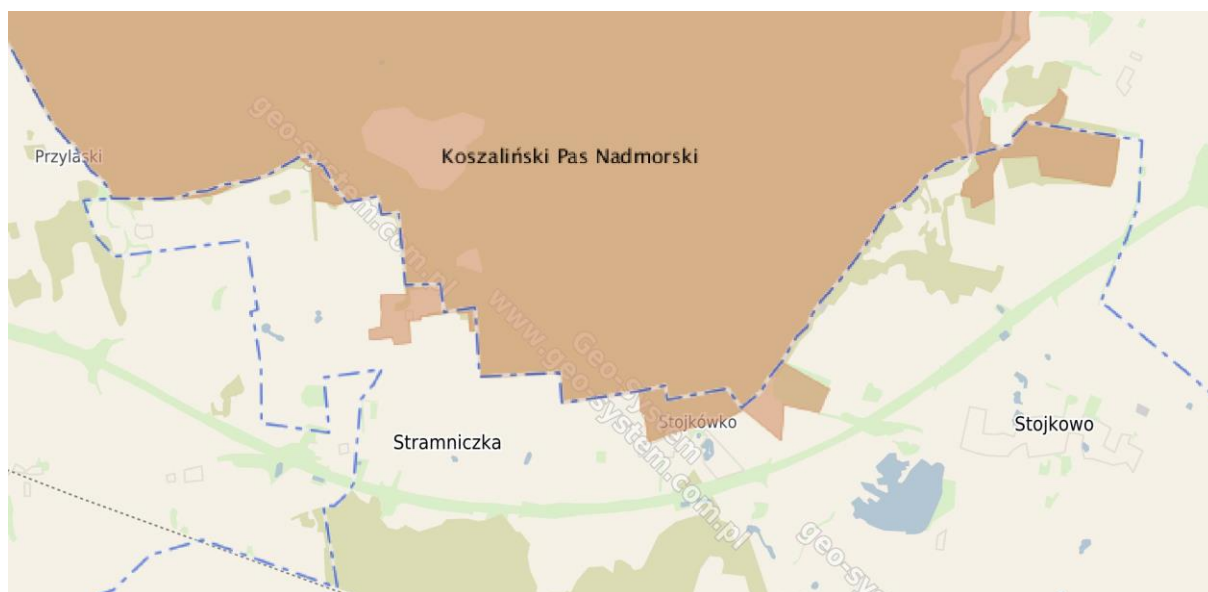
Obszar Chronionego Krajobrazu Koszaliński Pas Nadmorski został powołany Uchwałą Nr X/46/75 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koszalinie z dnia 17 listopada 1975 r. w sprawie stref chronionego krajobrazu (Dz. Urz. WRN w Koszalinie Nr 9, poz. 49) wielokrotnie zmienianą (ostatnia zmiana Uchwała NR XXX/470/18 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 27 lutego 2018 r. zmieniająca uchwałę Nr XXXII/375/09 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 września 2009 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu - Dz. Urz. z 2018 r. poz. 1406).

Obszar o niezwykłych walorach krajobrazowych, w którego skład wchodzi wydmy nadmorskie, tereny leśne oraz łąki z roślinnością halofilną. Na tym obszarze zachowany jest pas drzewiastej i zaroślowej roślinności wydmorej wraz z podmokłymi łąkami i trzcinowiskami na zapleczu wydm oraz z efektownymi falezami i piaszczystymi plażami na wybrzeżu. W granicach OChK znajdują się siedliska ważne dla bytowania, cennych kręgowców, takich jak traszka zwyczajna, ropucha szara, żaby: jeziorkowa, trawna i moczarowa, jaszczurki: żyworodna i padalec, derkacz, kszczyk, kania ruda i błotniaki: stawowy oraz łąkowy, świerszczak oraz strumieniówka, dzierzby, nietoperze i łasicowate. Wybrzeże Bałtyku jest okresowo wykorzystywane przez foki, które przed stu laty nawet tu mogły się rozrodzić. Również jeszcze stosunkowo niedawno plaże Bałtyku, jak i łąki nadmorskie stanowiły z pewnością biotop dla lęgów ptaków siewkowatych, takich jak rycyk, kulik,

krwawodziób, biegus zmienny, a być może także bekasik. W pasie nadmorskim znajdują się obszary klifowe, nadmorskie wydmy szare, inicjalne stadia nadmorskich wydm białych, lasy mieszane na wydmach nadmorskich, żyzne buczyny, kwaśne buczyny, grąd subatlantycki, kwaśne dąbrowy, lasy łąkowe oraz łąki świeże użytkowane ekstensywnie i podmokłe łąki eutroficzne oraz przymorskie jezioro Jamno z mierzeją oddzielającą go od morza oraz przylegające do jeziora kompleksy lasów i bagiennych łąk.

Na terenie Gminy Dygowo OChK Koszaliński Pas Nadmorski zajmuje niewielką część w ółnocnej części gminy, w obrębach ewidencyjnych Stojkowo i Stramiczka.

Na kolejnej rycinie przedstawiono fragment obszaru OChK na tle północnej granicy Gminy Dygowo.

Ryc. 34. Obszar Chronionego Krajobrazu „Koszaliński Pas Nadmorski” na tle granicy Gminy Dygowo

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

REZERWAT PRZYRODY STRAMNICZKA

Rezerwat ten został powołany Rozporządzeniem Nr 53/2007 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 27 września 2007 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Stramiczka", a następnie zmieniony Rozporządzeniem Nr 83/2007 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 27 listopada 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie rezerwatu przyrody.

Rezerwat ten znajduje się na obszarze Specjalnego Obszaru Ochrony „Trzebiatowsko-Kołobrzeski Pas Nadmorski” (PLH320017) i jego celem jest zachowanie torfowiska wysokiego typu bałtyckiego i mszarników wrzośca bagiennego. Powierzchnia obszaru to 94,49 ha. Stanowi on grunty Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Gościno, tj. działki ewidencyjne nr 63/5 obręb Stramiczka oraz nr 64, 65, 66/3 obręb Czernin, a nadzór nad nim sprawuje Regionalny Konserwator Przyrody w Szczecinie.

Rodzaj rezerwatu: torfowiskowy

Typ rezerwatu: florystyczny

Podtyp rezerwatu: roślin zielnych i krzewinek

Typ ekosystemu: torfowiskowy (bagienny)

Podtyp ekosystemu: torfowisk wysokich

Zarządzeniem Nr 18/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 13 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Stramniczka" (Dz. Urz. Województwa Zachodniopomorskiego Dz. Urz. z 2013 r. poz. 2291) dla rezerwatu przyrody ustanowiono plan ochrony. Plan został zmieniony

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 marca 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Stramniczka" (Dz. Urz. Województwa Zachodniopomorskiego Dz. Urz. z 2016 r. poz. 1529).

POMNIKI PRZYRODY

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody ożywionej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

Według danych Urzędu Gminy Dygowo na terenie gminy znajdują się pomniki przyrody wymienione w tabeli poniżej.

Tabela 44. Istniejące pomniki przyrody w Gminie Dygowo.

L.p.	Nazwa gatunkowa	Położenie i opis	Podstawa prawna powołania
1	Dąb szypułkowy	Stojkowo. Stan b. dobry; obwód 4,10 m; wysokość 24 m.	Uchwała Rady Gminy w Dygowie*.
2	Buk pospolity, lipa drobnolistna, topola biała	Dygowo, przy dworcu PKP. Stan dobry; obwód 4,16 – 6,14 m; wysokość 24 – 26 m.	Uchwała Rady Gminy w Dygowie*.
3	Dąb szypułkowy	Jazy, przy drodze na „łuku”. Stan dobry; obwód 3,2 m; wysokość 24 m.	Uchwała Rady Gminy w Dygowie*.
4	Dąb szypułkowy, jawor klonolistny, topola biała, topola kanadyjska, platan, grab, jodła biała, sosna czarna, świerk kłujący	Skoczów, na terenie parku. Stan najczęściej dobry; obwód 1,88 – 6,2 m; wysokość 14 – 27 m.	Uchwała Rady Gminy w Dygowie*.
5	Buk pospolity, świerk kłujący	Miechecino, teren parku przypałacowego. Stan dobry; obwód 2,73 – 4,85 m; wysokość 20 – 21 m.	Uchwała Rady Gminy w Dygowie*.
6	Lipa drobnolistna	Wrzosowo, cmentarz przy kościele. Stan dobry; obwód 4,10 m; wysokość 27 m.	Uchwała Rady Gminy w Dygowie*.
7	Lipa drobnolistna	Pustary. Stan dobry; obwód 4,8 m; wysokość 20 m.	Uchwała Rady Gminy w Dygowie*.
8	Buk pospolity, świerk biały, buk czerwolistny, dąb szypułkowy, grab, modrzew europejski	Pustary. Stan dobry i b. dobry; obwód 2,25 – 4,35 m; wysokość 18 – 26 m.	Uchwała Rady Gminy w Dygowie*.
9	Bluszcz pospolity	Świelubie, okala wejście do kościoła. Stan dobry; obwód 6,3 m; wysokość 8 m.	Uchwała Rady Gminy w Dygowie*.
10	Sosna grupa drzew	Włocibórz „Chybkie”, na wzgórzu „kurhanie” lub mogile zbiorowej. Stan dobry; obwód 2,6 – 3,48 m; wysokość 22 m.	Uchwała Rady Gminy w Dygowie*.
11.	Buk pospolity	Kłopotowo. Stan dobry; obwód 4,10 m; wysokość 27 m.	Uchwała Rady Gminy w Dygowie*.

L.p.	Nazwa gatunkowa	Położenie i opis	Podstawa prawna powołania
12.	Dąb szypułkowy	600-letnie drzewo o obwodzie 6,8 m i wysokości 25 m rosnące w miejscowości Kłopotowo na posesji tamtejszego kościoła parafialnego; Stan obecny: Drzewo ma na wysokości 1,3 m obwód 6,37 m. Jednakże ze względu na znaczną guzowatość pnia wyniki kolejnych pomiarów mogą być rozbieżne. Drzewo jest oznakowane tabliczką "Pomnik Przyrody". Stan zdrowotny przeciętny.	Uchwała WRN w Koszalinie**. Potwierdzony rozporządzeniem Nr 7/92***
	Lipa drobnolistna, dąb szypułkowy (4 szt)	Kłopotowo. Stan dobry; obwód 3,3 – 4,7 m; wysokość 26 m.	Uchwała Rady Gminy w Dygowie*.
13.	Dąb szypułkowy	Włocibórz, droga powiatowa. 109 szt. dębów tworzy aleję dwurzędową. Stan dobry.	Uchwała Rady Gminy w Dygowie*.
14	Dąb szypułkowy	Drzewo o obwodzie 6,0 m i wysokości 22 m mające rosnąć w miejscowości Bardy przy drodze do Miechęcina, w zadrzewieniu. Stan obecny: Drzewa nie odnaleziono. W tym miejscu rosnie okazała lipa drobnolistna, jednakże o znacznie mniejszych rozmiarach.	Rozporządzenie Nr 12/95 Wojewody Koszalińskiego ****
15	Dąb szypułkowy, buk czerwony (purpurowy)	Kłopotowo. Stan dobry; obwód 3,96 – 4,83 m; wysokość 26 m.	Uchwała Rady Gminy w Dygowie.
16	Dąb szypułkowy – 3 szt	Kłopotowo. Stan dobry; obwód 3,7 – 5,8 m; wysokość 26 m.	Uchwała Rady Gminy w Dygowie.
17	Dąb szypułkowy 3 szt	Kłopotowo. Stan dobry; obwód 4,75 – 6,08 m; wysokość 26m.	Uchwała Rady Gminy w Dygowie.
18	Topola biała	Jazy. 2 egzemplarze. Stan dobry; obwód 3,85 i 4,45 m; wysokość 26 i 27 m.	Uchwała Rady Gminy w Dygowie.
19	Dąb szypułkowy	Wrzosowo. Stan dobry; obwód 4.61 m; wysokość 25 m.	Uchwała Rady Gminy w Dygowie.

* Uchwała Rady Gminy w Dygowie z dnia 28.06.2001 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 31, poz. 699 z 17.09.2001 r.)

** Uchwała WRN w Koszalinie (Dz. Urz. WRN Nr 2 z dnia 15 marca 1956 r.)

*** Wojewody Koszalińskiego z dnia 8 września 1992 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Kosz. Nr 15, poz. 109).

**** Rozporządzenie Nr 12/95 Wojewody Koszalińskiego z dnia 28 grudnia 1995 r. (Dz. Urz. Woj. Kosz. Nr 2, poz. 7 z 1996 r.).

Zgodnie z art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 ze zm.) ustanowienie pomnika przyrody następuje w drodze uchwały rady gminy.

5.9.2 LASY

Według danych GUS na koniec 2017 roku powierzchnia lasów na terenie Gminy Dygowo wynosiła 2285,07 ha, co stanowiło 17,78 % ogólnej powierzchni gminy. W latach 2018 i 2019 powierzchnia lasów nieznacznie wzrosła: w 2018 roku do 2326,19 ha (18,10 %), natomiast w 2019 roku do 2329,98 (18,13 %). Zwiększeniu uległy przede wszystkim powierzchnie lasów prywatnych.

Pod względem struktury własności na terenie gminy dominują lasy publiczne Skarbu Państwa, będące w administracji Nadleśnictwa Gościno.

Lasy na terenie gminy rozmieszczone są bardzo nierównomiernie. Kompleksy leśne występują głównie w południowej części gminy – wzdłuż doliny Parsęty (objęte ochroną przyrody w ramach obszaru Natura 2000 „Dorzecze Parsęty”), a także w niewielkim stopniu we wschodniej części gminy i północnej części gminy (obejmując tereny obszaru Natura 2000 „Trzebiatowsko-Kołobrzski Pas Nadmorski”).

Według informacji nadleśnictwa stan zdrowotny drzewostanów na terenie gminy określany jest jako bardzo dobry.

Zagrożenia środowiska leśnego można podzielić na trzy zasadnicze grupy: abiotyczne, biotyczne i antropogeniczne. Z zagrożeń abiotycznych największe znaczenie mają silne wiatry, przymrozki wczesne i późne oraz okresowo występujące susze. W zależności od występujących rodzajów zagrożeń, skutki ich działania odnoszą się na poszczególne fazy rozwojowe drzewostanu (np. przymrozki późno-wiosenne uszkadzają młode uprawy). Z czynników biotycznych największym zagrożeniem jest występowanie szkodników wtórnych (kornik drukarz, przypłaszczek granatek), oraz zagrożenie ze strony ssaków roślinożernych.

Z czynników antropogenicznych lasom zagrażają zanieczyszczenia powietrza, wód i gleb, niewłaściwa gospodarka odpadami, pożary oraz zagrożenia wynikające z bezpośredniego negatywnego oddziaływania człowieka na lasy. Uciążliwy problem to wywożenie śmieci do lasu.

W ramach prac prowadzonych przez Nadleśnictwo należy odnotować bieżące prowadzenie gospodarki leśnej.

Działania prowadzone są w ramach planów rocznych, które tworzone są w oparciu o Plan Urządzenia Lasu. Obowiązujący aktualnie Plan zarządzania lasu dla Nadleśnictwa Gościno realizowany jest w przedziale czasowym od 2016 ro 2025 roku.

Do zadań zrealizowanych przez Nadleśnictwo w zakresie ochrony upraw leśnych przed szkodami powodowanymi przez zwierzynę leśną należą:

- 1) grodzenie upraw siatką leśną - 2018 r.-17,70 ha, 2019 r. -5,85 ha;
- 2) zabezpieczenie upraw leśnych przy zastosowaniu repelentów (środek odstraszący) – 2018 r. - 59,80 ha; 2019 r. -74,72 ha.

Grodzone są przede wszystkim uprawy obsadzone gatunkami liściastymi, tj. dąb, grab i lipa. Repelentami zabezpiecza się uprawy sosnowe i częściowo gatunki liściaste.

5.9.3 TERENY ZIELENI

Zgodnie z definicją zawartą w Ustawie o ochronie przyrody tereny zieleni to tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, pełniące funkcje publiczne, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe, cmentarze, zieleń towarzysząca drogom na terenie zabudowy, placom.

Zieleń urządzona w granicach gminy reprezentowana jest przez parki i skwery, cmentarze, drobne zalesienia i zadrzewienia.

Z danych znajdujących się w zasobach Urzędu Gminy Dygowo oraz Spisu parków i ogrodów zabytkowych w Polsce (ZOiKZPO, 1992) zweryfikowanego później w 1994 r., a także Nadleśnictwa

Gościno oraz z lustracji terenowej wynika, że w granicach Gminy Dygowo znajduje się 6 parków pałacowych oraz jeden obiekt nigdzie niezaewidencjonowany przypominający swoim charakterem park. Znajdują się one w: Kłopotowie, Piotrowicach, Pustarach, Skoczowie, Włościborzu i Wrzosowie oraz Miechęcinie. Założone zostały w większości w II połowie XIX, a więc liczące już co najmniej 100 lat.

Zgodnie z danymi GUS na koniec 2019 roku tereny zieleni zajmowały w gminie łącznie niewielki obszar ok. 28,5 ha (0,2 % ogólnej powierzchni gminy) z uwagi na wiejski charakter gminy. Ponadto na terenie gminy znajduje się aż 20 cmentarzy o łącznej powierzchni ok. 7,1 ha.

Powierzchnia terenów zieleni urządzonej w gminie nie uległa zwiększeniu w analizowanym przedziale 2018-2020 roku.

5.9.4 KORYTARZE EKOLOGICZNE

Uzupełnieniem opisanych zasobów przyrodniczych są korytarze ekologiczne. W 2005 roku na zlecenie Ministerstwa Środowiska został wykonany „Projekt korytarzy ekologicznych łączących europejską sieć Natura 2000 w Polsce”. Celem projektu było wytypowanie sieci obszarów, która zapewniłaby łączność ekologiczną w skali Polski, a także w skali międzynarodowej. Głównym zadaniem takiej sieci miało być umożliwienie przemieszczania się zwierząt i innych organizmów oraz przepływu genów przez terytorium całego kraju oraz pomiędzy poszczególnymi obszarami przyrodniczo-cennymi (w tym obszarami Natura 2000). W ramach projektu wyznaczono ciągłą sieć, obejmującą zarówno wszystkie ważne obszary przyrodnicze (obszary węzłowe), jak i korytarze łączące te obszary w jedną całość ekologiczną. Wyznaczoną w ten sposób sieć nazwano siecią korytarzy ekologicznych.

Pierwotna koncepcja korytarzy ekologicznych (migracyjnych) zakładała istnienie ciągłości pasa przez który następuje migracja. Inna koncepcja to idea tzw. łańcucha siedlisk pomostowych niezależnych od siebie odrębnych ekosystemów, które spełniają podstawowe warunki niszy wędrującej populacji i umożliwiają przeżycie jej osobników w trakcie przemieszczania się w korytarzu, w którego skład te ekosystemy wchodzi. Korytarze ekologiczne to tereny leśne, zakrzewione i podmokłe z naturalną roślinnością o przebiegu liniowym (pasowym) położone pomiędzy płatami obszarów siedliskowych. Korytarze zapewniają zwierzętom odpowiednie warunki do przemieszczania się – dają możliwość schronienia i dostęp do pokarmu. Są niezwykle ważne ze względu na fragmentację środowiska (podział siedliska na małe, odizolowane od siebie płaty) wskutek działalności człowieka i przekształcenia powierzchni ziemi. Umożliwiają one przemieszczanie się organizmów oraz ich wzajemne kontakty np. doliny rzeczne, pasma górskie, prądy rzeczne. Szerokość korytarza migracyjnego jest uzależnione od wymagań konkretnego gatunku. Korytarze ekologiczne dla prawidłowego funkcjonowania muszą być pozbawione barier ekologicznych, obecność barier utrudnia lub całkowicie hamuje przemieszczanie się gatunków, którym korytarz powinien służyć.

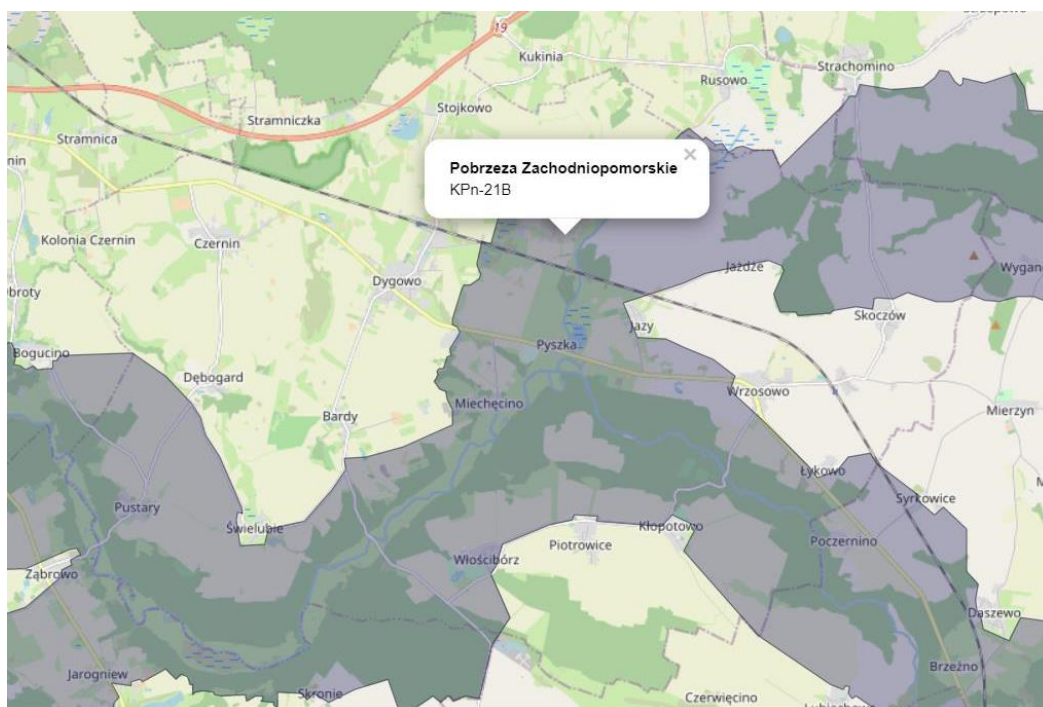
Korytarze ekologiczne odgrywają dużą rolę z punktu widzenia poprawy funkcjonowania środowiska przyrodniczego w każdej skali przestrzennej, od lokalnej do ponadregionalnej. Ich podstawowym celem jest zapewnienie warunków sprzyjających migracji organizmów, która może odbywać się na dwa sposoby. Pierwszy z nich polega na powolnym zasiedlaniu obszarów położonych w korytarzu ekologicznym i stopniowym, z pokolenia na pokolenie, przechodzeniu danej populacji do innych regionów. Tym sposobem migrują przeważnie rośliny lub niewielkie zwierzęta. Drugim sposobem jest traktowanie korytarza jako szlaku, przez który pojedyncze osobniki lub ich grupy przechodzą w celu szukania innych korzystnych siedlisk. Poza funkcją migracyjną i wzbogacania różnorodności biologicznej obszarów, korytarze ekologiczne pełnią również wiele innych zadań. Tworzą na przykład ostoje dla wielu gatunków zwierząt, które nie są przystosowane do środowiska

otaczającego korytarze. Ponadto wytwarzają one barierę dla części szkodników oraz hamują oddziaływanie wiatru, zwiększają wilgotność i zatrzymują zanieczyszczenia powietrza.

Przez teren Gminy Dygowo przebiega jeden z wyznaczonych na terenie kraju korytarzy ekologicznych. Jest to korytarz ekologiczny KPn-21B - Pobrzeża Zachodniopomorskie. Jego przebieg wyznaczają doliny rzeki Parsęty i Pysznicy.

Na kolejnej rycinie przedstawiono przebieg korytarza ekologicznego na obszarze Gminy Dygowo.

Ryc. 35. Korytarz ekologiczny przebiegający przez obszar Gminy Dygowo.

Źródło: www.korytarze.pl

W celu zachowania drożności korytarzy ekologicznych zaleca się prowadzić następujące działania:

- uwzględnianie korytarzy ekologicznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- budowa przejść dla zwierząt – dotyczy miejsc, gdzie przecinają się drogi i linie kolejowe już istniejące (o najwyższym natężeniu ruchu) z korytarzami ekologicznymi; jednoczesna budowa przejść dla zwierząt wraz z budową nowych autostrad i dróg szybkiego ruchu; na drogach już istniejących o mniejszym natężeniu ruchu w miejscach przecięcia korytarza migracyjnych, umieszczenie odpowiednich znaków informujących o tym oraz ograniczenie prędkości;
- ochrona dolin rzecznych – poprzez zaniechanie zabudowy brzegów, regulacji koryta rzeczno; rewitalizacja najbardziej zdegradowanych odcinków rzek;
- zalesienia – dotyczy korytarzy migracyjnych, gdzie płyty lasu w obrębie takiego korytarza są oddalone od siebie na odległość powyżej 1 km (z wyłączeniem cennych przyrodniczo siedlisk nieleśnych);
- ochrona przed dalszą zabudową odcinków korytarzy ekologicznych o znacznych przewężeniach, spowodowanych bezpośrednim sąsiedztwem terenów zurbanizowanych.

5.9.5 DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA

W zakresie dotychczasowych działań w obszarze zasoby przyrodnicze gminy prowadzone są działania przez organy nadzorujące, takie jak:

- Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska;
- Regionalny Konserwator Przyrody w Szczecinie;
- Nadleśnictwo;
- Urząd Gminy.

W ramach działalności Nadleśnictwa Gościno należy odnotować bieżące prowadzenie gospodarki leśnej. Obowiązujący aktualnie Plan urządzania lasu dla Nadleśnictwa Gościno realizowany jest w przedziale czasowym od 2016 ro 2025 roku.

Do zadań zrealizowanych przez Nadleśnictwo w zakresie ochrony upraw leśnych przed szkodami powodowanymi przez zwierzynę leśną należą:

- 1) grodzenie upraw siatką leśną - 2018 r.-17,70 ha, 2019 r. –5,85 ha;
- 2) zabezpieczenie upraw leśnych przy zastosowaniu repelentów (środek odstrasżający) – 2018 r. - 59,80 ha; 2019 r. -74,72 ha.

Grodzone są przede wszystkim uprawy obsadzone gatunkami liściastymi, tj. dąb, grab i lipa. Repelentami zabezpiecza się uprawy sosnowe i częściowo gatunki liściaste.

Przygotowanie planu poprzedza zawsze dokładna inwentaryzacja i ocena stanu lasu. Leśnicy określają takie cechy lasu, jak struktura, budowa, wiek, skład gatunkowy, stan zdrowotny, warunki glebowo-siedliskowe itp. W działaniach przewidzianych do realizacji uwzględnia się cele gospodarki leśnej i funkcje, jakie pełnią lasy w urządzanym nadleśnictwie.

Kolejny sporządzony plan określi oprócz analizy gospodarki leśnej w minionym okresie zadania związane z pozyskaniem drewna, zalesieniami i odnowieniami, pielęgnacją i ochroną lasu, gospodarką łowiecką i tworzeniem infrastruktury leśnej (budynki, drogi).

W zakresie ochrony zasobów przyrodniczych Gmina Dygowo zajmuje się przede utrzymaniem terenów zielonych.

W 2018 roku środki wydatkowane z budżetu gminy na utrzymanie terenów zielonych wyniosły 19 217,63 zł. Były to wydatki związane z zakupem sadzonek drzew, farby do oznakowania drzewek, słupki do palikowania, wynajmu podnośnika do przycinki drzew.

W 2019 roku środki wydatkowane z budżetu gminy na utrzymanie terenów zielonych wyniosły 10 336,12 zł. Były to wydatki związane z zakupem sadzonek drzew, nawozu, słupków do palikowania, wycinki drzew w parku we Wrzosowie.

Na terenie gminy widoczna jest również trwała tendencja w prowadzeniu nasadzeń. Według danych GUS ilość nasadzeń przewyższa ilość ubytków w analizowanych latach. Sytuację obrazuje tabela poniżej.

Tabela 45. Zestawienie nasadzeń i ubytków na terenach zielonych Gminy Dygowo w latach 2018 i 2019.

Dane		2018	2019
Nasadzenia, drzewa, ogółem	szt.	93	55
Ubytki; drzewa; ogółem	szt.	55	28

Źródło: GUS BDL.

Gmina prowadzi również działania z zakresu usuwania Barszczu Sosnowskiego (zabiegi przy pomocy metody chemicznej oraz mechanicznej).

W 2018 roku działania te dotyczyły obszaru 21,36 ha. Na zadanie Gmina otrzymała dotację w wysokości 45303,75 zł na dofinansowanie zadania z WFOŚiGW w Szczecinie, natomiast wkład własny gminy wyniósł 31061,25 zł.

W 2019 roku działania dotyczyły obszaru 14,97 ha. Na zadanie Gmina otrzymała dotację w wysokości 37104,98 zł na dofinansowanie zadania z WFOŚiGW w Szczecinie, natomiast wkład własny gminy wyniósł 12368,32 zł.

Gmina sprawuje również nadzór nad wycinką drzew.

Wycinka drzew – decyzja wydawana jest na wniosek właścicieli nieruchomości i każdorazowo poprzedzona jest wizją w terenie, podczas której sprawdzana jest zasadność wniosku.

Na terenie gminy prowadzone są również inwestycje w zakresie rozwoju terenów rekreacyjnych i turystycznych, z którymi związane są również działania w zakresie zwiększenia zasobów przyrodniczych gminy.

W 2018 roku przeprowadzono zadanie zagospodarowania terenu na dz. nr 103 i 99 w Świelubiu, na terenie których wykonano nasadzenia ozdobne na klombie oraz zieleń urządzona terenów (nasadzenie tujami, obsianie trawą).

W 2018 roku przeprowadzono również inwestycje budowy placu zabaw w Stramniczce, budowy siłowni zewnętrznej w Kłopotowie.

W ramach członkostwa w Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty na terenie Gminy Dygowo realizowane są inwestycje w ramach projektu pn. Rozwój infrastruktury kajakowej na terenie Dorzecza Parsęty. Celem projektu jest przeciwdziałanie antropopresji w Dorzeczu Parsęty - antropopresja zintensyfikowana zostanie w wyznaczonych do tego punktach przez co ograniczona zostanie antropogeniczna degradacja środowiska w Dorzeczu Parsęty. Dodatkowo zostaną osiągnięte cele promocji ochrony środowiska i szerzenia edukacji ekologicznej.

Na terenie Gminy Dygowo planowana jest budowa przystani kajakowej w Miechęcinie.

Inwestycja jest w trakcie etapu przygotowania. W 2019 roku wydatkowano kwotę 10 000 zł na potrzeby opracowania dokumentacji programu funkcjonalno-użytkowego dla zadania „Budowa przystani kajakowej w Miechęcinie”. W 2019 roku wydatkowano z budżetu gminy 5 950,00 zł na potrzeby realizacji zadania.

5.9.6 ANALIZA SWOT

Następna tabela przedstawia analizę SWOT dla obszaru interwencji zasoby przyrodnicze.

Tabela 46. Analiza SWOT – zasoby przyrodnicze

	Mocne strony	Słabe strony
Czynniki wewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> – prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej na terenie Nadleśnictwa; – prowadzenie nadzoru na obszarach chronionych przyrodniczo; – wyznaczenie działań ochronnych na terenach objętych planem zadań ochronnych; – bieżąca pielęgnacja terenów zieleni urządzonej, – nadzór nad wycinką drzew. 	<ul style="list-style-type: none"> – mała lesistość gminy; – uboga struktura drzewostanu (przewaga sosen),
	Szanse	Zagrożenia
Czynniki zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> – ograniczanie lokalnych źródeł zanieczyszczeń powietrza, gleby i wód, – właściwa pielęgnacja szaty roślinnej, wzbogacenie gleb środkami glebotwórczymi (kompost), – przebudowa drzewostanów w kierunku bardziej odpornych na zanieczyszczenia gatunków oraz uzupełnienia gatunkami rodzimymi – wsparcie jednostek zewnętrznych, – zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa pożarowego obszarów leśnych 	<ul style="list-style-type: none"> – zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego, gleby i wód, – eutrofizacja siedlisk, – penetracja turystyczna wpływająca na częstotliwość występowania pożarów oraz zakłócanie ciszy na terenach ochronnych, – brak funduszy na inwestycje zmierzające do poprawy stanu fauny i flory, – pożary lasów i wypalanie traw, – wzrost natężenia ruchu rekreacyjnego,

Źródło: opracowanie własne

5.9.7 KIERUNKI DZIAŁAŃ

Spodziewane ocieplenie się klimatu spowoduje migrację gatunków, w tym obcych inwazyjnych wraz z równoczesnym wycofywaniem się tych gatunków, które nie są przystosowane do wysokich temperatur i suszy latem, a dobrze znoszą ostre mrozy. W kontekście pojawiającego się zjawiska suszy wystąpi ograniczenie powierzchni terenów wodno-błotnych, w tym stopniowe wysychanie i zanik torfowisk, wilgotnych lasów i borów. W wyniku prognozowanych zmian klimatycznych będzie postępował zanik małych powierzchniowych zbiorników wodnych (bagien, stawów, oczek wodnych, małych płytkich jezior, a także potoków i małych rzek). Stanowi to zagrożenie dla licznych gatunków, które bądź to pośrednio bytują na tych terenach, bądź korzystają z nich jako rezerwarów wody pitnej i może skutkować wyginieniem lub migracją gatunków.

Wydłużony okres z dodatnimi temperaturami na jesieni z intensywnymi opadami rozmiękczającymi glebę w połączeniu z osłabieniem drzew przez choroby i szkodniki może dodatkowo zwiększać wrażliwość lasów na wiatry i sprzyjać zwiększaniu wiatrołomów. W obliczu zmian klimatycznych bardzo istotna staje się ochrona struktur przyrodniczych oraz zachowanie, spójności i drożności sieci ekologicznej, która poza funkcjami przyrodniczymi pełni również inne funkcje, m.in. społeczne i klimatyczne, gdyż poprawia jakość życia.

Przed podejmowaniem realizacji każdej inwestycji należy również wykonywać rozpoznanie przyrodnicze. Nieodpowiednio przeprowadzone przedsięwzięcia mogą bowiem doprowadzić do zniszczenia siedlisk przyrodniczych i stanowisk chronionych gatunków.

Zagrożenie pożarowe lasów uzależnione jest przede wszystkim od pory roku. Szczególnie duże występuje w okresie wczesnowiosennym przy małej wilgotności ściółki oraz w dłuższych okresach posuchy. Poza tym zagrożenie dla obszarów leśnych stwarza bezpośrednie sąsiedztwo szlaków komunikacyjnych oraz penetracja terenów przez ludność. Rozprzestrzenianie się pożarów może spowodować straty w:

- gospodarce leśno-uprawowej,
- zwierzynie leśnej,
- gospodarstwach rolnych i ludności zamieszkałej w pobliżu.

Ryzyko wystąpienia pożaru na terenach leśnych, ze względu na duże zagrożenie suszą, określa się jako wysoce prawdopodobne.

Negatywnie na stan fauny i flory mogą także wpływać procesy przestrzenne przemian krajobrazu, w tym najbardziej rozpowszechniony - fragmentacja siedlisk. Fragmentacja polega na rozpadzie zwartej dotychczas obszar (siedlisk, ekosystemów lub typów użytkowania gruntu) na mniejsze części - fragmenty. W jej efekcie zdecydowanie zwiększa się liczba płatów i długość granic krajobrazowych, zmniejsza natomiast zwartość krajobrazu. Fragmentacja jest jednym z najbardziej rozpowszechnionych procesów transformacji, prowadzącym do zmniejszania bioróżnorodności oraz przyspieszenia lokalnego zanikania roślin i zwierząt. Wraz ze wzrostem fragmentacji, ze względu na zanik siedlisk oraz bariery przestrzennej, zmniejsza się także rozproszenie zwierząt i ich migracje, co przyczynia się do redukcji gatunków, powodując zmniejszenie bioróżnorodności gatunkowej wśród fauny.

Wszystkie podejmowane działania powinny dążyć do minimalizacji tych procesów. Ważne jest planowanie przestrzenne, łączące racje gospodarcze, potrzeby i możliwości z kwestiami ekologicznymi i możliwościami środowiska. Projektowane inwestycje i działania powinny być połączone z planowaniem sieci ekologicznych, tak by spełniały potrzebę utrzymania „łączności” siedlisk.

5.10 POWAŻNE AWARIE

5.10.1 PODSTAWOWE DANE

Zgodnie z art. 3 pkt. 23 Ustawy Prawo ochrony środowiska mianem poważnej awarii określa się zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Jeśli poważna awaria ma miejsce w zakładzie, określa się ją mianem poważnej awarii przemysłowej. Zakładem stwarzającym zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej jest zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej lub zakład o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, o których mowa w art. 248 ust. 1 Ustawy Prawo ochrony środowiska.

Zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, zwanej dalej „awarią przemysłową”, w zależności od rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznej znajdującej się w zakładzie uznaje się za zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii, zwany

dalej „zakładem o zwiększonym ryzyku”, albo za zakład o dużym ryzyku wystąpienia awarii, zwany dalej „zakładem o dużym ryzyku”.

Rejestr zakładów ZDR (Zakładów Dużego Ryzyka) i ZZR (Zakładów Zwiększonego Ryzyka) prowadzony jest przez WIOŚ w Szczecinie.

5.10.2 OCENA RYZYKA WYSTĄPIENIA POWAŻNYCH AWARII W GMINIE

Zgodnie z prowadzonym przez WIOŚ w Szczecinie rejestrem zakładów ZDR (Zakładów Dużego Ryzyka) i ZZR (Zakładów Zwiększonego Ryzyka) w latach 2018-2019 na terenie Gminy Dygowo nie było zlokalizowanych zakładów dużego ryzyka ZDR lub zakładów zwiększonego ryzyka ZZR wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Nie odnotowano również zdarzeń o znamionach poważnej awarii przemysłowej.

Na terenie Gminy Dygowo możliwe jest wystąpienie zdarzeń stanowiących zagrożenie dla środowiska, głównie zdarzeń komunikacyjnych lub związanych z anomaliami pogodowymi.

Według danych przedstawionych przez Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Kołobrzegu w latach 2018-2019 zaistniałe zdarzenia dotyczyły typowych działań polegających na usuwaniu plam substancji ropopochodnych z jezdni, powstałych na skutek wypadków, kolizji i wad technicznych pojazdów.

Na terenie Gminy Dygowo w latach 2018-2020 jednostki ochrony przeciwpożarowej odnotowały 133 zdarzenia związane z pożarami oraz 178 zdarzeń zakwalifikowanych jako miejscowe zagrożenia. Najczęściej działania gaśnicze dotyczyły pożarów kominów, ściernisk, traw oraz maszyn i urządzeń technicznych. Za pożary mające wpływ na środowisko można uznać zdarzenia związane z wypalaniem śmieci oraz pożarami lasów. W kategorii zdarzeń zakwalifikowanych jako miejscowe zagrożenia dominowały interwencje związane z usuwaniem powalonych drzew oraz wypadków komunikacyjnych.

W kategorii miejscowych zagrożeń odnotowano również zdarzenie wycieku niewielkiej ilości substancji ropopochodnej na terenie nieczynnej stacji benzynowej, trzech zdarzeń związanych z przerwaniem podczas prac budowlanych rurociągów gazowych oraz jedną interwencję związaną z zalaniem przez wodę przepompowni ścieków.

Nie odnotowano działań związanych z nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska, zagrożeniami ekologicznymi.

5.10.3 DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA

Jak wspomniano wcześniej działania związane z zachowaniem bezpieczeństwa na obszarze Gminy polegają przede wszystkim na odpowiedniej prewencji. Na terenie Gminy funkcjonują Ochotnicze Straże Pożarne w miejscowościach. Ich działanie finansowane jest bezpośrednio z budżetu Gminy.

5.10.4 ANALIZA SWOT

W kolejnej tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji zagrożenia poważnymi awariami.

Tabela 47. Analiza SWOT – zagrożenia poważnymi awariami

	Mocne strony	Słabe strony
Czynniki wewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> – brak zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, 	<ul style="list-style-type: none"> – możliwość zanieczyszczenia środowiska poprzez wyciek substancji niebezpiecznych w ciągu ważnych szlaków komunikacyjnych lub podczas zdarzeń drogowych
	Szanse	Zagrożenia
Czynniki zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> – aktywna współpraca pomiędzy samorządem gminnym, a strażą pożarną w zakresie sytuacji kryzysowych, – monitoring WIOŚ 	<ul style="list-style-type: none"> – transport substancji niebezpiecznych na odcinkach dróg przebiegających przez teren gminy

Źródło: opracowanie własne

5.10.5 KIERUNKI DZIAŁAŃ

Zaburzeniom równowagi w systemie środowiska geograficznego wywołanym ocieplaniem się klimatu będą towarzyszyły zmiany, które w sposób bezpośredni lub pośredni powinny być uwzględniane w gospodarowaniu przestrzenią w kontekście mogącej się pojawić poważnej awarii lub nadzwyczajnego zagrożenia środowiska. Dotyczą one wielu aspektów o charakterze horyzontalnym, od gospodarki rolnej, leśnej i wodnej (niszczące susze, pożary, powodzie i podtopienia, itd.), przez przemysł i energetykę (zmiany technologii), bezpieczeństwo ludzi i mienia (ekspozycja na powodzie i podtopienia, osuwiska i pożary) po infrastrukturę (ekspozycja na nadmiar lub niedobór wód, wichury).

Wpływ na występowanie poważnych awarii mają ekstremalne zjawiska pogodowe, typu huragany czy intensywne burze.

Analiza przewidywanych zmian klimatu dowodzi, że w dalszej perspektywie będą one oddziaływać negatywnie.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska mogą powstać wskutek: wypadków i zdarzeń w czasie budów i eksploatacji dróg i innych obiektów drogowych, w których biorą udział pojazdy przewożące substancje niebezpieczne, a które mogą spowodować m.in.: skażenie powietrza, wód, gleb oraz pożary; awarii w miejscach postoju ww. pojazdów, pożaru z powodu nieostrożnego obchodzenia się użytkowników dróg z ogniem w lesie, niewłaściwego lub niedostatecznego zabezpieczenia robót drogowych i samej drogi w wyniku złego rozpoznania warunków środowiskowych (np. geologii, stosunków wodnych).

W celu ochrony środowiska przed poważnymi awariami przemysłowymi należy zatem:

- zapobiegać poważnym awariom przemysłowym oraz eliminować i minimalizować skutki w razie ich wystąpienia,
- realizować akcje informacyjno – edukacyjne dla ogółu społeczeństwa dotyczące o tematyki pożarnej i bezpieczeństwa, w celu ukształtowania właściwych postaw i zachowań,
- realizować doposażenie wyspecjalizowanych jednostek w sprzęt do wykrywania i dokładnej lokalizacji miejsca awarii, likwidacji i analizy skutków zdarzenia;
- prowadzić działania kontrolne podmiotów gospodarczych na terenie gminy, w celu zminimalizowania nieprawidłowości w zakresie przestrzegania przepisów ochrony środowiska

(np. w obszarach odpadów komunalnych lub gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki nawozami).

Komenda Powiatowa Straży Pożarnej w Kołobrzegu jest w stałym kontakcie z przedstawicielami Urzędu Gminnego Zarządzania Kryzysowego, który w swoich kompetencjach posiada przygotowanie do reagowania na wszelkie zagrożenia na terenie gminy.

W ramach budżetu Gminy Dygowo istnieje rezerwa na potrzeby sytuacji kryzysowej na terenie gminy (rezerwa na zadania zarządzania kryzysowego).

Gmina Dygowo przeznacza również środki budżetowe na wspomaganie jednostek straży pożarnej w ramach wydatków na bezpieczeństwo publiczne.

W 2018 roku z budżetu gminy przeznaczono kwoty na dofinansowanie zakupu sprzętu ratowniczego i gaśniczego (dotacje dla OSP w kwocie 4 630,00 zł.).

W 2019 roku z budżetu gminy dofinansowano zakup specjalistycznego wozu strażackiego dla Powiatowej Straży Pożarnej w Kołobrzegu (15 000,00 zł.).

5.11 EDUKACJA EKOLOGICZNA

5.11.1 ZAŁOŻENIA OGÓLNE

Edukacja ekologiczna znalazła stosowną rangę zarówno w Konstytucji RP, jak i sektorowych uregulowaniach prawnych, przede wszystkim w ustawach: Prawo ochrony środowiska, o ochronie przyrody i w ustawie o systemie oświaty. Istotne znaczenie dla edukacji ekologicznej wynika również z podpisanych przez Polskę dokumentów międzynarodowych przede wszystkim Agendy 21.

Podstawowym celem edukacji ekologicznej jest upowszechnianie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia oraz wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej, czyli korzystającej z różnych dziedzin nauki i poruszającej różne aspekty życia społecznego. Ważnym celem jest również kształtowanie pełnej świadomości i budzenie zainteresowania społeczeństwa sprawami środowiska, rozpatrując jego walory w ramach ekonomii, ekologii i wartości społecznych. Ponadto należy umożliwić każdemu człowiekowi zdobywanie wiedzy i umiejętności niezbędnych dla poprawy stanu środowiska i zachęcać mieszkańców do angażowania się w sprawy ochrony środowiska i właściwego z jego zasobów.

5.11.2 POTRZEBA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ

Edukacja ekologiczna jest koncepcją kształcenia i wychowywania społeczeństwa w duchu poszanowania środowiska przyrodniczego zgodnie z hasłem „myśleć globalnie, działać lokalnie”. Ważnym elementem jest łączenie wiedzy przyrodniczej z humanistyczną oraz działaniami praktycznymi.

Potrzeba wdrożenia ekorozwoju, m. in. poprzez edukację ekologiczną, pojmowanego jako całokształt harmonijnych działań człowieka, korzystającego z zasobów środowiska przyrodniczego w sposób racjonalny, odpowiedzialny oraz gwarantujący ich zachowanie dla przyszłych pokoleń jest obecnie sprawą pilną, godną stawiania jej ponad wszelkimi podziałami. Dlatego też edukacyjne działania proekologiczne powinny integrować całe społeczeństwo.

Obejmuje ona uwzględnianie, we wszystkich działaniach, tematyki z zakresu ochrony i kształtowania środowiska. Zagadnienia szeroko pojętej ekologii, powinny docierać do wszystkich

grup społecznych i wiekowych. W związku z tym ważne jest znalezienie odpowiednich środków przekazu tak, aby w jak najprostszy i najskuteczniejszy sposób przekazywać informację ekologiczną.

Niewiele osób rozumie, jaki wpływ na stan i jakość środowiska mają zachowania poszczególnych osób, rodzin i grup społecznych, jak również ich przyzwyczajenia, styl życia, sposoby wypoczynku lub odżywiania. Dlatego też edukacja ekologiczna, wspomagająca zrozumienie zależności między człowiekiem, jego wytworami i przyrodą, obejmować musi wszystkich ludzi bez wyjątku, w pierwszej kolejności najmłodszych, którzy mogą skutecznie przekazywać osobom starszym wzorce zachowań proekologicznych. Jedynie wspólny wysiłek wszystkich ludzi razem i każdego z osobna, podejmowany codziennie, w każdym miejscu: w domu, w pracy, podczas wypoczynku, jest w stanie zahamować degradację środowiska, wpłynąć na poprawę jakości życia i zdrowia oraz zapewnić perspektywy godziwego funkcjonowania przyszłym pokoleniom.

Przewidziany do realizacji program edukacji ekologicznej powinien zawierać następujące zagadnienia:

- potrzebę edukacji ekologicznej,
- uwzględnianie we wszystkich działaniach tematyki z zakresu ochrony i kształtowania środowiska,
- znalezienie i zróżnicowanie form i treści przekazu, aby w najprostszy i najskuteczniejszy sposób przekazywać informację ekologiczną,
- podział mieszkańców na grupy, do których trafiać będą odpowiednio przygotowane formy edukacyjne (np. pracowników samorządowych, dziennikarzy i nauczycieli, dzieci i młodzież, dorosłych mieszkańców oraz przedsiębiorców).

Należy równocześnie wyznaczyć cele i efekty, jakie ma przynieść prowadzona akcja edukacyjno - informacyjna. Akcje ekologiczne powinny być prowadzone cyklicznie oraz angażować coraz więcej mieszkańców. Ważne jest także, aby Gmina działała wspólnie z innymi jednostkami w zakresie ochrony środowiska, gospodarki odpadami i infrastruktury komunalnej. Współpraca pozwala na osiągnięcie szerszych celów, pozyskanie większych środków finansowych na inwestycje. Dlatego też w ramach realizacji Programu zaplanowano realizację zadań edukacyjnej.

5.11.3 DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA

W latach 2018 – 2020 działania edukacyjne realizowano w ramach potrzeb, napływających materiałów, sygnałów czy informacji.

Przykłady realizowanych przez Gminę zadań z zakresu edukacji:

- edukacja ekologiczna promująca wśród dzieci oraz dorosłych prawidłowe postępowanie z odpadami. Prowadzenie na stronie internetowej Gminy zakładki poświęconej systemowi gospodarowania odpadami komunalnymi,
- wspieranie programu "Czyste Powietrze", dofinansowań z zakresu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.
- Kampanie edukacyjno-informacyjne prowadzone w ramach zajęć edukacyjnych w szkołach.
- Podczas zebrań wiejskich z mieszkańcami poruszane są kwestie związane z ekologią, o które proszą lub zgłaszają mieszkańcy.

Większość akcji edukacyjnych oraz promowania ekologii w latach 2019-2020 była prowadzona w sposób ograniczony, za pomocą socjalmediów i przekazów online.

Działanie te powinny być w kolejnych latach kontynuowane i rozszerzane w ramach możliwości.

VI CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE

6.1 WPROWADZENIE

W ramach opracowania Programu konieczne było wyznaczenie szczegółowych zadań w poszczególnych obszarach interwencji, po wykonaniu których ma nastąpić poprawa stanu i jakości danego elementu środowiska, bądź będzie utrzymywany dobry stan o ile aktualnie taki został zdiagnozowany. W ramach tych wytycznych zaplanowano konkretne zadania ekologiczne, czyli przedsięwzięcia bądź czynności organizacyjno-administracyjne prowadzące do realizacji wyznaczonych celów ekologicznych i kierunków interwencji. Poprzez realizację tych działań ekologicznych można będzie osiągnąć wymiarną poprawę środowiska przyrodniczego w wyznaczonych obszarach interwencji, mierzoną za pomocą wskaźników środowiskowych (mierników realizacji). Cele i kierunki interwencji wynikają są pochodną zdiagnozowanych w Gminie zagrożeń i problemów w poszczególnych obszarach interwencji – analizy SWOT oraz kierunki działań zaproponowane w każdym obszarze interwencji.

6.2 STRATEGIA OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DYGOWO

Harmonogram realizacyjny Programu ochrony środowiska zakłada realizację działań Gminy Dygowo zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi.

Wyznaczone cele i kierunki interwencji w zakresie ochrony środowiska dla Gminy Dygowo wynikają z przeprowadzonej analizy SWOT i zdiagnozowanych problemów w obszarach interwencji. Wyznaczone priorytety i zadania określone zostały na podstawie celów zawartych w dokumentach wspólnotowych, krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych, a także na podstawie informacji bezpośrednio zaczerpniętych od podmiotów działających na obszarze Gminy.

Należy jednak pamiętać, iż od części zadań i priorytetów zawartych w dokumentach wyższego szczebla odstąpiono ze względu na indywidualny charakter rozwoju Gminy.

W obszary działań priorytetowych wpisano cele do realizacji w latach 2022-2025 z perspektywą do roku 2029. Cele będą realizowane poprzez kierunki interwencji i konkretne zadania.

W kolejnej tabeli – zgodnie z Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska – zawarto także docelowe wartości albo oczekiwane tendencje zmian – wskaźniki. Należy nadmienić, że lista ta nie jest wyczerpująca i może być modyfikowana.

Tabela 48. Cele, kierunki interwencji i zadania przewidziane do realizacji w poszczególnych obszarach interwencji

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA	
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA					
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	
1	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA	Monitoring jakości powietrza w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska w województwie zachodniopomorskim, w tym dla najbliższej stacji pomiarowej (Kołobrzeg)	Rozdział 5.1.3. Na terenie gminy brak punktu pomiarowego. Dla najbliższego punktu pomiarowego nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń	Utrzymanie stanu braku przekroczeń dopuszczalnych wartości zanieczyszczeń powietrza	ELIMINACJA PUNKTOWYCH ŹRÓDEŁ ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA	OKiJP 1.1 AKTUALIZACJA I MONITOROWANIE PROGRAMU OGRANICZENIA NISKIEJ EMISJI I PLANU GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ	Gmina Dygowo	niewystarczająca ilość środków finansowych, ograniczone możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych, brak zainteresowania mieszkańców	
							OKiJP 1.2 PROMOWANIE ROZWIĄZAŃ PRZYCZYNIAJĄCYCH SIĘ DO REDUKCJI EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ (NP. WYMIANA ŹRÓDEŁ CIEPŁA, TERMOMODERNIZACJA BUDYNKÓW ALE TAKŻE PROMOWANIE RUCHU PIESZEGO, JAZDY NA ROWERZE I TRANSPORTU PUBLICZNEGO)			Gmina Dygowo, Powiat Kołobrzegi, organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne
							OKiJP 1.3 KONTROLA PALENISK DOMOWYCH			
							OKiJP 1.4 WYMIANA ŹRÓDEŁ CIEPŁA ORAZ TERMOMODERNIZACJA BUDYNKÓW MIESZKALNYCH -DOSTOSOWANIE ŹRÓDEŁ CIEPŁA DO ZAPISÓW UCHWAŁY ANTYSMOGOWEJ			właściciele nieruchomości

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
						ROZWÓJ ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII	OKiJP 1.5 DOFINANSOWANIE WYMIANY ŹRÓDEŁ CIEPŁA I TERMOMODERNIZACJI BUDYNKÓW	WFOŚiGW	
			Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem – ilość gospodarstw	2020 r. – 884 gospodarstw	wzrost		OKiJP 1.6 ROZWÓJ SIECI GAZOWEJ	„G.EN. GAZ ENERGIA” Sp. z o. o.	
			Ilość instalacji	Stan początkowy – 0 szt. Stan na koniec roku wg Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków	Wzrost ilości		OKiJP 1.7 DOFINANSOWANIE INSTALACJI FOTOWOLTAICZNYCH – OZE W GMINIE DYGOWO	WFOŚiGW	
							OKiJP 1.8 BUDOWA NOWYCH INSTALACJI FOTOWOLTAICZNYCH NA BUDYNKACH MIESZKALNYCH	właściciele nieruchomości	
2	ZAGROŻENIA HAŁASEM	MONITORING ZAGROŻENIA HAŁASEM	Przeprowadzenie pomiarów natężenia ruchu (Główny Pomiar Ruchu – GPR) na drodze ekspresowej S6; wskaźnik opisowy – opis stopnia zrealizowania zadania, ocena w skali 0-1, gdzie 0 oznacza brak realizacji, a 1 pełną realizację zadania	0	1	OCENA ZAGROŻENIA HAŁASEM	ZH 2.1 UWZGLĘDNIENIE DROGI EKSPRESOWEJ S6 W GPR 2020	GDDKiA	skomplikowane procedury,

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
		MONITORING ZAGROŻENIA HAŁASEM	Sporządzenie mapy akustycznej dla drogi ekspresowej S6; opis stopnia zrealizowania zadania, ocena w skali 0-1, gdzie 0 oznacza brak realizacji, a 1 pełną realizację zadania	0	1	OCENA ZAGROŻENIA HAŁASEM	ZH 2.2 OBJĘCIE DROGI EKSPRESOWEJ S6 PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA PRZED HAŁASEM NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO	GDDKiA	skomplikowane procedury,
			Przeprowadzenie monitoringu poziomów hałasu drogowego i kolejowego na terenie Gminy Dygowo – wyniki pomiarów	Rozdział 5.2.3. wyniki monitoringu z 2018 roku	Brak przekroczeń	OCENA ZAGROŻENIA HAŁASEM	ZH 2.3 PRZEPROWADZENIE POMIARÓW MONITORINGU POZIOMÓW HAŁASU NA TERENIE GMINY DYGOWO	Inspekcja Ochrony Środowiska	ograniczone możliwości, skomplikowane procedury,
		POPRAWA STANU NAWIERZCHNI DRÓG	stan dróg w Gminie (zarządcy dróg) wskaźnik opisowy – opis stopnia zrealizowania zadania, ocena w skali 0-1, gdzie 0 oznacza brak realizacji, a 1 pełną realizację zadania	Stan dróg	utrzymanie dobrego stanu lub poprawa stanu, realizacja inwestycji, ocena w skali 0-1, gdzie 0 oznacza brak realizacji, a 1 pełną realizację	MODERNIZOWANIE SYSTEMU KOMUNIKACYJNEGO	ZH 2.4 ROZBIÓRKA ISTNIEJĄCEGO I BUDOWA NOWEGO MOSTU NA RZECIE PARSEŃTA WRAZ Z DOJAZDAMI, ZLOKALIZOWANEGO W CIĄGU DROGI POWIATOWEJ NR 3335Z WŁOŚCIBÓRZ – WRZOSOWO W MIEJSCOWOŚCI KŁOPOTOWO	ZDP w Kołobrzegu	niewystarczająca ilość środków finansowych, ograniczone możliwości ich pozyskiwania z zewnątrz, skomplikowane procedury, sprawowanie zarządu nad poszczególnymi odcinkami
							ZH 2.5 ROZBUDOWA ULICY GŁÓWNEJ W DYGOWIE	ZDP w Kołobrzegu	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
2 – ciąg dalszy	ZAGROŻENIA HALASEM – ciąg dalszy	POPRAWA STANU NAWIERZCHNI DRÓG	j.w.	j.w.	j.w.	j.w.	ZH 2.6 MODERNIZACJA I PRZEBUDOWA DRÓG GMINNYCH WG. PLANÓW BUDŻETOWYCH	Gmina Dygowo	j.w.
							ZH 2.7 BIEŻĄCE UTRZYMANIE DROGI EKSPRESOWEJ S6 NA ODCINKU PRZEBIEGAJĄCYM PRZEZ TEREN GMINY	GDDKiA	
							ZH 2.8 BIEŻĄCE UTRZYMANIE DROGI WOJEWÓDZKIEJ NR 163 PRZEBIEGAJĄCEJ PRZEZ GMINĘ	ZDW w Szczecinie	
							ZH 2.9 BIEŻĄCE UTRZYMANIE DRÓG POWIATOWYCH PRZEBIEGAJĄCYCH PRZEZ GMINĘ	ZDP w Kołobrzegu	
							ZH 2.10 BIEŻĄCE UTRZYMANIE DRÓG GMINNYCH	Gmina Dygowo	
		DOSTOSOWYWANIE PRZEPISÓW PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO W KONTEKŚCIE LOKALIZACJI I DZIAŁANIA FARM WIATROWYCH I LOKALIZACJI ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ	Opracowywanie nowych i zmiana mpzp, opis stopnia zrealizowania zadania, ocena w skali 0-1, gdzie 0 oznacza brak realizacji, a 1 pełną realizację zadania	0	1	PLANOWANIE PRZESTRZENNE	ZH 2.11 OPRACOWYWANIE NOWYCH I ZMIANA MPZP	Gmina Dygowo	niewystarczająca ilość środków finansowych, skomplikowane procedury,

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
	ZAGROŻENIA HAŁASEM – ciąg dalszy	ROZWÓJ ŚCIEŻEK ROWEROWYCH NA TERENIE GMINY	opis stopnia zrealizowania zadania, ocena w skali 0-1, gdzie 0 oznacza brak realizacji, a 1 pełną realizację zadania	0	1	MODERNIZOWANIE SYSTEMU KOMUNIKACYJNEGO	ZH 2.12 BUDOWA SIECI ŚCIEŻEK ROWEROWYCH: 1. BUDOWA ŚCIEŻKI ROWEROWEJ OD GRANICY Z GMINY KARLINO W M. SKOCZÓW, Z ODGAŁĘZIENIEM WZDŁUŻ DROGI POWIATOWEJ NR 3341Z DO M. SKOCZÓW, PRZEZ M. WRZOSOWO, KŁOPOTOWO, Z ODGAŁĘZIENIEM DO M. WŁOŚCIBÓRZ, DO GRANICY Z GMINĄ KARLINO W M. KŁOPOTOWO”	Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzki Obszar Funkcjonalny (KKBOF)	skomplikowane procedury,
3	POLA ELEKTRO-MAGNETYCZNE	UTRZYMANIE DOTYCHCZASOWEGO STANU BRAKU ZAGROZEŃ DLA ŚRODOWISKA I MIESZKAŃCÓW ZE STRONY POLA ELEKTROMAGNETYCZNEGO	wyniki pomiarów wartości promieniowania elektromagnetycznego w województwie (WIOŚ) / kontrole WIOŚ stacji bazowych w Gminie (WIOŚ)	brak przekroczeń / brak nieprawidłowości	utrzymanie stanu	PROWADZENIE DZIAŁAŃ ADMINISTRACYJNYCH I INWESTYCYJNYCH W ZAKRESIE OGRANICZANIA ZAGROŻENIA ZE STRONY PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	PE 3.1 MONITORING EMISJI PÓL ELEKTRO-MAGNETYCZNYCH	GIOŚ	ograniczone środki finansowe przeznaczone na monitoring i inwestycje
							PE 3.2 DZIAŁANIA MODERNIZACYJNE I INWESTYCYJNE INFRASTRUKTURY ELEKTROENERGETYCZNEJ	ENERGA Operator S.A.	
							PE 3.3 UWZGLĘDNIENIE ZAGADNIENIA OCHRONY PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI W PLANOWANIU PRZESTRZENNYM	Gmina Dygowo	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
4	GOSPODAROWANIE WODAMI	POPRAWA ZASOBÓW WODNYCH W GMINIE	wskaźnik opisowy – opis stopnia zrealizowania zadania, ocena w skali 0-1, gdzie 0 oznacza brak realizacji, a 1 pełną realizację	0	1	ZABEZPIECZENIE TERENÓW PRZED PODTOPIENIAMI ORAZ PRZED SKUTKAMI SUSZY	GW 4.1 ROBOTY KONSERWACYJNE I UTRZYMANIE ROWÓW MELIORACYJNYCH	Zarządcy	ograniczone środki finansowe
			liczba instalacji służących zagospodarowaniu wody opadowej (NFOŚiGW w Warszawie)	brak informacji (jest to nowy program)	>0		GW 4.2 ZWIĘKSZENIE RETENCJI NA TERENIE POSESJI PRZY BUDYNKACH JEDNORODZINNYCH ORAZ WYKORZYSTYWANIE ZGROMADZONEJ WODY OPADOWEJ I ROZTOPOWEJ	właściciele nieruchomości	
		POPRAWA ZASOBÓW WODNYCH W GMINIE	Dążenie do osiągnięcia celów środowiskowych poprzez realizowanie działań podstawowych i uzupełniających PGW. wskaźnik opisowy – opis stopnia zrealizowania zadania, ocena w skali 0-1, gdzie 0 oznacza brak realizacji, a 1 pełną realizację	0	1	REALIZACJA CELÓW WYZNACZONYCH PLANEM GOSPODAROWANI A WODAMI NA OBSZARZE DORZECZA ODRY POPRZECZ REALIZACJĘ ZADAŃ ZGODNIE Z DZIAŁAŃ PODSTAWOWYCH I UZUPEŁNIAJĄCYCH	GW 4.3 NADZÓR NAD WODAMI W OBSZARZE GMINY	PGW Wody Polskie, RZGW w Szczecinie	ograniczone środki finansowe; procedury
				0	1		GW 4.4 PRACE UTRZYMANIOWE COROCZNE, T.J. BIEŻĄCE KONSERWACJE CIEKÓW I WAŁÓW PRZECIWPOWODZIOWYCH		
				0	1		GW 4.5 ROZWÓJ WSPÓŁPRACY ZE WSZYSTKIMI INSTYTUCJAMI WPL YWAJĄCYMI NA JAKOŚĆ WÓD	Gmina Dygowo	
				0	1		GW 4.6 WSPIERANIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ W ZAKRESIE RACJONALNEJ GOSPODARKI WODAMI I JEJ OCHRONY PRZED ZANIECZYSZCZENIEM		

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
				0	1		GW 4.7 UWZGLĘDNIANIA W PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM WYMAGAŃ OCHRONY ŚRODOWISKA, W TYM GOSPODAROWANIA WODAMI		
4	GOSPODAROWANIE WODAMI – ciąg dalszy	POPRAWA JAKOŚCI WÓD - DAŻENIE DO OSIĄGNIĘCIA CELÓW ŚRODOWISKOWYCH POPRZEZ REALIZOWANIE DZIAŁAŃ PODSTAWOWYCH I UZUPELNIĄCYCH PGW.	jakość wód powierzchniowych	zła jakość wód powierzchniowych (Rozdział 5.4.2)	poprawa jakości wód – osiągnięcie celów środowiskowych dla jcwp	PROWADZENIE DZIAŁAŃ MONITORINGOWYCH	GW 4.8 MONITORING JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH	GIOŚ	ograniczone środki finansowe, przeznaczone na monitoring i kontrole
			jakość wód podziemnych	Zły stan ilościowy (Rozdział 5.4.3)	poprawa jakości wód – osiągnięcie celów środowiskowych dla jcwpd		GW 4.9 MONITORING JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH	GIOŚ, PIG	
			Ilość przeprowadzonych kontroli w zakresie gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki nawozami na terenie gminy. wskaźnik opisowy – Opis stopnia zrealizowania zadania, ocena w skali 0-1, gdzie 0 oznacza brak realizacji, a 1 realizację	0	1	DZIAŁANIA KONTROLNE W CELU ZAPOBIEGANIA NARUSZEŃ ZWIĄZANYCH Z NIEPRAWIDŁOWOŚCIAMI W PRZECHOWYWANIU NAWOZÓW NATURALNYCH ORAZ PROWADZONYMI NAWOŻENIAMI (OBORNIK, GNOJOWICA)	GW 4.10 PROWADZENIE KONTROLI PODMIOTÓW NA TERENIE GMINY	WIOŚ	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
5	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	UPORZĄDKOWANIE GOSPODARKI WODNO - ŚCIEKOWEJ	długość sieci rozdzielczej wodociągowej	106,6 km	wzrost	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY WODNO-ŚCIEKOWEJ	GW-Ś 5.1 BUDOWA NOWYCH ODCINKÓW SIECI WODOCIĄGOWEJ	MWiK Sp. z o.o. w Kołobrzegu	niewystarczające środki finansowe, ograniczone możliwości poz. środków zewnętrznych
			Opis stopnia zrealizowania zadania, ocena w skali 0-1, gdzie 0 oznacza brak realizacji, a 1 realizację	0	1		GW-Ś 5.2 MODERNIZACJA ISTNIEJĄCEJ SIECI WODOCIĄGOWEJ	MWiK Sp. z o.o. w Kołobrzegu	
			Długość zbiorczej sieci kanalizacyjnej	111,3	wzrost		GW-Ś 5.3 BUDOWA NOWYCH ODCINKÓW SIECI KANALIZACYJNEJ	MWiK Sp. z o.o. w Kołobrzegu	
			% Zwodociągowania gminy / % skanalizowania gminy (w % ludności korzystającej z sieci do ogólnej liczby ludności) GUS	94,6 % zwodociągowania / 78,3 % skanalizowania (stan na 31.12.2020 r)	wzrost		GW-Ś 5.4 REALIZACJA NOWYCH PRZYŁĄCZY DO SIECI WODOCIĄGOWEJ I KANALIZACYJNEJ	MWiK Sp. z o.o. w Kołobrzegu	
			Weryfikacja gminnej ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków – przeprowadzenie inwentaryzacji	Aktualna ewidencja –	Docelowa ewidencja	UPORZĄDKOWANIE GOSPODARKI WODNO - ŚCIEKOWEJ	GW-Ś 5.5 DALSZĄ WERYFIKACJĄ W CELU POPRAWIENIA EWIDENCJI GMINNEJ ORAZ ZEBRANIA INFORMACJI O STANIE NA TERENIE GMINY	Gmina Dygowo	
			Liczba zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni na terenie gminy	Wg GUS (stan na 31.12.2020) 5 zbiorników bezodpływowych; 37 szt. Oczyszczalni przydomowych	stopniowy przyrost przydomowych oczyszczalni i spadek zbiorników bezodpływowych w ciągu roku		GW-Ś 5.6 BUDOWA PRZYDOMOWYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW	Właściciele nieruchomości	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
			Dotacje na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków	0	Ilość dotacji w ciągu roku		GW-Ś 5.7 DOTACJE NA BUDOWĘ PRZYDOMOWYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW	Gmina Dygowo	
			Liczba przeprowadzonych kontroli w roku	0	Ilość w ciągu roku		GW-Ś 5.8 PROWADZENIE KONTROLI OPRÓŻNAINIA ZBIORNIKÓW BEZODPŁYWOWYCH I EKSPLOATACJI PRZYDOMOWYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW	Gmina Dygowo	
		jakość wód ujmowanych i przeznaczonych do zaopatrzenia mieszkańców do celów bytowych	Liczba kontroli w ciągu roku	Liczba kontroli w ciągu roku poprzedniego	Wzrost kontroli	DZIAŁANIA KONTROLNO-MONITORINGOWE SŁUŻĄCE POPRAWIE JAKOŚCI WÓD	GW-Ś 5.9 MONITORING JAKOŚCI WÓD UJMOWANYCH NA CELE KOMUNALNE	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Kołobrzegu	ograniczone środki finansowe, przeznaczone na monitoring i kontrole
			Liczba zdarzeń w ciągu roku	Liczba zdarzeń w ciągu roku poprzedniego	Zmniejszenie ilości zdarzeń	POPRAWA JAKOŚCI WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA	GW-Ś 5.10 PROWADZENIE DZIAŁAŃ NAPRAWCZYCH W CELU WYELIMINOWANIA ZAGROZEŃ	MWiK Sp. z o.o. w Kołobrzegu	niewystarczające środki finansowe, ograniczone możliwości poz. środków zewnętrznych
			Opis stopnia zrealizowania zadania, ocena w skali 0-1, gdzie 0 oznacza brak realizacji, a 1 realizację	plan inwestycji - 0	Realizacja inwestycji - 1		GW-Ś 5.11 EKSPLOATACJA I MODERNIZACJA SIECI WODOCIĄGOWEJ	MWiK Sp. z o.o. w Kołobrzegu	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
6	ZASOBY GEOLOGICZNE	RACJONALNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI	Powierzchnia obszarów górniczych	5,6 ha	5,6 ha	KONTROLA I MONITORING EKSPLOATACJI KOPALIN	ZG 6.1 KONTROLA REALIZACJI KONCESJI NA WYDOBYWANIE KOPALIN ZE ŻŁÓŻ	Powiat Kołobrzeski; OUG	rozporozszona odpowiedzialność za realizację działań
						OGRANICZANIE PRESJI ZWIĄZANEJ Z WYDOBYCIEM KOPALIN	ZG 6.2 OGRANICZANIE PRESJI WYWIERANEJ NA ŚRODOWISKO PODCZAS PRAC ROZPOZNAWCZYCH, EKSPLOATACYJNYCH I PRZETWÓRSTWA KOPALIN POPRZEZ KORZYSTANIE Z NAJNOWSZYCH TECHNIK	Przedsiębiorstwa	Opór przedsiębiorców, brak dofinansowania
		ZREKULTYWOWANIE OBSZARÓW ZDEWASTOWANYCH	Powierzchnia zrehabilitowanych gruntów (Starostwo Powiatowe),	w każdym roku może być inna, w zależności od konieczności przeprowadzenia rekultywacji		REKULTYWACJA OBSZARÓW	ZG 6.3 PRZYWRACANIE WARTOŚCI UŻYTKOWYCH TERENÓW W RAMACH OKREŚLANIA W DECYZJACH ADMINISTRACYJNYCH OSÓB ODPOWIEDZIALNYCH ZA REKULTYWACJĘ ORAZ KIERUNKÓW I TERMINÓW REKULTYWACJI	Starosta Kołobrzeski	rozporozszona odpowiedzialność za realizację działań
				Przeprowadzenie rocznych badań monitoringu 0 – niewykonanie badań monitoringowych, 1 – wykonanie rocznych badań monitoringowych	0	1	MONITORING TERENÓW ZDEGRADOWANYCH ZGODNIE Z PRZEPISAMI	ZG 6.4 MONITORING ZREKULTYWOWANEGO SKŁADOWISKA ODPADÓW W LISIEJ GÓRZE	Gmina Dygowo

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
7	GLEBY	OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB	Monitoring chemizmu gleb (OSCHR w Koszalinie) Liczba przebadanych gospodarstw w roku/ powierzchnia przebadana w roku	Rozdział 5.7.2.	Wzrost	ZAPOBIEGANIE DEWASTACJI GLEB I POWIERZCHNI ZIEMI	G 7.1 BADANIA JAKOŚCI I ŻYŻNOŚCI GLEB	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Koszalinie	rozporozszona odpowiedzialność za realizację działań
							G 7.2 RACJONALNE NAWOŻENIE GLEB	Właściciele gruntów / rolnicy	
							G 7.3 WPROWADZENIE, ODTWORZENIE ZADRZEWIEŃ ŚRÓDPOLNYCH SŁUŻĄCE OCHRONIE GLEB PRZED EROZJĄ WIETRZNĄ, POPRAWIE STOSUNKÓW MIKROKLIMATYCZNYCH I BIOCENOTYCZNYCH		
			Liczba szkoleń w roku	0	wzrost	G 7.4 SZKOLENIE ROLNIKÓW W ZAKRESIE STOSOWANIA ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN I NAWOŻENIA	Ośrodek Doradztwa Rolniczego	ograniczone środki finansowe	
			obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego – liczba oraz powierzchnia – liczba mpzp	Liczba mpzp na koniec roku poprzedniego	wzrost	OCHRONA GRUNTÓW ROLNYCH PRZED ZMIANĄ ZAGOSPODAROWANIA POPRZECZ UWZGLĘDNIENIE ICH PRZEZNACZENIA W DOKUMENTACH PLANISTYCZNYCH	G 7.5 UWZGLĘDNIENIANIE PROBLEMATYKI GLEB W PROCESIE PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO	Gmina Dygowo	ograniczone środki finansowe

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
8	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	ZBILANSOWANY SYSTEM GOSPODAROWANIA ODPADAMI	Ilości złożonych deklaracji/ ilości osób wg złożonych deklaracji/ ilości osób deklarujących selektywna zbiórkę	Stan na koniec 2020 r.: 1442 deklaracje/ 4363 osób/ 4353 osób selektywna zbiórka	wzrost	RACJONALNA GOSPODARKA ODPADAMI; ZAPEWNIENIE WŁAŚCIWEJ OBSŁUGI MIESZKAŃCÓW W ZAKRESIE ODBIORU I UTYLIZACJI ODPADÓW	GOiZPO 8.1 KONTROLA SYSTEMU GOSPODARKI ODPADAMI, W TYM ILOŚCI DEKLARACJI, PŁATNOŚCI, JAKOŚCI USŁUG.	Gmina Dygowo	Rosnące koszty prowadzenia systemu gospodarowania odpadami
			Łączna masę odpadów zmieszanych i selektywnych odebranych i zebranych z terenu gminy	1664,631 Mg / 2020 rok	Wg rocznego sprawozdania				
			Ilość odpadów selektywnie odebranych	783,411 Mg / 2020 rok	wzrost		GOiZPO 8.2 UTRZYMANIE PSZOK	Gmina Dygowo	
			Koszty utrzymania PSZOK	Wg sprawozdania budżetowego	Wg sprawozdania budżetowego				
			Wykonanie analizy	0	1		GOiZPO 8.3 WYKONYWANIE COROCZNEJ ANALIZY STANU GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI, W CELU WERYFIKACJI MOŻLIWOŚCI TECHNICZNYCH I ORGANIZACYJNYCH W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI	Gmina Dygowo	
Osiągnięte poziomy odzysku (Gmina)	Rozdział 5.8.2	osiągnięcie wymaganych poziomów	GOiZPO 8.4 SPRAWNA ORGANIZACJA I PROPAGOWANIE DZIAŁALNOŚCI PSZOK	Gmina Dygowo	nieprawidłowa segregacja odpadów, brak pewności				

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
						KOMUNALNYCH, W TYM ROZWÓJ SELEKTYWNEGO OBIORU ODPADÓW	<p>GOiZPO 8.5 DZIAŁANIA EDUKACYJNE W ZAKRESIE WŁAŚCIWEGO POSTĘPOWANIA Z ODPADAMI</p> <p>GOiZPO 8.6 DZIAŁANIA INFORMACYJNE ZWIĄZANE Z GOSPODAROWANIEM ODPADAMI KOMUNALNYMI</p> <p>GOiZPO 8.7 INWENTARYZACJA I LIKWIDACJA „DZIKICH” WYSYPISK ŚMIECI</p> <p>GOiZPO 8.8 PROMOWANIE BUDOWY PRZYDOMOWYCH KOMPOSTOWNIKÓW</p>	Gmina Dygowo	uzyskania dotacji na działania związane z usuw. wyrobów zawierających azbest
		REALIZACJA „PROGRAMU USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY DYGOWO”	Ilość usuniętego azbestu	masa wyrobów azbestowych pozostałych do usunięcia (Gmina, baza azbestowa) Rozdział 5.8.3.	stopniowe usuwanie wyrobów zawierających azbest	USUWANIE AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	GOiZPO 8.9 DEMONTAŻ I UTYLIZACJA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	Właściciele nieruchomości,	
							GOiZPO 8.10 MONITOROWANIE REALIZACJI „PROGRAMU USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST”	Gmina Dygowo	
			Ilość usuniętego azbestu w roku w Mg	0	Ilość na zakończenie roku/ wzrost w kolejnych latach		GOiZPO 8.11 UDZIELANIE POMOCY FINANSOWEJ NA ZADANIA Z ZAKRESU USUWANIA I UTYLIZACJI AZBESTU	WFOŚiGW, Gmina Dygowo	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA		
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA						
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J		
9	ZASOBY PRZYRODNICZE	OCHRONA I ROZWÓJ ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH	liczba pomników przyrody (GUS, CRFOP, Gmina Dygowo)	Rozdział 5.9.1.	utrzymanie stanu lub rozwój	WŁAŚCIWE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI PRZYRODNICZYMI WŁAŚCIWE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI PRZYRODNICZYMI	ZP 9.1 INWENTARYZACJA, OCENA STANU, PIELEGNACJA, OCHRONA POMNIKÓW PRZYRODY	Gmina Dygowo	ograniczone możliwości finansowania działań, rozproszona odpowiedzialność		
			powierzchnia lasów w granicach Gminy / % zalesienia powierzchni gminy	2329,98 ha / (18,13 %)	utrzymanie stanu lub rozwój		ZP 9.2 PROWADZENIE GOSPODARKI LEŚNEJ ZGODNIE Z PLANEM URZĄDZANIA LASÓW	Nadleśnictwo Gościno			
			Prowadzone działania – opis działań	0	1		ZP 9.3 KONTYNUACJA DZIAŁAŃ OCHRONNYCH W LASACH				
				0	1		ZP 9.4 NADZÓR NAD OBSZARAMI NATURA 2000	RDOŚ w Szczecinie		ograniczone środki finansowe	
			Prowadzone działania – opis działań	0	1		ZP 9.5 NADZÓR NAD OBSZAREM REZERWATU	RDOŚ w Szczecinie		ograniczone środki finansowe	
				Powierzchnia terenów zieleni na terenie gminy	28,5 ha/ 0,2 %		utrzymanie stanu lub rozwój	ZP 9.6 CZYNNA OCHRONA SIEDLISK PRZYRODNICZYCH ORAZ GATUNKÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ		Organizacje pozarządowe, wszystkie podmioty wyznaczone w planach ochrony i planach zadań ochronnych	ograniczone możliwości finansowania działań, rozproszona odpowiedzialność
			Ilość ubytków na terenie gminy (GUS, Urząd Gminy)		0		możliwie jak najmniej	ZP 9.7 BIEŻĄCE UTRZYMANIE TERENÓW ZIELENI ORAZ ROZWÓJ		Gmina Dygowo	ograniczone środki finansowe
										ZP 9.8 NADZÓR NAD WYCINKĄ DRZEW	Gmina Dygowo

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
			Ilość nasadzeń	0	możliwie jak najwięcej		ZP 9.9 PROWADZENIE NASADZEŃ NA TERENIE GMINY	Gmina Dygowo	ograniczone środki finansowe
			Obszar objęty działaniem	0	Obszar w ciągu roku	IDENTYFIKACJA MIEJSC WYSTĘPOWANIA ORAZ ELIMINACJA GATUNKÓW INWAZYJNYCH	ZP 9.10 DZIAŁANIA Z ZAKRESU USUWANIA BARSZCZU SOSNOWSKIEGO	Gmina Dygowo	ograniczone środki finansowe
			Obszar objęty działaniem	0	Obszar w ciągu roku	ROZWÓJ TERENÓW REKREACYJNYCH I TURYSTYCZNYCH	ZP 9.11 BUDOWA PLACÓW ZABAW, SIŁOWNI ZEWNĘTRZNYCH ITP.	Gmina Dygowo	ograniczone środki finansowe
			Realizacja inwestycji	0	1		ZP 9.12 BUDOWA PRZYSTANI KAJAKOWEJ W MIECHĘCINIE	Gmina Dygowo, ZMiGDP	ograniczone środki finansowe
10	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	UTRZYMANIE STANU BRAKU ZAGROZEŃ DLA ŚRODOWISKA I MIESZKAŃCÓW ZE STRONY POWAŻNYCH AWARII	Nakłady na utrzymanie jednostek	0	możliwie jak najwięcej	PROWADZENIE DZIAŁAŃ PREWENCYJNYCH W KIERUNKU PRZECIWDZIAŁANIA POWAŻNYM AWARIOM	ZPA 10.1 UTRZYMANIE JEDNOSTEK OSP Z TERENU GMINY	Gmina Dygowo	ograniczone środki finansowe
			Liczba prowadzonych kontroli	0	możliwie jak najwięcej	PROWADZENIE MONITORINGU ŚRODOWISKA W KIERUNKU PRZECIWDZIAŁANIA POWAŻNYM AWARIOM	ZPA 10.2 PROWADZENIE DZIAŁAŃ KONTROLNYCH ZAKŁADÓW ORAZ OBIEKTÓW MOGĄCYCH ZNACZĄCO ODDZIAŁYWAĆ NA STAN ŚRODOWISKA	WIOŚ	ograniczone środki finansowe
11	EDUKACJA EKOLOGICZNA NA	PODNIESIENIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW	liczba przeprowadzonych akcji edukacyjnych w ciągu roku	0	możliwie jak najwięcej	EDUKACJA EKOLOGICZNA MIESZKAŃCÓW GMINY	EE 11.1 PROWADZENIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ	Gmina Dygowo	ograniczone możliwości finansowania działań
							EE 11.2 PROWADZENIE PUBLICZNIE DOSTĘPNEGO WYKAZU DANYCH O DOKUMENTACH OBJĘTYCH OBOWIĄZKIEM	Gmina Dygowo	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
							UDOSTĘPNIANIA JAKO INFORMACJE O ŚRODOWISKU I JEGO OCHRONIE		
							EE 11.3 PROMOWANIE WYKORZYSTANIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII	Gmina Dygowo	
							EE 11.4 PROPAGOWANIE SELEKTYWNEGO ZBIERANIA ODPADÓW	Gmina Dygowo	
							EE 11.5 PROMOWANIE ORAZ WSPIERANIE DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ZAPOBIEGANIA POWSTAWANIU ODPADÓW ORAZ WŁAŚCIWEGO POSTĘPOWANIA Z ODPADAMI	Gmina Dygowo	
							EE 11.6 PROPAGOWANIE OSZCZĘDZANIA WODY	Gmina Dygowo, MWiK Sp. z o.o. wKołobrzegu	
							EE 11.7 PROWADZENIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ W SZKOŁACH I PRZEDSZKOLACH	placówki edukacyjne	

Źródło: opracowanie własne

6.3 HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY

Harmonogram realizacyjny Programu Ochrony Środowiska zakłada realizację zadań własnych oraz zadań monitorowanych, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi. Obowiązki wynikają często między innymi bezpośrednio z następujących ustaw:

- ustawy Prawo ochrony środowiska,
- ustawy Prawo wodne,
- ustawy o odpadach,
- ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
- ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
- ustawy o ochronie przyrody.

Dokonano szacunkowego podziału kosztów w poszczególnych latach realizacji. Należy przy tym podkreślić, że faktyczna realizacja zadań w poszczególnych latach jest uzależniona praktycznie w każdym przypadku od możliwości pozyskania dofinansowania zewnętrznego. Stąd faktyczny termin realizacji inwestycji i wysokość kosztów koniecznych do poniesienia może się zmieniać w kolejnych latach. Ograniczony budżet Gminy oraz uzależnienie od pozyskania środków zewnętrznych to także główne zagrożenia dla podjęcia działań lub ich pełnej realizacji.

6.3.1 HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY ZADAŃ WŁASNYCH

Tabela 49. Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań własnych realizowanych w ramach POŚ

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY (+JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (W TYS. ZŁ)						ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	DODATKOWE INFORMACJE O ZADANIU	
				2022	2023	2024	2025	2026-2029	RAZEM			
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	
1	CHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	OKiJP 1.1 AKTUALIZACJA I MONITOROWANIE PROGRAMU OGRANICZENIA NISKIEJ EMISJI I PLANU GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ	Gmina Dygowo						Koszty administracyjne	Środki własne	-	
		OKiJP 1.2 PROMOWANIE ROZWIĄZAŃ PRZYCZYNIAJĄCYCH SIĘ DO REDUKCJI EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ (NP. WYMIANA ŹRÓDEŁ CIEPŁA, TERMOMODERNIZACJA BUDYNKÓW ALE TAKŻE PROMOWANIE RUCHU PIESZEGO, JAZDY NA ROWERZE I TRANSPORTU PUBLICZNEGO)	Gmina Dygowo, Powiat Kołobrzeski, organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne							Koszty administracyjne	Środki własne jednostek realizujących	
		OKiJP 1.3 KONTROLA PALENISK DOMOWYCH	Gmina Dygowo							Koszty administracyjne	Środki własne	-
2	ZAGROŻENIA HAŁASEM	ZH 2.6 MODERNIZACJA I PRZEBUDOWA DRÓG GMINNYCH WG. PLANÓW BUDŻETOWYCH	Gmina Dygowo						Według planów budżetowych na dany rok	Środki własne Inne środki	Wieloletni Program Inwestycyjny, plany budżetowe	
		ZH 2.10 BIEŻĄCE UTRZYMANIE DRÓG GMINNYCH							Według planów budżetowych na dany rok	Środki własne	-	
		ZH 2.11 OPRACOWYWANIE NOWYCH I ZMIANA MPZP							Koszty administracyjne	Środki własne		

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY (+JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (W TYS. ZŁ)						ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	DODATKOWE INFORMACJE O ZADANIU
				2022	2023	2024	2025	2026-2029	RAZEM		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
3	POLA ELEKTRO-MAGNETYCZNE	PE 3.3 UWZGLĘDNIENIE ZAGADNIENIA OCHRONY PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI W PLANOWANIU PRZESTRZENNYM							koszty administracyjne	Środki własne	-
4	GOSPODAROWANIE WODAMI	GW 4.5 ROZWÓJ WSPÓŁPRACY ZE WSZYSTKIMI INSTYTUCJAMI WPLYWAJĄCYMI NA JAKOŚĆ WÓD							koszty administracyjne	Środki własne	-
		GW 4.6 WSPIERANIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ W ZAKRESIE RACJONALNEJ GOSPODARKI WODAMI I JEJ OCHRONY PRZED ZANIECZYSZCZENIEM							koszty administracyjne	Środki własne	-
		GW 4.7 UWZGLĘDNIANIA W PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM WYMAGAŃ OCHRONY ŚRODOWISKA, W TYM GOSPODAROWANIA WODAMI								koszty administracyjne	Środki własne
5	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	GW-Ś 5.5 DALSA WERYFIKACJA GMINNEJ EWIDENCJI ZBIORNIKÓW BEZODPŁYWOWYCH I PRZYDOMOWYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW W CELU POPRAWIENIA EWIDENCJI GMINNEJ ORAZ ZEBRANIA INFORMACJI O STANIE NA TERENIE GMINY							koszty administracyjne	Środki własne	-

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY (+JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (W TYS. ZŁ)						ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	DODATKOWE INFORMACJE O ZADANIU
				2022	2023	2024	2025	2026-2029	RAZEM		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
		GW-Ś 5.7 DOTACJE NA BUDOWĘ PRZYDOMOWYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW									-
		GW-Ś 5.8 PROWADZENIE KONTROLI OPRÓŻNIANIA ZBIORNIKÓW BEZODPŁYWOWYCH I EKSPLOATACJI PRZYDOMOWYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW							koszty administracyjne	Środki własne	-
6	ZASOBY GEOLOGICZNE	ZG 6.4 MONITORING ZREKULTYWOWANEGO SKŁADOWISKA ODPADÓW W LISIEJ GÓRZE	Gmina Dygowo	10	10	10	10	40	koszty administracyjne	Środki własne	
7	GLEBY	G 7.5 UWZGLĘDNIENIANIE PROBLEMATYKI GLEB W PROCESIE PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO	Gmina Dygowo						koszty administracyjne	Środki własne	
8	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	GOiZPO 8.1 KONTROLA SYSTEMU GOSPODARKI ODPADAMI, W TYM ILOŚCI DEKLARACJI, PŁATNOŚCI, JAKOŚCI USŁUG.	Gmina Dygowo						Według planów budżetowych na dany rok	Środki własne	Wieloletni Program Inwestycyjny, plany budżetowe
		GOiZPO 8.2 UTRZYMANIE PSZOK	Gmina Dygowo	18	18	18	18	80	Według planów budżetowych na dany rok	Środki własne	Wieloletni Program Inwestycyjny, plany budżetowe
		GOiZPO 8.3 WYKONYWANIE COROCZNEJ ANALIZY STANU GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI, W CELU WERYFIKACJI	Gmina Dygowo						koszty administracyjne	Środki własne	-

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY (+JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (W TYS. ZŁ)						ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	DODATKOWE INFORMACJE O ZADANIU
				2022	2023	2024	2025	2026-2029	RAZEM		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
		MOŻLIWOŚCI TECHNICZNYCH I ORGANIZACYJNYCH W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI									
		GOiZPO 8.4 SPRAWNA ORGANIZACJA I PROPAGOWANIE DZIAŁALNOŚCI PSZOK	Gmina Dygowo						koszty administracyjne	Środki własne	-
		GOiZPO 8.5 DZIAŁANIA EDUKACYJNE W ZAKRESIE WŁAŚCIWEGO POSTĘPOWANIA Z ODPADAMI	Gmina Dygowo						koszty administracyjne	Środki własne	
		GOiZPO 8.6 DZIAŁANIA INFORMACYJNE ZWIĄZANE Z GOSPODAROWANIEM ODPADAMI KOMUNALNYMI	Gmina Dygowo						koszty administracyjne	Środki własne	
		GOiZPO 8.7 INWENTARYZACJA I LIKWIDACJA „DZIKICH” WYSYPISK ŚMIECI	Gmina Dygowo						koszty administracyjne	Środki własne	
		GOiZPO 8.8 PROMOWANIE BUDOWY PRZYDOMOWYCH KOMPOSTOWNIKÓW	Gmina Dygowo						koszty administracyjne	Środki własne	
		GOiZPO 8.10 MONITOROWANIE REALIZACJI „PROGRAMU USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST”	Gmina Dygowo						koszty administracyjne	Środki własne	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY (+JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (W TYS. ZŁ)						ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	DODATKOWE INFORMACJE O ZADANIU
				2022	2023	2024	2025	2026-2029	RAZEM		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
		GOiZPO 8.11 UDZIELANIE POMOCY FINANSOWEJ NA ZADANIA Z ZAKRESU USUWANIA I UTYLIZACJI AZBESTU	WFOŚiGW, Gmina Dygowo						koszty administracyjne	Środki własne	
9	ZASOBY PRZYRODNICZE	ZP 9.1 INWENTARYZACJA, OCENA STANU, PIELEGNACJA, OCHRONA POMNIKÓW PRZYRODY	Gmina Dygowo						koszty administracyjne	Środki własne	-
		ZP 9.7 BIEŻĄCE UTRZYMANIE TERENÓW ZIELENI ORAZ ROZWÓJ	Gmina Dygowo						Według planów budżetowych na dany rok	Środki własne	Wieloletni Program Inwestycyjny, plany budżetowe
		ZP 9.8 NADZÓR NAD WYCINKĄ DRZEW	Gmina Dygowo						koszty administracyjne	Środki własne	
		ZP 9.9 PROWADZENIE NASADZEŃ NA TERENIE GMINY	Gmina Dygowo						Według planów budżetowych na dany rok	Środki własne	Wieloletni Program Inwestycyjny, plany budżetowe
		ZP 9.10 DZIAŁANIA Z ZAKRESU USUWANIA BARSZCZU SOSNOWSKIEGO	Gmina Dygowo	40	40	40	40		Według planów budżetowych na dany rok	Środki własne, dofinansowanie WFOŚi GW	
		ZP 9.11 BUDOWA PLACÓW ZABAW, SIŁOWNI ZEWNĘTRZNYCH ITP.	Gmina Dygowo						Według planów budżetowych na dany rok	Środki własne, środki zewnętrzne	
		ZP 9.12 BUDOWA PRZYSTANI KAJAKOWEJ W MIECHĘCINIE	Gmina Dygowo, ZMiGDP						Według planów budżetowych na dany rok	Środki własne, środki zewnętrzne	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY (+JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (W TYS. ZŁ)						ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	DODATKOWE INFORMACJE O ZADANIU
				2022	2023	2024	2025	2026-2029	RAZEM		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
10	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	ZPA 10.1 UTRZYMANIE JEDNOSTEK OSP Z TERENU GMINY	Gmina Dygowo						Według planów budżetowych na dany rok	Środki własne	-
11	EDUKACJA EKOLOGICZNA	EE 11.1 PROWADZENIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ	Gmina Dygowo	zadanie ciągłe (w miarę możliwości finansowych Gminy i możliwości pozyskania funduszy zewnętrznych)					w zależności od pozyskanych środków	Środki własne	-
		EE 11.2 PROWADZENIE PUBLICZNIE DOSTĘPNEGO WYKAZU DANYCH O DOKUMENTACH OBJĘTYCH OBOWIĄZKIEM UDOSTĘPNIANIA JAKO INFORMACJE O ŚRODOWISKU I JEGO OCHRONIE	Gmina Dygowo	zadanie ciągłe					koszty administracyjne	Środki własne	-
		EE 11.3 PROMOWANIE WYKORZYSTANIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII	Gmina Dygowo	zadanie ciągłe – w miarę możliwości finansowych Gminy					koszty administracyjne	Środki własne	
		EE 11.4 PROPAGOWANIE SELEKTYWNEGO ZBIERANIA ODPADÓW	Gmina Dygowo	zadanie ciągłe – w miarę możliwości finansowych Gminy					koszty administracyjne	Środki własne	
		EE 11.5 PROMOWANIE ORAZ WSPIERANIE DZIAŁAŃ ZAKRESIE ZAPOBIEGANIA POWSTAWANIU ODPADÓW ORAZ WŁAŚCIWEGO POSTĘPOWANIA Z ODPADAMI	Gmina Dygowo	zadanie ciągłe – w miarę możliwości finansowych Gminy					koszty administracyjne	Środki własne	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY (+JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (W TYS. ZŁ)						ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	DODATKOWE INFORMACJE O ZADANIU	
				2022	2023	2024	2025	2026-2029	RAZEM			
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	
		EE 11.6 PROPAGOWANIE OSZCZĘDZANIA WODY	Gmina Dygowo, MWiK Sp. z o.o. w Kołobrzegu	zadanie ciągle						koszty administracyjne	Środki własne	-

Źródło: opracowanie własne

6.3.2 HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY ZADAŃ KOORDYNOWANYCH

Tabela 50. Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań koordynowanych realizowanych w ramach POŚ

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY (+jednostki włączone)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (W TYS. ZŁ)	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	DODATKOWE INFORMACJE O ZADANIU
A	B	C	D	E	F	G
1	CHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	OKiJP 1.2 PROMOWANIE ROZWIĄZAŃ PRZYCZYNIAJĄCYCH SIĘ DO REDUKCJI EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ (NP. WYMIANA ŹRÓDEŁ CIEPŁA, TERMOMODERNIZACJA BUDYNKÓW ALE TAKŻE PROMOWANIE RUCHU PIESZEGO, JAZDY NA ROWERZE I TRANSPORTU PUBLICZNEGO)	Gmina Dygowo, Powiat Kołobrzeski, organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne	Koszty jednostek realizujących	środki własne, dofinansowanie	
		OKiJP 1.4 WYMIANA ŹRÓDEŁ CIEPŁA ORAZ TERMOMODERNIZACJA BUDYNKÓW MIESZKALNYCH -DOSTOSOWANIE ŹRÓDEŁ CIEPŁA DO ZAPISÓW UCHWAŁY ANTYSMOGOWEJ	właściciele nieruchomości	Koszty inwestycyjne właścicieli nieruchomości zależne od pozyskanych dofinansowań	środki własne, dofinansowanie	
		OKiJP 1.5 DOFINANSOWANIE WYMIANY ŹRÓDEŁ CIEPŁA I TERMOMODERNIZACJI BUDYNKÓW	WFOŚiGW	Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne	
		OKiJP 1.6 ROZWÓJ SIECI GAZOWEJ	„G.EN. GAZ ENERGIA” Sp. z o. o.	Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne	
		OKiJP 1.7 DOFINANSOWANIE INSTALACJI FOTOWOLTAICZNYCH – OZE W GMINIE DYGOWO	WFOŚiGW	Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne	
		OKiJP 1.8 BUDOWA NOWYCH INSTALACJI FOTOWOLTAICZNYCH NA BUDYNKACH MIESZKALNYCH	właściciele nieruchomości	Koszty inwestycyjne właścicieli nieruchomości zależne od pozyskanych dofinansowań	środki własne, dofinansowanie	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY (+jednostki włączone)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (W TYS. ZŁ)	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	DODATKOWE INFORMACJE O ZADANIU
A	B	C	D	E	F	G
2	ZAGROŻENIA HAŁASEM	ZH 2.1 UWZGLĘDNIENIE DROGI EKSPRESOWEJ S6 W GPR 2020	GDDKiA	Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne	
		ZH 2.2 OBJĘCIE DROGI EKSPRESOWEJ S6 PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA PRZED HAŁASEM NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO	GDDKiA	Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne	
		ZH 2.3 PRZEPROWADZENIE POMIARÓW MONITORINGU POZIOMÓW HAŁASU NA TERENIE GMINY DYGOWO	Inspekcja Ochrony Środowiska	Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne	
		ZH 2.4 ROZBIÓRKA ISTNIEJĄCEGO I BUDOWA NOWEGO MOSTU NA RZECIE PARSEŃTA WRAZ Z DOJAZDAMI, ZLOKALIZOWANEGO W CIĄGU DROGI POWIATOWEJ NR 3335Z WŁOŚCIBÓRZ – WRZOSOWO W MIEJSCOWOŚCI KŁOPOTOWO	ZDP w Kołobrzegu	Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne	
		ZH 2.5 ROZBUDOWA ULICY GŁÓWNEJ W DYGOWIE	ZDP w Kołobrzegu	Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne	-
		ZH 2.7 BIEŻĄCE UTRZYMANIE DROGI EKSPRESOWEJ S6 NA ODCINKU PRZEBIEGAJĄCYM PRZEZ TEREN GMINY	GDDKiA	Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne	
		ZH 2.8 BIEŻĄCE UTRZYMANIE DROGI WOJEWÓDZKIEJ NR 163 PRZEBIEGAJĄCEJ PRZEZ GMINĘ	ZDW w Szczecinie	Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY (+jednostki włączone)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (W TYS. ZŁ)	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	DODATKOWE INFORMACJE O ZADANIU
A	B	C	D	E	F	G
		ZH 2.9 BIEŻĄCE UTRZYMANIE DRÓG POWIATOWYCH PRZEBIEGAJĄCYCH PRZEZ GMINĘ	ZDP w Kołobrzegu	Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne	-
		ZH 2.12 BUDOWA SIECI ŚCIEŻEK ROWEROWYCH: BUDOWA ŚCIEŻKI ROWEROWEJ OD GRANICY Z GMINY KARLINO W M. SKOCZÓW, Z ODGAŁĘZIENIEM WZDŁUŻ DROGI POWIATOWEJ NR 3341Z DO M. SKOCZÓW, PRZEZ M. WRZOSOWO, KŁOPOTOWO, Z ODGAŁĘZIENIEM DO M. WŁOŚCIBÓRZ, DO GRANICY Z GMINĄ KARLINO W M. KŁOPOTOWO”	Koszalińsko-KołobrzESCO-Białogardzki Obszar Funkcjonalny (KKBOF)	Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne, środki zewnętrzne	
3	POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	PE 3.1 MONITORING EMISJI PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	GIOŚ	Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne	-
		PE 3.2 DZIAŁANIA MODERNIZACYJNE I INWESTYCYJNE INFRASTRUKTURY ELEKTROENERGETYCZNEJ	ENERGA Operator S.A.	Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne	
4	GOSPODAROWANIE WODAMI	GW 4.1 ROBOTY KONSERWACYJNE I UTRZYMANIE ROWÓW MELIORACYJNYCH	Zarządcy	Zgodnie z założonym budżetem	środki własne środki zewnętrzne	-
		GW 4.2 ZWIĘKSZENIE RETENCJI NA TERENIE POSESJI PRZY BUDYNKACH JEDNORODZINNYCH ORAZ WYKORZYSTYWANIE ZGROMADZONEJ WODY OPADOWEJ I ROZTOPOWEJ	właściciele nieruchomości	Koszty inwestycyjne właścicieli nieruchomości zależne od pozyskanych dofinansowań	środki własne, Program „Moja Woda”	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY (+jednostki włączone)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (W TYS. ZŁ)	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	DODATKOWE INFORMACJE O ZADANIU
A	B	C	D	E	F	G
		GW 4.3 NADZÓR NAD WODAMI W OBSZARZE GMINY	PGW Wody Polskie, RZGW w Szczecinie	Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne	
		GW 4.4 PRACE UTRZYMANIOWE COROCZNE, TJ. BIEŻĄCE KONSERWACJE CIEKÓW I WAŁÓW PRZECIWPOWODZIOWYCH		Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne	
		GW 4.8 MONITORING JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH	GIOŚ	Brak kosztów – realizacja w ramach zadań statutowych	środki własne	
		GW 4.9 MONITORING JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH	GIOŚ, PIG	Brak kosztów – realizacja w ramach zadań statutowych	środki własne	
		GW 4.10 PROWADZENIE KONTROLI PODMIOTÓW NA TERENIE GMINY	WIOŚ	Brak kosztów – realizacja w ramach zadań statutowych	środki własne	-
5	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	GW-Ś 5.1 BUDOWA NOWYCH ODCINKÓW SIECI WODOCIĄGOWEJ	MWiK Sp. z o.o. w Kołobrzegu	Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne, środki zewnętrzne	
		GW-Ś 5.2 MODERNIZACJA ISTNIEJĄCEJ SIECI WODOCIĄGOWEJ		Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne, środki zewnętrzne	
		GW-Ś 5.3 BUDOWA NOWYCH ODCINKÓW SIECI KANALIZACYJNEJ		Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne, środki zewnętrzne	
		GW-Ś 5.4 REALIZACJA NOWYCH PRZYŁĄCZY DO SIECI WODOCIĄGOWEJ I KANALIZACYJNEJ		Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne	
		GW-Ś 5.6 BUDOWA PRZYDOMOWYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW	Właściciele nieruchomości	Koszty inwestycyjne właścicieli nieruchomości zależne od pozyskanych dofinansowań	środki własne, dofinansowanie	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY (+jednostki włączone)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (W TYS. ZŁ)	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	DODATKOWE INFORMACJE O ZADANIU
A	B	C	D	E	F	G
		GW-Ś 5.9 MONITORING JAKOŚCI WÓD UJMOWANYCH NA CELE KOMUNALNE	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Kołobrzegu	Brak kosztów – realizacja w ramach zadań statutowych	środki własne	
		GW-Ś 5.10 PROWADZENIE DZIAŁAŃ NAPRAWCZYCH W CELU WYELIMINOWANIA ZAGROŻEŃ	MWiK Sp. z o.o. w Kołobrzegu	Koszty inwestycyjne	środki własne	
		GW-Ś 5.11 EKSPLOATACJA I MODERNIZACJA SIECI WODOCIĄGOWEJ	MWiK Sp. z o.o. w Kołobrzegu	Koszty inwestycyjne	środki własne; środki zewnętrzne	
6	ZASOBY GEOLOGICZNE	ZG 6.1 KONTROLA REALIZACJI KONCESJI NA WYDOBYWANIE KOPALIN ZE ZŁÓŻ	Powiat Kołobrzescki; OUG	Brak kosztów – realizacja w ramach zadań statutowych	Koszty administracyjne-	-
		ZG 6.2 OGRANICZANIE PRESJI WYWIERANEJ NA ŚRODOWISKO PODCZAS PRAC ROZPOZNAWCZYCH, EKSPLOATACYJNYCH I PRZETWÓRSTWA KOPALIN POPRZEZ KORZYSTANIE Z NAJNOWSZYCH TECHNIK	Przedsiębiorstwa	Koszty inwestycyjne przedsiębiorstw	środki własne, środki zewnętrzne	
		ZG 6.3 PRZYWRACANIE WARTOŚCI UŻYTKOWYCH TERENÓW W RAMACH OKREŚLANIA W DECYZJACH ADMINISTRACYJNYCH OSÓB ODPOWIEDZIALNYCH ZA REKULTYWACJĘ ORAZ KIERUNKÓW I TERMINÓW REKULTYWACJI	Starosta Kołobrzescki	Brak kosztów – realizacja w ramach zadań statutowych	Koszty administracyjne-	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY (+jednostki włączone)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (W TYS. ZŁ)	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	DODATKOWE INFORMACJE O ZADANIU
A	B	C	D	E	F	G
7	GLEBY	G 7.1 BADANIA JAKOŚCI I ŻYZNOŚCI GLEB	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Koszalinie	Koszty zlecających badania	środki własne rolników	-
		G 7.2 RACJONALNE NAWOŻENIE GLEB	Właściciele gruntów / rolnicy	Koszty właścicieli gruntów	środki własne	-
		G 7.3 WPROWADZENIE, ODTWORZENIE ZADRZEWIEŃ ŚRÓDPOLNYCH SŁUŻĄCE OCHRONIE GLEB PRZED EROZJĄ WIETRZNA, POPRAWIE STOSUNKÓW MIKROKLIMATYCZNYCH I BIOCENOTYCZNYCH	Właściciele gruntów / rolnicy	Koszty właścicieli gruntów	środki własne	-
		G 7.4 SZKOLENIE ROLNIKÓW W ZAKRESIE STOSOWANIA ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN I NAWOŻENIA	Ośrodek Doradztwa Rolniczego	Brak kosztów – realizacja w ramach zadań statutowych	środki własne	-
8	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	GOiZPO 8.9 DEMONTAŻ I UTYLIZACJA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	Właściciele nieruchomości,	Koszty inwestycyjne właścicieli nieruchomości zależne od uzyskanych dofinansowań (np. dotacji z WFOŚiGW)	środki własne, dofinansowanie	
9	ZASOBY PRZYRODNICZE	ZP 9.2 PROWADZENIE GOSPODARKI LEŚNEJ ZGODNIE Z PLANEM URZĄDZANIA LASÓW	Nadleśnictwo Gościno	Brak kosztów – realizacja w ramach zadań statutowych	środki własne	-
		ZP 9.3 KONTYNUACJA DZIAŁAŃ OCHRONNYCH W LASACH				
		ZP 9.4 NADZÓR NAD OBSZARAMI NATURA 2000	RDOŚ w Szczecinie	Brak kosztów – realizacja w ramach zadań statutowych	środki własne	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY (+jednostki włączone)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (W TYS. ZŁ)	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	DODATKOWE INFORMACJE O ZADANIU
A	B	C	D	E	F	G
		ZP 9.5 NADZÓR NAD OBSZAREM REZERWATU	RDOŚ w Szczecinie	Brak kosztów – realizacja w ramach zadań statutowych	środki własne	
		ZP 9.6 CZYNNNA OCHRONA SIEDLISK PRZYRODNICZYCH ORAZ GATUNKÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ	Organizacje pozarządowe, wszystkie podmioty wyznaczone w planach ochrony i planach zadań ochronnych	Koszty w ramach budżetów jednostek	środki własne	
		ZP 9.12 BUDOWA PRZYSTANI KAJAKOWEJ W MIECHEĆCINIE	Gmina Dygowo, ZMiGDP	Koszty przewidziane na realizację w ramach projektu ZMiGDP pn. Rozwój infrastruktury kajakowej na terenie Dorzecza Parsęty	środki własne	
10	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	ZPA 10.2 PROWADZENIE DZIAŁAŃ KONTROLNYCH ZAKŁADÓW ORAZ OBIEKTÓW MOGĄCYCH ZNACZĄCO ODDZIAŁYWAĆ NA STAN ŚRODOWISKA	WIOŚ w Szczecinie	koszty administracyjne	środki własne	-
11	EDUKACJA EKOLOGICZNA	EE 11.6 PROPAGOWANIE OSZCZĘDZANIA WODY	Gmina Dygowo, MWiK Sp. z o.o. wKołobrzegu	koszty administracyjne	środki własne	
		EE 11.7 PROWADZENIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ W SZKOŁACH I PRZEDSZKOLACH	placówki edukacyjne	Brak kosztów – realizacja w ramach zadań statutowych	subwencja oświatowa dofinansowania	-

Źródło: opracowanie własne

VII SYSTEM REALIZACJI POŚ

W niniejszym rozdziale przedstawiono system realizacji **Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dygowo na lata 2022-2025, z perspektywą do roku 2029** w podziale na następujące elementy: współpraca z interesariuszami, opracowanie treści POŚ, zarządzanie, monitoring, okresowa sprawozdawczość i ewaluacja oraz aktualizacja.

7.1 WSPÓŁPRACA Z INTERESARIUSZAMI

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dygowo na lata 2022-2025, z perspektywą do roku 2029 jest dokumentem o charakterze strategicznym z punktu widzenia ochrony środowiska i szeroko rozumianego rozwoju zrównoważonego omawianej jednostki.

Dlatego zachodzi konieczność zaangażowania różnych grup interesariuszy do prac na etapie przygotowania programu, jak i w proces jego wdrażania, monitorowania i oceny. Interesariusze powinni pochodzić z obszaru gminy lub powinni być z nim związani.

Warunkiem koniecznym do skutecznej współpracy jest aktywny udział interesariuszy. Główne grupy interesariuszy w Gminie Dygowo to:

- Urząd Gminy Dygowo i jego jednostki organizacyjne,
- RDOŚ w Szczecinie, Powiat Kołobrzeski jako jednostki opiniujące,
- mieszkańcy Gminy,
- przedsiębiorcy,
- inwestorzy,
- operatorzy sieci świadczący swe usługi na terenie Gminy,
- organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy.

7.2 OPRACOWANIE TREŚCI POŚ

Niniejszy POŚ został wykonany przez firmę zewnętrzną: Green Key Joanna Masiota-Tomaszewska. Koordynowaniem prac nad kształtem dokumentu ze strony Gminy zajęły się osoby związane z ochroną środowiska w Urzędzie Gminy Dygowo.

Proces tworzenia Programu składał się z kilku etapów. Pierwszym było zgromadzenie materiałów źródłowych bezpośrednio od jednostek i podmiotów, które włączone są w proces realizacji POŚ. Ankiety zostały przesłane do następujących jednostek:

1. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie,
2. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Kołobrzegu,
3. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie,
4. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie,
5. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Kołobrzegu,
6. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie,
7. Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolnicza w Koszalinie,
8. Starostwo Powiatowe w Kołobrzegu,
9. Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie,
10. Zarząd Dróg Powiatowych w Kołobrzegu,
11. ENERGA-OPERATOR S.A.,
12. Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego,
13. Nadleśnictwo Gościno,
14. Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Kołobrzegu;

Osobna ankieta została przesłana do Urzędu Gminy Dygowo.

Były to podstawowe materiały źródłowe, gdyż zawierały dane od podmiotów bezpośrednio zajmujących się danymi aspektami środowiska.

Podczas opracowywania dokumentu korzystano również z dokumentów strategicznych opracowywanych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Pomocne były również dane statystyczne prezentowane przez GUS, a także poprzednio obowiązujący POŚ.

Opracowana wersja robocza dokumentu została przedstawiona Gminie Dygowo. Ostateczna wersja dokumentu zaś uwzględnia także niezbędne zmiany wynikające z przeprowadzonych konsultacji społecznych, opinii RDOŚ, PWIS i Starostwa.

7.3 ZARZĄDZANIE

Warunkiem realizacji Programu ochrony środowiska jest ustalenie systemu zarządzania tym Programem. Zarządzanie Programem odbywa się z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, w oparciu o instrumenty zarządzania zgodne z kompetencjami i obowiązkami podmiotów zarządzających.

W odniesieniu do Programu ochrony środowiska jednostką, na której spoczywać będą główne zadania zarządzania będzie Gmina Dygowo. Mimo to całościowe zarządzanie środowiskiem w jednostce będzie odbywać się na kilku szczeblach. Oprócz szczebla gminnego jest jeszcze poziom powiatowy, wojewódzki, krajowy. Dodatkowo w proces włączeni są także inne podmioty takie jak np. operatorzy sieci, mieszkańcy, przedsiębiorcy.

Instytucje działające w ramach administracji, a odpowiedzialne za wykonanie i egzekwowanie prawa mają głównie na celu zapobieganie zanieczyszczeniom poprzez:

- racjonalne planowanie przestrzenne,
- kontrolowanie gospodarczego korzystania ze środowiska,
- porządkowanie działalności związanej z gospodarczym korzystaniem ze środowiska,
- instalowanie urządzeń i instalacji ochrony środowiska.

Na innych zasadach odbywa się natomiast zarządzanie w stosunku do podmiotów gospodarczych korzystających ze środowiska. Kierują się one głównie rachunkiem (efektami) ekonomicznym i zasadami konkurencji rynkowej, choć powszechne staje się także uwzględnianie głosu opinii społecznej. Na tym szczeblu zarządzanie środowiskiem odbywa się przez:

- dotrzymanie wymagań stawianych przez przepisy prawa,
- porządkowanie technologii i reżimów obsługi urządzeń,
- modernizacje stosowanych technologii,
- eliminowanie technologii uciążliwych dla środowiska,
- instalowanie urządzeń ochrony środowiska,
- stała kontrola zanieczyszczeń.

Instrumenty służące do zarządzania Programem Ochrony Środowiska wynikają z obowiązujących aktów prawnych (np. Prawo ochrony środowiska, ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym, o ochronie przyrody, o odpadach, o utrzymaniu czystości i porządku w gminach itp.) i można je podzielić na instrumenty prawne, finansowe, społeczne oraz strukturalne.

Do instrumentów prawnych zalicza się:

- pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, w tym pozwolenia zintegrowane,
- decyzje związane z gospodarką odpadami,
- koncesje geologiczne,
- raporty oddziaływania na środowisko planowanych czy istniejących inwestycji,
- uchwały zatwierdzające plany zagospodarowania przestrzennego,
- decyzje ustalające lokalizację inwestycji celu publicznego lub warunków zabudowy i zagospodarowania terenu,
- decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach,
- strategiczne oceny oddziaływania inwestycji oraz opracowywanych planów i programów na środowiska.

Szczególnym instrumentem prawnym jest monitoring, czyli kontrola jakości stanu środowiska. Prowadzony on jest zarówno jako badania jakości środowiska, jak też w odniesieniu do ilości zasobów środowiska. Obecnie, wprowadzenie badań monitoringowych jako obowiązujących, czynią je instrumentem o znaczeniu prawnym.

Do instrumentów finansowych mogących być źródłem realizacji przedsięwzięć proekologicznych zalicza się:

- opłaty za korzystanie ze środowiska – za emisje zanieczyszczeń do powietrza, za pobór wody powierzchniowej i podziemnej, za odprowadzanie ścieków do wód lub ziemi, za składowanie odpadów, za powierzchnię, z której odprowadzane są ścieki,
- administracyjne kary pieniężne,
- odpowiedzialność cywilna, karna i administracyjna,
- kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska,
- pomoc publiczna na ochronę środowiska w postaci preferencyjnych pożyczek i kredytów, dotacji, odroczeń, rozłożenia na raty i umorzeń płatności wobec budżetu państwa i funduszy ekologicznych, zwolnień i ulg podatkowych.

Uzgodnienia ze społeczeństwem poprzez udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji i uchwalaniu dokumentacji są również ważnym elementem skutecznego zarządzania, opartego o zasady zrównoważonego rozwoju i uwzględnianie racji społecznych.

Kolejnym, bardzo istotnym elementem instrumentów społecznych jest edukacja ekologiczna. Podstawą jest tu rzetelne i ciągle przekazywanie wiedzy na temat ochrony środowiska oraz komunikowanie się władz samorządów lokalnych ze społeczeństwem na drodze podejmowanych działań inwestycyjnych.

Ważna dla ochrony środowiska jest również współpraca pomiędzy służbami ochrony środowiska, instytucjami naukowymi, organizacjami społecznymi oraz podmiotami gospodarczymi. Wzajemne relacje powinny opierać się na partnerstwie, które będą prowadziły do wspólnej realizacji poszczególnych przedsięwzięć.

Niezbędne jest, aby prowadzona komunikacja społeczna objęła swym zasięgiem wszystkie grupy społeczeństwa. Bardzo ważną sprawą jest właściwe, rzetelne i odpowiednio wcześniejsze informowanie tych mieszkańców, których planowane inwestycje będą dotyczyły w sposób bezpośredni.

Edukacja i informacja z komunikacją są ze sobą ściśle powiązane, bowiem dobra i właściwa informacja potęguje proces edukacji.

Do instrumentów strukturalnych należą wszelkie programy strategiczne np. strategie rozwoju, plany rozwoju lokalnego wraz z programami sektorowymi, a także program ochrony środowiska i to one wytyczają główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego, infrastrukturalnego i ochrony środowiska. Nadrzędnym dokumentem powinna być strategia rozwoju.

W programach tych powinny być uwzględnione z jednej strony kierunki rozwoju poszczególnych dziedzin gospodarki i ich konsekwencje dla środowiska, a z drugiej wytyczone pewne ramy tego rozwoju, warunkowane troską o stan środowiska. Oznacza to, że ochrona środowiska na terenie Gminy Dygowo wymaga podejmowania pewnych działań w określonych dziedzinach gospodarki, jak i codziennego życia jego mieszkańców.

Każda jednostka decyduje o kształtowaniu swojej przestrzeni geograficznej, sposobie zarządzania środowiskiem i tworzeniem lepszego modelu życia swoich mieszkańców. Program ochrony środowiska jest jednym z elementów prowadzenia ekorozwoju jednostki, który powinien nawiązywać do:

- programów ekologicznych wyższego szczebla,
- lokalnych wartości zasobów i zagrożenia środowiskowego,
- lokalnej świadomości, chęci i możliwości działania.

Lokalny rozwój powinien następować bez degradacji zasobów przyrody i jej ekosystemów oraz uwzględniać warunki przyrodnicze i społeczne.

Podsumowując, Program ochrony środowiska, jako narzędzie koordynacji działań podejmowanych na danym obszarze w zakresie ochrony środowiska, pełni istotną funkcję we wdrażaniu zasad zrównoważonego rozwoju. W realizacji programu uczestniczą grupy podmiotów:

- biorące udział w organizacji i zarządzaniu Programem,
- realizujące zadania Programu, w tym również podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska,
- nadzorujące przebieg realizacji i efekty Programu,
- społeczność lokalna i organy pozarządowe (ekologiczne).

Realizatorem zadań określonych w Programie w przeważającej części jest Gmina Dygowo jako jednostka samorządu terytorialnego wraz z podległymi jej jednostkami organizacyjnymi, a także przedsiębiorcy, inspekcje, straż, organizacje społeczne oraz mieszkańcy.

Wśród podmiotów nadzorujących przebieg realizacji i efekty wdrażania Programu jest przede wszystkim administracja samorządowa i rządowa, posiadające instrumenty kontroli i monitoringu. Podmioty kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring stanu środowiska. Ostatecznymi odbiorcami przedsięwzięć podejmowanych w ramach Programu będą mieszkańcy Gminy.

Zespołem monitorującym proces wdrażania i realizacji programu ochrony środowiska będzie zespół składający się z pracowników Urzędu Gminy. Wójt wraz z pozostałymi jednostkami organizacyjnymi Urzędu będzie współpracował w zakresie realizacji zadań własnych Gminy. Zespół, w ramach prowadzonych w odstępach dwuletnich raportów z realizacji programu ochrony środowiska będzie koordynował pozyskiwanie informacji oraz prace nad sporządzeniem podsumowania wdrażanego Programu ochrony środowiska.

7.4 MONITOROWANIE

W procesie wdrażania Programu ważna jest kontrola przebiegu tego procesu oraz ocena stopnia realizacji zadań w nim wyznaczonych z punktu widzenia osiągnięcia założonych celów. Z tego względu ważne jest wyznaczenie systemu monitorowania, na podstawie, którego będzie możliwe dokonanie oceny procesu wdrażania oraz będą mogły być dokonane modyfikacje Programu.

System kontroli środowiska, jest narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem. Dostarcza informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska i może być traktowany jako podstawa do oceny całej polityki ochrony środowiska. Jest jednym z najważniejszych kryteriów, na podstawie których tworzona jest nowa polityka.

Mierniki efektów ekologicznych są w znacznym stopniu dostępne jako wielkości mierzone w ramach istniejących systemów kontroli i monitoringu.

Stały monitoring wdrażania zapisów Programu może opierać się na tzw. cyklu Deminga. Opiera się na ciągłym monitorowaniu zaplanowanych działań w myśl następującego ciągu przyczynowo – skutkowego:

1. Zaplanuj - zaplanuj lepszy sposób działania, lepszą metodę.
2. Wykonaj, zrób - zrealizuj plan na próbę.
3. Sprawdź - zbadaj, czy rzeczywiście nowy sposób działania przynosi lepsze rezultaty.
4. Zastosuj - jeśli nowy sposób działania przynosi lepsze rezultaty, uznaj go za normę (obowiązującą procedurę), zestandardyzuj i monitoruj jego stosowanie.

Ryc. 36. Cykl Deminga przeniesiony na poziom opracowywania POŚ
źródło: opracowanie własne

7.5 OKRESOWA SPRAWOZDAWCZOŚĆ I EWALUACJA

Obowiązek sprawozdawczości POŚ wynika z Art. 18 pkt. 2 Ustawy Prawo ochrony środowiska. Zgodnie z nim, w tym przypadku Wójt Gminy Dygowo, zobowiązany jest do sporządzania raportów z realizacji POŚ co dwa lata. Sporządzony raport przedstawia się Radzie Gminy Dygowo, zostaje on także przesłany do organu wykonawczego powiatu, zgodnie z art. 18 ust. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Brak jakichkolwiek wytycznych co do kształtu i zakresu merytorycznego raportu, wymusza na podmiocie sporządzającym raport opracowanie własnego zakresu, formy oraz struktury. Zaleca się, aby minimum było następujące:

- opis środowiska za lata, które obejmuje raport (wskazanie zmian i tendencji zachodzących w środowisku w poszczególnych latach poddanych ocenie),
- zrealizowane zadania w tych latach,
- ocena stopnia realizacji POŚ (ewaluacja).

W ocenie postępu wdrażania Programu ochrony środowiska oraz jego faktycznego wpływu na środowisko pomocna jest analiza i monitorowanie założonych efektów ekologicznych przy pomocy wskaźników (mierników) stanu środowiska i zmian presji na środowisko, a także na wskaźnikach świadomości społecznej. Najistotniejsze wskaźniki opisujące stan obecny zaprezentowano w tabeli poniżej. Zawarto w niej także docelowe wartości albo oczekiwane tendencje. Należy nadmienić również, że lista ta nie jest wyczerpująca i może być modyfikowana.

W kolejnej tabeli zaproponowano również harmonogram realizacji POŚ.

Tabela 51. Harmonogram realizacji POŚ.

Rok								
2021/2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2029-2030
przygotowanie Programu	bieżący monitoring							RAPORT ZA LATA 2028-2029
	uchwalenie POŚ		RAPORT ZA LATA 2022-2023		RAPORT ZA LATA 2024-2025		RAPORT ZA LATA 2026-2027	

Źródło: opracowanie własne

7.6 AKTUALIZACJA

Na podstawie sporządzanych raportów z realizacji będzie można na bieżąco monitorować stan realizacji Programu i w przypadku gdyby zaszła taka konieczność, zmienić go. Aktualizacja programu ochrony środowiska następuje w takim samym trybie oraz formie, w jakiej nastąpiło przyjęcie programu ochrony środowiska.

VIII OPIS POWIĄZAŃ POŚ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI

W celu realizacji przyjętych założeń konieczne było wyznaczenie szczegółowych zadań w poszczególnych obszarach interwencji, po wykonaniu których ma nastąpić poprawa stanu i jakości danego elementu środowiska, bądź będzie utrzymywany dobry stan o ile aktualnie taki został zdiagnozowany. W ramach tych wytycznych zaplanowano konkretne zadania ekologiczne, czyli przedsięwzięcia bądź czynności organizacyjno-administracyjne prowadzące do realizacji wyznaczonych celów ekologicznych i kierunków interwencji. Poprzez realizację tych działań ekologicznych można będzie osiągnąć wymierną poprawę środowiska przyrodniczego w wyznaczonych obszarach interwencji, mierzoną za pomocą wskaźników środowiskowych (mierników realizacji).

Realizując lokalną politykę ochrony środowiska, program ochrony środowiska, a w nim harmonogram realizacyjny, sporządzony został z uwzględnieniem celów zawartych w strategiach i programach (operacyjnych i rozwoju), wynikających z ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Zaplanowane działania będą realizowane przez Gminę lub przez jednostki działające na tym terenie oraz w regionie. Jednostka będzie w nich pełnić funkcje nadzoru działalności, będzie wspierać działalność w charakterze administracyjnym lub będzie bezpośrednio współdziałać, jedynie w konkretnych zadaniach będzie współfinansować lub finansować założone zadania.

8.1 DOKUMENTY MIĘDZYNARODOWE

Pierwszym etapem dla rozważań zgodności założeń Programu z innymi dokumentami jest omówienie dokumentów ustanowionych na szczeblu międzynarodowym do realizacji, których Polska jest zobowiązana. W 1992 roku opracowany został jeden z najważniejszych dokumentów, związanych ze zrównoważonym rozwojem tzw. „**Agenda 21**” - **Światowy Program Rozwoju Zrównoważonego**. Dokument ten zwraca szczególną uwagę na *konieczność ochrony zasobów naturalnych i racjonalnego gospodarowania nimi w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju*.

Istotnym dokumentem międzynarodowym, który narzuca Polsce działania w zakresie ochrony środowiska jest **Protokół z Kioto** w sprawie zmian klimatu. Stanowi znaczny postęp w zakresie walki z globalnym ociepleniem, ponieważ zawiera *cele wiążące i ilościowe, związane z ograniczeniem i redukcją emisji gazów cieplarnianych*.

Obecnie ważne dla Polski jest dostosowanie swoich działań do polityki Unii Europejskiej. Główne założenia polityki Wspólnoty w zakresie środowiska naturalnego określone są w **Traktacie Ustanawiającym WE w Tytule XIX – Środowisko Naturalne**. Jego realizacja powinna się przyczynić do *zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego – z uwzględnieniem różnorodności sytuacji w różnych regionach Wspólnoty – ale również do ochrony zdrowia ludzkiego*.

Strategicznym dokumentem, wyznaczającym ramy realizacji polityki wspólnotowej w zakresie ochrony środowiska jest **Program Działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie Środowiska**. W chwili obecnej obowiązuje już 7 Program, który określa działania polityki UE w dziedzinie ochrony środowiska i polityki klimatycznej na najbliższe siedem lat (od roku 2013). Określa on następujące cele priorytetowe:

- ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego Unii,
- przekształcenie Unii w zasobooszczędną, zieloną i konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną,
- ochrona obywateli Unii przed związanymi ze środowiskiem presjami i zagrożeniami dla zdrowia i dobrostanu,
- maksymalizacja korzyści z prawodawstwa środowiskowego, doskonalenie wiedzy i bazy dowodowej w zakresie środowiska i ochrony klimatu,
- zabezpieczenie inwestycji ekologicznych i wspieranie zrównoważonych miast,
- lepsze uwzględnianie w działaniach bardziej spójnej polityki środowiskowej i efektywne podejmowanie wyzwań międzynarodowych, dotyczących środowiska i klimatu.

Kluczowym elementem programu jest także *adaptacja do zmian klimatu*, powiązana z wieloma innymi aspektami środowiskowymi, takimi jak „ochrona gleby, zrównoważone środowisko miejskie, zrównoważona ochrona wód i środowiska morskiego”.

8.2 KRAJOWE I WOJEWÓDZKIE DOKUMENTY O CHARAKTERZE STRATEGICZNYM I PROGRAMOWYM

Działania, które zaproponowano w Harmonogramie realizacyjnym POŚ są spójne z celami i kierunkami działań dokumentów na poziomie krajowym i wojewódzkim. Kierunki działań w zakresie wszystkich obszarów interwencji zmierzają do spełnienia celów zapisanych w dokumentach strategicznych województwa zachodniopomorskiego. Główne założenia dokumentów strategicznych, a także wynikające z nich priorytetowe działania, opisano poniżej.

STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 R.)

Jest to aktualizacja średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020. Jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju określa 10 sektorów jako strategiczne, wśród nich związane z ochroną środowiska to:

- sektor odzysku materiałowego surowców,
- sektor ekobudownictwa (np. budynki pasywne, pikoenergetyka),
- sektor żywności wysokiej jakości.

Strategia zwraca uwagę w szczególności na kwestie, które zostały także wskazane do realizacji w niniejszym Programie ochrony środowiska i proponuje podejmowanie problemów w zakresie:

- zachowania unikatowego charakteru polskich zasobów przyrodniczych jako szansy dla zrównoważonego rozwoju,
- stopniowe zmniejszenie emisji zanieczyszczeń (w szczególności emitowanych do powietrza przez sektor komunalno - bytowy poprzez realizację programu „Czyste Powietrze”);
- sprawna gospodarka odpadami, obejmująca ich wtórne wykorzystywanie surowcowe i energetyczne, wykorzystanie ciepła ziemi i innych odnawialnych źródeł energii.

POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA 2030 – STRATEGIA ROZWOJU W OBSZARZE ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

Polityka jest strategią zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, a jej rolą jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. W systemie dokumentów strategicznych doprecyzowuje i operacjonalizuje "Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)".

Polityka będzie stanowiła podstawę do inwestowania środków europejskich z perspektywy finansowej na lata 2021–2027. Strategia wspiera także realizację celów i zobowiązań Polski na szczeblu międzynarodowym, w tym na poziomie unijnym oraz ONZ, szczególnie w kontekście celów polityki klimatyczno-energetycznej UE do 2030 oraz celów zrównoważonego rozwoju ujętych w Agendzie 2030. Polityka uchyla Strategię „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.” w części dotyczącej Celu 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska i Celu 3. Poprawa stanu środowiska.

Cel główny Polityki, tj. Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, przeniesiono wprost z SOR. Cele szczegółowe określono w odpowiedzi na najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób umożliwiający połączenie kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami gospodarczymi i społecznymi. Cele szczegółowe dotyczą zdrowia,

gospodarki i klimatu. Realizacja celów środowiskowych ma być wspierana przez cele horyzontalne dotyczące edukacji ekologicznej oraz efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

Cele szczegółowe będą realizowane przez kierunki interwencji, które są zgodne z założeniami Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dygowo na lata 2022-2025, z perspektywą do roku 2029:

- zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód;
- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania;
- ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb;
- przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej;
- zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu;
- wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej;
- przeciwdziałanie zmianom klimatu;
- adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych;
- edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji;
- usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

STRATEGICZNY PLAN ADAPTACJI DLA SEKTORÓW I OBSZARÓW WRAŻLIWYCH NA ZMIANY KLIMATU DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030

Celem głównym SPA jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu.

STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020

Celem głównym strategii średniookresowej jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

STRATEGIA INNOWACYJNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI GOSPODARKI „DYNAMICZNA POLSKA 2020”

Cele szczegółowe dokumentu; cel 3 bezpośrednio dotyczy środowiska naturalnego:

Cel 1. Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki;

Cel 2. Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy;

Cel 3. Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców;

Cel 4. Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.

POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2040 ROKU

Dokument został przyjęty 2 lutego 2021 roku. „Polityka energetyczna Polski do 2040 r.” stanowi wizję strategii Polski w zakresie transformacji energetycznej, tworząc oś dla programowania środków unijnych związanych z sektorem energii jak i realizacji potrzeb gospodarczych wynikających z osłabienia gospodarki pandemią COVID-19. Transformacja energetyczna jest oparta na trzech filarach:

- Sprawiedliwa transformacja,
- Zeroemisyjny system energetyczny,
- Dobra jakość powietrza.

KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030 (KPZK 2030)

Strategicznym celem polityki przestrzennego zagospodarowania kraju jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.

KRAJOWY PLAN GOSPODARKI ODPADAMI 2022

Głównym celem dokumentu jest określenie polityki gospodarki odpadami zgodnej z hierarchią sposobów postępowania z odpadami oraz zasadą zanieczyszczający płaci. Celami wskazanymi w dokumencie są między innymi:

- zapobieganie powstawaniu odpadów;
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby w 2020 r. nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.;
- dążenie do zmniejszania ilości składowanych odpadów;
- osiągnięcie wymaganego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych;
- zapewnienie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania zużytego sprzętu oraz zużytych baterii i akumulatorów;
- osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów powstających z produktów, między innymi odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów odpadowych;
- dokończenie likwidacji mogilników, zawierających przeterminowane ŚOR i inne odpady niebezpieczne,
- zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku.

PROGRAM OCZYSZCZANIA KRAJU Z AZBESTU NA LATA 2009-2032

W dokumencie zostały wyznaczone następujące cele dotyczące azbestu:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych, spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

KRAJOWY PROGRAM OCHRONY POWIETRZA DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030)

Głównym celem jest poprawa jakości życia mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie ochrona ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Cele szczegółowe to:

- osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu drobnego PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia;
- osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.

KRAJOWY PROGRAM OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH

Polska przystępując do Unii Europejskiej zobowiązała się do wypełnienia wymogów dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 roku dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych. Aby zidentyfikować faktyczne potrzeby w zakresie uporządkowania gospodarki ściekowej oraz uszeregować ich realizację w taki sposób aby wywiązać się ze zobowiązań traktatowych, utworzono Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK).

Program ten został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 16 grudnia 2003 r. KPOŚK stanowi wykaz aglomeracji, które muszą zostać wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków w terminach określonych w Programie. Do chwili obecnej przeprowadzono pięć jego aktualizacji w latach: 2005, 2009, 2010, 2015 i 2017.

Rada Ministrów przyjęła piątą aktualizację KPOŚK 31 lipca 2017 r. Przyjęta przez rząd aktualizacja zawiera listę zadań zaplanowanych przez samorządy do realizacji w latach 2016-2021.

Celem Programu, przez realizację ujętych w nim inwestycji, jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami. KPOŚK jest dokumentem strategicznym, w którym oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji, o RLM większej od 2 000, w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych.

Zgodnie z postanowieniami dyrektywy 91/271/EWG, warunkami koniecznymi do spełnienia przez aglomerację są następujące wymogi tej dyrektywy:

- I. Wydajność oczyszczalni ścieków
- II. Standardy oczyszczania ścieków w oczyszczalniach uzależnione są od wielkości aglomeracji.
- III. Wyposażenie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych gwarantujące blisko 100% poziom obsługi.

Wymagany poziom obsługi w systemy zbierania ścieków komunalnych (tzw. wskaźnik % RLM korzystających z systemu kanalizacyjnego) został określony dla wszystkich aglomeracji na min. 98 %.

PLANY GOSPODAROWANIA WODAMI NA OBSZARACH DORZECZY

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza jest dokumentem planistycznym, stanowiącym podstawę podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych, usprawniającym proces osiągania lub utrzymania dobrego stanu wód oraz związanych z nimi ekosystemów, a także wskazującym na konieczność wprowadzenia racjonalnych zasad gospodarowania wodami w przyszłości.

AKTUALIZACJA PROGRAMU WODNO-ŚRODOWISKOWY KRAJU (PWŚK)

Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju jest jednym z dokumentów planistycznych opracowywanych w celu programowania i koordynowania działań zmierzających do realizacji celów środowiskowych wskazanych w artykule 4 RDW, tj.:

- nie pogarszanie stanu części wód,
- osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla naturalnych części wód powierzchniowych, dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny dla sztucznych i silnie zmienionych części wód oraz dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych;
- spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawodawstwie, w odniesieniu do obszarów chronionych, (w tym m. in. narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie);
- zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO 2030 WRAZ Z PROGNOZĄ ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO 2030

Dokument został przyjęty Uchwałą Nr XXIX/339/21 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 października 2021 r.

Dokument określa cel nadrzędny: Wysoka jakość życia mieszkańców Pomorza Zachodniego poprzez zielony i niebieski rozwój gospodarczy.

Realizacja powyższego celu jest zgodna z założeniami Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030

Realizacja przyjętego celu nadrzędnego będzie odbywać się poprzez działania wyznaczone dla kierunków interwencji w ramach poszczególnych celów szczegółowych.

Są to:

- ochrona klimatu i jakości powietrza: ochrona powietrza, ochrona klimatu;
- zagrożenia hałasem: poprawa klimatu akustycznego województwa zachodniopomorskiego;
- pola elektromagnetyczne: ochrona przed polami elektromagnetycznymi;
- gospodarowanie wodami: osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, ochrona przed niedoborami wody i powodzią, ochrona i racjonalne wykorzystanie strefy brzegowej morza;
- gospodarka wodno-ściekowa: zrównoważone gospodarowanie wodą i racjonalna gospodarka wodno-ściekowa;

- zasoby geologiczne: racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi;
- gleby: racjonalna gospodarka zasobami glebowymi oraz dostosowanie do zmian klimatu;
- gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów: racjonalna gospodarka odpadami z zachowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym;
- zasoby przyrodnicze: ochrona i zrównoważone użytkowanie zasobów przyrodniczych oraz walorów krajobrazowych, rozwój turystyki zrównoważonej korzystającej z zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych, dążenie do zazielenienia miast i terenów zurbanizowanych, prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej;
- zagrożenia poważnymi awariami przemysłowymi: ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO DO ROKU 2030

Kolejnym strategicznym dokumentem jest **Strategia rozwoju województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030**, która stanowi wytyczne dla dokumentów niższego szczebla.

Biorąc pod uwagę potencjał i sytuację regionu oraz jego możliwości rozwojowe, sformułowano następującą misję dla województwa zachodniopomorskiego:

„Pomorze Zachodnie – lider niebieskiego i zielonego wzrostu zapewniającego wysoką jakość życia mieszkańców”

Zaproponowany w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego układ celów wynika z potrzeb rozwojowych i modernizacyjnych regionu oraz uwzględnia sposób myślenia o rozwoju regionalnym, nawiązujący do zasad polityki regionalnej. Strategia zawiera się w 4 celach strategicznych, z których wyprowadzono 14 celów kierunkowych.

Są to:

1. I cel strategiczny: Otwarta społeczność.
  - 1.1. Wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny;
  - 1.2. Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkich mieszkańców regionu;
  - 1.3. Rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego.
2. II cel strategiczny: Dynamiczna gospodarka.
  - 2.1. Rozwój potencjału gospodarczego województwa w oparciu o inteligentne specjalizacje;
  - 2.2. Wzmocnienie gospodarki wykorzystującej naturalne potencjały regionu;
  - 2.3. Udoskonalenie strategicznego zarządzania rozwojem gospodarczym regionu.
3. III cel strategiczny: Sprawna Samorząd.
  - 3.1. Rozwój głównych ośrodków miejskich;
  - 3.2. Rozwój obszarów pozaaglomeracyjnych;
  - 3.3. Zapewnienie zintegrowanej i wydolnej infrastruktury;
  - 3.4. Zapewnienie wydajnych i efektywnych systemów usług publicznych;
  - 3.5. Wzmocnienie kompetencji dla zarządzania rozwojem.
4. IV cel strategiczny: Partnerski region.
  - 4.1. Wzmocnienie pozycji regionu w Basenie Morza Bałtyckiego;
  - 4.2. Rozwój relacji z landami niemieckimi i aglomeracją berlińską;
  - 4.3. Wykorzystanie potencjału makroregionu Polski Zachodniej.

Przechodząc do projektów wojewódzkich ukierunkowanych typowo na ochronę środowiska, analizie poddano zapisy w zakresie wdrażania takich dokumentów jak: program ochrony środowiska przed hałasem czy program ochrony powietrza.

PROGRAMY OCHRONY ŚRODOWISKA PRZED HAŁASEM DLA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Na terenie województwa został przyjęty Program ochrony środowiska przed hałasem na terenie województwa zachodniopomorskiego (Uchwała nr III/33/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 stycznia 2019 r. w sprawie określenia programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa zachodniopomorskiego).

Głównym celem programu jest zaplanowanie działań zmierzających do ograniczenia oddziaływania akustycznego i przywrócenia stanu środowiska do stanu faktycznego, czyli dotrzymania dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach chronionych akustycznie.

Podstawą do opracowania programów ochrony środowiska przed hałasem są mapy akustyczne, które zarządzający drogą, linią kolejową lub lotniskiem sporządzają co 5 lat i przedkładają marszałkowi województwa.

Program wskazuje konieczność przedsięwzięcia działań, których celem jest spowodowanie poprawy klimatu akustycznego w tych miejscach, gdzie przekroczenia dopuszczalnych wartości hałasu w środowisku są w chwili obecnej największe oraz tam gdzie na oddziaływanie hałasu narażona jest największa liczba osób.

W ramach Programu na terenie województwa zachodniopomorskiego do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach, zaliczone zostały odcinki dróg krajowych i wojewódzkich o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie, a także odcinki linii kolejowych o natężeniu ruchu powyżej 30 000 pociągów rocznie.

Analiza Programu ochrony środowiska przed hałasem, na podstawie której sporządzono mapy akustyczne wskazała odcinki dróg kwalifikujące się do objęcia badaniami.

Przez gminę Dygowo przebiega droga ekspresowa S6 (ale nie została objęta analizą z uwagi na rozpoczęcie eksploatacją w 2019 roku) oraz droga wojewódzka nr 163, która nie osiągnęła progu natężenia ruchu. W związku z powyższym na obszarze Gminy Dygowo nie wskazano obszarów objętych programem ochrony środowiska przed hałasem.

PROGRAMY OCHRONY POWIETRZA I PLAN DZIAŁAŃ KRÓTKOTERMINOWYCH, UCHWAŁA ANTYSMOGOWA

W 2019 r. mając na uwadze konieczność realizacji wyroku z dnia 22 lutego 2018 r. Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) w sprawie skargi Komisji Europejskiej C-336/16 (naruszenie nr 2008/2199) w zakresie utrzymujących się od lat przekroczeń norm jakości powietrza dla pyłu zawieszonego PM10, rząd polski zobowiązany został do dokonania pełnej transpozycji art. 23 ust. 1 akapit 2 dyrektywy 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszyego powietrza dla Europy. Transpozycja ta została dokonana poprzez zmianę zapisów ustawy Prawo ochrony środowiska w obszarze dotyczącym opracowywania i wdrażania programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych, a także w zakresie dotyczącym sprawozdawczości realizacji działań naprawczych nakładanych w ww.

dokumentach na poszczególne organy. Konsekwencją wprowadzonych ustawą z dnia 13 czerwca 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz ustawy o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2019 r., poz. 1211) regulacji było nałożenie na samorządy województw konieczności przygotowania i przyjęcia w drodze uchwał sejmików województw nowych programów ochrony powietrza w zmienionym zakresie.

Podstawą do opracowania nowych programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych zgodnie z art. 7 ustawy o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz ustawy o zarządzaniu kryzysowym były wyniki „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim – raport wojewódzki za rok 2018”, przekazane przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Zgodnie z przedłożonymi wynikami oceny, na podstawie art. 91 ust. 3 i art. 92 ust. 1c ustawy Prawo ochrony Środowiska (Dz. U. z 2019 r., poz. 1396 ze zm.), Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego zobligowany został do uchwalenia programów ochrony powietrza wraz z planami działań krótkoterminowych dla wszystkich 3 stref, w których dokonywana jest ocena jakości powietrza, tj. dla strefy aglomeracja szczecińska (ze względu na przekroczenia stężenia docelowego benzo(a)pirenu), miasto Koszalin (ze względu na przekroczenia stężenia docelowego benzo(a)pirenu) oraz strefy zachodniopomorskiej (ze względu na przekroczenia dobowych stężeń pyłu zawieszonego PM10 oraz stężenia docelowego benzo(a)pirenu).

Program ochrony powietrza oraz plan działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej (do której należy Gmina Dygowo) został przyjęty Uchwałą Nr XVI/206/20 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 04 czerwca 2020 r. Uchwała opublikowana została w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 30 czerwca 2020 roku, poz. 3126.

Dane monitoringu, na podstawie których powstały założenia programu ochrony powietrza, stanowią wynik modelowania matematycznego w strefie zachodniopomorskiej traktowanej jako całość. Oznacza to, że Gmina Dygowo została zakwalifikowana do klasy C dla benzo(a)pirenu z uwagi na przekroczenia występujące w strefie zachodniopomorskiej, ale nie bezpośrednio na terenie gminy. Przekroczenia poziomu docelowego wystąpiły na stanowisku pomiarowym w Szczecinku (ul. Przemysłowa), oraz w Myśliborzu (ul. Za Bramką). Przekroczenia zanieczyszczeń bezpośrednio w granicach gminy, ani w najbliższym punkcie pomiarowym w Kołobrzegu nie wystąpiły.

Program wskazuje następujące kierunki działań naprawczych:

- 1) Redukcja emisji zanieczyszczeń ze źródeł małej mocy do 1 MW.
- 2) Kształtowanie polityki przestrzennej w sposób sprzyjający poprawie stanu jakości powietrza.
- 3) Prowadzenie edukacji ekologicznej.
- 4) Prowadzenie działań kontrolnych.
- 5) Wdrażanie tzw. uchwały antysmogowej, o której mowa w art. 96 ustawy Prawo ochrony środowiska ograniczającej stosowanie w indywidualnych systemach grzewczych urządzeń generujących wysokie emisje zanieczyszczeń do powietrza oraz stosowanie odpowiedniej jakości paliw.

Uchwałą Nr XXXV/540/18 z dnia 26 września 2018 r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego przyjął tzw. uchwałę antysmogową wprowadzającą na obszarze województwa zachodniopomorskiego ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (Dz. Urz. Z 2018 r., poz. 4984).

Ograniczenia i zakazy wymienione w akcie prawa miejscowego obowiązują wszystkich użytkowników instalacji o mocy poniżej 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych,

tj. mieszkańców województwa zachodniopomorskiego, samorządy oraz podmioty działające na jego terenie. Ograniczeniami i zakazami objęto w szczególności następujące instalacje: kotły centralnego ogrzewania i ogrzewacze pomieszczeń tj. kominki, piece kaflowe, kozy, itp.

Wprowadzenie uchwały antyśmogowej dla województwa zachodniopomorskiego powoduje, iż:

- docelowo na terenie województwa od 1 maja 2019 r. zakazane będzie stosowanie paliw stałych tj.:
  1. paliwa niesortowane w rozumieniu ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. z 2018 r. poz. 427 t.j. ze zm.);
  2. muły i flotokoncentraty węglowe oraz mieszanki produkowane z ich wykorzystaniem;
  3. węgiel brunatny;
  4. paliwa niespełniające wymagań jakościowych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 3a ust. 2 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. z 2018 r. poz. 427 t.j. ze zm.).
- docelowo na terenie województwa zachodniopomorskiego dopuszczone będzie eksploataowanie instalacji na paliwo stałe spełniające minimalny standard emisyjny zgodny z 5 klasą pod względem granicznych wartości sprawności cieplnej oraz granicznych wartości emisji zanieczyszczeń normy PN-EN 303-5:2012.

Terminy wymiany kotłów są następujące:

- do 1 stycznia 2024 r. wymienić należy kotły niespełniające żadnych standardów emisyjnych (kotły bezklasowe tzw. kopciuchy)

- do 1 stycznia 2028 r. wymienić należy kotły poniżej klasy 5.

- docelowo na terenie województwa zachodniopomorskiego dopuszczone będzie eksploataowanie ogrzewaczy pomieszczeń (kominki, kozy, piece kaflowe itp.) spełniających minimalne poziomy sezonowej efektywności energetycznej i normy emisji zanieczyszczeń dla sezonowego ogrzewania pomieszczeń określone w ust. 1 i 2 załącznika II do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe.

Wymiana lub dostosowanie ogrzewaczy niespełniających powyższych wymogów musi nastąpić do 1 stycznia 2028 r.

8.3 DOKUMENTY LOKALNE

Zgodnie z zasadą sporządzania strategicznych dokumentacji, niniejszy Program powinien nawiązywać również do Programu Ochrony Środowiska na szczeblu powiatowym.

Dla Powiatu Kołobrzeskiego obowiązuje „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Kołobrzeskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028”.

Zaktualizowany program ochrony środowiska dla powiatu pozostaje w ścisłej korelacji z zadaniami wyznaczonymi w programach ochrony środowiska na szczeblu wyższym oraz uwzględniają cele zawarte w innych strategiach, programach i dokumentach programowych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Przedmiotowy dokument wspomaga dążenie do uzyskania w powiecie sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochronę i rozwój jego walorów oraz racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska z uwzględnieniem konieczności jego ochrony.

Dokument zawiera cele w odniesieniu do poszczególnych obszarów, kierunki interwencji oraz działania, jakie w latach kolejnych będą wdrażane dla poszczególnych obszarów interwencji.

Określone przez program ochrony środowiska dla powiatu kołobrzeskiego cele, kierunki oraz działania są zbieżne ze strategią przyjętą w niniejszym „Programie ochrony środowiska dla Gminy Dygowo na lata 2022-2025, z perspektywą do roku 2029”.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dygowo na lata 2022-2025, z perspektywą do roku 2029 powinien również nawiązywać do strategicznych programów i dokumentów Gminy.

Do dokumentów takich należą:

- „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dygowo” przyjęte uchwałą nr IV/22/2002 Rady Gminy Dygowo z dnia 30 grudnia 2002 r., oraz zmienione uchwałami Rady Gminy Dygowo: XXXIV/21/09 z dnia 30 września 2009 r., XXXII/248/17 z dnia 19 grudnia 2017 r., XIV/100/19 z dnia 20 grudnia 2019 r.;
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dygowo na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025” przyjęty Uchwałą Nr III/19/18 Rady Gminy Dygowo z dnia 19 grudnia 2018 roku;
- „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dygowo na lata 2021 – 2032”;
- „Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Dygowo”, opracowany w ramach Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty. Uchwalony 25 listopada 2015 r. Uchwałą Rady Gminy Dygowo Nr IX/78/15;
- „Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Dygowo na lata 2017-2031”;
- Raporty z realizacji budżetu Gminy Dygowo za lata 2018, 2019 i 2020.

IX PRZEGLĄD ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Największy udział środków zewnętrznych na działania związane z ochroną środowiska pochodzi z Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych Unii Europejskiej. Fundusze koncentrują się na następujących obszarach: badania naukowe i innowacje, technologie cyfrowe, wspieranie gospodarki niskoemisyjnej, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi oraz monitoring środowiska przyrodniczego. Wszystkimi funduszami zarządzają samodzielnie kraje UE na podstawie umów partnerstwa.

Na poziomie krajowym wydatki pochodzące z Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych są ustalane w ramach programów operacyjnych: Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POIiŚ), Programu Operacyjnego Polska Wschodnia oraz 16 Regionalnych Programów Operacyjnych 2014-2020 (RPO), stanowiących system wdrażania jednolitych Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia.

Obecnie trwają prace nad założeniami nowej perspektywy finansowanej na lata 2021-2027. Wiadomo, że program będzie obejmował następujący zakres: ochrona środowiska, przystosowanie do zmian klimatycznych, gospodarcze wykorzystanie zasobów środowiskowych, gospodarka o obiegu zamkniętym, efektywność energetyczna, wsparcie produkcji energii z odnawialnych źródeł, wsparcie infrastruktury energetycznej i systemów smart, rozwój infrastruktury transportowej (drogowej i kolejowej, intermodalnej, morskiej, śródlądowej), zmniejszenie emisyjności sektora transportu, wzmocnienie infrastruktury ochrony zdrowia, ochrona dziedzictwa kulturowego.

PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

Źródłem funduszy na ochronę środowiska jest przede wszystkim Program Infrastruktura i Środowisko. To właśnie z niego jest dotowanych najwięcej inwestycji z zakresu ochrony środowiska. Głównym celem programu jest wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Cel główny programu został oparty na równowadze oraz wzajemnym uzupełnianiu się działań w trzech podstawowych obszarach:

1. czystej i efektywnej energii, w tym efektywności energetycznej, ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych, rozwoju energii ze źródeł odnawialnych oraz integracji i poprawy funkcjonowania europejskiego rynku energii;
2. adaptacji do zmian klimatu oraz efektywnego korzystania z zasobów, wzmocnieniu odporności systemów gospodarczych na zagrożenia związane z klimatem oraz zwiększeniu możliwości zapobiegania zagrożeniom (zwłaszcza zagrożeniom naturalnym) i reagowania na nie;
3. konkurencyjności, w tym wnoszeniu istotnego wkładu w utrzymanie przez UE prowadzenia na światowym rynku technologii przyjaznych środowisku, zapewniając jednocześnie efektywne korzystanie z zasobów i usuwając przeszkody w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych.

Do głównych priorytetów POIiŚ zalicza się:

- I. Zmniejszenie emisyjności gospodarki.
- II. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu.
- III. Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego.
- IV. Infrastruktura drogowa dla miast.
- V. Rozwój transportu kolejowego w Polsce.
- VI. Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego.
- VII. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego
- VIII. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury.
- IX. Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia.
- X. Pomoc techniczna.

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY

Celem strategicznym Programu jest poprawa konkurencyjności gospodarczej, spójności społecznej i dostępności przestrzennej województwa przy zrównoważonym wykorzystaniu specyficznych cech potencjału gospodarczego i kulturowego regionu oraz przy pełnym poszanowaniu jego zasobów przyrodniczych.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego zakłada możliwość realizacji inwestycji w wytyczonych osiach priorytetowych:

- I Gospodarka, innowacje, nowoczesne technologie;
- II Gospodarka niskoemisyjna;
- III Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu;
- IV Naturalne otoczenie człowieka;
- V Zrównoważony transport;
- VI Infrastruktura publiczna;
- VII Rynek pracy;
- VIII Włączenie społeczne;

- IX Edukacja
- X Pomoc techniczna;

Ze szczegółami programu można zapoznać się na stronach internetowych.

PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

Głównym celem Programu jest wzrost konkurencyjności rolnictwa z uwzględnieniem celów środowiskowych. PROW 2014 – 2020 realizuje wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020:

1. Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie i leśnictwie oraz na obszarach wiejskich.
2. Zwiększenie rentowności gospodarstw i konkurencyjności wszystkich rodzajów rolnictwa we wszystkich regionach oraz promowanie innowacyjnych technologii w gospodarstwach i zrównoważonego zarządzania lasami.
3. Wspieranie organizacji łańcucha żywnościowego, w tym przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, dobrostanu zwierząt oraz zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
4. Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie ekosystemów związanych z rolnictwem i leśnictwem.
5. Promowanie efektywnego gospodarowania zasobami i wspieranie przechodzenia w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu.
6. Promowanie włączenia społecznego, zmniejszania ubóstwa oraz rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Główne założenia PROW na lata 2021-2027, przyjęła 11 lutego 2020 roku Rada Ministrów. Unijne ustalenia wciąż trwają. Nowe działania w ramach Wspólnej Polityki Rolnej będą koncentrowały się na wspieraniu rozwoju sektora rolno-spożywczego oraz ocenie jego oddziaływania na klimat i środowisko, ze szczególnym uwzględnieniem ich ochrony.

PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ ŚRODOWISKA I KLIMATU LIFE

Program LIFE to jedyny instrument finansowy Unii Europejskiej poświęcony wyłącznie współfinansowaniu projektów z dziedziny ochrony środowiska, w tym przyrody oraz wpływu człowieka na klimat i dostosowania się do jego zmian. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja unijnej polityki w tym zakresie, a także identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących środowiska i klimatu.

Obecny Program LIFE – program działań na rzecz środowiska i klimatu, obejmujący perspektywę finansową 2021-2027, jest kontynuacją Programu LIFE funkcjonującego w latach 2014-2020 i określa cztery obszary priorytetowe (podprogramy):

1. Przyroda i różnorodność biologiczna;
2. Łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej;
3. Gospodarka o obiegu zamkniętym i jakości życia;
4. Przejście na czystą energię.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) będzie pełnił funkcję krajowego punktu kontaktowego dla programu LIFE. Wzorem lat poprzednich, przedsięwzięcia realizowane przez beneficjentów z Polski, oprócz dofinansowania ze środków LIFE, będą mogły uzyskać dodatkowe wsparcie finansowe pochodzące ze środków NFOŚiGW.

Szczegółowe informacje dotyczące zasad przygotowania wniosków publikowane będą na stronie NFOŚiGW.

FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz **Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej** oferują możliwość dofinansowania szerokiej gamy projektów w ramach różnych programów priorytetowych ogłaszanych często jako konkursy. Są także podmiotami, które koordynują dofinansowanie z innych instrumentów finansowych. Działanie jednostek opiera się na Wspólnej Strategii Działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2017 - 2020. W przygotowaniu jest aktualizacja wspólnej strategii na kolejne lata.

Celem generalnym Funduszy jest poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku przy pełnym oraz zgodnym z zasadami zrównoważonego rozwoju wykorzystaniu środków pochodzących z Unii Europejskiej na ochronę środowiska i gospodarkę wodną. Misją Funduszy jest natomiast następujące określenia - Skutecznie wspieramy działania na rzecz środowiska ze szczególnym uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Wspólna Strategia tworzy ogólne ramy dla indywidualnych strategii poszczególnych Funduszy wskazując na najistotniejsze z ich punktu widzenia cele merytorycznej działalności (dziedzinowe cele środowiskowe oraz horyzontalne cele środowiskowe), regulując i wskazując obszary niezbędnej współpracy (priorytety współpracy) dla zachowania spójności i ukierunkowania całego systemu Funduszy.

Wspólna strategia identyfikuje w ramach celów środowiskowych następujące dziedzinowe i horyzontalne cele środowiskowe:

1. **DZIEDZINOWE:**

- Adaptacja do zmian klimatu i gospodarka wodna,
- Ochrona powietrza,
- Ochrona wód,
- Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami,
- Różnorodność biologiczna.

2. **HORYZONTALNE:**

- Poprawa stanu środowiska poprzez wsparcie realizacji zobowiązań środowiskowych,
- Pełna absorpcja bezzwrotnych środków pochodzących z UE,
- Wdrażanie innowacyjnych technologii środowiskowych,
- Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju,
- Zrównoważone, efektywne korzystanie z zasobów, w tym z surowców pierwotnych.

Dodatkowo, Fundusze co roku ogłaszają listę programów priorytetowych na rok kolejny, które pomagają im zrealizować zadania zgodnie z przyjętą Strategią. Strategie NFOŚiGW, jak i WFOŚiGW, a także listy priorytetowe zamieszczone są na ich stronach internetowych instytucji.

BANK OCHRONY ŚRODOWISKA

Jednostki samorządowe, a także osoby prawne i fizyczne mogą korzystać także z dotacji i preferencyjnych kredytów, oferowanych oraz finansowanych ze środków Banku Ochrony Środowiska.

Wśród wielu możliwych źródeł finansowania inwestycji, jednostki samorządowe, każdorazowo i indywidualnie powinny dopasowywać system możliwości finansowania, do danej inwestycji i przedsięwzięcia.

WYKORZYSTANE MATERIAŁY I OPRACOWANIA

Wykorzystane materiały (wybrane):

1. „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dygowo” przyjęte uchwałą nr IV/22/2002 Rady Gminy Dygowo z dnia 30 grudnia 2002 r., oraz zmienione uchwałami Rady Gminy Dygowo: XXXIV/21/09 z dnia 30 września 2009 r., XXXII/248/17 z dnia 19 grudnia 2017 r., XIV/100/19 z dnia 20 grudnia 2019 r.;
2. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dygowo na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025” przyjęty Uchwałą Nr III/19/18 Rady Gminy Dygowo z dnia 19 grudnia 2018 roku..;
3. „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dygowo na lata 2021 – 2032”;
4. „Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Dygowo”, opracowany w ramach Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty. Uchwalony 25 listopada 2015 r. Uchwałą Rady Gminy Dygowo Nr IX/78/15;
5. „Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Dygowo na lata 2017-2031”;
6. Sprawozdania z wykonania budżetu Gminy Dygowo za lata 2018, 2019 i 2020.
7. Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Dygowo za lata 2018-2020,
8. „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kołobrzeskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028”;
9. Programu Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego 2030;
10. Roczne oceny jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za lata 2018-2020,
11. Uchwała Nr XXXV/540/18 z dnia 26 września 2018 r. Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego - tzw. uchwała antysmogowa;
12. Program ochrony powietrza oraz plan działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej – uchwała Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego nr XVI/206/20 z dnia 4 czerwca 2020 r.
13. Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa zachodniopomorskiego w roku 2018, GIOŚ Regionalny wydział Monitoringu Środowiska w Szczecinie;
14. Plan gospodarowania wodami w obszarze Dorzecza Odry” przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2016, poz. 1967);
15. Projekt II aktualizacji Planu Gospodarowania Wodami na obszarze Dorzecza Odry – w trakcie konsultacji społecznych;
16. Rozporządzenie nr 25/2008 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 30 maja 2008 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Kołobrzeg. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2008 r., nr 56, poz. 1282).;
17. Plan przeciwdziałania skutkom Suszy przyjęty Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U 2021 r., poz.1615);

SPIS TABEL

Tabela 1.	Wykaz sołectw i miejscowości Gminy Dygowo.	10
Tabela 2.	Dane dotyczące infrastruktury gazowniczej na terenie Gminy Dygowo (2017- 2020 r.).....	24
Tabela 3.	Wynikowe klasy strefy zachodniopomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w latach 2018-2020 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.	31
Tabela 4.	Wynikowe klasy strefy zachodniopomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w latach 2018-2020 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.....	32
Tabela 5.	Wielkość redukcji wskaźników do powietrza w wyniku realizacji działań naprawczych w poszczególnych latach realizacji Programu Ochrony Powietrza dla strefy zachodniopomorskiej.....	33
Tabela 6.	Analiza SWOT – ochrona klimatu i jakości powietrza	36
Tabela 7.	Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne	40
Tabela 8.	Średni ruch dobowy w 2018 roku w punktach pomiarowych w miejscowości Dygowo.	43
Tabela 9.	Wyniki pomiaru hałasu drogowego w 2018 roku w punktach pomiarowych w m. Dygowo.	44
Tabela 10.	Wyniki pomiarów długookresowego średniego poziomu dźwięku A w 2018 roku w punkcie pomiarowym w miejscowości Dygowo.	45
Tabela 11.	Porównanie wyników GPR dla odcinków dróg przebiegających przez obszar Gminy Dygowo w roku 2010 i 2015	45
Tabela 12.	Wyniki pomiarów hałasu kolejowego w 2018 roku w punkcie pomiarowym w m. Dygowo.	46
Tabela 13.	Analiza SWOT – zagrożenia hałasem	49
Tabela 14.	Analiza SWOT – pola elektromagnetyczne	55
Tabela 15.	Wykaz Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na terenie Gminy Dygowo ze wskazaniem typu i statusu JCWP.....	59
Tabela 16.	Wykaz celów środowiskowych dla Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na terenie Gminy Dygowo.....	59
Tabela 17.	Charakterystyka JCWPd na terenie Gminy Dygowo.	61
Tabela 18.	Cele środowiskowe dla JCWPd w obrębie Gminy Dygowo na podstawie obowiązującego PGW (na lata 2016-2021).	62
Tabela 19.	Cele środowiskowe dla JCWPd w obrębie Gminy Dygowo na podstawie projektu IIaPGW (na lata 2021-2027).	62
Tabela 20.	Ocena stanu JCWP wraz z oceną postępu realizacji celów środowiskowych na podstawie projektu IIaPGW dla Dorzecza Odry.....	65
Tabela 21.	Klasyfikacja wód podziemnych w punktach pomiarowych sieci krajowej monitoringu wód podziemnych.	67
Tabela 22.	Stan wód podziemnych JCWPd nr 9.	67
Tabela 23.	Długość wałów przeciwpowodziowych na terenie gminy Dygowo.	69
Tabela 24.	Analiza SWOT – gospodarowanie wodami	72
Tabela 25.	Zaopatrzenie w wodę do celów komunalnych na terenie Gminy Dygowo.....	74
Tabela 26.	Parametry określające sieć wodociągową na obszarze gminy.	75
Tabela 27.	Parametry określające sieć kanalizacyjną na obszarze gminy.	75
Tabela 28.	Analiza SWOT – gospodarka wodno-ściekowa.....	78
Tabela 29.	Wykaz złożeń występujących na terenie Gminy Dygowo.	81

Tabela 30. Aktualnie obowiązujące koncesje na terenie Gminy Dygowo	82
Tabela 31. Analiza SWOT – zasoby geologiczne	83
Tabela 32. Bonitacja gleb rolnych na terenie gminy Dygowo	86
Tabela 33. Zestawienie wyników badań gleb z terenu Gminy Dygowo przebadanych w latach 2018-2020.....	87
Tabela 34. Analiza SWOT – gleby.....	91
Tabela 35. Ilość odpadów zmieszanych i selektywnie odebranych i zebranych z terenu gminy Dygowo w latach 2018-2020.....	95
Tabela 36. Osiągnięte w latach 2018-2020 wskaźniki odzysku.	96
Tabela 37. Ilościowe zestawienie wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dygowo (stan na 2020 r.)	98
Tabela 38. Ilościowe zestawienie wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dygowo według ewidencji wykonanej w 2021 roku z podziałem na miejsce występowania.	98
Tabela 39. Zestawienie zbiorcze występowania azbestu według form własności na podstawie ewidencji wykonanej w 2021 roku.....	99
Tabela 40. Zbiorcze zestawienie wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dygowo według rodzaju wyrobu zawierającego azbest w 2021 roku.	99
Tabela 41. Zbiorcze zestawienie wg przewidywanego terminu usunięcia wyrobów zawierających azbest.....	99
Tabela 42. Ilość usuniętego azbestu w latach 2019-2020.....	101
Tabela 43. Analiza SWOT – gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.....	102
Tabela 44. Istniejące pomniki przyrody w Gminie Dygowo.	109
Tabela 45. Zestawienie nasadzeń i ubytków na terenach zielonych Gminy Dygowo w latach 2018 i 2019.....	114
Tabela 46. Analiza SWOT – zasoby przyrodnicze	116
Tabela 47. Analiza SWOT – zagrożenia poważnymi awariami.....	119
Tabela 48. Cele, kierunki interwencji i zadania przewidziane do realizacji w poszczególnych obszarach interwencji	123
Tabela 49. Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań własnych realizowanych w ramach POŚ	140
Tabela 50. Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań koordynowanych realizowanych w ramach POŚ	147
Tabela 51. Harmonogram realizacji POŚ	159

SPIS RYCIN

Ryc. 1.	Mapa poglądowa Gminy Dygowo	10
Ryc. 2.	Położenie Gminy Dygowo na tle powiatu kołobrzeskiego	11
Ryc. 3.	Zmiany liczby ludności gminy Dygowo w latach 2017-2020 (stan na 31.XII)	12
Ryc. 4.	Zmiany w strukturze ludności Gminy na przestrzeni lat 2017-2020	12
Ryc. 5.	Gmina Dygowo na tle mapy przeciętnej sumy opadu w Polsce w latach 1971-2000	22
Ryc. 6.	Gmina Dygowo na tle mapy map sumy opadu w Polsce w latach 2019 i 2020	22
Ryc. 7.	Anomalie sumy opadów w Polsce latach 2016-2019	23
Ryc. 8.	Strefy energetyczne wiatru w Polsce	27
Ryc. 9.	Wartości nasłonecznienia w Polsce	28
Ryc. 10.	Mapa poglądowa stref oddziaływania Farm wiatrowych	39
Ryc. 11.	Główny układ komunikacyjny w Gminie Dygowo	41
Ryc. 12.	Punkty pomiarowe pomiarów hałasu komunikacyjnego w miejscowości Dygowo (2018 roku)	43
Ryc. 13.	Schemat sieci elektroenergetycznej na terenie Gminy Dygowo	52
Ryc. 14.	Lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie Gminy Dygowo	53
Ryc. 15.	Położenie Gminy Dygowo na tle zlewni JCWP rzecznych	58
Ryc. 16.	Położenie Gminy na tle JCWPd nr 9 oraz najbliższych zlokalizowanych od granic Gminy Dygowo punktów pomiarowych wód podziemnych	61
Ryc. 17.	Schemat klasyfikacji stanu ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych	63
Ryc. 18.	Schemat klasyfikacji potencjału ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych	63
Ryc. 19.	Obszary szczególnego zagrożenia powodzią i obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi – rzeczne	68
Ryc. 20.	Mapy klas zagrożenia suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną (na podstawie danych z lat 1987-2018)	70
Ryc. 21.	Położenie Gminy Dygowo na tle mezoregionów i mapy hipsometrycznej	80
Ryc. 22.	Obszary predysponowane do występowania ruchów masowych w Gminie Dygowo	81
Ryc. 23.	Złoża kopalin i tereny / obszary górnicze położone na terenie Gminy Dygowo	82
Ryc. 24.	Typy gleb w Gminie Dygowo	86
Ryc. 25.	Odczyn (pH) gleb z terenu Gminy Dygowo	88
Ryc. 26.	Potrzeby wapnowania gleb z terenu Gminy Dygowo	89
Ryc. 27.	Zasobność w fosfor gleb z terenu Gminy Dygowo	89
Ryc. 28.	Zasobność w potas gleb z terenu Gminy Dygowo	89
Ryc. 29.	Zasobność w magnez gleb z terenu Gminy Dygowo	90
Ryc. 30.	Dane dotyczące gospodarki odpadami na terenie gminy Dygowo w latach 2018 - 2020	94
Ryc. 31.	Ilość odpadów zmieszanych i selektywnie odebranych i zebranych z terenu gminy Dygowo w latach 2018-2020	95
Ryc. 32.	Specjalny Obszar Ochrony „Dorzecze Parsęty” na tle Gminy Dygowo	105
Ryc. 33.	Specjalny Obszar Ochrony „Trzebiatowsko-Kołobrzeski Pas Nadmorski” (PLH320017) na tle Gminy Dygowo	107
Ryc. 34.	Obszar Chronionego Krajobrazu „Koszaliński Pas Nadmorski” na tle granicy Gminy Dygowo	108
Ryc. 35.	Korytarz ekologiczny przebiegający przez obszar Gminy Dygowo	113
Ryc. 36.	Cykl Deminga przeniesiony na poziom opracowywania POŚ	158